

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BESSE'NİN TÜRKÇE-FRANSIZCA- MACARCA GRAMERİ VE
SÖZLÜĞÜ

CEYLAN AKSOY

ARALIK – 2020

C. AKSOY TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS TEZİ 2020

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BESSE'NİN TÜRKÇE-FRANSIZCA- MACARCA GRAMERİ VE
SÖZLÜĞÜ**

CEYLAN AKSOY

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Yakup YILMAZ

ARALIK – 2020

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Ceylan AKSOY

Aralık 2020

ÖZ

BESSE’NİN TÜRKÇE-FRANSIZCA-MACARCA GRAMERİ VE SÖZLÜĞÜ

Aksoy, Ceylan

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Yakup YILMAZ

Aralık – 2020

Jean Charles de Besse’nin 1765’te doğduğu kayıtlarda geçer. Türk dünyasını, coğrafyasını gezen, etnik unsurları ve kültürleri iyi tanıyan, dillerini iyi bilen bir kişidir. Besse, 5 Ocak 1829 tarihinde *Abrégé de la Grammaire Turque* adlı eseri yazmıştır. Eserin tam adı *Abrégé de la Grammaire Turque Contenant Outre le Principe de Cette Langue, des Idiotismes, des Discours Familiers et un Petit Vocabulaire en Français, Turc et Hongrois*’dır. Fransızca ve Macarca anlatımlı Türkçe bir gramer kitabıdır. Besse, kitabın ön sözünde Türk dilinin ilkelerini öğrenmek isteyenler için Türkçenin ilk kavramlarını vermeyi amaçladığını belirtmiştir. 14 bölüm ve bu bölümlere bağlı alt bölümlerden meydana gelmiştir. 14. bölümden sonra söz varlığı yer almıştır. Besse’nin eserinde kullandığı transkripsiyon sisteminin, o devir Avrupasında Türkçenin seslerini karşılamak için yaygın olarak kullanılan sistemden pek farkı yoktur. Eserde, $a < e$, $i < u$, $c < g$ gibi ses değişimleri; $\emptyset < i$, $\emptyset < a$, e gibi ses düşmeleri; $y < \emptyset$, $u < \emptyset$ gibi ses türemelerine Fransızca ve Macarca karşılıklarıyla örnekler verilmiştir. Kelime türleri yedi kısımda ele alınmış; devamında cümle kuruluşu anlatılmıştır. İlişki sözlerine, deyimlere, atasözlerine, mecaz anlamlı kelimelere, benzetmelere, kalıplaşmış ifadelerle örnekler verilmiştir. Ayrıca sözlük başlığıyla Fransızca-Türkçe-Macarca ve Türkçe-Fransızca-Macarca sırayla verilmiş sözlükler bulunmaktadır. Birkaç diyalog haricinde eserde metne yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Jean Charles de Besse, *Abrégé de la Grammaire Turque*, transkripsiyon metinleri.

ABSTRACT

BESSE'S TURKISH-FRENCH-HUNGARIAN GRAMMAR AND DICTIONARY

Aksoy, Ceylan

Master of Arts, Turkish Language and Literature

Supervisor: Associate Professor Yakup YILMAZ

December – 2020

It is in the records that Jean Charles de Besse was born in 1765. He is a person who travels the Turkish world and geography, knows ethnic elements and cultures well, and knows their language well. Besse wrote *Abrégé de la Grammaire Turque* on January 5, 1829. The full title of the work is *Abrégé de la Grammaire Turque Contenant Outre le Principe de Cette Langue, des Idiotismes, des Discours Familiars et un Petit Vocabulaire en Français, Turc et Hongrois*. It is a Turkish grammar book with explanations in French and Hungarian. Besse stated in the foreword of the book that he aims to give the first concepts of Turkish to those who want to learn the principles of the Turkish language. The book consists of 14 chapters and sub-chapters connected to these chapters. After the 14th chapter, there was a vocabulary. The transcription system used by Besse in his work is not much different from the system commonly used to meet the sounds of Turkish in Europe at that time. In the work, sound changes such as $a < e$, $i < u$, $c < g$; sound drops such as $\emptyset < i$, $\emptyset < a$, e ; examples of sound derivatives such as $y < \emptyset$, $u < \emptyset$ are given in French and Hungarian equivalents. Word types are discussed in seven parts; sentence establishment is explained in the following. Examples of relationship words, idioms, proverbs, figurative words, metaphors, stereotypes are given. In addition, there are dictionaries in French-Turkish-Hungarian and Turkish-French-Hungarian under the title of the dictionary. Except for a few dialogues, the text is not included in the work.

Keywords : Jean Charles de Besse, *Abrégé de la Grammaire Turque*, transcription texts.

ÖN SÖZ

Türkler, dünyada en geniş sahada yaşayan milletlerden biridir ve etkisi de o kadar geniş bir sahada görülmektedir. Türklerle ilişkide bulunmuş milletler, onların dilini ve kültürünü tanımak için kendi kültür malzemeleriyle çeşitli kayıtlar tutmuşlardır. Bu kayıtlardan biri de dil ürünleridir. Başta Çin kaynakları olmak üzere, Moğol, Tibet, İran, Bizans ve Arap kaynakları bu kayıtların temelini oluşturmaktadır. Bunlardan başka Avrupa sahasında kayda geçirilen eserler de vardır. Bunlar transkripsiyon metinleri olarak anılmaktadır. *Codex Cumanicus* ile ilk örnekleri ortaya çıkmaya başlamıştır.

Transkripsiyon metinleri, hece temelli olan Arap alfabesi dışında ses temelli alfabelerle yazılmış Türkçe malzemeler olup daha çok Avrupa ülkelerinde üretilmiş eserlerdir. Bu metinler barındırdıkları malzemeler ve ele alınış biçimleriyle yabancılara Türkçe öğretimi açısından değerli metinlerdir.

Transkripsiyon metinleri, devrin yazı dilini aktarmaları ve konuşma dilini yansıtmaları bakımından önemlidir. Bu eserlerin ortaya çıkmasında Osmanlı Devleti veya farklı Türk halklarıyla irtibata geçmek isteyen Avrupa devletlerinin tercümanlarını yetiştirmek; Osmanlı Devleti veya farklı Türk halklarıyla askerî, siyasi ve diplomatik ilişkileri kolaylaştırmak; Türkçeyi ve Türk kültürünü tanımak gibi etkenler vardır.

Bu çalışmada, 19. yüzyılda Besse tarafından kaleme alınmış *Abrégé de la Grammaire Turque Contenant Outre le Principe de Cette Langue, des Idiotismes, des Dicours Familiars et un Petit Vocabulaire en Français, Turc et Hongrois* adlı eser incelenmiştir. Bu eser, Fransızca ve Macarca anlatımlı Türkçe bir gramer kitabıdır. Besse, eserin ön sözünde Türk dilinin ilkelerini öğrenmek isteyenler için Türkçenin ilk kavramlarını vermeyi amaçladığını belirtmiştir. Kitabı okuyanların bir öğretime ihtiyaç duymadan Türk dilinin kavramlarını telaffuz edebileceklerini dile getirmiş, sıraladığı kuralları kavrayan Fransızların ve diğer yabancıların, bir saat sonra Türk dilinde kullanılan seslerin telaffuzlarını öğrenebileceklerini iddia etmiştir. Bu eser, Alfabe ve Telaffuz, Konuşmanın Bölümleri, Adlar, Sıfatlar, Sayılar, Zamirler, Fiiller, Yardımcı Fiiller, Sıfat Fiiller, Takılar, Zarflar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Söz Dizimi olmak üzere toplamda 14 bölümden oluşmaktadır.

14. bölümde 1778 kelimedenden oluşan Fransızca-Türkçe-Macarca ve 1089 kelimedenden oluşan Türkçe-Fransızca-Macarca sözlükler yer almaktadır.

Eser tez olarak ele alınıp çalışılmaya başlandıktan sonra 12-13 Nisan 2019 tarihinde düzenlenen II. Uluslararası Rumeli [Dil, Edebiyat, Çeviri] Sempozyumu'nda *Besse'nin Grammaire Turque'ü ve Eserindeki İdyotizmler* adlı bildiriyle tanıtılmış; *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (Ö5)'nde özel sayıda yayımlanmıştır.

Bu tezin hazırlanması esnasında destekleri ve sabırları için değerli aileme; kıymetli dostum Eda SARIGÜL'e teşekkür ederim.

Çalışmada bilgisiyle şahsıma yol gösteren, vaktinden, fikrinden fedakârlık edip desteğini hiç esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Yakup YILMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Ceylan AKSOY
Aralık 2020, Kırklareli

İÇİNDEKİLER

BEYAN	iii
ÖZ	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xiii
TABLolar.....	xiv
İŞARETLER.....	xv
GİRİŞ.....	1
Diller ve Türkçe.....	1
Türk dilinin öğretimi ve tarihi	3
Transkripsiyon metinleri	8
Besse'nin hayatı ve eserleri	11
<i>Abrege de la Grammaire Turque</i>	11

1. BÖLÜM

TÜRKÇENİN GRAMERİ.....	15
1.1. Alfabe ve telaffuz	15
1.1.1. Türk alfabesi ve nesih yazı türü.....	16
1.2. Kelime türleri.....	18
1.2.1. İsimler.....	18
1.2.2. Sıfatlar	20
1.2.3. Sayılar.....	22
1.2.4. Zamirler	25

1.2.5. Fiiller	32
1.2.6. Sıfat-filler	73
1.2.7. Takılar.....	74
1.2.8. Zarflar	77
1.2.9. Bağlaçlar.....	82
1.3. Ünlemler	83
1.4. Türkçenin söz dizimi	84

2. BÖLÜM

SÖZ VARLIĞI	93
2.1. Türkçe idyotizmler	93
2.2. Diyaloglar (1)	105
2.3. Ülke ve şehir adları.....	124
2.4. Bazı milletlerin adları	127
2.5. Nehir adları	128
2.6. Dağ adları	129
2.7. Gök cisimlerinin adları	129
2.8. Anasır-ı erbaa	130
2.9. Gök olayları	130
2.10. Zaman ve mevsim adları	131
2.11. Haftanın günleri.....	132
2.12. Sultan Mahmud'un İç Mahkemesinin Memurları	133

3. BÖLÜM

SÖZLÜK	135
3.1. Fransızca-Türkçe-Macarca sözlük.....	135
A	135
B	142

C	146
D	155
E	160
F	165
G	168
H	170
I	172
J	175
L	176
M	178
N	184
O	185
P	188
Q	196
R	197
S	202
T	206
U	210
V	210
Z	213
3.2. Türkçe-Fransızca- Macarca sözlük.....	214
A	214
B	218
D	222
E	226
F	227

G.....	228
H.....	230
I.....	231
J.....	234
K.....	237
L.....	241
M.....	241
N.....	243
O.....	244
P.....	246
R.....	247
S.....	247
T.....	252
U.....	256
V.....	257
Z.....	258
İnceleme	259
SONUÇ	263
KAYNAKÇA	271

KISALTMALAR

abl	: Ablatif
ac	: Akuzatif
d	: Datif
Fr	: Fransızca
g	: Genitif
İng	: İngilizce
İt	: İtalyanca
Mac	: Macarca
N	: Nominatif
TDK	: Türk Dil Kurumu
T	: Türkçe
vb	: ve benzeri

TABLolar

Tablo 1: Harflerin Şekilleri.....	17
Tablo 2: Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabeti.....	265
Tablo 3: Sözlük.....	270

İŞARETLER

- [] : Eklenen ifadeler
- [] : Sayfa numarası gösterir.
- < > : Atılacak ifadeler
- < : Günümüze dönük gelişme
- > : Geçmişe dönük gelişme
- () : Örneklerin sayfa numarasını gösterir.
- () : Madde numarası gösterir.
- : Karşılana sesi gösterir.

GİRİŞ

Diller ve Türkçe

Ergin, bir anlaşma aracı olması, bu aracın kendince kurallarının bulunması, gelişiminin tabii hâliyle gerçekleşmesi ve canlılığını sürekli güncellemesi özelliklerini dikkate alarak dili şöyle tanımlamıştır (Ergin, 2013: 3):

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.

Bu tanım çerçevesinde dillerin, insanların kendi aralarındaki anlaşma aracı olma özelliği, onlara çok sayıda ürün geliştirme alanı sunmaktadır. Bu alanlardan en yaygın olanı da kitaplardır.

Kitaplar, insanların bilgiyi eskiden günümüze en yaygın biçimde aktarma nesnesi hüviyetinde olup bu niteliklerini hâlâ devam ettirmektedir. Dillerin kayıtlı olduğu en değerli vasıta olarak kitaplar, aynı zamanda eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerinin de kayıt altına alındığı malzemelerdir.

Türkçenin ilk eserlerinden günümüze, bünyesinde görülen ses ve biçim değişiklikleri, söz varlığının yerli ve yabancı unsurlarının değişkenliği, söz dizimi özelliklerinin farklı dillerden etkilenip çeşitlenmesi gibi hususlar kayıt altına alınmış dil malzemelerinden izlenebilmekte ve incelenebilmektedir.

Türkçenin kayıt işlemini çoklukla Türkler yapmıştır; ancak bazen başka milletler Türkçeye ihtiyaç duyduklarında kayıt işlemini de bizzat kendileri yapmıştır. Yazıtlardan günümüze bu kayıt işlemleri aralıksız sürmüştür ve Türkçe var olduğu müddetçe de sürecektir.

Türkçenin en eski vesikası MS 687-692 yıllarına ait olan Çoyrın yazıtından (Akar, 2016: 39) günümüze dek yazılı eser olarak elde bulunan metin çeşitliliği her dilde görülmez. Bu metinler yabancılar tarafından da kayda geçirilmiştir.

Türkler, tarih sahnesinde dünya coğrafyasında eski kıtanın hemen her yerinde kendilerini göstermiş, dilleri bu eski kıtanın her tarafında

konusulmuş, yazıya geçirilmiştir. Batıya gitmeyi, yönelmeyi kendileri için temel ülkü edinen Türkler, yabancı milletler ve dillerle karşılaştıkça dillerinin de yabancılar tarafından öğrenilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaç çerçevesinde yabancı milletler, öncelikle Araplar, Türklerin dilini ve kültürünü öğrenmek için çok sayıda eser ortaya koymuş, hatta İslam dininin şeri delillerinden kabul edilen hadislerde bile Türklerin dilini öğrenmeye yönelik teşvik ifadeleri yer almıştır. Bu ifadeler ve teşvikler doğrultusunda Türkçeye ve Türklere Araplar arasında özel bir ilgi ortaya çıkmış, bunun sonucunda da Türkçe dil bilgisi kitapları, sözlükler hazırlanmıştır. Bu tür eserlerin ilki yine Doğu Türkistanlı bir Türk olan Kâşgarlı Mahmûd'un *Dîvânu Lugâti't-Türk* adlı eşsiz eseridir.

Türk dilinin asli konuşurları Avrupa'nın güneydoğu kısımlarından başlayarak bir yanda Kafkaslardan öte yanda Anadolu'dan geçen bir hatla Hazar'da birleşen ve yeni bir açılmayla kuzeyinde İdil-Uralları içine alarak Lena kıyılarına, güneyinde İran'ı içine alarak Doğu Türkistan ve Gansu bölgelerine kadar uzanıp Moğolistan ve Güneydoğu Sibirya'dan yukarılara çıkarak Lena'yla birleşen bir coğrafyada yayılmış durumdadır (Özönder, 2002: 203-210). Bu kadar geniş coğrafyada yaşayan Türkler, bazı milletlerin ittifak kurma talepleri, bazılarının kendi dinlerini Türkler arasında yayma düşünce ve eylemleri, bazılarının ticaret yapma düşünceleri kendileri veya içinde buldukları millet veya devlet için Türkçe öğrenmeyi zaruret olarak görmelerine sebebiyet vermiştir.

Türklerin, Avrupa'da ve Karadeniz'in kuzeyinde yaşayan kısmı olan Kıpçak Türklerine yönelik olarak misyoner ve tüccar Avrupalıların kayda geçirdikleri en önemli eser *Codex Cumanicus*'tur. Bu esere bakılarak Avrupalıların Türkçe öğrenme sebepleri arasında ilk olarak misyonerlik, ardından da ticaret olduğu anlaşılır.

Kuzeyden gelen Kıpçak Türklerinin yanında, Osmanlı fetihleriyle Balkanlardan Avrupa'ya geçen Oğuz Türklerinin de gelmesiyle Avrupa devletleri için Türkçe çok önemli bir dil hâline gelmiştir.

Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da en etkili ve güçlü bir devlet olmasıyla, Türkçenin öğrenilme gerekçeleri de çeşitlenmiş bulunmaktadır (Yılmaz ve Toktar, 2017: 1):

1. Osmanlı Devleti veya farklı Türk halklarıyla irtibata geçmek isteyen Avrupa devletlerinin tercümanlarını yetiştirmek.
2. Osmanlı Devleti veya farklı Türk halklarıyla ticari faaliyet içinde bulunan Avrupalı tüccarlara yardımcı olabilmek.
3. Osmanlı Devleti veya farklı Türk halklarının arasında Hristiyanlığı yayması için yetiştirilen misyonerlere Türkçeyi kısa zamanda ve kolayca öğretmek.
4. Osmanlı Devleti veya farklı Türk halklarıyla askerî, siyasi ve diplomatik ilişkileri kolaylaştırmak.
5. Osmanlı Devleti veya farklı Türk halklarıyla irtibata geçmek için kullandıkları Hristiyan ve Musevi tercümanların hilelerinden, aldatmalarından kurtulmak.
6. Sınırları dâhilinde Türk halkları bulunan ülkelerde (Rusya gibi), Türk halklarıyla irtibatları kolaylaştırmak ve sağlamlaştırmak.
7. Tamamen ilmî kaygılarla Türkçeyi ve Türk kültürünü tanımak.

Türk dilinin öğretimi ve tarihi

Başka milletlerin dillerini öğrenmek, çeşitli ilişkiler sonucunda bu ilişkileri düzenlemek ve anlaşmayı doğru sağlamak amacıyla gerçekleştirilir. Türklerin yabancı olarak tarihten günümüze ilişkide olduğu dilleri saymak gerekirse bütün Avrasya kıtasını hatta sonra Afrika kıtasını saymak gerekir.

Türklerin Çinceyle ilişkisi kitabelerde kendini gösterir. Sonra Mani dininin öğretiminde ortaya çıkar. Yine Arapçayla ilişki de din merkezli olarak gelişir. Arapların Türkçe öğrenmeleri askerî ve siyasi otoritenin Türklere geçmesi sonucunda gelişir. İslam dünyasında etkinliğini artıran Türkler, asker olarak buldukları coğrafyalarda idareyi de kontrolleri altına alırlar ve bununla beraber Türkçenin öğrenilmesinin yolu da açılır. Arap diliyle Türkçe öğretim kitapları, Kıpçakların hâkimiyet sahalarında çok daha ileri seviyede görülür. Bu durum eser sayısına da yansır. Kıpçakları anmışken *Codex Cumanicus* adlı eseri de anmak gerekir.

Yabancıların Türkçenin öğretiminde odak noktasının Avrupa olmasında, Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletleriyle kurduğu siyasi ve ticari ilişkiler büyük rol oynamıştır.

Osmanlı halkları içinden milletler de Türkçe öğrenmek durumundaydılar. Boşnakların, Arnavutların, Arapların, Rumların, Ermenilerin, Yahudilerin de Türkçe öğrenmeleri için hem kendileri hem de devlet tarafından çeşitli yayınlar ortaya konmuştur (Biçer, 2017).

Avrupa devletleri, Osmanlı Devleti'yle askerî, siyasi, diplomatik, dinî ve ekonomik ilişkiler kurmanın önemini kavrayınca, Türkçe öğretiminin yollarına bakılmış; Dil Oğlanları Mektebi, stajyer öğrencilerin İstanbul'da eğitim almaları, çeşitli gramer, rehber ve sözlüklerin hazırlanması gibi faaliyetler ortaya çıkmıştır.

Özellikle gramer, rehber ve sözlüklerin hazırlanmasında dikkat çeken nokta, Türkçenin Arap yazısıyla değil de Latin yazısıyla kayda geçirilmesidir. Bu durum onlara bir kolaylık sağlamakla beraber Türk dili için de devrin söyleyiş ve ağız özelliklerini yansıtması bakımından ayrı bir değer taşımaktadır.

Osmanlı Devleti muhataplığında, Avrupa devletlerinde Türkçe öğrenme faaliyeti İtalyanlarla başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile ticaretini, ilk olarak Floransa, Venedik gibi İtalyan şehir devletleri ile kurması, ilk Türkçe öğrenme kılavuzunun ve gramerinin de İtalyanlar tarafından yazılmasına zemin hazırlamıştır. 17. yüzyılın ilk yarısında transkripsiyon metinlerinin ağırlıklı olarak İtalyanların kaleminden çıktığı görülür (Yağmur, 2014: 174).

Venedik Cumhuriyeti, doğu dillerini ve özellikle de Türkçeyi bilen tercümanlar yetiştirmek amacıyla 1551 yılında İstanbul'daki elçiliğin bünyesinde ilk Dil Oğlanları Okulunu kurmuştur. Doğu dilleri dil oğlanları okullarının kurulmasının amacı, Osmanlı İmparatorluğu'nda görev yapacak ilgili devletlerin görevlilerinin Türkçe öğrenimini küçük yaşlardan itibaren devlet eliyle sağlamaktır (Biçer, 2017: 174).

Daha sonra Fransa'da, Türk dilinin öğretimi, ilk kez Fransız devlet adamı *Colbert* tarafından başlatılır. *Colbert*'in kurduğu Dil Oğlanları Okuluna, küçük yaştaki çocuklar tercüman olarak yetiştirilmek üzere, İstanbul'a gönderilmiş ve burada Türkçe öğrenmeleri amaçlanmıştır.

Fransa'da Türk diliyle ilgili ilk çalışmayı yapan kişi doğu ülkelerini gezmiş, oranın halkını tanımış olan *Poster*'dir. Türk milleti ve dili üzerindeki

incelemelerini 1575'te Paris'te yazdığı *Des Histories Oriente/as et Principalement des Turks* adlı kitabında yayımlamıştır (Biçer, 2017: 178).

Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış müstakil kitapların ilki *Andrea Dv Ryer*'in 1630 yılında Paris'te basılan ve Türkçenin isim ve fiil çekimlerini gösterdiği *Rvdimenta Grammatices Language Turcicae (Türk Dilinin Esasları)* adlı küçük hacimli Türkçe grameridir (Yağmur'dan aktaran Biçer, 2017: 179).

Fransızlar 1669'da İstanbul'da Dil Oğlanları Okulunu açarak çeviri çalışmalarını Osmanlı ülkesinden sistemli olarak yürütmeye başlamışlardır. Osmanlı İmparatorluğu ile hem ticari hem siyasi ilişkileri olan batılı ülkeler çeviri faaliyetini daha yoğun olarak yapmışlardır (Coşkun, 2014).

Fransızların Türkçe öğrenmesi için yabancı yazarların yanında Türk yazarlar da bazı kitaplar yazmıştır. Türkçe öğretimi kitabı yazan bir isim Selim Gürcü'dür. 1892'de hazırladığı *Elifbâ-yı Osmanî* adlı alfabe kitabından, hem Türkçe öğrenmek isteyen Fransız hem de Fransızca öğrenmek isteyen Türk rahatlıkla yararlanabilir (Biçer, 2017: 180).

Fransızlara Türkçenin öğretimini amaçlayan bazı eserler

Albert, L. (1853). *Turkisch Grammatik Tr-Fr-İng-Alm*. Leipzig.

Antoine Arcere de l'Orientoire. (1699). *Dictionnaire Française-Turc*. Paris.

Atuf, M. (1868). *Dictionnaire Français, Turc et Italien*. Constantinople.

Barbier de Meynard, A. C. (1881). *Dictionnaire turc-français-kitabu'd-durai'l-ummaniya fi lugati'l-usmaniya-1.C*. Paris.

Barbier de Meynard, A. C. (1886). *Dictionnaire turc-français-kitabu'd-durai'l-ummaniya fi lugati'l-usmaniya-2.C*. Paris.

Bedros Efendi Kerestedjian. (1912). *Dictionnaire étymologique de la langue turque*. Londra.

Bianchi, T. X. (1831). *Vocabulaire Français-Turc*. Paris.

Bianchi, T. X. (1839). *Le Guide de la Conversation en Français et en Turc*. Paris.

Bianchi, T. X. (1852). *Guide de la coversation en France et en Turc*. Paris.

- Catergian, P. S. (1855). *Guide de conversation turc-français-allemand*. Viyana.
- Charrel, L. (1873). *Etudes Philologique sur la Langue Turque*. Constantinople.
- Delacroix, J. (1679). *Dictionnaire turc-français*. Konstantinopel.
- Deny, J. (1921). *Grammaire de la Langue Turque*. Paris.
- Devedjian, K. (1926). *Peche et pecheries en Turquie*. Konstantinopel.
- Dietrici, F. (1854). *Chrestomathe Ottomane preceder de tableaux et suivre d'un glossaire turc-français*. Berlin.
- Dubeux, L. (1856). *Elements de la Grammaire Turque*. Paris.
- Duprat, B. (1854). *Le Drogman Turc donnant les mots et les phrases*. Paris.
- FEL. (1907). *Grammaire complète de la langue turque*. Constantinople.
- Fiennes, J. B. (1689). *Dictionnaire turc-français*. Konstantinopel.
- Fraschery, Ch. Samy-Bey. (1883). *Kamus-i Firansavi-Dictionnaire turc-français*. Constantinople.
- Gablitsl, R. (1776). *Turetskaya Grammatika*. St. Petersburg.
- Galland, A. (1672-73). *Fransız Tercümesi ile Türkî lügat*. Konstantinopel.
- Galland, A. (1678). *Herbelot de Molainville: La Bibliotheque orientale ou dictionnaire universal contenant generalement tout ce qui regarde la connaissance des peuples del'Orient*. Paris.
- Galland, A. (1695). *Vocabularium turcico-latinum*.
- Handjeri, P. A. (1840-41). *Dictionnaire français-arabe-persan et turc*. Moskova.
- Hindoglou, A. (1831). *Dictionnaire abrégé turc-français*. Viyana.
- Hindoglou, A. (1834). *Grammaire Theorique et Pratique de la Langue Turke*. Paris.
- Hindoglou, A. (1838). *Dictionnaire abrégé turc-français*. Viyana.
- Holdermann, J. B. (1730). *Grammaire Turque*.
- Huart, C. (1861). *Grammaire Elementaire de la Langue Turque*. Paris.
- Jaubert, A. (1823). *Elements de la Grammaire Turque*. Paris.
- Jaubert, A. (1833). *Elements de la Grammaire Turque*. Paris.

- Kelekian, Diran. (1911). *Dictionnaire turc-français*. Constantinople.
- Kieffer, J. D. Bianchi, T. X. (1850). *Dictionnaire Turc-Français-I.C.* Paris.
- Kieffer, J. D.; Bianchi, T. X. (1835-37). *Dictionnaire Turc-Français*. Paris.
- Letellier, V. (1838). *Vocabulaire Oriental, Français-Italien, Arabe, Turc et Grec*. Paris.
- M. Dal, Medico. (1885-1888). *Methode Theorique et Pratique Pour L'enseignements de la Langue Turque*. İstanbul.
- Mallouf, N. (1856). *Dictionnaire Française-Turc 2. B.* Paris.
- Mallouf, N. (1860). *Rehber-i elsine-yi selâse: Fransevî ve İngilizî ve Türkî*.
- Mallouf, N. (1862). *Grammaire Elementaire de la Langue Turque*. Paris.
- Medigi, M. (1844). *Grammaire polyglotte contenant les princ. Venedik. Nedjib.* (1870). *Grammaire Elementaire de la Langue Turque*. Constantinople.
- P. Bernard de Paris. (1667). *P. Pierre d'Albeville: Grammaire Turque*. Paris.
- P. J., Sinan. (1854). *La Lanque Turque parlee en quatre leçon ou manuel de conversation suivi d'un vocabulaire Français-Turc*. İstanbul.
- Pfizmaier, A. (1847). *Grammaire Turque*. Viyana.
- Preindl, J. (1787). *Vocabulaire de la langue turque*. Schleswig.
- Redhouse, S. J. (1846). *Grammaire Raisonnee de la language Ottomane*. Paris.
- Schroeder, G. (1835). *Grammaire Turque*. Leipsig.
- Ş. Sami. (1905). *Kamus-ı Fransevi-4. B.* İstanbul.
- Terzian, T. H. (1882). *Recueil de Mots-Français, Turcs, Grecs et Armeniens*. Constantinople.
- Timoni, A. (1854). *Guide de la conversation Français-Turc*. Paris.
- Tinghir, Antç B./ Sinapian, K. (1891). *Dictionnaire français-turc des termes techniques des sciences, des lettres et des arts*. Konstantinopel.
- Viguer, P. F. (1790). *Elements de la langue turque*. İstanbul.
- Viotte, C. (1856). *Grammaire turque courte et facile*. Paris.

Youssouf, J. R. (1892). *Grammaire Complete de la Langue Ottomane*. İstanbul.

Youssouf, R. (1888). *1-2-Dictionnaire turc-français en caractères latins*. Constantinople.

Zephyre. (1711). *Manuel de la Langue Turque (Türk Dilinin El Kitabı)*. İstanbul.

İtalyanlarla başlayıp Fransızlarla gelişen yabancılara Türkçe öğretimi faaliyeti Polonyalılarla, İngilizlerle, Almanlarla, Macarlarla ve başka Avrupa milletleriyle devam etmiştir. Bu arada çok değerli eserler de ortaya çıkmıştır. Meninski'nin *Grammatica Turcica* ve *Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae-Arabicae-Persicae* adlı eserleri çok değerli ve örnek alınan iki çalışmadır.

Transkripsiyon metinleri

Transkripsiyon metinleri, Arap harfleri dışında ses temelli alfabelerle yazılmış Türkçe malzemeler olup daha çok Avrupa ülkelerinde kaleme alınmış eserlerdir. Hazai, 'transkripsiyon anıtı' ifadesini kullandığı bu tür eserlere 'Arap alfabesi dışında yazılmış Türkçe eserler' (Hazai, 2012: 30) derken biz ses temelli olmasını esas aldık. Bu eserlerin ortaya çıkmasında çok çeşitli etkenler bulunmaktadır. Bu etkenler üstte anılmıştı.

Transkripsiyon metinleri barındırdıkları malzemeler ve bunların ele alınmış biçimleriyle yabancılara Türkçe öğretimi açısından örnek metinlerdir (Bekar, 2019: 1-13).

Transkripsiyon metinleri, devrin yazı dilini aktardığı kadar konuşma dilini yansıması bakımından da önemlidir. Hatta kimi metinlerin bazı yerlerinde yazı dili, bazı yerlerinde ise konuşma dili görülmektedir. Böyle olunca tam olarak güvenilir devrin dilini anlamaya çalışmak zahmetli olmaktadır. Yine de kayda geçmiş ve sesin görünümünü de yansıması bakımından değerlendirilebilecek nitelikli eserler mevcuttur.

Hasılı transkripsiyon metinleri şeklinde ifade edilen ve yazıldığı dönem Türkçesinin bir fotoğrafı sayılan bu eserler, kelimelerin telaffuzu, imlası, ağızlardaki biçimi gibi pek çok noktada Türk dili çalışmalarında değerli kaynaklardan kabul edilmiştir. Ses temelli alfabelerde yazılan ve ilk olarak

Codex Cumanicus ile ortaya çıkan transkripsiyon metinleri, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 1353 sayılı, Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun'un kabul edildiği 1/11/1928 tarihine kadar yazılanları kapsar (Yılmaz ve Aksoy, 2019: 82-93).

Makaleler

Bekar, B. (2016). 1788 Yılında J. M. Korabinsky tarafından yazılmış türkçe gramer kitabı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(7), 20-34.

Bekar, B. (2017). A. Wahrmund'un Praktische Handbuch Der Osmanisch-Türkischen Sprache adlı eserindeki Türk atasözleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(9), 1-14.

Bekar, B. (2018). 1789 yılında askerî personel için yazılmış Almanca-Türkçe transkripsiyon metni. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(12), 19-34.

Bekar, B. (2019). Transkripsiyon metinlerinde Türk atasözleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(Ö5), 1-13.

Coşkun, O. (2014). Grammaire Turque à l'usage des Français et Anglais Kitabında Hedef Dillere Aktarılan Deyim ve Kalıpların Çeviride Eşdeğerlilik (équivalence) ve Yöntemine Göre Tahlili. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*(1), 19-40.

Gümüşkılıç, M. (2000). Viguiet ve Elements de la Langue Turque Adlı Eseri. *İlmi Araştırmalar*(10), 39-64.

Kartallıoğlu, Y. (2010). Çeviri yazılı Metinlerde Türkçenin Ünlüleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(27), 85-112.

Ölmez, M. (2013). Stanisław Stachowski, Lexique turc dans le Vocabulaire de P. F. Viguiet (1790). *FSM İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*(1), 391-394.

Yağmur, Ö. (2014). Erken Dönem Türkçe Transkripsiyon Metinleri ve Bunların Dil Araştırmaları Açısından Önemi. *FSM İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*(4), 201-217.

Yılmaz, Y. (2018). 18. ve 19. Asırda Fransızca Hazırlanmış Transkripsiyon Anıtlarında Okuma Metinlerinin Özellikleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (Ö4), 86-92.

Yılmaz, Y. (2019). Transkripsiyon metinlerinde çok dilli eserler: Sözlükler, gramer kitapları, rehberler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (Ö6), 79-95.

Yılmaz, Y. & Aksoy, C. (2019). Besse'nin Grammaire Turque'ü ve eserindeki idyotizmler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(Ö5), 83-93.

Yılmaz, Y. & Özevren, M. (2017). P. A. Jaubert'in Elements de la grammaire turke'ündeki Atasözleri. *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(9), 31-68.

Yılmaz, Y. & Toktar, S. (2017). Transkripsiyon anıtlarına göre yabancıların Türkçe öğrenme gerekçeleri. *VII. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresi* (s. 1). Çanakkale: ULEAD.

Tezler

Demirci, O. (2015). *Preindl'in Türkçe Grameri - inceleme, sözlük*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).

Gümüşkılıç, M. (1992). *Viguiet'in "Elemens de la Langue Turque (Türk Dilinin Unsurları)" adlı eserinin ses uyumları bakımından incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).

Özevren, M. S. (2018). *Amédée Jaubert'in Elements de la Grammaire Turke'ü*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).

Özkurt, E. (2019). *William Burckhardt Barker'ın Gramer ve Sözlüklü Türk Dili Okuma Kitabı(İnceleme – sözlük)*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).

Uygur, K. (2019). *Charles Boyd'un Türk tercümanı veya Türk dilinin yeni grameri*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).

Yağmur, Ö. (2013). *Latin harfli çeviri yazılı metinlerde Türkçe söz dizimi (16.-19. yüzyıllar)*. İstanbul Üniversitesi: (Doktora Tezi).

Yıldız, H. (2019). *Thomas Vaughan'ın A Grammer of the Turkish Language adlı eseri-İnceleme, gramer, söz varlığı*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).

Kitaplar

Hazai, G. (2012). *Türkiye Türkçesinin Dünü ve Bugünü: Türk Dili Araştırmalarına Kısa Bir Giriş*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Karaahmetoğlu, A. (2015). *Fono Fransızca Standart Sözlük*. İstanbul: FONNO.

Besse'nin hayatı ve eserleri

1829 ve 1830 tarihlerinde Ermenistan, Gürcistan, Anadolu ve Kırım gezilerini anlattığı *Voyage en Crimée au Caucase* (De Besse, 1838) adlı eserin de sahibi olan Besse'nin tam adı Jean Charles de Besse olup Macarcadaki şekli Janos Karoly Besha'dır. 1765'te doğduğu kayıtlarda geçer (Parastatov ve Kondrasheva, 2018: 328). Besse, bu eserinden anlaşıldığı kadarıyla, Türk dünyasını, coğrafyasını gezen, etnik unsurları ve kültürlerini iyi tanıyan, dillerini iyi bilen bir kişidir. Ayrıca Macarların tarih ve kültürlerine dair araştırmalar da yapmaktadır. Bu eseriyle geziden beklediklerini etraflıca ortaya koymuştur.

Besse, gramerin ön sözünde ifade ettiğine göre Doğu Hint Adaları'na uzun soluklu bir gezi düzenlemiş, burada kendini Farsça öğrenmeye hasretmiş, İstanbul'a geldiğinde ise yalnızca Türkçe ve Yunanca konuşulan bir eve yerleşmiş, ayrıca kendisine bir yıl boyunca yazı ve Türkçe öğreten çok iyi bir molla bulmuştur. 1825'te İstanbul'da bulunmuş ve Türkçesi mükemmelleşmeye başlamıştır. Daha sonra da Türkiye'nin doğu taraflarına yaptığı gezinin hazırlamakta olduğu gramer kitabının yayımlanmasını geciktirdiğini ifade etmiştir (Besse, 1829: VI). (Yılmaz ve Aksoy, 2019: 82-93).

Abrege de la Grammaire Turque

Besse, eserini İstanbul'da öncelikle Almanca olarak hazırladığını belirtir. Tam adı *Abrégé de la Grammaire Turque Contenant Outre le Principe de Cette Langue, des Idiotismes, des Discours Familiars et un Petit Vocabulaire en Français, Turc et Hongrois*'dir. Fransızca ve Macarca anlatımlı Türkçe bir gramer kitabıdır.

Amaç

Besse, kitabın ön sözünde Türk dilinin ilkelerini öğrenmek isteyenler için Türkçenin ilk kavramlarını vermeyi amaçladığını belirtmiştir. Kitabı okuyanların bir öğretmene ihtiyaç duymadan Türk dilinin kavramlarını telaffuz edebileceklerini dile getirmiştir. Kitabın başında belirttiği kuralları öğrenen Fransızların ve diğer yabancıların bir saat sonra, Türk dilinde kullanılan harflerin telaffuzlarını öğreneceklerini iddia etmiştir.

Eserin ön sözü

Bu eserin ön sözü şöyledir:

Abrégé de la Grammaire Turque, Türk dilinin ilkelerini öğrenmek isteyenler için bu dilin ilk kavramlarını vermeyi amaçlamaktadır. Öğretmen olmadan ve tam telaffuz edin. Türk dili, çekimlerde pek çok nüans sunar ve onları tanıma yeteneğine sahip bir Avrupa dili yardımı olmadan kavramak neredeyse imkânsızdır.

Doğu kökenli olan ve Türklerle çok yakın olan Macar dili, bu çalışmada kendime belirlediğim hedefe cevap vermek için en uygun olanı idi. Bu nedenle, onları Latinlerden ödünç alan Macarların karakterlerini kullanmanın uygun olacağını düşündüm. Bu çalışmanın başında belirtilen kuralları takip eden Fransızlar ve diğer yabancılar, bir saat sonra, Türkçede kullanılan harflerin telaffuzlarını öğrenebilecekler.

Ancak, Türkçe yazıyı okumak isteyen okuyucularımın hoşuna gitmesi için, bu dil bilgisine Türk alfabesini bir okuma modeli ile ekledim. Bu çalışmadaki bütün Türkçe kelimeleri rahatça okumak için Latince karakterleri benimsemenin gerekli olduğu görülecektir.

Doğu Hint Adaları'nda kaldığım süre boyunca, daha sonra Türk dilinde çok yardımcı olan Farsçayı çalıştım. İstanbul'a geldiğimde sadece Türkçe ve Yunanca konuşulan bir eve yerleştim. Ayrıca öğretmen olarak bana bir yıl boyunca, yazıyı ve Türk dilini öğreten çok iyi bir molla vardı. 1825'te Türklerin, komşularımızın dilinde kendimi geliştirmeye devam etmek için yeniden Türk İmparatorluğunun başkentine gittim. Onlar şüphesiz Macarlarla aynı ülkelerde yaşadıkları için onların geleneklerini öğrettiler.

Önce bu dil bilgisini Almanca olarak yazdım; baskıyı geçen mayıs ayında teslim ettiğim anda, özellikle Türk dilini sevenler için ve genel olarak

filologlara hoş bir Şey yazacağımı söylemiştim. Kasım ayına kadar siren Türkiye'nin sınırlarına yaptđđm bir gezi, bu eseri yayınlamama izin vermedi.

Bu eserde Türk dil bilgisinin yalnızca temel kısımlarını, mümkün olduğu kadar hassas ve kısıtlı bir çerçevede ortaya çıkaracak Şekilde kendimi sınırlandırdđđm için okuyucularımın bana minnettar olacağını düşünüyorum. Türkiye'ye işleri için ya da evrenin en muhteşem, en Őařırtıcı manzarasını yakından takip etme isteđđyle gelenler için Boğaz, Avrupa ve Asya kıyıları, Konstantinopolis Őehrinin gerçekten hayranlık uyandıran bir görünümüdür (Besse, 1829: V-VI).

Buda, 5 Ocak 1829

Yazar Tarafından.

1. BÖLÜM

TÜRKÇENİN GRAMERİ

1.1. Alfabe ve telaffuz

[001]

(1.) Türk alfabesinde 35, Macar alfabesinde 31 harf vardır. Bu yüzden hiçbir Avrupa dili, Türkçenin Macarcadan farklı bir şekilde ifade edilmesine uygun değildir. Dolayısıyla Türkçe kelimelerin Macarca telaffuz edilmesi de uygun değildir.

Yabancılar, bir saatin sonunda aşağıdaki kurallara uyarak bu telaffuz hakkında bilgi sahibi olabilecekler:

Macarcada olduğu gibi Türkçede de yedi tane sesli harf vardır. Türkçenin sadece *a, i, u* sesli harflerinde kabul ettiği bazı fazla sesli harfleri vardır. Ancak konuşmada, Macarların aşağıdaki yedi harfi açıkça söylenir:

a, e, i, o, u, ö, ü.

Türkçede *eu* olarak gösterilen *ö* sesi örneğin *heure* saat [*< Fr. heure*] ve *peur* korku [*< Fr. peur*] kelimeleri; *ör* ve *pör* olarak telaffuz edilir.

U sesi, Macarca, Almanca, İtalyancada telaffuz edildiği gibidir. Böylece *büyük* büyük [*< T. bujuk, Fr. grand, Mac. nagy*] kelimeleri Fransızcada *bouïouk* (büyük) şeklinde söylenir.

U sesi, Fransızca *vertu* erdem [*< Fr. vertu*] kelimesinde olduğu gibidir.

Macarcada olduğu gibi sesin düştüğü durumlar vardır. Uzun hecede düşen bir ses (') işareti ile gösterilmiştir.

[002]

Aşağıdaki ünsüzler Fransızcada olduğu gibi telaffuz edilir:

b, d, f, h (nefesli) *k*, (*que* olarak) *l, m, n, p, r, t, v*.

J sesi, İtalyanca *yeri* yeri [*< İt. jeri*] kelimesi, Macarca *yo* yo [*< Mac. jó*] kelimelerinde olduğu gibi hızlıca telaffuz edilir. Aynı şekilde *yol* yol [*< T. jol*] kelimesi de tek hecelidir.

S, ch'den sonra bir sesli harf gelir. *chat* kedi [*< Fr. chat*] ve *charme* çekicilik [*< Fr. charme*] kelimelerinde olduğu gibi. Bu nedenle *saráb* kelimesi *şarap* şeklinde telaffuz edilmeli, *charabe* şeklinde yazılmalıdır.

Z sesi, Fransızca *zèle* gayret, çaba [*< Fr. zèle*] kelimelerinde olduğu gibi telaffuz edilir.

Çift ünsüzler aşağıdadır:

Gh sesi, *gayret* gayret [*< T. ghairret*] kelimesinde olduğu gibi *h* sesi biraz yükseltilerek, hızlı bir şekilde telaffuz edilir.

Kh, k sesi, *hane* hane, ev [*< T. khane*] kelimesinde, *haz* haz [*< T. ház*] kelimesinde olduğu gibi kuvvetli bir şekilde söylenir.

Sz sesi, Fransızcadaki *s* sesi gibi okunur. Böylece *söz* söz [*< T. szöz, Fr. parole, Mac. szó*] kelimesi *seuze* şeklinde telaffuz edilir.

Ts çift ünsüzü Fransızcada yoktur ancak İtalyanlar *cicerone* kılavuz [*< İt. cicerone*] ve İngilizler *church* kilise [*< İng. church*] kelimelerini söyleyebildiklerinden dolayı **T** de sesini dili bastırarak telaffuz etmek onlar için kolaydır. Böylece *çok* çok [*< T. tsok, Fr. beaucoup, Mac. sok*] kelimeleri *tchok* olarak telaffuz edilir.

Zs çifte ünsüzünün telaffuzu Fransız diline özgüdür ve tam olarak telaffuz etmekte zorlananlar sadece Almanlardır. Böylece *ceb* cep [*< T. zsib*] kelimesinin okunuşu, [*< Fr. jerome, jacques, jeu*] kelimelerinin telaffuzu gibidir.

NOT: Yalnızca Macarlar arasında kullanılmakta olan çift ünsüz **gy**, başka hiçbir dilde telaffuz edilemez. Bu yüzden Macarca olan *Macar* Macar [*< Mac. Magyar*] kelimesinin bir yabancı tarafından kavranması zordur. Fransızcada *dieu* tanrı [*< Fr. dieu*] kelimesinin telaffuzu, **d** ve **i** seslerinin kuvvetlice yaklaşmasıyla gerçekleşir.

[003]

1.1.1. Türk alfabesi ve nesih yazı türü

Harflerin Şekilleri

Harfin değeri	Okunuşu	Harfler	Harfin değeri	Okunuşu	Harfler
A	a,, ā, e	Elif	Th	ṭ	Tha
B	b	Ba	Dh	ḏ	Dha
T	t	Ta	'	ˁ	Ain
Tsz	ṣ	Tsza	Gh	ḡ	Ghaın
Dsz	c	Dzsim	F	f	Fa
H	ḥ	H'a	K	ḵ	Kaf

Kh	ḥ	Kha	K	k	Kaf
D	d	Dal	L	l	Lam
Dz	ḏ	Dzal	M	m	Mim
R	r	Ra	N	n	Nun
Z	z	Za	H	h	Hé
Sz	s	Szin	V (*)	v	Waw
S	ṣ	Sin	Y	y	Ya
Sz	ṣ	Szad	La	lā	Lam elif
Dh	ḏ, ḏ	Dhad			

Tablo 1: Harflerin Şekilleri

[004]

* Vav (ve) harfî bazen *u*, *ö*, *ü* olarak bazen *o* olarak telaffuz edilir. Aşağıdaki örnekte göreceğimiz gibi, Türklerin yazılarında yalnızca üç ünlü harf vardır; diğerlerini kullanmak uzun sürede öğrenilir. Ayrıca bir tekrarlama işareti ve uzatma işareti gibi ortografik işaretler vardır.

[005]

Okuma Örneği

Türk Şarkısı

خاندە بچارە اشو کو چنانین ارار
در دیلن بیمار ولان هلبت درمانن ارار
سانماکه راحمیندن شونار
دستی دیل مجلس هومايو بي کرار
گل آي روهي جيهان دوری گنه دوران ولانندن سور
نهدر ول نوساي گيبراني سولتان ولانندن سور
نيحاييت احلين ارزد درونينده ولان ناري
مسئل در مسلين ارا گورو اکران ولانندان سور
واربهاليني ارز اتمک نه حاجت اريفه سرماک
گامو اشيا بيلير خياميل مردي اينسان ولانندن سور
اير شکوا ادم درس ولور ولماس ولن حي ديلى
بولونماس اکليله خياميل سيري پنهان ولانندن سور
بو اکيلين بو المده گل اتناي سفا ولماس
سفا احلي ولاندرسن شازو خاندان ولانندان سور

[006]

Telaffuz

Khande bí tsáre asuku tsenanín arár
Der dílen bimár olán helbet dermanen arár.
Szán maki rahminden szunár,
Deszti díl medslisz humaju bi karár.
Gel, hei ruhi dzsihán! devri gene devrán olandán szor
Ne dir ol nuszai gibrani Szultán olandán szor
Nihajet ehlin arzed deruninde olán nari,
Meszl dir meszlinara gürü akrán olandán szor
Varebhalini arz etmek ne hádzset arife szormak
Gamu essia bilir khiamíl merdí inszán olandán szor.
Ejer sekva adam derszin olur olmász ölen hei díl!
Bulumász aklíle khiamil Sziri pühán olandán szor.
Bú aklilen bú alemde geletnai szefa olmász,
Szefa ehli olanderszen sazú khandán olandán szor.

[007]

1.2. Kelime türleri

(2.)Türk dilinde kelimelerin yedi türü vardır:

- 1) İsimler
- 2) Zamirler
- 3) Fiiller
- 4) Sıfat fiiller
- 5) Takılar
- 6) Zarflar
- 7) Bağlaçlar

1.2.1. İsimler

(3.) Türkçenin temel isimlerinde cinsiyet ve belirlilik takısı yoktur. Böyle tanımlamalar, Fransızcada olduğu gibi, belirlilik takıları tarafından belirtilmemiştir. Ancak Macarcada olduğu gibi isimler, kelime veya öbeklerin sonuna, aşağıda göreceğimiz gibi, belirli parçacıklar eklenerek tanımlanmıştır, belirli hâle getirilmiştir.

(4.) Temel isimler iki sınıftan oluşur:

a) **ana** ana [< T. *ana*, Fr. *mère*, Mac. *anya*] sözcüğü gibi bir sesli harfle bitenler.

b) **cân** can [< T. *dzsán*, Fr. *âme*, Mac. *lélek*] sözcüğü gibi bir sessiz harfle bitenler.

1.2.1.1. İsimlerin hâl çekimi

(5.) **ana** ana [< T. *ana*] kelimesinin ad çekimi.

Teklik

N. **ana** ana [< T. *ana*, Fr. *la mère*, Mac. *anya*] (7)

g. **ananın** ananın [< T. *ananin*, Fr. *de la mère*, Mac. *anyának*] (7)

d. **anaya** anaya [< T. *anaja*, Fr. *a la mère*, Mac. *anyának*] (7)

ac. **anayı** anayı [< T. *anaji*, Fr. *la mère*, Mac. *anyát*] (7)

abl. **anadan** anadan [< T. *anadán*, Fr. *de la mère*, Mac. *anyátul*] (7)

Çokluk

N. **analar** analar [< T. *analár*, Fr. *les mères*, Mac. *anyák*] (7)

g. **anaların** anaların [< T. *analarin*, Fr. *des mères*, Mac. *anyáknak*] (7)

d. **analara** analara [< T. *analará*, Fr. *aux mères*, Mac. *anyáknak*] (7)

ac. **anaları** anaları [< T. *anaları*, Fr. *les mères*, Mac. *anyákot*] (7)

abl. **analardan** analardan [< T. *analardan*, Fr. *des mères*, Mac. *anyáktul*]

(7)

[008]

(6.) **cân** can [< T. *dzsán*] kelimesinin ad çekimi.

Teklik

N. **can** can [< T. *dzsán*, Fr. *l'âme*, Mac. *lélek*] (8)

g. **canın** canın [< T. *dzsánin*, Fr. *de l'âme*, Mac. *léleknek*] (8)

d. **cana** cana [< T. *dzsána*, Fr. *à l'âme*, Mac. *léleknek*] (8)

ac. **canı** canı [< T. *dzsáni*, Fr. *l'âme*, Mac. *lelket*] (8)

abl. **candan** candan [< T. *dzsandan*, Fr. *de l'âme*, Mac. *lélektül*] (8)

Çokluk

N. **canlar** canlar [< T. *dzsanlár*, Fr. *les âmes*, Mac. *lelkek*] (8)

g. **canların** canların [< T. *dzsanlarin*, Fr. *des âmes*, Mac. *lelkeknek*] (8)

d. **canlara** canlara [< T. *dzsanlará*, Fr. *aux âmes*, Mac. *lelkeknek*] (8)

ac. canları canları [< T. *dzsanlari*, Fr. les âmes, Mac. lelkeket] (8)

abl. canlardan canlardan [< T. *dzsanlardan*, Fr. des âmes, Mac. lelkektúl](8)

NOT. Bu iki örnekle tüm isimlerin çoğul **+lar** +lar [< T. *+lar*] ya da **+ler** +ler [< T. *+ler*] eki aldığını görüyoruz.

1.2.2. Sıfatlar

1.2.2.1. Sıfatların özellikleri

(7.) Sıfatlar değişmez ve isim olarak kullanılmaları dışında cinsiyet veya sayı içermez.

Sıfat ile adın çekimi.

Teklik

N. güzel el güzel el [< T. *güzel el*, Fr. la belle main, Mac. szép kéz] (8)

g. güzel elin güzel elin [< T. *güzel elin*, Fr. de la belle main, Mac. szép kéznek] (8)

d. güzel ele güzel ele [< T. *güzel elé*, Fr. à la belle main, Mac. szép kéznek] (8)

ac. güzel eli güzel eli [< T. *güzel eli*, Fr. la belle main, Mac. szép kezet] (8)

abl. güzel elden güzel elden [< T. *güzel elden*, Fr. de la belle main, Mac. szép kéztúl] (8)

Çokluk

N. güzel eller güzel eller [< T. *güzel eller*, Fr. les belles mains, Mac. szép kezek] (8)

g. güzel ellerin güzel ellerin [< T. *güzel ellerin*, Fr. des belles mains, Mac. szép kezeknek] (8)

d. güzel ellere güzel ellere [< T. *güzel ellere*, Fr. aux belles mains, Mac. szép kezeknek] (8)

ac. güzel elleri güzel elleri [< T. *güzel elleri*, Fr. les belles mains, Mac. szép kezeket] (8)

abl. güzel ellerden güzel ellerden [< T. *güzel ellerden*, Fr. des belles mains, Mac. szép kézeketül] (8)

[009]

1.2.2.2. Sıfatlarda karşılaştırma

(8.) Sıfatlar karşılaştırmalı olarak daha fazla işaret alır. Böylece **eyi** iyi [< T. *ej*, Fr. *bon*, Mac. *jó*] kelimesi **daha iyi** [< T. *daha ej*, Fr. *meilleur*, Mac. *jobb*] şeklinde karşılaştırma yapılır. Bu cümle gibi:

O bundan daha iyidir O bundan daha iyidir [< T. *ó bundán daha ej* dir, Fr. *celui-là est meilleur que celui-çi*, Mac. *ő ennél jobb*] (9)

Kişi zamirlerini bir araya getirerek de kıyaslamayı ifade edebiliriz. Örneğin;

sen benden iyisin sen benden iyisin [< T. *szen benden ej* szin, Fr. *tu es meilleur que moi*, Mac. *te jobb vagy mint én, vagy nálomnál*] (9)

(9.) En üstünlük dereceleri, **ziyade** ziyade [< T. *ziâde*] ya da **pek** pek [< T. *pek*] ve bazen bir **daha** daha [< T. *daha*] kelimeleri eklenerek elde edilir. Örneğin; **Allah hepsinden ziyade doğrudur ve iyidir** Allah hepsinden ziyade doğrudur ve iyidir [< T. *Allah hepszinden ziâde doghru dur ve ej* dir, Fr. *Dieu est le plus juste et le meilleur de tousi*, Mac. *az Isten mindenek között leg igazságossabb és leg jobb*] (9)

(10.) Boyutları ifade etmek için isimlere küçültme eki **+çIk** +çIk [< +*dzsik*] veya **+çIk** +çIk [< +*tsik*] eklenir. Örneğin; **kitâb** kitap [< T. *kitâb*, Fr. *le livre*, Mac. *könyv*]; **kitâbçık** kitapçık [< T. *kitâbdzsik*, Fr. *un petit livre*, Mac. *könyvetke*].

+cek +cek [< +*dzsek*] veya **+çek** +çek [< +*tsek*] eklenir: **büyük** büyük [< T. *bujuk*, Fr. *grand*, Mac. *nagy*]; **büyükcek** büyücek [< T. *bujukdzsek*, Fr. *un peu grand*, Mac. *nagyotska*].

(11.) Sözü **seven** seven [< T. *szeven*, Fr. *l'amant*, Mac. *szerető*], **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*, Fr. *aimer*, Mac. *szeretni*]; **yırlayış** şarkı söyleyiş [< T. *irlais*, Fr. *le chant*, Mac. *ének*]; **ırlamak** yırlamak [< T. *irlamak*, Fr. *chanter*, Mac. *énekelni*] gibi fiillerden oluştuğu söylenebilir.

(12.) Öte yandan isimlerden [+mek] veya [+mak] çıkarılarak oluşturulan fiiller vardır. **-Us** veya **+lik**'i değiştirerek, bazen **+mek** veya **+mak**'a **-Us** veya **+lik** eklenir. Örneğin; **bilmek** bilmek [< T. *bilmek*, Fr. *savoir*, Mac. *tudni*]; **bilmeklik** bilmeklik [< T. *bilmeklik*, Fr. *le savoir*, Mac. *tudomány*] kelimelerinde olduğu gibi.

(13.) Asli isimler genellikle sıfat olur. Örneğin; **can** can [< T. *dzsán*, Fr. l'âme, Mac. lélek], **canlı** canlı [< T. *dzsanlú*, Fr. animé, Mac. lelkes]; **gayret** gayret [< T. *ghairet*, Fr. le courage, Mac. bátorság], **gayretli** gayretli [< T. *ghairetlú*, Fr. courageux, Mac. bátorságos] kelimeleri gibi.

(14.) Sanatçıların ve mesleklerin isimlerine, hatta diğer nesnelere +**cI**+cI [< +*dzsi*] eklenerek sanatçıların ve zanaatkarların isimleri ifade edilir. Örneğin; **ekmek** ekmek [< T. *ekmek*, Fr. le pain, Mac. kenyér], **ekmekçi** ekmekçi [< T. *ekmekdzsi*, Fr. le boulauger, Mac. pék]; **balık** balık [< T. *balúk*, Fr. le poisson, Mac. hal], **balıkçı** balıkçı [< T. *balukdzsi*, Fr. le pêcheur, Mac. halász]; **kayık** kayık [< T. *kaik*, Fr. une nacelle, Mac. csónak¹], **kayıkçı** kayıkçı [< T. *kaikdzsi*, Fr. le batelier, Mac. hajóslegény] kelimelerinde olduğu gibi.

[010]

(15.) Sıfatlar genellikle +**IIk**+IIk [< +*IIk*] eki ile isim hâline gelir. **güzel** güzel [< T. *güzel*, Fr. beau, Mac. szép], **güzellik** güzellik [< T. *güzelik*, Fr. la beauté, Mac. szépség] kelimelerinde olduğu gibi.

(16.) Bir ülke veya şehrin sakinlerinin isimleri +**II**+II [< +*II*] veya +**IU**+IU [< +*IU*] ekleri ile ifade edilir. Böylece **Venedik** Venedik [< T. *Venedik*, Fr. Venise, Mac. Velentze], **Venedikli** Venedikli [< T. *Venedikli*, Fr. Venitien, Mac. Volentzei]; **Beç** Viyana [< T. *Bets*, Fr. Vienne, Mac. Béts], **Beçli** Viyanalı [< T. *Betslú*, Fr. Viennois, Mac. Bétsi] kelimelerinde olduğu gibi.

1.2.3. Sayılar

(17.) 1.2.3.1. Temel sayılar

1 bir bir [< T. *bir*, Fr. un, Mac. egy] (10)

2 iki iki [< T. *iki*, Fr. deux, Mac. kettő] (10)

3 üç üç [< T. *üts*, Fr. trois, Mac. három] (10)

4 dört dört [< T. *dört*, Fr. quatre, Mac. négy] (10)

5 beş beş [< T. *bes*, Fr. cinq, Mac. öt] (10)

6 altı altı [< T. *alti*, Fr. six, Mac. hat] (10)

7 yedi yedi [< T. *jedi*, Fr. sept, Mac. hét] (10)

¹ Metinde *tsónak*.

- 8 sekiz** sekiz [< T. *szekíz*, Fr. huit, Mac. nyoltz] (10)
- 9 dokuz** dokuz [< T. *dokúz*, Fr. neuf, Mac. kilentz] (10)
- 10 on** on [< T. *on*, Fr. dix, Mac. tiz] (10)
- 11 on bir** on bir [< T. *on bir*, Fr. onze, Mac. tizen egy] (10)
- 12 on iki** on iki [< T. *on iki*, Fr. douze, Mac. tizen kettő] (10)
- 13 on üç** on üç [< T. *on üts*, Fr. treize, Mac. tizen három] (10)
- 14 on dört** on dört [< T. *on dört*, Fr. quatorze, Mac. tizen négy] (10)
- 15 on beş** on beş [< T. *on bes*, Fr. quinze, Mac. tizen öt] (10)
- 16 on altı** on altı [< T. *on alti*, Fr. seize, Mac. tizen hat] (10)
- 17 on yedi** on yedi [< T. *on jedi*, Fr. dix-sept, Mac. tizen hét] (10)
- 18 on sekiz** on sekiz [< T. *on szekíz*, Fr. dix-huit, Mac. tizen nyolez] (10)
- 19 on dokuz** on dokuz [< T. *on dokúz*, Fr. dix-neuf, Mac. tizen kilentz] (10)
- 20 <i>yirmi** yirmi [< T. *ijirmi*, Fr. vingt, Mac. húsz] (10)
- 21 <i>yirmi bir** yirmi bir [< T. *ijirmi bir* vb., Fr. vingt-un, Mac. huszon egy] (10)
- [011]**
- 30 otuz** otuz [< T. *otúz*, Fr. trente, Mac. harmintz] (11)
- 40 kırk** kırk [< T. *kirk*, Fr. quarante, Mac. negyven] (11)
- 50 elli** elli [< T. *elli*, Fr. cinquante, Mac. ötven] (11)
- 60 altmış** altmış [< T. *altmis*, Fr. soixante, Mac. hatvan] (11)
- 70 yetmiş** yetmiş [< T. *jetmis*, Fr. soixante et dix, Mac. hetven] (11)
- 80 seksen** seksen [< T. *szekszen*, Fr. quatre-vingt, Mac. nyoltzvan] (11)
- 90 doksan** doksan [< T. *dokszán*, Fr. quatre-vingt et dix, Mac. kilentzven] (11)
- 100 yüz** yüz [< T. *jüz*, Fr. cent, Mac. száz] (11)
- 200 iki yüz** iki yüz [< T. *iki jüz*, Fr. deux cents, Mac. két száz] (11)
- 300 üç yüz** üç yüz [< T. *üts jüz*, Fr. trois cents, Mac. három száz] (11)
- 400 dört yüz** dört yüz [< T. *dört jüz*, Fr. quatre cents, Mac. negy száz] (11)
- 500 beş yüz** beş yüz [< T. *bes jüz*, Fr. cinq cents, Mac. öt száz] (11)
- 600 altı yüz** altı yüz [< T. *alti jüz*, Fr. six cents, Mac. hat száz] (11)
- 700 yedi yüz** yedi yüz [< T. *jedi jüz*, Fr. sept cents, Mac. hét száz] (11)

800 sekiz yüz sekiz yüz [< T. *szekíz jüz*, Fr. huit cents, Mac. nyoltz száz] (11)

900 dokuz yüz dokuz yüz [< T. *dokúz jüz*, Fr. neuf cents, Mac. kilentz száz] (11)

1000 bin bin [< T. *bin*, Fr. mille, Mac. ezer] (11)

(18.) 1.2.3.2. Sıra sayıları

birinci birinci [< T. *birindzsi*, Fr. premier, Mac. első] (11)

ikinci ikinci [< T. *ikindzsi*, Fr. second, Mac. második] (11)

üçüncü üçüncü [< T. *ütsüudzsi*, Fr. troisième, Mac. harmadik] (11)

dördüncü dördüncü [< T. *dörtündzsiú*, Fr. quatrième, Mac. negyedik] (11)

beşinci beşinci [< T. *besindzsi*, Fr. cinquième, Mac. ötödik] (11)

altıncı altıncı [< T. *altindzsi*, Fr. sixième, Mac. hatodik] (11)

yedinci yedinci [< T. *jedindzsi*, Fr. septième, Mac. hetedik] (11)

sekizinci sekizinci [< T. *szekizindzsi*, Fr. huitième, Mac. nyoltzadik] (11)

dokuzuncu dokuzuncu [< T. *dokundzsiú*, Fr. neuvième, Mac. kilentzedik] (11)

onuncu onuncu [< T. *on undzsiú*, Fr. dixième, Mac. tizedik] (11)

on birinci on birinci [< T. *on birindzsi*, Fr. onzième, Mac. tizenegyedik] (11)

on ikinci on ikinci [< T. *on ikindzsi*, Fr. douzième, Mac. tizenkettödik] (11)

on üçüncü on üçüncü [< T. *on ütsündzsiú*, Fr. treizième, Mac. tizenharmadik] (11)

on dördüncü on dördüncü [< T. *on dörtundzsi*, Fr. quatorzième, Mac. tizennegyedik] (11)

on beşinci on beşinci [< T. *on besindzsi*, Fr. quinzième, Mac. tizenötödik] (11)

on altıncı on altıncı [< T. *on altindzsi*, Fr. seizième, Mac. tizenhatodik] (11)

on yedinci on yedinci [< T. *on jedindzsi*, Fr. dix-septième, Mac. tizenhetedik] (11)

on sekizinci on sekizinci [< T. *on szekizindzi*, Fr. dix-huitième, Mac. tizenennyoltzadik] (11)

on dokuzuncu on dokuzuncu [< T. *on dokuzundziú*, Fr. dix-neuvième, Mac. tizenkilentzedik] (11)

<i>yirminci yirminci [< T. *ijirmindzi*, Fr. vingtième, Mac. huszadik] (11)

otuzuncu otuzuncu [< T. *otuzundziú*, Fr. trentième, Mac. harmintzadik vb.] (11)

[012]

(19.) 1.2.3.3. Üleştirme sayıları

birer birer [< T. *birer*, Fr. un à un, Mac. egyenkint] (12)

ikişer ikişer [< T. *ikidzser*, Fr. deux à deux, Mac. kettőkint] (12)

üçer üçer [< T. *ütser*, Fr. trois à trois, Mac. háromkint] (12)

dörder dörder [< T. *dörter*, Fr. quatre à quatre, Mac. négyenkint] (12)

beşer beşer [< T. *bezser*, Fr. cinq à cinq, Mac. ötenkint] (12)

altışar altışar [< T. *altizser*, Fr. six à six, Mac. hatonkint] (12)

yedişer yedişer [< T. *jedizser*, Fr. sept à sept, Mac. hetenkint] (12)

sekizer sekizer [< T. *szekizser*, Fr. huit à huit, Mac. nyoltzankint] (12)

dokuzar dokuzar [< T. *dokuzser*, Fr. neuf à neuf, Mac. kilentzenkint] (12)

onar onar [< T. *oner*, Fr. dix à dix, Mac. tzenkint] (12)

1.2.4. Zamirler

1.2.4.1. Şahıs Zamirleri

(20.) Türk dilinin altı tür zamiri vardır:

- 1) Şahıs zamirleri
- 2) İyelik zamirleri
- 3) İşaret zamirleri
- 4) Dönüşlülük zamirleri
- 5) Soru zamirleri
- 6) Belirsiz zamirler

I.

(21.) Şahıs zamirleri şunlardır: **ben** ben [< T. *ben*, Fr. je veya moi, Mac. én], **sen** sen [< T. *szen*, Fr. tu veya toi, Mac. te], **o** o [< T. *ó*, Fr. il veya elle,

Mac. *ő*]; **biz** biz [< T. *biz*, Fr. nous, Mac. mink], **siz** siz [< T. *sziz*, Fr. vous, Mac. tik], **onlar** onlar [< T. *onlár*, Fr. ils veya elles, Mac. ök].

(22.) Şahıs zamirlerinin çekimi:

1. Şahıs

Teklik

N. ben ben [< T. *ben*, Fr. je ou moi, Mac. én] (12)

g. benim benim [< T. *bením*, Fr. de moi, Mac. enyím] (12)

d. bana bana [< T. *baná*, Fr. à moi, Mac. nekem] (12)

ac. beni beni [< T. *bení*, Fr. moi, Mac. engemet] (12)

abl. benden benden [< T. *benden*, Fr. de moi, Mac. én tólem] (12)

Çokluk

N. biz biz [< T. *biz*, Fr. nous, Mac. mi] (12)

g. bizim bizim [< T. *bizim*, Fr. de nous, Mac. miénk] (12)

d. bize bize [< T. *bizé*, Fr. à nous, Mac. nekünk] (12)

ac. bizi bizi [< T. *bizi*, Fr. nous, Mac. minket] (12)

abl. bizden bizden [< T. *bizden*, Fr. de nous, Mac. én tólkünk] (12)

[013]

2. Şahıs

Teklik

N. sen sen [< T. *szén*, Fr. tu ou toi, Mac. te] (13)

g. senin senin [< T. *szenín*, Fr. de toi, Mac. tiéd] (13)

d. sana sana [< T. *szaná*, Fr. à toi, Mac. noked] (13)

ac. seni seni [< T. *szení*, Fr. toi, Mac. tégedet] (13)

abl. senden senden [< T. *szenden*, Fr. de toi, Mac. tóled] (13)

Çokluk

N. siz siz [< T. *sziz*, Fr. vous, Mac. ti] (13)

g. sizin sizin [< T. *szizín*, Fr. de vous, Mac. tiétek] (13)

d. sana sana [< T. *szaná*, Fr. à vous, Mac. nektek] (13)

ac. seni seni [< T. *szení*, Fr. vous, Mac. titeket] (13)

abl. senden senden [< T. *szenden*, Fr. de vous, Mac. tóletek] (13)

3. Şahıs

Teklik

N. o o [< T. *ó*, Fr. il veya elle, Mac. ő] (13)

g. onun onun [< T. *onún*, Fr. de lui d'elle, Mac. övé] (13)

d. ona ona [< T. *oná*, Fr. à lui, à elle, Mac. neki] (13)

ac. onu onu [< T. *onú*, Fr. le, la, Mac. ötet] (13)

abl. ondan ondan [< T. *ondán*, Fr. de lui, d'elle, Mac. tôle] (13)

Çokluk

N. onlar onlar [< T. *ónlar*, Fr. ils veya elles, Mac. ök] (13)

g. onların onların [< T. *onlarín*, Fr. d'eux, d'elles, Mac. övék] (13)

d. onlara onlara [< T. *onlará*, Fr. à eux, à elles, Mac. nekik] (13)

ac. onları onları [< T. *onlari*, Fr. eux, elles, Mac. öket] (13)

abl. onlardan onlardan [< T. *onlarden*, Fr. d'eux, d'elles, Mac. tólúk]

(13)

II.

1.2.4.2. İyelik Zamirleri

(23.) İyelik zamirleri şunlardır:

Teklik

1. benim benim [< T. *bením*, Fr. mon veya ma, Mac. az enyím] (13)

2. senin senin [< T. *szenín*, Fr. ton veya ta, Mac. a' tiéd] (13)

3. onun onun [< T. *onún*, Fr. son veya sa, Mac. az övé] (13)

Çokluk

1. bizim bizim [< T. *bizím*, Fr. nos, Mac. a' miénk] (13)

2. sizin sizin [< T. *szizín*, Fr. de vos, Mac. a' tiétek] (13)

3. onların onların [< T. *onlarín*, Fr. leur, Mac. az övék] (13)

Şahıs zamiri olarak kabul edilmezler.

[014]

(24.) Türkçe, Yunanca ve Macarca'da, **benim** benim [< *benim*], **senin** senin [< *szenín*] vb. iyelik zamirlerinin sonuna aşağıdaki ekler getirilerek tek kelimeyle ifade edilirler: Tekil birinci şahıs için $+I^m +I^m$ [< *+em*], ikinci şahıs için $+I^n +I^n$ [< *+en*] ve üçüncü şahıs için $+szi +sI$ [< *+szi*]; çoğul birinci şahıs için $+miz +miz$ [< *+miz*], ikinci şahıs için $+niz +niz$ [< *+niz*] ve üçüncü şahıs için $+szi +sI$ [< *+szi*] ekleri getirilir.

(25.) İyelik zamiri ile birinci çekime örnek:

Teklik

N. kitabım kitabım [< T. *kitabım*, Fr. mon livre, Mac. könyvem] (14)

g. kitabımın kitabımın [< T. *kitabımın*, Fr. de mon livre, Mac. könyvemnek] (14)

d. kitabıma kitabıma [< T. *kitabıma*, Fr. à mon livre, Mac. könyvemnek] (14)

ac. kitabımı kitabımı [< T. *kitabımı*, Fr. mon livre, Mac. könyvemet] (14)

abl. kitabımdan kitabımdan [< T. *kitabımdan*, Fr. de mon livre, Mac. könyvemtöl] (14)

Çokluk

N. kitablarım kitaplarım [< T. *kitabimler*, Fr. mes livres, Mac. könyveim] (14)

g. kitabların kitapların [< T. *kitabımlerin*, Fr. de mes livres, Mac. könyveimnek] (14)

d. kitablarıma kitaplarıma [< T. *kitabımlere*, Fr. à mes livres, Mac. könyveimnek] (14)

ac. kitablarımı kitablarımı [< T. *kitabımleri*, Fr. mes livres, Mac. könyveimtöl] (14)

abl. kitablarımdan kitablarımdan [< T. *kitabımlerden*, Fr. de mes livres, Mac. könyveimtöl] (14)

(26.) İyelik zamiri ile ikinci çekime örnek:

Teklik

N. anam anam [< T. *anam*, Fr. ma mère, Mac. anyám] (14)

g. anamın anamın [< T. *anamın*, Fr. de ma mère, Mac. anyámnak] (14)

d. anama anama [< T. *anama*, Fr. à ma mère, Mac. anyámnak] (14)

ac. anamı anamı [< T. *anamı*, Fr. ma mère, Mac. anyámoť] (14)

abl. anamdan anamdan [< T. *anamdán*, Fr. de ma mère, Mac. anyámtúl] (14)

Çokluk

N. analarım analarım [< T. *analarım*, Fr. mes mères, Mac. anyáim] (14)

g. analarımın analarımın [< T. *analarımın*, Fr. de mes mères, Mac. anyáimnak] (14)

d. analarıma analarıma [< T. *analarımá*, Fr. à mes mères, Mac. anyáimnak] (14)

ac. analarımı analarımı [< T. *analarımı*, Fr. mes mères, Mac. anyámokat] (14)

abl. analarımdan analarımdan [< T. *analarımdán*, Fr. de mes mères, Mac. anyáímtúl] (14)

[015]

III.

1.2.4.3. İşaret Zamirleri

(27.) İşaret zamirleri şunlardır: **bu** bu [< T. *bú*, Fr. celui-ci veya celle-ci, Mac. ez]; **o** o [< T. *ó*, Fr. celui-là veya celle-là, Mac. az]; **kendi** kendi [< T. *kendi*], **kendim** kendim [< Fr. moi-même], **kendin** kendin [< Fr. toi-même] vb. **kendim** kendim [< Mac. én magam], **kendin** kendin [< Mac. te magad] vb.

(28.) **bú** bu [< *bu*] zamirinin çekimi:

Teklik

N. bu bu [< T. *bú*, Fr. celui-ci ou celle-là, Mac. ez] (15)

g. bunun bunun [< T. *bunún*, Fr. de celui-ci, Mac. ennek] (15)

d. buna buna [< T. *buná*, Fr. à celui-ci, Mac. ennek] (15)

ac. bunu bunu [< T. *bunú*, Fr. celui-ci, Mac. ezt] (15)

abl. bundan bundan [< T. *bundán*, Fr. de celui-ci, Mac. ettől] (15)

Çokluk

N. bunlar bunlar [< T. *bunlár*, Fr. ceux-ci ou celles-ci, Mac. ezek] (15)

g. bunların bunların [< T. *bunların*, Fr. de ceux-ci, Mac. ezeknek] (15)

d. bunlara bunlara [< T. *bunlará*, Fr. à ceux-ci, Mac. ezeknek] (15)

ac. bunları bunları [< T. *bunlari*, Fr. ceux-ci, Mac. ezeket] (15)

abl. bunlardan bunlardan [< T. *bunlardán*, Fr. de ceux-ci, Mac. ezektől] (15)

(29.) **ó** o [< *o*] zamirinin çekimi.

Teklik

N. o o [< T. *ó*, Fr. celui-là, Mac. az] (15)

g. onun onun [< T. *onún*, Fr. de celui-là, Mac. annak] (15)

d. ona ona [< T. *oná*, Fr. à celui-là, Mac. annak] (15)

ac. onu onu [< T. *onú*, Fr. celui-là, Mac. azt] (15)

abl. ondan ondan [< T. *ondán*, Fr. de celui-là, Mac. attúl] (15)

Çokluk

N. onlar onlar [< T. *onlár*, Fr. ceux-là, Mac. azok] (15)

g. onların onların [< T. *onlarín*, Fr. de ceux-là, Mac. azoknak] (15)

d. onlara onlara [< T. *onlará*, Fr. à ceux-là, Mac. azoknak] (15)

ac. onları onları [< T. *onları*, Fr. ceux-là, Mac. azokat] (15)

abl. onlardan onlardan [< T. *onlardán*, Fr. de ceux-là, Mac. azoktùl] (15)

1.2.4.4. Dönüşlülük Zamiri

(30.) kendi kendi [< *kendi*] zamirinin çekimi.

Teklik

N. kendi kendi [< T. *kendi*, Fr. moi-même, toi, Mac.] (15)

g. kendinin kendinin [< T. *kendinín*, Fr. même, vb. Mac.] (15)

d. kendine kendine [< T. *kendiné*, Fr. te, Mac. én magam] (15)

ac. kendini kendini [< T. *kendini*, Fr., Mac. magad, vb.] (15)

abl. kendinden kendinden [< T. *kendinden*, Fr., Mac.] (15)

[016]

Çokluk

N. kendiler kendiler [< T. *kendiler*, Fr. nour-mêmes, vous; Mac.] (16)

g. kendilerin kendilerin [< T. *kendilerin*, Fr. mêmes, vb. Mac.] (16)

d. kendilere kendilere [< T. *kendileré*, Fr., Mac. mi magunk, ti] (16)

ac. kendileri kendileri [< T. *kendileri*, Fr., Mac. magatok, vb.] (16)

abl. kendilerden kendilerden [< T. *kendilerden*, Fr., Mac.] (16)

IV.

(31.) Türkçede sadece bir ilgi zamiri vardır : **+ki** +ki [< T. *+ki* , Fr. qui veya lequel, la quelle, Mac. a' ki, a' mi, a' melly].

Bu zamir çekimsizdir.

V.

1.2.4.5. Soru Zamirleri

(32.) Soru zamirleri şunlardır: **kim** kim [< T. *kim*, Fr. qui ou quel, Mac. ki, mi] ve **ne** ne [< T. *ne*, Fr. qui, quoi, Mac. mi].

Aşağıdaki gibi çekimlenir:

Teklik

N. kim kim [< T. *kim*, Fr. qui, Mac. ki] (16)

g. kimin kimin [< T. *kimín*, Fr. de qui, Mac. kinek] (16)

d. kime kime [< T. *kimé*, Fr. à qui, Mac. kinek] (16)

ac. kimi kimi [< T. *kimí*, Fr. qui, Mac. kit] (16)

abl. kimden kimden [< T. *kimden*, Fr. de qui, Mac. kitól] (16)

Çokluk

N.

g.

d. Çokluk da teklik gibidir.

ac.

abl.

(33.) **ne** ne [< *ne*] soru zamirinin çekimi.

Teklik

N. ne ne [< T. *ne*, Fr. qui, quoi, Mac. ki, mi] (16)

g. neyin neyin [< T. *nejen*, Fr. de qui, de quoi, Mac. kinek, minek] (16)

d. neye neye [< T. *nejé*, Fr. à qui, à quoi, Mac. kinek, minek] (16)

ac. neyi neyi [< T. *nejí*, Fr. qui, quoi, Mac. kit, mit] (16)

abl. neden neden [< T. *nedén*, Fr. de qui, de quoi, Mac. kitól, mitól] (16)

[017]

Çokluk

N. neler neler [< T. *neler*, Fr. qui, Mac.] (17)

g. nelerin nelerin [< T. *nelerin*, Fr. qui, Mac.] (17)

d. nelere nelere [< T. *neleré*, Fr. à qui, Mac.] (17)

ac. neleri neleri [< T. *nelerí*, Fr. qui, Mac.] (17)

abl. nelerden nelerden [< T. *nelerden*, Fr. de qui, Mac.] (17)

Çokluk hâli Macarcada kullanılmamaktadır.

VI.

1.2.4.6. Belirsiz Zamirler

(34.) Belirsiz zamirler.

bir kimse bir kimse [< T. *bir kimsze*, Fr. *quelque personne*, Mac. *valaki*]
(17)

filan filan [< T. *filán*, Fr. *certain*, tel, Mac. *bizonyos*] (17)

gayri gayrı, herhangi biri [< T. *kajri*, Fr. *quelconque*, Mac. *valamelly*]
(17)

bütün bütün [< T. *bütün*, Fr. *tout*, Mac. *mind*] (17)

hiçbir kimse hiçbir kimse [< T. *hits bir kimsze*, Fr. *personne, aucun*; Mac. *senki sem*] (17)

herkes herkes [< T. *her kesz*, Fr. *chacun*, Mac. *mindenik*] (17)

Bu zamirler çekimlenemez.

VII.

1.2.5. Fiiller

(35.) [Ad-fiil:] Bütün Türkçe fiiller **+mek** +mek [< +mek] veya **+mak** +mak [< +mak] ile biter. **+mek** +mek [< +mek] mastarının, bir *e* veya *i*'den sonra gelmesi gerekir. Örneğin; **bilmek** bilmek [< T. *bilmek*, Fr. *savoir*, Mac. *tudni*]; **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*, Fr. *aimer*, Mac. *szeretni*] kelimelerinde olduğu gibi. **+mak** +mak [< +mak] mastarının, bir *a* veya *u*'dan sonra gelmesi gerekir. Örneğin; **okumak** okumak [< T. *okumak*, Fr. *lire*, Mac. *olvasni*]; **bakmak** bakmak [< T. *bakmak*, Fr. *voir*, Mac. *látni*] kelimelerinde olduğu gibi.

[Geniş zaman eki:] İki çekimi vardır:

İlk çekim **+mek** +mek [< +mek]; **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*]; 1. tekil şahıs **-irem** -irem [< -irem] veya **-erim** -erim [< -erim] ile biter. Yani **bilirem** bilirim [< T. *bilirém*, Fr. *je crois*, Mac. *én hiszem*]; **enerim** inerim [< T. *enerim*, Fr. *descend*, Mac. *leszálok*] kelimelerinde olduğu gibi.

İkinci çekim **+mak** +mak [< +mak]; **okumak** okumak [< T. *okumak*, Fr. *lire*, Mac. *olvasni*]; 1. tekil şahıs **-arım** -arım [< -arım], **-erim** -erim [< -erim] veya **-ürüm** -ürüm [< -ürüm] ile biter. Yani **koş<a>mak** koşmak [< T. *kosamak*, Fr. *fuir*, Mac. *futni*] kelimesi **koşarım** koşarım [< T. *kosarim*, Fr. *je fuis*, Mac. *én futok*] şeklinde çekimlenir.

[018]

(36.) Türklerin dillerinde etken, edilgen, olumsuz, tasvir fiilinin olumsuzu; geçişli, birlikte iştaş, karşılıklı iştaş, dönüşlü, ettirgen, türemiş ve meçhul fiiller vardır.

(37.) [Edilgen fiil:] İki fiilden önce bir sessiz geldiğinde aktif fiiller +**mak** +mak [< +mak] veya +**mek** +mek [< +mek]'ten önce -**I** -**İ** [< -i/İ] parçasını alarak edilgenleşir. Yani **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*], **sevilmek** sevilmek [< T. *szevilmek*] olur; ancak +**mak** +mak [< +mak] veya +**mek** +mek [< +mek]'ten önce bir sesli harf gelirse bir -**I**n -**İ**n [< -i/n] eklenir. Yani **okumak** okumak [< T. *okumak*], **okunmak** okunmak [< T. *okunmak*] olur.

(38.) [Olumsuz fiil:] Olumlu fiillerdeki +**mek** +mek [< +mek] mastar eklerinin önüne -**me** -me [< -me]; +**mak** +mak [< +mak] mastar eklerinin önüne -**ma** -ma [< -ma] eki getirilerek fiiller olumsuz yapılır. Örneğin; **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*, Fr. *aimer*, Mac. *szeretni*], **sevmemek** sevmemek [< T. *szévmemek*, Fr. *ne pas aimer*, Mac. *nem szeretni*] olur.

(39.) [Yetersizlik fiili:] Fiiller +**mek** +mek [< +mek] ve +**mak** +mak [< +mak] mastar eklerinden önce -**eme** -eme [< -eme] veya -**ama** -ama [< -ama] eklerini alırsa yetersizlik fiili olur. Yani **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*], **sevmemek** sevmemek [< T. *szevmemek*, Fr. *ne pouvoir pas aimer*, Mac. *nem szerethetni*]; **okuyamamak** okuyamamak [< T. *okumamak*, Fr. *ne pouvoir pas lire*, Mac. *nem olvashatni*] gibi.

(40.) [Ettirgen fiil:] Fiiller +**mek** +mek [< +mek] veya +**mak** +mak [< +mak] mastar eklerinden önce -**Dir** -**Dİr** [< -Dir/Dİr] ekini alırsa geçişli fiil olur. Yani **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*], **sevdirmek** sevdirmek [< T. *szevdirmek*, Fr. *faire que l' on aime*², Mac. *szerelemre gerjeszteni*] olur; ancak +**mek** +mek [< +mek] ve +**mak** +mak [< +mak] mastar eklerinden önce bir sesli harf varsa -**Dir** -**Dİr** [< -dir] yerine -**t** -**t** [< -t] gelir. Yani **okumak** okumak [< T. *okumak*], **okutmak** okutmak [< T. *okutmak*, Fr. *faire lire*, Mac. *olvastatni*] olur.

(41.) [İştaş fiil:] Fiiller +**mek** +mek [< +mek] veya +**mak** +mak [< +mak] mastar eklerinden önce -**iş** -iş [< -is] veya -**eş** -eş [< -es] eklerini aldığı anda iştaş fiil olur. Yani **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*], **sevişmek** sevişmek [< T.

² Metinde *aime*.

szevismek, Fr. s' cntr' aimer, Mac. egymást szeretni]; **sözlemek** *sözlemek* [< T. *szöjlemek*], **sözleşmek** *sözleşmek* [< T. *szöjlesmek*, Fr. parler avec soi-même, Mac. magával beszélgetni] olur.

(42.) [Etken fiil:] Etken fiiller şimdiki zamanın birinci şahsında genellikle **-yor** -yor [< *-jor*] eki alır. Yani **okumak** *okumak* [< T. *okumak*], **okuyorum** *okuyorum* [< T. *okujorum*, Fr. je lis dans ce moment, Mac. éppen most olvasok] olur. Diğer şahıslar da böyle çekimlenir.

[019]

(43.) [Dönüşlü fiil:] Dönüşlü fiiller **+mek** +mek [< *+mek*] veya **+mak** +mak [< *+mak*] mastar eklerinden önce **-lan-** parçacığı alır. Yani **ihiyarlanmak** *yaşlanmak* [< T. *ihiyarlanmak*, Fr. devenir vieux, Mac. öregedni] gibi.

(44.) Asıl isimlerden türetilmiş fiiller **-lenmek** -lenmek [< *-lenmek*], **-lemek** -lemek [< *-lemek*] ve **-lamak** -lamak [< *-lamak*] ile biter. Örneğin; **gece** *gece* [< T. *gedzse*, Fr. la nuit, Mac. éj] isminin fiili **gecelemek** *gecelemek* [< T. *gedzselemek*³, Fr. passer la nuit en route, Mac. meghálni]; **gümüş** *gümüş* [< T. *gümüş*, Fr. l'argent, Mac. ezüst] isminin fiili **gümüşlemek** *gümüşlemek* [< T. *gümüşlemek*, Fr. argenter, Mac. megezüstözni]; **şübhe** *şübhe* [< T. *szubhe*, Fr. le doute, kétség] isminin fiili **şübhelenmek** *şübhelenmek* [< T. *szubhelenmek*, Fr. douter, Mac. kételkedni] olur.

(45.) [Meçhul fiil:] Meçhul fiillerin yalnızca üçüncü teklik şahsı vardır. Örneğin; **şimşelenir** *şimşek çakar, şimşeklenir* [< T. *simselemir*, Fr. il fait des éclairs, Mac. villámlık]; **yağacaktır** *yağmur yağacaktır* [< T. *jaghadzsagtir*, Fr. il pleut, Mac. esö csik] gibi.

(46.) Şahıs olarak kullanılmayan ama sadece üçüncü çokluk şahısta kullanılan fiiller vardır. Örneğin; **demek** *demek* [< T. *demek*, Fr. dire, Mac. mondani], **derler** *derler* [< T. *derler*, Fr. on dit, Mac. mondják] gibi.

VIII.

(47⁴.) Yardımcı fiil **vardır** *vardır* [< T. *vardir*, Fr. avoir, Mac. lenni, (valakinek)]'ın çekimi:

³ Metinde *gedzslemek*.

⁴ Metinde 48 yazılmış.

Türkçede Zamanlar

Şimdiki Zaman

Teklik

benim var benim var [< T. *benim var*, Fr. j' ai, Mac. nekem van] (19)

senin var senin var [< T. *szenin var*, Fr. tu as, Mac. neked van] (19)

onun var onun var [< T. *onun var*, Fr. il, elle a; Mac. neki van] (19)

Çokluk

bizim var bizim var [< T. *bizim var*, Fr. nous avons, Mac. nekünk van] (19)

sizin var sizin var [< T. *szizin var*, Fr. vous avez, Mac. nektok van] (19)

onların var onların var [< T. *onların var*, Fr. ils, elles ont; Mac. nekik van] (19)

[020]

Hikâye

Teklik

benim var idi benim vardı [< T. *benim varidi*, Fr. j' avais, Mac. nekem vala] (20)

senin var idi senin vardı [< T. *szenin varidi*, Fr. tu avais, Mac. neked vala] (20)

onun var idi onun vardı [< T. *onun varidi*, Fr. il avait, Mac. neki vala] (20)

Çokluk

bizim var idi bizim vardı [< T. *bizim varidi*, Fr. nous avions, Mac. nekünk vala] (20)

sizin var idi sizin vardı [< T. *szizin varidi*, Fr. vous aviez, Mac. nektek vala] (20)

onların var idi onların vardı [< T. *onların varidi*, Fr. ils avaient, Mac. nekik vala] (20)

Hikâye

Teklik

benim var idi benim vardı [< T. *benim varidi*, Fr. j'ai eu, Mac. nekem volt] (20)

Bu zaman hikâye gibi çekimlenir.

Gelecek Zaman

Teklik

benim olur benim olacak [< T. *bením olur*, Fr. j' aurai, Mac. nekem lesz] (20)

senin olur senin olacak [< T. *szenín olur*, Fr. tu auras, Mac. neked lesz] (20)

onun olur onun olacak [< T. *onún olur*, Fr. il aura, Mac. neki lesz] (20)

Çokluk

bizim olur bizim olacak [< T. *bizím olur*, Fr. nous aurons, Mac. nekünk lesz] (20)

sizin olur sizin olacak [< T. *szizín olur*, Fr. vous aurez, Mac. nektek lesz] (20)

onların olur onların olacak [< T. *onlarín olur*, Fr. ils auront, Mac. nekik lesz] (20)

Emir

Teklik

senin olsun senin olsun [< T. *szenín olsun*, Fr. aye, Mac. legyen neked] (20)

onun olsun onun olsun [< T. *onún olsun*, Fr. qu'il ait, Mac. legyen neki] (20)

Çokluk

bizim olsun bizim olsun [< T. *bizím olsun*, Fr. ayons, Mac. legyen nekünk] (20)

sizin olsun sizin olsun [< T. *szizín olsun*, Fr. ayez, Mac. legyen nektek] (20)

onların olsun onların olsun [< T. *onlarín olsun*, Fr. qu'ils ayent, Mac. legyen nekik] (20)

[021]

Şart

Şimdiki Zamanın Şartı

Teklik

benim var ise benim varsa [< T. *bením varisza*, Fr. que j' aie, Mac. nekem legyen] (21)

senin var ise senin varsa [< T. *szenin varisza*, Fr. que tu aies, Mac. neked legyen] (21)

onun var ise onun varsa [< T. *onún varisza*, Fr. qu' il ait, Mac. neki legyen] (21)

Çokluk

bizim var ise bizim varsa [< T. *bizím varisza*, Fr. que nous ayons, Mac. nekünk legyen] (21)

sizin var ise sizin varsa [< T. *szizín varisza*, Fr. que vous ayez, Mac. nektek legyen] (21)

onların var ise onların varsa [< T. *onlarín varisza*, Fr. qu' ils aient, Mac. nekik legyen] (21)

Hikâye

Teklik

benim var ise benim varsa [< T. *bením varisza*, Fr. que j' eusse, Mac. nekem volna] (21)

Gerisi bağlaçların şimdiki zaman hâli gibi çekimlenir.

Hikâye

Teklik

benim var idi benim vardı [< T. *bením varidi*, Fr. que j' eusse eu, Mac. nekem lett volna] (21)

Bu zaman göstergenin hikâye hâli gibidir.

Belirsiz Zaman

Bu zaman gelecek zaman gibi çekimlenir.

Mastar : **vardır** vardır [< T. *vardir*, Fr. avoir, Mac. lenni, (valakinek)]

Zarf-fiil : **var iken** varken [< T. *variken*, Fr. ayant, Mac. lévén (kullanımda değil)]

Geçmiş Zaman Sıfat-fiil : **var idi** vardı [< T. *varidi*, Fr. eu, Mac. volt]

NOT: **vardır** var [< T. *vardir*] fiili şahsi değildir. Bir şeyin veya bir yerin varlığını ve sadece üçüncü şahsın varlığını belirtmek için kullanılır. Örneğin; **cebimde akçe vardır** cebimde akçe var [< T. *dzsebumde aktse vardir*, Fr. j' ai de l'argent dans ma poche, Mac. zsebemben pénz van]. Fakat eğer nesnenin sahibi ifade etmek isteniyorsa isim ve iyelik zamiri şu şekilde birleştirilir: **benim param vardır** benim param var [< T. *benim para vardir*, Fr. j' ai de l'

argent, Mac. pénzem van] veya **param vardır** param var [< T. *parám vardır*, Fr. j' ai de l' argent, Mac. pénzem van].

[022]

(48.) **vardır** vardır [< T. *vardir*] fiili **yoktur** yoktur [< T. *joktur*, Fr. ce qui veut dire, il n'y a pas; Mac. nints]'a dönüştürüldüğünde olumsuz olur. Aşağıdaki gibi çekimlenir:

Mevcut Gösterge

Teklik

yoktur yoktur [< T. *joktur*, Fr. je n' ai pas, Mac. nekem nints] (22)

yoktur yoktur [< T. *joktur*, Fr. tu n' as pas vb. Mac. neked nints vb.] (22)

Hikâye

yok<u>du yoktu [< T. *jokudu*, Fr. je n' avais pas vb., Mac. nekem nem vala vb.] (22)

Şartın hikâyesi

yoksa idi yoksa idi [< T. *jokszáidi*, Fr. si je n' avais pas vb., Mac. nem volna nekem vb.] (22)

Zarf-fiil: **yok iken** yokken [< T. *jokiken*, Fr. n' ayant pas, Mac. nem lévén]

Diğer zamanlar ve şahıslar **olmamak** olmamak [< T. *olmamak*, Fr. n' être pas, Mac. nem lenni] fiili gibidir.

(49.) **olmak** olmak [< T. *olmak*, Fr. être, Mac. lenni] fiilinin çekimi:

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

Şimdiki Zaman

Teklik

benim benim [< T. *ben im*, Fr. je suis, Mac. én vagyok] (22)

sensin sensin [< T. *szen szin*, Fr. tu es, Mac. te vagy] (22)

odur odur [< T. *ó der*⁵, Fr. il est, Mac. ő van (vagyon)] (22)

[023]

Çokluk

biziz biziz [< T. *biz iz*, Fr. nous sommes, Mac. mi vagyunk] (23)

⁵ Bu kelimenin telaffuzu kendinden önceki hecelere göre değişir. Bazen *-dur*, *-dur* veya *-tur*, bazen *-dür* veya *-tür* olarak telaffuz edilmesi gerekir. Fakat her durumda bu heceyi çabucak telaffuz etmek gerekir.

sizsiniz sizsiniz [< T. *sziz sziniz*, Fr. vous êtes, Mac. ti vagytok] (23)

onlardırlar onlardırlar [< T. *onlár derler*, Fr. ils sont, Mac. ök vannak]

(23)

Hikâye

Teklik

ben idim bendim [< T. *ben idim*, Fr. j' étais, Mac. én valék] (23)

sen idin sendin [< T. *szen idin*, Fr. tu étais, Mac. te valál] (23)

o idi oydu [< T. *ó idi*, Fr. il était, Mac. ő vala] (23)

Çokluk

biz idik bizdik [< T. *biz idik*, Fr. nous étions, Mac. mi valánk] (23)

siz idiniz sizdiniz [< T. *sziz idiniz*, Fr. vous étiez, Mac. ti valátok] (23)

onlar idiler onlardılar [< T. *onlár idiler*, Fr. ils étaient, Mac. ök valának]

(23)

[Görülen] Geçmiş Zaman

Teklik

oldum oldum [< T. *oldum*, Fr. j' ai été, Mac. én voltam] (23)

oldun oldun [< T. *oldun*, Fr. tu as été, Mac. te voltál] (23)

oldu oldu [< T. *oldu*, Fr. il a été, Mac. ő volt] (23)

Çokluk

olduk olduk [< T. *oldúk*, Fr. nous avons été, Mac. mi voltunk] (23)

oldunuz oldunuz [< T. *oldunúz*, Fr. vous avez été, Mac. ti voltatok] (23)

oldular oldular [< T. *oldulár*, Fr. ils ont été, Mac. ök voltanak] (23)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

olmuş<u>dum olmuştum [< T. *olmusudúm*, Fr. j' avais été, Mac. én voltam vala] (23)

olmuş<u>dun olmuştun [< T. *olmusudún*, Fr. tu avais été, Mac. te voltál vala] (23)

olmuş<u>du olmuştu [< T. *olmusudú*, Fr. il avait été, Mac. ő volt vala] (23)

Çokluk

olmuş<u>duk olmuştuk [< T. *olmusudúk*, Fr. nous avons été, Mac. mi voltunk vala] (23)

olmuş<u>dunuz olmuşunuz [< T. *olmusudunuz*, Fr. vous aviez été, Mac. ti voltatok vala] (23)

olmuş<u>dular olmuştular [< T. *olmusdiler*, Fr. ils avaient été, Mac. ök voltak vala] (23)

[024]

Gelecek Zaman

Teklik

olurum olurum [< T. *olurum*, Fr. je serai, Mac. én leszek] (24)

olursun olursun [< T. *olurszun*, Fr. tu seras, Mac. te leszel] (24)

olur olur [< T. *olur*, Fr. il sera, Mac. ő lesz] (24)

Çokluk

oluruz oluruz [< T. *olurúz*, Fr. nous serons, Mac. mi leszünk] (24)

olursunuz olursunuz [< T. *oluruszunuz*, Fr. vous serez, Mac. ti lesztek] (24)

olurlar olurlar [< T. *olurlár*, Fr. ils seront, Mac. ök lesznek] (24)

Emir

Teklik

ol<sin> ol [< T. *olszen*, Fr. sois tu, Mac. légy te] (24)

olsun o o olsun [< T. *olszun ó*, Fr. qu'il soit, Mac. legyen ő] (24)

Çokluk

olalım biz biz olalım [< T. *olalım biz*, Fr. soyons, Mac. legyünk mi] (24)

olunuz siz siz olunuz [< T. *olunúz sziz*, Fr. soyez, Mac. legyetek ti] (24)

olsunlar onlar onlar olsunlar [< T. *olszunlár onlár*, Fr. qu'ils soient, Mac. legyenek ök] (24)

BAĞLAÇ

Şimdiki Zaman

Teklik

olayım olayım [< T. *olalım*, Fr. que je sois, Mac. én legyek] (24)

olasın olasıñ [< T. *olaszin*, Fr. que tu sois, Mac. te legyél] (24)

ola ola [< T. *ola*, Fr. qu'il soit, Mac. ő legyen] (24)

ol ol [< T. *ol*, Fr. qu'il soit, Mac. ő legyen] (24)

olsun olsun [< T. *olszun*, Fr. qu'il soit, Mac. ő legyen] (24)

Çokluk

olalım olalım [< T. *olaiz*, Fr. que nous soyons, Mac. mi legyünk] (24)

olasınız olasınız [< T. *olaiszin*, Fr. que vous soyez, Mac. ti legyetek] (24)

olalar olalar [< T. *oláler*, Fr. qu' ils soient, Mac. ök legyenek] (24)

olsunlar olsunlar [< T. *olszunlár*, Fr. qu' ils soient, Mac. ök legyenek]
(24)

[025]

Hikâye

Teklik

olsa idim olsaydım [< T. *oláidim*, Fr. je serais, Mac. én volnék] (25)

olsa idin olsaydın [< T. *oláidin*, Fr. tu serais, Mac. te volnál] (25)

olsa idi olsaydı [< T. *oláidi*, Fr. il serait, Mac. ő volna] (25)

Çokluk

olsa idik olsaydık [< T. *oláidik*, Fr. nous serions, Mac. mi volnánk] (25)

olsa idiniz olsaydınız [< T. *olaidiniz*, Fr. vous seriez, Mac. ti volnátok]
(25)

olsa idiler olsaydılar [< T. *olaidiler*, Fr. ils seraient, Mac. ök volnának]

(25)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

olmuş olsa idim olmuş olsaydım [< T. *olmús oláidim*, Fr. j' aurais été,
Mac. én voltam volna] (25)

olmuş olsa idin olmuş olsaydın [< T. *olmús oláidin*, Fr. tu aurais été, Mac.
te voltál volna] (25)

olmuş olsa idi olmuş olsaydı [< T. *olmús olaidi*, Fr. il aurait été, Mac. ő
volt volna] (25)

Çokluk

olmuş olsa idik olmuş olsaydık [< T. *olmús oláidik*, Fr. nous aurions été,
Mac. mi voltunk volna] (25)

olmuş olsa idiniz olmuş olsaydınız [< T. *olmús oláidiniz*, Fr. vous auriez
été, Mac. ti voltatok volna] (25)

olmuş olsa idiler olmuş olsaydılar [< T. *olmús oláidiler*, Fr. ils auraient
été, Mac. ök voltak volna] (25)

Gelecek Zaman

Teklik

olmuş olurum olmuş olurum [< T. *olmús olurum*, Fr. j' aurai été, Mac. en fogtam lenni] (25)

olmuş olursun olmuş olursun [< T. *olmús olurszun*, Fr. tu auras été, Mac. te fogtál lenni] (25)

olmuş olur olmuş olur [< T. *olmús olur*, Fr. il aura été, Mac. ő fog ott⁶ lenni] (25)

Çokluk

olmuş oluruz olmuş oluruz [< T. *olmús olurüz*, Fr. nous aurons été, Mac. mi fogtunk lenni] (25)

olmuş olursunuz olmuş olursunuz [< T. *olmús olurszunuz*, Fr. vous aurez été, Mac. ti fogtatok lenni] (25)

olmuş olurlar olmuş olurlar [< T. *olmús olurlár*, Fr. ils auront été, Mac. ök fognak lenni⁷] (25)

Mastar : **olmak** olmak [< T. *olmak*, Fr. être, Mac. lenni].

Zarf-fiil : **iken** iken [< T. *iken*, Fr. étaut, Mac. lévő].

Geçmiş Zaman Zarf-fiil : **olup** olup [< T. *olup*, Fr. avoir été, Mac. lenni ez elött].

Sıfat-fiil: **olduk** olduk [< T. *oldúk*, Fr. ayant été, Mac. volt].

NOT: Türk dillerine özgü zarf-fiiller vardır. Yani **olacak** olacak [< T. *oladzság*] fiiline şahıs ekleri eklenebilir. Örneğin; **olacak** olacak [< T. *oladzság*] fiilinin çekimi:

[026]

Teklik

N. olacağım olacağım [< T. *oladzsagim*, Fr. je dois, il me faut, Mac. nekem kell] (26)

g. olacağımın olacağımın [< T. *oladzsagimin*, Fr. ---, Mac.---] (26)

d. olacağıma olacağıma [< T. *oladzsagiminá*, Fr. ---, Mac.---] (26)

ac. olacağımı olacağımı [< T. *oladzsagimini*, Fr. ---, Mac.---] (26)

abl. olacağımdan olacağımdan [< T. *oladzsagimdan*, Fr. ---, Mac.---] (26)

⁶ Metinde *fogott*.

⁷ Metinde *fogtak*.

Çokluk

N. olacağımız olacağımız [< T. *oladzsagimiz*, Fr. je dois, il me faut, Mac. nekem kell] (26)

g. olacağımızın olacağımızın [< T. *oladzsagimizin*, Fr. ---, Mac.---] (26)

d. olacağımıza olacağımıza [< T. *oladzsagimizá*, Fr. ---, Mac.---] (26)

ac. olacağımızı olacağımızı [< T. *oladzsagimizé*, Fr. ---, Mac.---] (26)

abl. olacağımızdan olacağımızdan [< T. *oladzsagimizlardán*, Fr. ---, Mac.---] (26)

olduk olduk [< T. *olduk*] sıfat-fiili şöyle çekimlenir:

Teklik

N. olduğun olduğun [< T. *oldugin*, (26)

g. olduğunun olduğunun [< T. *olduginin*, (26)

d. olduğuna olduğuna [< T. *olduginá*, (26)

ac. olduğunu olduğunu [< T. *oldugini*, (26)

abl. olduğundan olduğundan [< T. *olduginindán*, (26)

Çokluk

N. oldukların oldukların [< T. *olduklerin*, Fr. ---, Mac. ---] (26)

g. olduklarının olduklarının [< T. *olduklerinín*, Fr. ---, Mac. ---] (26)

d. olduklarına olduklarına [< T. *oldukleriná*, Fr. ---, Mac. ---] (26)

ac. olduklarını olduklarını [< T. *olduklerini*, Fr. ---, Mac. ---] (26)

abl. olduklarından olduklarından [< T. *olduklerindán*, Fr. ---, Mac. ---] (26)

(50.) Olumsuz fiil **olmamak** olmamak [< T. *olmamak*, Fr. n' être pas, Mac. nem lenni] düzensiz ve kusurludur. Olumlu **olmak** olmak [< T. *olmak*] fiili ve olumsuzluk ifade eden **değil** değil [< T. *deil*] sözcüğü de aynı zaman ve şahıslarla aşağıdaki gibi çekimlenir. Zaman ve şahıs ekleri bu kelimelerden sonra gelir:

[027]

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

Şimdiki Zaman

Teklik

değilim değilim [< T. *deilem*, Fr. je ne suis pas, Mac. én nem vagyok] (27)

değilsin değilsin [< T. *deilszin*, Fr. tu n' es pas, Mac. te nem vagy] (27)

değildir değildir [< T. *deilder*, Fr. il n' est pas, Mac. ő nem van] (27)

Çokluk

değiliz değiliz [< T. *deiliz*, Fr. nous ne sommes pas, Mac. mi nem vagyunk] (27)

değilsiniz değilsiniz [< T. *deilsiniz*, Fr. vous n' êtes pas, Mac. ti nem vagytok] (27)

değildirler değildirler [< T. *deildirler*, Fr. ils ne sont pas, Mac. ök nem vannak] (27)

[Görülen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

değil idim değildim [< T. *deilidim*, Fr. je n' étais pas, je ne fus pas; Mac. nem voltam] (27)

değil idin değildin [< T. *deilidin*, Fr. tu n' étais pas, Mac. nem voltál] (27)

değil idi değildi [< T. *deilidi*, Fr. il n' était pas, Mac. nem volt] (27)

Çokluk

değil idik değildik [< T. *deilidik*, Fr. nous n' étions pas, Mac. nem voltunk] (27)

değil idiniz değildiniz [< T. *deilidiniz*, Fr. vous n' étiez pas, Mac. nem voltatok] (27)

değil idiler değildiler [< T. *deilidiler*, Fr. ils n' étaient pas, Mac. nem voltak] (27)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

olmamış idim olmamıştım [< T. *olmamış idim*, Fr. je n' ai pas été, Mac. nem voltam vala] (27)

olmamış idin olmamıştın [< T. *olmamış idin*, Fr. tu n' as pas été, Mac. nem voltál vala] (27)

olmamış idi olmamıştı [< T. *olmamış idi*, Fr. il n' a pas été, Mac. nem volt vala] (27)

Çokluk

olmamış idik olmamıştık [< T. *olmamış idiz*, Fr. nous n' avons pas été, Mac. nem voltunk vala] (27)

olmamış idiniz olmamıştınız [< T. *olmamıs idiniz*, Fr. vous n' avez pas été, Mac. nem voltatok vala] (27)

olmamış idiler olmamıştılar [< T. *olmamıs idiler*, Fr. ils n' ont pas été, Mac. nem voltak vala] (27)

[028]

Gelecek Zaman

Teklik

olmam olmam [< T. *olmám*, Fr. je ne serai pas, Mac. nem leszek] (28)

olmazsın olmazsın [< T. *olmaszin*, Fr. tu ne seras pas, Mac. nem leszel] (28)

olmaz olmaz [< T. *olmáz*, Fr. il ne sera pas, Mac. nem lesz] (28)

Çokluk

olmayız olmayız [< T. *olmáz*, Fr. nous ne serons pas, Mac. nem leszünk] (28)

olmazsınız olmazsınız [< T. *olmaszinin*⁸, Fr. vous ne serez pas, Mac. nem lesztek] (28)

olmazlar olmazlar [< T. *olmázlár*, Fr. ils ne seront pas, Mac. nem lesznek] (28)

Emir

Teklik

olma olma [< T. *ólma*, Fr. ne sois pas, Mac. ne légy te] (28)

olmayasın olmayasın [< T. *olmajaszin*, Fr. qu'il ne soit pas, Mac. ne legyen ő] (28)

Çokluk

olmayalım olmayalım [< T. *olmajalim*, Fr. ne soyons pas, Mac. ne legyünk mult] (28)

olmayasınız olmayasınız [< T. *olmajasziniz*, Fr. ne soyez pas, Mac. ne legyetek ti] (28)

olma<ya>sınlar olmasınlar [< T. *olmajaszinlár*, Fr. qu' ils ne soient pas, Mac. ne legyenek ök] (28)

ŞART

⁸ Metinde *olamszinín*.

Şimdiki Zaman

Teklik

değil isem değılsem [< T. *deiliszem*, Fr. que je ne sois pas, Mac. én ne legyek] (28)

değil isen değılsen [< T. *deiliszin*, Fr. que tu ne sois pas, Mac. te ne legyél] (28)

değil ise değılse [< T. *deilísze*, Fr. qu' il ne soit pas, Mac. ő ne legyen] (28)

Çokluk

değil isek değılsek [< T. *deiliszek*, Fr. que nous ne soyons pas, Mac. mi ne legyünk] (28)

değil iseniz değılseniz [< T. *deilisziniz*, Fr. que vous ne soyez pas, Mac. ti ne legyetek] (28)

değil iseler değıllerse [< T. *deilisziler*, Fr. qu' ils ne soient pas, Mac. ök ne legyenek] (28)

Hikâye

Teklik

olmaz idim olmazdım [< T. *olmázidim*, Fr. je ne serais pas, Mac. én nem lennék] (28)

değil idim değıldim [< T. *deilidim*, Fr. je ne serais pas, Mac. én nem lennék] (28)

olmaz idin olmazdın [< T. *olmázidin*, Fr. tu ne serais pas, Mac. te nem lennél] (28)

değil idin değıldin [< T. *deilidin*, Fr. tu ne serais pas, Mac. te nem lennél] (28)

olmaz idi olmazdı [< T. *olmázidi*, Fr. il ne serait pas, Mac. ő nem lenne] (28)

değil idi değıldi [< T. *deilidi*, Fr. il ne serait pas, Mac. ő nem lenne] (28)

[029]

Çokluk

olmaz idik olmazdık [< T. *olmázidik*, Fr. nous ne serions pas, Mac. mi nem lennénk] (29)

değil idik değildik [< T. *deilidik*, Fr. nous ne serions pas, Mac. mi nem lennénk] (29)

olmaz idiniz olmazdınız [< T. *olmázidiniz*, Fr. vous ne seriez pas, Mac. ti nem lennétek] (29)

değil idiniz değildiniz [< T. *deilidiniz*, Fr. vous ne seriez pas, Mac. ti nem lennétek] (29)

olmaz idiler olmazdılar [< T. *olmázideler*, Fr. ils ne seraient pas, Mac. ök nem lennének] (29)

değil idiler değildiler [< T. *deilidiler*, Fr. ils ne seraient pas, Mac. ök nem lennének] (29)

Mastar : **olmamak** olmamak [< T. *olmamak*, Fr. n' être pas, Mac. nem lenni] (29)

Zarf-fiil : **değil iken** değilken [< T. *deiliken*, Fr. n' étant pas, Mac. nem lévén] (29)

Geçmiş zaman zarf-fiil: **olmayıp** olmayıp [< T. *olmajip*, Fr. n' ayant pas été, Mac. nem lenni az elött] (29)

NOT: Türklerin başka sıfat-fiilleri de vardır: **olmayınca** olmayınca [< T. *ólmaindzse*, Fr. parce que je ne suis pas, parce que je ne serai pas vb., Mac. mert én nem vagyok, vb.] (29)

olmayayın olmayayım [< T. *olmajain*, Fr. cela n' étant pas, Mac. nem lévén] (29)

olmayacak olmayacak [< T. *olmajadzák*⁹, Fr. qu' on ne sera pas, Mac. a' ki nem lesz] (29)

(51.) Tamamlanmış bir fiilin **+mek** +mek [< +mek] ile çekimi:

istemek istemek [< T. *isztemek*, Fr. vouloir, Mac. akarni] (29)

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

Şimdiki Zaman

Teklik

ben isterim ben isterim [< T. *ben isztérim*, Fr. je veux, Mac. én akarok] (29)

⁹ Metinde *olmajadzák*.

sen istersin sen istersin [< T. *szen isztérszin*, Fr. tu veux, Mac. te akarsz]
(29)

o ister o ister [< T. *ó iszter*, Fr. il veut, Mac. ő akar] (29)

Çokluk

biz isteriz biz isteriz [< T. *bisz iszteríz*, Fr. nous voulons, Mac. mi akarunk] (29)

siz istersiniz siz istersiniz [< T. *sziz isztersziniz*, Fr. vous voulez, Mac. ti akartok] (29)

onlar isterler onlar ister [< T. *onlár iszterler*, Fr. ils veulent, Mac. ök akarnak] (29)

Hikâye

Teklik

ben ister idim ben isterdim [< T. *ben isztéridim*, Fr. je voulais, Mac. én akarék] (29)

sen ister idin sen isterdin [< T. *szen isztéridin*, Fr. tu voulais, Mac. te akarál] (29)

o ister idi o isterdi [< T. *ó isztéridi*, Fr. il voulait, Mac. ő akara] (29)

[030]

Çokluk

biz ister idik biz isterdik [< T. *bisz isztéridik*, Fr. nous voulions, Mac. mi akaránk] (30)

siz ister idiniz siz isterdiniz [< T. *sziz isztéridiniz*, Fr. vous vouliez, Mac. ti akarátok] (30)

onlar ister idiler onlar isterdiler [< T. *onlár isztéridiler*, Fr. ils voulaient, Mac. ök akarának] (30)

[Görülen] Geçmiş Zaman (1.)

Teklik

istedim istedim [< T. *iszedím*¹⁰, Fr. je voulus, Mac. én akartam] (30)

istedin istedid [< T. *iszedin*, Fr. tu voulus, Mac. te akartál] (30)

istedi istedi [< T. *iszedí*, Fr. il voulut, Mac. ő akart] (30)

Çokluk

¹⁰ İtalyanca gibi Türkçe ve Macarca'da da fiillerin önünde bulunan şahıs zamirleri istenildiği zaman ortadan kaldırılabilir.

istedik istedik [< T. *isztedik*, Fr. nous voulumes, Mac. akartunk] (30)

istediniz istediniz [< T. *isztediniz*, Fr. vous voulutes, Mac. akartatok] (30)

istediler istediler [< T. *isztedilér*, Fr. ils voulurent, Mac. akartak] (30)

[Öğrenilen] Geçmiş Zaman (2.)

Teklik

istemişim istemişim [< T. *isztemisím*, Fr. j' ai voulu, Mac. én akartam] (30)

istemişsin istemişsin [< T. *isztemisín*, Fr. tu as voulu, Mac.

istemişdir istemiştir [< T. *isztemisdir*, Fr. il a voulu, Mac.

Çokluk

istemişsiz istemişsiz [< T. *isztemisik*¹¹, Fr. nous avons voulu, Mac.

istemişsiniz istemişsiniz [< T. *isztemisiniz*, Fr. vous avez voulu, Mac.

istemişdirler istemiştirler [< T. *isztemisdirler*, Fr. ils ont voulu, Mac.

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

istemiş idim istemiştim [< T. *isztemisidim*, Fr. j' avais voulu, Mac. akartam vala] (30)

istemiş idin istemiştin [< T. *isztemisidin*, Fr. tu avais voulu, Mac. akartál vala] (30)

istemiş idi istemişti [< T. *isztemisidi*, Fr. il avait voulu, Mac. akart vala] (30)

[031]

Çokluk

istemiş idik istemiştik [< T. *isztemisidik*, Fr. nous avons voulu¹², Mac. akartunk vala] (31)

istemiş idiniz istemiştiniz [< T. *isztemisidiniz*, Fr. vous aviez voulu, Mac. akartatok vala] (31)

istemiş idiler istemiştiler [< T. *isztemisidiler*, Fr. ils avaient voulu, Mac. akartak vala] (31)

Gelecek Zaman

Teklik

¹¹ Metinde *isztremisik*.

¹² Metinde *volu*.

isterim isterim [< T. *isztérim*, Fr. je voudrai, Mac. akarok] (31)

Emir

Teklik

iste iste [< T. *iszté*, Fr. veuille, Mac. akarj te] (31)

isteyesin isteyesin [< T. *isztejeszin*, Fr. qu'il veuille, Mac. akarjon ő] (31)

Çokluk

isteyelim isteyelim [< T. *isztejelim*, Fr. veuillons, Mac. akarjunk mi] (31)

isteyesiniz isteyesiniz [< T. *isztejesziniz*, Fr. veuillez, Mac. akarjatok ti] (31)

iste<ye>sinler istesinler [< T. *isztejeszinler*, Fr. qu'ils veillent, Mac. akarjanak ök] (31)

BAĞLAÇ

Şimdiki Zaman

Teklik

isteyim isteyeyim [< T. *isztéim*, Fr. que je veuille, Mac. én akarjak] (31)

isteyesin isteyesin [< T. *isztejeszin*, Fr. que tu veuilles, Mac. te akarjál] (31)

isteye isteye [< T. *iszteje*, Fr. qu'il veuille, Mac. ő akarjon] (31)

Çokluk

istesek istesek [< T. *iszteszek*, Fr. que nous veuillons, Mac. mi akarjunk] (31)

isteyesiniz isteyesiniz [< T. *isztejesziniz*, Fr. que vous veuillez, Mac. ti akarjatok] (31)

iste<ye>sinler istesinler [< T. *isztejeszinler*, Fr. qu' ils veillent, Mac. ök akarjanak] (31)

Belirsiz Geçmiş Zaman

Teklik

ister idim isterdim [< T. *isztéridim*, Fr. je voudrais, Mac. én akarnám] (31)

[032]

Şarh Geçmiş

Teklik

istemiş olurdum istemiş olurum [< T. *isztemís olúrudum*, Fr. j' aurais voulu, j' eusse voulu; Mac. akartam volna] (32)

istemiş olur<u>**dun** istemiş olurdu [< T. *isztemís olúrudun*, Fr. tu aurais voulu, Mac. akartál volna] (32)

istemiş olur<u>**du** istemiş olurdu [< T. *isztemís olúrudu*, Fr. il aurait voulu, Mac. akart volna] (32)

Çokluk

istemiş olur<u>**duk** istemiş olurduk [< T. *isztemís olúruduk*, Fr. nous aurions voulu, Mac. akartunk volna] (32)

istemiş olur<u>**dunuz** istemiş olurduunuz [< T. *isztemís olúrudunuz*, Fr. vous auriez voulu, Mac. akartatok volna] (32)

istemiş olur<u>**dular** istemiş olurdular [< T. *isztemís olúrudiler*, Fr. ils auraient voulu, Mac. akartak volna] (32)

Mastar : **istemek** istemek [< T. *isztemek*, Fr. vouloir, Mac. akarni] (32)

Zarf-fiil : **ister iken** isterken [< T. *isztérikén*, Fr. voulant, Mac. akaró] (32)

Sıfat-fiil : **istemiş** istemiş [< T. *isztemís*, Fr. voulu, Mac. akart] (32)

NOT: Türkçe fiillerin göstergesinin geçmiş zamanı, genellikle **+mek** +mek [< +mek] veya **+mak** +mak [< +mak] mastar eklerinin çıkarılmasıyla ve teklığe **+dim** +dim [< +dim], **+din** +din [< +din], **+di** +di [< +di]; çokluğa **+dik** +dik [< +dik], **+diniz** +diniz [< +diniz], **+diler** +diler [< +diler] parçacıklarının eklenmesiyle oluşur.

(52.) **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*, Fr. aimer, Mac. szeretni] (32)

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

Şimdiki Zaman

Teklik

severim severim [< T. *szeverim*, Fr. j' aime, Mac. én szeretek] (32)

seversin seversin [< T. *szeverszin*, Fr. tu aimes, Mac. te szeretsz] (32)

sever sever [< T. *szever*, Fr. il aime, Mac. ő szeret] (32)

Çokluk

severiz severiz [< T. *szevériz*, Fr. nous aimons, Mac. mi szeretünk] (32)

seversiniz seversiniz [< T. *szevérsziniz*, Fr. vous aimez, Mac. ti szerettek] (32)

severler severler [< T. *szeverler*, Fr. ils aiment, Mac. ök szeretnek] (32)
[033]

Hikâye

Teklik

sever idim severdim [< T. *szevéridim*, Fr. j' aimais, Mac. szereték] (33)

sever idin severdin [< T. *szevéridin*, Fr. tu aimais, Mac. szeretél] (33)

sever idi severdi [< T. *szevéridi*, Fr. il aimait, Mac. szerete] (33)

Çokluk

sever idik severdik [< T. *szevéridik*, Fr. nous aimions, Mac. szereténk]
(33)

sever idiniz severdiniz [< T. *szevéridiniz*, Fr. vous aimiez, Mac. szeretétek] (33)

severler idi severlerdi [< T. *szeverleridi*, Fr. ils aimaient, Mac. szeretének] (33)

[Görülen] Geçmiş Zaman (1.)

Teklik

sevdim sevdim [< T. *szevdim*, Fr. j' aimai, Mac. szereték] (33)

sevdim sevdin [< T. *szevdim*, Fr. tu aimas, Mac.

sevdi sevdi [< T. *szevdi*, Fr. il aima, Mac.

Çokluk

sevdik sevdik [< T. *szevdik*, Fr. nous aimâmes, Mac. ---] (33)

sevdiniz sevdiniz [< T. *szevdiniz*, Fr. vous aimâtes, Mac. ---] (33)

sevdiler sevdiler [< T. *szevdilér*, Fr. ils aimèrent, Mac. ---] (33)

[Öğrenilen] Geçmiş Zaman (2.)

Teklik

sevmişim sevmişim [< T. *szevmísim*, Fr. j' ai aimé, Mac. szerettem] (33)

sevmişsin sevmişsin [< T. *szevmísszin*¹³, Fr. tu as aimé, Mac. szerettél]
(33)

sevmiştir sevmiştir [< T. *szevmístir*, Fr. il a aimé, Mac. szeretett] (33)

Çokluk

¹³ Metinde *szevmísszin*.

sevmişiz sevmişiz [< T. *szevmísiz*, Fr. nous avons aimé, Mac. szeretünk]
(33)

sevmişsiniz sevmişsiniz [< T. *szevmísziniz*, Fr. vous avez aimé, Mac. szerettetek] (33)

sevmişler sevmişler [< T. *szevmíslér*¹⁴, Fr. ils ont aimé, Mac. szerettek]
(33)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

sevmiş idim sevmiştim [< T. *szevmísidim*, Fr. j' avais aimé, Mac. szerettem vala] (33)

sevmiş idin sevmiştin [< T. *szevmísidin*, Fr. tu avais aimé, Mac. szeretté] vala] (33)

sevmiş idi sevmiştí [< T. *szevmísidei*, Fr. il avait aimé, Mac. szeretett vala]
(33)

[034]

Çokluk

sevmiş idik sevmiştik [< T. *szevmísidik*, Fr. nous avons aimé, Mac. szeretünk vala] (34)

sevmiş idiniz sevmiştiniz [< T. *szevmísidiniz*, Fr. vous aviez aimé, Mac. szerettetek vala] (34)

sevmiş idiler sevmişdiler [< T. *szevmísidiler*, Fr. ils avaient aimé, Mac. szerettenek vala] (34)

Gelecek Zaman

Teklik

severim severim [< T. *szevérim*, Fr. j' aimerais, Mac. fogok szeretni] (34)

Emir

Teklik

sev sev [< T. *szev*, Fr. aime-tu, Mac. szeress] (34)

sevsin sevsin [< T. *szevszin*, Fr. qu' il aime, Mac. szeressen] (34)

Çokluk

sevelim sevelim [< T. *szevelím*, Fr. aimons, Mac. szeressünk] (34)

¹⁴ Metinde *szemíslér*.

seviniz seviniz [< T. *széviniz*, Fr. aimez, Mac. szeressetek] (34)

sevsinler sevsinler [< T. *sevszinlár*, Fr. qu' ils aiment, Mac. szeressenek]

(34)

BAĞLAÇ

Şimdiki Zaman

Teklik

seveyim seveyim [< T. *sevéim*, Fr. que j' aime, Mac. szeressek] (34)

sevesin sevesin [< T. *sevészin*, Fr. que tu aimes, Mac. szeressél] (34)

seve seve [< T. *sevé*, Fr. qu' il aime, szeressen] (34)

Çokluk

seveyiz sevelim [< T. *sevéiz*, Fr. que nous aimions, Mac. szeressünk] (34)

sevesiniz sevesiniz [< T. *sevésziniz*, Fr. que vous aimez, Mac. szeressetek] (34)

seveler seveler [< T. *sevelér*, Fr. qu' ils aiment, Mac. Mac. szeressenek]

(34)

Hikâye

Teklik

sever idin severdin [< T. *sevéridin*, Fr. j' aimerais, Mac. szeretnék] (34)

[035]

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

sevmiş idim sevmiştim [< T. *sevmîsidim*, Fr. j' aurais aimé, Mac. szerettem volna] (35)

sevmiş idin sevmiştin [< T. *sevmîsidin*, Fr. tu aurais aimé, Mac. szeretted volna] (35)

sevmiş idi sevmişti [< T. *sevmîsidi*, Fr. il aurait aimé, Mac. szeretett volna] (35)

Çokluk

sevmiş idik sevmiştik [< T. *sevmîsidik*, Fr. nous aurions aimé, Mac. szeretettünk volna] (35)

sevmiş idiniz sevmiştiniz [< T. *sevmîsidiniz*, Fr. vous auriez aimé, Mac. szerettetek volna] (35)

sevmiş idiler sevmişdiler [< T. *szevmísidiler*, Fr. ils auraient aimé, Mac. szerettek volna] (35)

Mastar : **sevmek** sevmek [< T. *szevmek*, Fr. aimer, Mac. szeretni] (35)

Şimdiki zaman sıfat-fiil : **sevmiş** sevmiş [< T. *szevmís*, Fr. aimé, Mac. szeretett] (35), **sevilmış** sevilmış [< T. *szevilmís*, Fr. aimé, Mac. szeretett] (35)

Geçmiş zaman sıfat-fiil : **sevdik** sevdik [< T. *szevdik* (düşebilir), Fr. avoir aimé, Mac. hogy szeretett] (35)

Gelecek zaman sıfat-fiil : **sevecek** sevecek [< T. *szevdzsek* (düşebilir),

NOT: Türklerin hâlâ İtalyanlar gibi başka sıfat-fiilleri vardır. Örneğin; **sevmeye** sevmeye [< T. *szevmeje*, Fr. pour aimer, İt. ad amare] (35)

sevmekte sevmekte [< T. *szevmekté*, Fr. en aimant, İt. in amando] (35)

sevme[k] ile<n> sevmekle [< T. *szevméilen*, Fr. ----, İt. con amare] (35)

sevmek için sevmek için [< T. *szevmekitsún*, Fr. pour aimer, İt. per amare] (35)

(53.) Olumsuz fiil **sevmemek** sevmemek [< T. *szevmemek*, Fr. ne pas aimer, Mac. nem szeretni]'in çekimi:

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

Şimdiki Zaman ve Gelecek Zaman

Teklik

sevmem sevmem [< T. *szevmem*, Fr. je n' aime pas, Mac. nem szeretek] (35)

sevmezsin sevmezsin [< T. *szevmeszin*, Fr. tu n' aimes pas, Mac. nem szeretsz] (35)

sevmez sevmez [< T. *szevmez*, Fr. il n' aime pas, Mac. nem szeret] (35)

[036]

Çokluk

sevmeziz sevmeyiz [< T. *szevmeiz*, Fr. nous n' aimons pas, Mac. nem szeretünk] (36)

sevmezsiniz sevmezsiniz [< T. *szevmésziniz*, Fr. vous n' aimez pas, Mac. nem szerettek] (36)

sevmezler sevmezler [< T. *szevméiler*, Fr. ils n' aiment pas, Mac. nem szeretnek] (36)

Hikâye

Teklik

sevmez idim sevmezdim [< T. *szevmézidim*, Fr. je n' aimais pas, Mac. nem szereték] (36)

sevmez idin sevmezdin [< T. *szevmézidin*, Fr. tu n' aimais pas, Mac. nem szeretél] (36)

sevmez idi sevmezdi [< T. *szevmézidi*, Fr. il n' aimait pas, Mac. nem szerete] (36)

Çokluk

sevmez idik sevmezdik [< T. *szevmézidik*, Fr. nous n' aimions pas, Mac. nem szereténk] (36)

sevmez idiniz sevmezdiniz [< T. *szevmézidiniz*, Fr. vous n' aimiez pas, Mac. nem szeretétek] (36)

sevmez idiler sevmezdiler [< T. *szevmézidiler*, Fr. ils n' aimaient pas, Mac. nem szeretének] (36)

[Görülen] Geçmiş Zaman

Teklik

sevmedim sevmedim [< T. *szévmedim*, Fr. je n' aimai pas, Mac. nem szerettem] (36)

sevmedin sevmedin [< T. *szévmedin*, Fr. tu n' aimas pas, Mac. nem szerettél] (36)

sevmedi sevmedi [< T. *szévmedi*, Fr. il n' aima pas, Mac. nem szeretett] (36)

Çokluk

sevmedik sevmedik [< T. *szévmedik*, Fr. nous n' aimâmes pas, Mac. nem szerettünk] (36)

sevmediniz sevmediniz [< T. *szévmediniz*, Fr. vous n' aimâtes pas, Mac. nem szerettetek] (36)

sevmediler sevmediler [< T. *szévmediler*, Fr. ils n' aimèrent pas, Mac. nem szerettek] (36)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

sevmemiş idim sevmemiştim [< T. *szevmemísidim*, Fr. je n' avais pas aimé, Mac. nem szerettem volt] (36)

sevmemiş idin sevmemiştin [*< T. szevmemísidin, Fr. tu n' avais pas aimé, Mac. nem szerettél volt*] (36)

sevmemiş idi sevmemişti [*< T. szevmemísidi, Fr. il n' avait pas aimé, Mac. nem szeretett volt*] (36)

Çokluk

sevmemiş idik sevmemiştik [*< T. szevmemísidik, Fr. nous n' avions pas aimé, Mac. nem szeretünk volt*] (36)

sevmemiş idiniz sevmemiştiniz [*< T. szevmemísidiniz, Fr. vous n' aviez pas aimé, Mac. nem szerettetek volt*] (36)

sevmemiş idiler sevmemiştiler [*< T. szevmemísidiler, Fr. ils n' avaient pas aimé, Mac. nem szerettek volt*] (36)

[037]

sev sev [*< T. szev*] fiilinden sonraki **-me** -me [*< -me*] olumsuzluk eki kaldırılarak olumlu fiile dönüştürülür.

Yetersizlik, geçişli, olumsuz vb. fiiller için de aynı kural izlenmektedir.

Türkler, **severim** severim [*< T. széverim*], **severisin** seversin [*< T. széverin*], yerine **sevmek** sevmek [*< T. szevmek*], **seviyorum** seviyorum [*< T. szevéjorum*], **seviyorsun** seviyorsun [*< T. szevéjorszun*], **seviyor** seviyor [*< T. szevéjor*], **seviyoruz** seviyoruz [*< T. szevéjoruz*], **seviyorsunuz** seviyorsunuz [*< T. szevéjorszunuz*], **seviyorlar** seviyorlar [*< T. szevéjorler*] gibi **sevmek** fiilinin şimdiki zamanını zarifçe söylerler.

seviyorum seviyorum [*< T. szevéjorum, Fr. j' aime, Mac. én szeretek*] (37)

seviyorsun seviyorsun [*< T. szevéjorszun, Fr. tu aimes vb., Mac. te szeretsz vb.*] (37)

(54.) **gelmek** gelmek [*< T. gelmek, Fr. venir, Mac. jönni*] fiilinin çekimi.

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

(Şimdiki Zaman Gösteren) Geniş Zaman

Teklik

gelirim gelirim [*< T. gelirim, Fr. je viens, Mac. jövök*] (37)

gelirsin gelirsin [*< T. gelirszin, Fr. tu viens, Mac. jösz*] (37)

gelir gelir [*< T. gelir, Fr. il vient, Mac. jön*] (37)

Çokluk

geliriz geliriz [< T. *geliriz*, Fr. nous venons, Mac. jövünk] (37)

gelirsiniz gelirsiniz [< T. *gelirsiniz*, Fr. vous venez, Mac. jötek] (37)

gelirler gelirler [< T. *gelirler*, Fr. ils viennent, Mac. jönek] (37)

Hikâye

Teklik

gelir idim gelirdim [< T. *geliridim*, Fr. je venais, Mac. én jövék] (37)

gelir idin gelirdin [< T. *geliridin*, Fr. tu venais, Mac. te jövél] (37)

gelir idi gelirdi [< T. *geliridi*, Fr. il venait, Mac. ö jöve] (37)

Çokluk

gelir idik gelirdik [< T. *geliridik*, Fr. vous venions, Mac. jövénk] (37)

gelir idiniz gelirdiniz [< T. *geliridiniz*, Fr. vous veniez, Mac. jövéték] (37)

gelir idiler gelirdiler [< T. *geliridiler*, Fr. ils venaient, Mac. jövének] (37)

[038]

[Görülen] Geçmiş Zaman

Teklik

geldim geldim [< T. *geldim*, Fr. je vins, Mac. jöttem] (38)

geldin geldin [< T. *geldin*, Fr. tu vins, Mac. jöttél] (38)

geldi geldi [< T. *geldi*, Fr. il vint, Mac. jött] (38)

Çokluk

geldik geldik [< T. *geldik*, Fr. nous vinmes, Mac. jöttünk] (38)

geldiniz geldiniz [< T. *geldiniz*, Fr. vous vintes, Mac. jöttetek] (38)

geldiler geldiler [< T. *geldiler*, Fr. ils vinrent, Mac. jöttek] (38)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

gelmiş idim gelmişim [< T. *gelmişidim*, Fr. j' étais venu, Mac. jöttem volt] (38)

gelmiş idin gelmişin [< T. *gelmişidin*, Fr. tu étais venu, Mac. jöttél volt] (38)

gelmiş idi gelmişti [< T. *gelmişidi*, Fr. il était venu, Mac. jött volt] (38)

Çokluk

gelmiş idik gelmiştik [< T. *gelmişidik*, Fr. nous étions venus, Mac. jöttünk volt] (38)

gelmiş idiniz gelmiştiniz [< T. *gelmísidiniz*, Fr. vous étiez venus, Mac. jöttetek volt] (38)

gelmiş idiler gelmişlerdi [< T. *gelmísidiler*, Fr. ils étaient venus, Mac. jöttek volt] (38)

(Gelecek Zaman Gösteren) Geniş Zaman

Teklik

gelirim gelirim [< T. *gelirim*, Fr. je viendrai, Mac. jövök] (38)

Emir

Teklik

gel gel [< T. *gel*, Fr. viens, Mac. jöjj] (38)

gelsin gelsin [< T. *gelszín*, Fr. qu' il vienne, Mac. jöjjön] (38)

Çokluk

gelelim gelelim [< T. *gelelim*, Fr. venons, Mac. jöjünk] (38)

gelin gelin [< T. *gélin*, Fr. venez, Mac. jöjetek] (38)

geliniz geliniz [< T. *géliniz*, Fr. venez, Mac. jöjetek] (38)

gelsinler gelsinler [< T. *gelszinler*, Fr. qu' ils viennent, Mac. jöjenek] (38)

[039]

Diğer zamanlar düzenli olarak çekimlenir.

Mastar : **gelmek** gelmek [< T. *gelmek*, Fr. venir, Mac. jönni] (39)

Zarf-fiil : **gelir iken** gelirken [< T. *gelirken*, Fr. venant, Mac. jövén] (39)

Sıfat-fiil : **gelmiş** gelmiş [< T. *gelmís*, Fr. venu, Mac. jött] (39)

(55.) **-mak** -mak [< *-mak*] ile biten bir fiilin çekimi:

yazmak yazmak [< T. *jazmak*, Fr. écrire, Mac. írni] (39)

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

Şimdiki Zaman

Teklik

ben yazarım ben yazarım [< T. *ben jazárim*, Fr. j' écris, Mac. én írok] (39)

sen yazarsın sen yazarsın [< T. *szen jazárszin*, Fr. tu écris, Mac. te írsz] (39)

o yazar o yazar [< T. *ó jazár*, Fr. il écrit, Mac. ó ír] (39)

Çokluk

biz yazarız biz yazarız [< T. *biz jazáriz*, Fr. nous écrivons, Mac. mi írunk]
(39)

siz yazarsınız siz yazarsınız [< T. *sziz jazársziniz*, Fr. vous écrivez, Mac. ti írto] (39)

onlar yazarlar onlar yazarlar [< T. *onlár jazarlér*, Fr. ils écrivent, Mac. ö]k ír]nak] (39)

Hikâye

Teklik

yazar idim yazardım [< T. *jazáridim*, Fr. j' écrivais, Mac. én írék] (39)

yazar idin yazardın [< T. *jazáridin*, Fr. tu écrivais, Mac. te írél] (39)

yazar idi yazardı [< T. *jazáridi*, Fr. il écrivait, Mac. ő íre] (39)

Çokluk

yazar idik yazardık [< T. *jazáridik*, Fr. nous écrivions, Mac. én írénk]
(39)

yazar idiniz yazardınız [< T. *jazáridiniz*, Fr. vous écriviez, Mac. ti írétek]
(39)

yazar idiler yazarlardı [< T. *jazáridiler*, Fr. ils écrivaient, Mac. ö]k írénék] (39)

[Görülen] Geçmiş Zaman

Teklik

yazdım yazdım [< T. *jazdım*, Fr. j' écrivis, Mac. írtam] (39)

yazdın yazdın [< T. *jazdın*, Fr. tu écrivis, Mac. írtál] (39)

yazdı yazdı [< T. *jazdí*, Fr. il écrivit, Mac. írt] (39)

[040]

Çokluk

yazdık yazdık [< T. *jazdik*, Fr. nous écrivimes, Mac. írtunk] (40)

yazdınız yazdınız [< T. *jazdiniz*, Fr. vous écrivites, Mac. írtatok] (40)

yazdılar yazdılar [< T. *jazdilár*, Fr. ils écrivirent, Mac. írtak] (40)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

yazmışım yazmışım [< T. *jazmísim*, Fr. j' ai écrit, Mac. írtam] (40)

yazmışsın yazmışsın [< T. *jazmísszin*, Fr. tu as écrit, Mac. írtál] (40)

yazmıştır yazmıştır [< T. *jazmistir*, Fr. il a écrit, Mac. írt] (40)

Çokluk

yazmışsınız yazmışsınız [< T. *jazmisíz*, Fr. nous avons écrit, Mac. írtunk] (40)

yazmışsınız yazmışsınız [< T. *jazmisiniz*, Fr. vous avez écrit, Mac. írtatok] (40)

yazmışdırlar yazmıştırlar [< T. *jazmisdirilar*, Fr. il ont écrit, Mac. írtak] (40)

(Gelecek Zaman Gösteren) Geniş Zaman

Teklik

yazarım yazarım [< T. *jazárim*, Fr. j' écrirai, Mac. fogok írni] (40)

Gerisi şimdiki zamandaki gibidir.

Ancak genellikle **yazacağım** yazacağım [< T. *jazadzságim*, Fr. j' écrirai, Mac. írni fogok], **yazacaksın** yazacaksın [< T. *jazadzsákszin*, Fr. tu écriras vb., Mac. írni fogsz vb.], **yazacaktır** yazacaktır [< T. *jazadzsáktir*], **yazacağız** yazacağız [< T. *jazadzsaghiz*], **yazacaksınız** yazacaksınız [< T. *jazadzsáksziniz*], **yazacaklardır** yazacaklardır [< T. *jazadzsáklárdir*] veya **yazacakdırlar** yazacakdırlar [< T. *jazadzsákdirlar*] olarak söylenir.

Emir

Teklik

yaz yaz [< T. *jaz*, Fr. écris, Mac. írj te] (40)

yazsın yazsın [< T. *jazszín*, Fr. qu' il écrive, Mac. írjon ó] (40)

Çokluk

yazalım yazalım [< T. *jazalím*, Fr. écrivons, Mac. írjunk] (40)

yazınız yazınız [< T. *jáziniz*, Fr. écrivez, Mac. írjatok] (40)

yazsınlar yazsınlar [< T. *jazszinlár*, Fr. qu' ils écrivent, Mac. írjanak] (40)

[041]

BAĞLAÇ

Şimdiki Zaman

Teklik

yazayım yazayım [< T. *jazáim*, Fr. que j' écrive, Mac. írjak] (41)

yazasın yazasın [< T. *jazászin*, Fr. que tu écrives, Mac. írjál] (41)

yaza yaza [< T. *jazsza*, Fr. qu' il écrive, Mac. írjon] (41)

Çokluk

yazalım yazalım [< T. *jazáis*, Fr. que nous écrivions, Mac. írjunk] (41)
yazasınız yazasınız [< T. *jazásziniz*, Fr. que vous écrivez, Mac. írjatok]

(41)

yazalar yazalar [< T. *jazáler*, Fr. qu' ils écrivent, Mac. írjanak] (41)

NOT: Türkçede her zamanda soru sorulabilir. **yazmalı mıyım?** yazmalı mıyım? [< T. ---, Fr. faut il que j'écrive?, Mac. kell e írnom?]. Teklik ve çokluk şahısta her zaman önce şahıs eki sonra soru eki gelir: **yazmalı mıyız?** yazmalı mıyız? [< T. ---, Fr. faut il que nous écrivions?, Mac. kell e írunk?]; **yazdın mı?** yazdın mı? [< T. *jazdinmi?*], çokluk **yazalım mı?** yazalım mı? [< T. *jazalımmi?*] gibi.

Hikâye

Teklik

yazmış idim yazmıştım [< T. *jazmísidim*, Fr. j' aurais écrit, Mac. írtam volna] (41)

yazmış idin yazmıştın [< T. *jazmísidin*, Fr. tu aurais écrit, Mac. írtál volna] (41)

yazmış idi yazmıştı [< T. *jazmísidi*, Fr. il aurait écrit, Mac. írt volna] (41)

Çokluk

yazmış idik yazmıştık [< T. *jazmísidik*, Fr. nous aurions écrit, Mac. írtunk volna] (41)

yazmış idiniz yazmıştınız [< T. *jazmísidiniz*, Fr. vous auriez écrit, Mac. írtatok volna] (41)

yazmış idiler yazmışlardı [< T. *jazmísidiler*, Fr. ils auraient écrit, Mac. írtak volna] (41)

Gelecekteki Birleşik

Teklik

yazmış olurum yazmış olurum [< T. *jazmís olúrum*, Fr. j' aurai écrit, Mac. írtam volna] (41)

yazmış olursun yazmış olursun [< T. *jazmís olúrszun*, Fr. j' auras écrit, Mac. írtál volna] (41)

yazmış olur yazmış olur [< T. *jazmís olur*, Fr. il aura écrit, Mac. írt volna] (41)

[042]

Çokluk

yazmış oluruz yazmış oluruz [< T. *jazmís olúruz*, Fr. nous aurons écrit, Mac. írtunk volna] (42)

yazmış olursunuz yazmış olursunuz [< T. *jazmís olúrszunuz*¹⁵, Fr. vous aurez écrit, Mac. írtatok volna] (42)

yazmış olurlar yazmış olurlar [< T. *jazmís olúrlar*, Fr. ils auront écrit, Mac. írtak volna] (42)

Mastar : **yazmak** yazmak [< T. *jazmak*, Fr. écrire, Mac. írni] (42)

Mastar geçmiş : **yazdık** yazdık [< T. *jazdik*, Fr. avoir écrit, Mac.(Macarcada kullanılmıyor)] (42)

Zarf-fiil: **yazar iken** yazarken [< T. *jazariken*, Fr. écrivant, Mac. írván] (42)

yazıp yazıp [< T. *jazíp*, Fr. écrivant, Mac. írván] (42)

yazmak ile yazmakla [< T. *jazmaîle*, Fr. écrivant, Mac. írván] (42)

yazmaya yazmaya [< T. *jazmagá*, Fr. écrivant, Mac. írván] (42)

yazarak yazarak [< T. *jazarák*, Fr. écrivant, Mac. írván] (42)

Fransızca ve Macarcada kullanılmamaktadır.

Geçmiş zaman sıfat-fiil : **yazmış** yazmış [< T. *jazmís*, Fr. écrit, Mac. írt] (42) veya **yazılmış** yazılmış [< T. *jazilmís*, Fr. écrit, Mac. írt] (42)

Gelecek zaman sıfat-fiil : **yazacak** yazacak [< T. *jazadsák*]

yazacağım yazacağım [< T. ---, Fr. que j' écrive, Mac. szükség hogy írjak] (42)

yazacaksın yazacaksın [< T. ---, Fr. que tu écrives vb., Mac. hogy írjál vb.] (42)

Biz de [< Fr. ce qui doit être écrit, Mac. a' mit írni kell] ifade etmek için **yazmalı** yazmalı [< T. *jazmalı*] diyoruz.

(56.) Edilgen bir fiilin çekimi.

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

(Gelecek Zaman Gösteren) Geniş Zaman

Teklik

¹⁵ Metinde *olurunuz*.

yazılırım yazılırım [< T. *jazilirim*, Fr. je suis écrit, Mac. írva vagyok]
(42)

yazılırsın yazılırsın [< T. *jazilirszin*, Fr. tu es écrit, Mac. írva vagy] (42)

yazılı[r]<lar> yazılır [< T. *jazililer*, Fr. il est écrit, Mac. írva van] (42)

Çokluk

yazılırız yazılırız [< T. *jaziliriz*, Fr. nous sommes écrits, Mac. írva vagyunk] (42)

yazılırsınız yazılırsınız [< T. *jazilirsziniz*¹⁶, Fr. nous êtes écrits, Mac. írva vagytok] (42)

yazılı[r]lar yazılırlar [< T. *jazililer*, Fr. ils sont écrits, Mac. írva vagynak]
(42)

Hikâye

Teklik

yazılır idim yazılırdım [< T. *jaziliridim*, Fr. j' étais écrit, Mac. írva valék]
(42)

[043]

Diğer zamanlar ve şahıslar, edilgenlerin türetildiği fiiller gibi çekimlenir.

(57.) Düzensiz fiil **satmak** satmak [< T. *szatmak*, Fr. vendre, Mac. eladni]'ın çekimi:

ZAMANLARIN GÖSTERİMİ

Şimdiki Zaman

Teklik

satarım satarım [< T. *szatarim*, Fr. je vends, Mac. én eladok] (43)

satarsın satarsın [< T. *szatarszin*, Fr. tu vends, Mac. te eladsz] (43)

satar satar [< T. *szatár*, Fr. il vend, Mac. ő elád] (43)

Çokluk

satarız satarız [< T. *szataríz*, Fr. nous vendons, Mac. mi eladunk] (43)

satarsınız satarsınız [< T. *szatarsziniz*, Fr. vous vendez, Mac. ti eladtok]
(43)

satarlar satarlar [< T. *szatarlár*, Fr. ils vendent, Mac. ök eládnak] (43)

¹⁶ Metinde *jaziliriniz*.

Hikâye

Teklik

satâr idim satardım [< T. *szatâridim*, Fr. je vendais, Mac. eladék] (43)

satâr idin satardım [< T. *szatâridin*, Fr. tu vendais, Mac. eladál] (43)

satâr idi satardı [< T. *szatâridi*, Fr. il vendait, Mac. eladá] (43)

Çokluk

satâr idik satardık [< T. *szatâridik*, Fr. nous vendions, Mac. eladánk] (43)

satâr idiniz satardınız [< T. *szatâridiniz*, Fr. vous vendiez, Mac. eladátok] (43)

satâr idiler satardılar [< T. *szatâridiler*, Fr. ils¹⁷ vendaient, Mac. eladék] (43)

[Görülen] Geçmiş Zaman

Teklik

sattım sattım [< T. *szattım*, Fr. je vendis veya j' ai vendu, Mac. eladtam] (43)

sattın sattın [< T. *szattın*, Fr. tu as vendu, Mac. eladtál] (43)

sattı sattı [< T. *szattı*, Fr. il a vendu, Mac. eladott] (43)

[044]

Çokluk

sattık sattık [< T. *szattık*, Fr. nous avons vendu, Mac. eladtuk] (44)

sattınız sattınız [< T. *szattınız*, Fr. vous avez vendu, Mac. eladtatok] (44)

sattılar sattılar [< T. *szattılar*, Fr. ils ont vendu, Mac. eladták] (44)

[Öğrenilen] Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Teklik

satmış idim satmıştım [< T. *szatmîsidim*, Fr. j' avais vendu, Mac. eladtam volt] (44)

satmış idin satmıştın [< T. *szatmîsidin*, Fr. tu avais vendu, Mac. eladtál volt] (44)

satmış idi satmıştı [< T. *szatmîsidi*, Fr. il avait vendu, Mac. eladott volt] (44)

Gelecek Zaman

¹⁷ Metinde *iis*.

Teklik

satarım satarım [< T. *szatárim*, Fr. je vendrai, Mac. eladom] (44)

Emir

Teklik

sat sat [< T. *szat*, Fr. vends, Mac. adjel] (44)

satsın satsın [< T. *szatszın*, Fr. qu' il vende, Mac. adjonel] (44)

Çokluk

satalım satalım [< T. *szatalım*, Fr. vendons, Mac. adjunkel] (44)

satınız satınız [< T. *szatinız*, Fr. vendez, Mac. adjatokel] (44)

satsınlar satsınlar [< T. *szatszınlár*, Fr. qu' ils vendent, Mac. adjanakel]

(44)

BAĞLAÇ

Bağlaçların tüm zamanları göstergeninki gibi çekimlenir.

Master : **satmak** satmak [< T. *szatmak*, Fr. vendre, Mac. eladni] (44)

Zarf-fiil : **satar iken** satarken [< T. *szatáriken*, Fr. vendant, Mac. eladván]

(44)

Şimdiki zaman sıfat-fiil: **satıcı** satıcı [< T. *szatidzsi*, Fr. actuellement vendant, Mac. a' ki elád] (44)

Geçmiş zaman sıfat-fiil : **satılmış** satılmış [< T. *szatılmıs*, Fr. vendu, Mac. el adott] (44) veya **satmış** satmış [< T. *szatmıs*, Fr. vendu, Mac. el adott] (44)

NOT: Türk dilinde, şu andaki düzenli fiillerden, geçmiş zaman ve şimdiki zaman göstergelerinden farklı birçok düzensiz fiil vardır. Yalnızca en sık kullanılanlar aşağıda gösterilmiştir:

[045]

(58.) Düzensiz fiillerin listesi.

ağlamak ağlamak [< T. *aghlamak*, Fr. pleurer; Mac. sirni] (45)

ağlarım ağlarım [< T. *aglárem*, Fr. pleurer; Mac. sirni] (45)

ağladım ağladım [< T. *aghladım*, Fr. pleurer; Mac. sirni] (45)

aldatmak aldatmak [< T. *aldátmak*, Fr. tromper; Mac. megtsalni] (45)

aldanırım aldanırım [< T. *aldanırım*, Fr. tromper; Mac. megtsalni] (45)

aldattım aldattım [< T. *aldattım*, Fr. tromper; Mac. megtsalni] (45)

alışmak alışmak [< T. *alismak*, Fr. accoutumer; Mac. megszokni] (45)

alışırım alışırım [< T. *alisirem*, Fr. accoutumer; Mac. megszokni] (45)

alıştım alıştım [< T. *alístım*, Fr. *accoutumer*; Mac. megszokni] (45)
almak almak [< T. *almak*, Fr. *recevoir*; Mac. általvenni] (45)
alırım alırım [< T. *alerüm*, Fr. *recevoir*; Mac. általvenni] (45)
aldım aldım [< T. *aldım*, Fr. *recevoir*; Mac. általvenni] (45)
aramak aramak [< T. *aramak*, Fr. *chercher*; Mac. keresni] (45)
ararım ararım [< T. *arárim*, Fr. *chercher*; Mac. keresni] (45)
aradım aradım [< T. *aradım*, Fr. *chercher*; Mac. keresni] (45)
bakmak bakmak [< T. *bakmak*, Fr. *regarder*; Mac. ránézni] (45)
bakarım bakarım [< T. *bakárem*, Fr. *regarder*; Mac. ránézni] (45)
bakdım baktım [< T. *bakdem*, Fr. *regarder*; Mac. ránézni] (45)
beyenmek beğenmek [< T. *bejenmek*, Fr. *plaire*; Mac. tetszeni] (45)
beyenirim beğenirim [< T. *bejenirim*, Fr. *plaire*; Mac. tetszeni] (45)
beyendim beğendim [< T. *bejendım*, Fr. *plaire*; Mac. tetszeni] (45)
bitirmek bitirmek [< T. *bitirmek*, Fr. *finir*; Mac. elvégezni] (45)
bitiririm bitiririm [< T. *bitiririm*, Fr. *finir*; Mac. elvégezni] (45)
bitirdim bitirdim [< T. *bitirdım*, Fr. *finir*; Mac. elvégezni] (45)
bitmek bitmek [< T. *bitmek*, Fr. *cesser*; Mac. megszűnni] (45)
biterim biterim [< T. *biterım*, Fr. *cesser*; Mac. megszűnni] (45)
bittim bittim [< T. *bittım*, Fr. *cesser*; Mac. megszűnni] (45)
bozmak bozmak [< T. *bozmak*, Fr. *détruire*; Mac. elrontani] (45)
bozarım bozarım [< T. *bozárem*, Fr. *détruire*; Mac. elrontani] (45)
bozdum bozdum [< T. *bozdum*, Fr. *détruire*; Mac. elrontani] (45)
bırakmak bırakmak [< T. *brakmak*, Fr. *laisser*; Mac. hagyni, engedni] (45)
bırakırım bırakırım [< T. *brakárem*, Fr. *laisser*; Mac. hagyni, engedni] (45)
bırakdım bıraktım [< T. *brakdem*, Fr. *laisser*; Mac. hagyni, engedni] (45)
bulmak bulmak [< T. *bulmak*, Fr. *trouver*; Mac. találni] (45)
bulurum bulurum [< T. *bulurum*, Fr. *trouver*; Mac. találni] (45)
buldum buldum [< T. *buldum*, Fr. *trouver*; Mac. találni] (45)
dikmek dikmek [< T. *dikmek*, Fr. *coudre*; Mac. varni] (45)
dikerim dikerim [< T. *dikerım*, Fr. *coudre*; Mac. varni] (45)
diktim diktim [< T. *diktım*, Fr. *coudre*; Mac. varni] (45)

dönmek dönmek [< T. *dönmek*, Fr. revenir; Mac. vissza jönni] (45)
dönerim dönerim [< T. *dönerim*, Fr. revenir; Mac. vissza jönni] (45)
döndüm döndüm [< T. *döndüm*, Fr. revenir; Mac. vissza jönni] (45)
durmak durmak [< T. *durmak*, Fr. rester; Mac. maradni] (45)
dururum dururum [< T. *dururum*, Fr. rester; Mac. maradni] (45)
durdum durdum [< T. *durdum*, Fr. rester; Mac. maradni] (45)
düşmek düşmek [< T. *düşmek*, Fr. tomber; Mac. leesni] (45)
düşerim düşerim [< T. *düşerim*, Fr. tomber; Mac. leesni] (45)
düştüm düştüm [< T. *düştüm*, Fr. tomber; Mac. leesni] (45)
inmek inmek [< T. *enmek*, Fr. descendre; Mac. leszállani] (45)
inerim inerim [< T. *enerim*, Fr. descendre; Mac. leszállani] (45)
indim indim [< T. *endim*, Fr. descendre; Mac. leszállani] (45)
gezmek gezmek [< T. *gezmek*, Fr. se promener; Mac. sétálni] (45)
gezerim gezerim [< T. *gezirim*, Fr. se promener; Mac. sétálni] (45)
gezdim gezdim [< T. *gezdím*, Fr. se promener; Mac. sétálni] (45)
girmek girmek [< T. *girmek*, Fr. entrer; Mac. bemenni] (45)
girerim girerim [< T. *giririm*, Fr. entrer; Mac. bemenni] (45)
girdim girdim [< T. *girdim*, Fr. entrer; Mac. bemenni] (45)
gitmek gitmek [< T. *gitmek*, Fr. aller; Mac. menni] (45)
giderim giderim [< T. *gidedzsem*, Fr. aller; Mac. menni] (45)
gittim gittim [< T. *gittim*, Fr. aller; Mac. menni] (45)
görmek görmek [< T. *görmek*, Fr. voir; Mac. látni] (45)
görürüm görürüm [< T. *görürüm*, Fr. voir; Mac. látni] (45)
gördüm gördüm [< T. *gördüm*, Fr. voir; Mac. látni] (45)
götürmek götürmek [< T. *götürmek*, Fr. emporter; Mac. elvinni] (45)
götürürüm götürürüm [< T. *götürürüm*, Fr. emporter; Mac. elvinni] (45)
götürdüm götürdüm [< T. *götürdüm*, Fr. emporter; Mac. elvinni] (45)
gülümsemek gülümsemek [< T. *gülümszönmek*, Fr. sourire; Mac. mosolyogni] (45)
gülümserim gülümserim [< T. *gülümszönelim*, Fr. sourire; Mac. mosolyogni] (45)
gülümsedim gülümsedim [< T. *gülümszöndim*, Fr. sourire; Mac. mosolyogni] (45)

işitmek işitmek [< T. *isitmek*, Fr. entendre; Mac. hallani] (45)
işitirim işitirim [< T. *isitirem*, Fr. entendre; Mac. hallani] (45)
işittim işittim [< T. *isittim*, Fr. entendre; Mac. hallani] (45)
içmek itmek [< T. *itsmek*, Fr. boire; Mac. inni] (45)
içerim iterim [< T. *itserim*, Fr. boire; Mac. inni] (45)
içtim ittim [< T. *itstim*, Fr. boire; Mac. inni] (45)
yalvarmak yalvarmak [< T. *jalvarmak*, Fr. prier; Mac. kérne] (45)
yalvarırım yalvarırım [< T. *jalvarirum*, Fr. prier; Mac. kérne] (45)
yalvardım yalvardım [< T. *jalvardim*, Fr. prier; Mac. kérne] (45)
yanmak yanmak [< T. *janmak*, Fr. brûler; Mac. égni, égetni] (45)
yanarım yanarım [< T. *janrem*, Fr. brûler; Mac. égni, égetni] (45)
yandım yandım [< T. *jandim*, Fr. brûler; Mac. égni, égetni] (45)
yatmak yatmak [< T. *jatmak*, Fr. se concher; Mac. lefeküdni] (45)
yatarım yatarım [< T. *jatarim*, Fr. se concher; Mac. lefeküdni] (45)
yattım yattım [< T. *jattim*, Fr. se concher; Mac. lefeküdni] (45)
yemek yemek [< T. *jemek*, Fr. manger; Mac. enni] (45)
yerim yerim [< T. *jerim*, Fr. manger; Mac. enni] (45)
yedim yedim [< T. *jedim*, Fr. manger; Mac. enni] (45)
yetişmek yetişmek [< T. *jetismek*, Fr. arriver; Mac. elérkezni] (45)
yetişirim yetişirim [< T. *jetisirim*, Fr. arriver; Mac. elérkezni] (45)
yetiştım yetiştım [< T. *jetistim*, Fr. arriver; Mac. elérkezni] (45)
yıkamak yıkamak [< T. *jikamak*, Fr. laver; Mac. mosni] (45)
yıkandırım yıkandırım [< T. *jikánerum*, Fr. laver; Mac. mosni] (45)
yıkandım yıkandım [< T. *jikandum*, Fr. laver; Mac. mosni] (45)
yorulmak yorulmak [< T. *yorulmak*, Fr. fatiguer; Mac. elfaradni] (45)
yorulurum yorulurum [< T. *yorulurum*, Fr. fatiguer; Mac. elfaradni] (45)
yoruldum yoruldum [< T. *yoruldum*, Fr. fatiguer; Mac. elfaradni] (45)
kalkmak kalkmak [< T. *kalkmak*, Fr. partir; Mac. elmenni] (45)
kalkarım kalkarım [< T. *kalkarem*, Fr. partir; Mac. elmenni] (45)
kalktım kalktım [< T. *kalktim*, Fr. partir; Mac. elmenni] (45)
kazanmak kazanmak [< T. *kazánmak*, Fr. profiter; Mac. használni] (45)
kazanırım kazanırım [< T. *kazanirim*, Fr. profiter; Mac. használni] (45)
kazandım kazandım [< T. *kazandim*, Fr. profiter; Mac. használni] (45)

koyvermek koyvermek [< T. *kojvermek*, Fr. *permettre*; Mac. *megengedni*] (45)

koyveririm koyveririm [< T. *kojveririm*, Fr. *permettre*; Mac. *megengedni*] (45)

koyverdim koyverdim [< T. *kojverdim*, Fr. *permettre*; Mac. *megengedni*] (45)

koşmak koşmak [< T. *kosmak*, Fr. *courir*; Mac. *futni*] (45)

koşarım koşarım [< T. *kosarım*, Fr. *courir*; Mac. *futni*] (45)

koştum koştum [< T. *kostum*, Fr. *courir*; Mac. *futni*] (45)

[046]

kucaklamak kucaklamak [< T. *kudzsaklanak*, Fr. *embrasser*; Mac. *megölelni*] (46)

kucaklarım kucaklarım [< T. *kudzsaklareme*, Fr. *embrasser*; Mac. *megölelni*] (46)

kucakla<r>dım kucakladım [< T. *kudzsáklardem*, Fr. *embrasser*; Mac. *megölelni*] (46)

okşamak okşamak [< T. *oksamak*, Fr. *caresser*; Mac. *tizirólgatni*] (46)

okşarım okşarım [< T. *oksarım*, Fr. *caresser*; Mac. *tizirólgatni*] (46)

okşadım okşadım [< T. *oksadım*, Fr. *caresser*; Mac. *tizirólgatni*] (46)

öyrenmek öğrenmek [< T. *öjrenmek*, Fr. *apprendre*; Mac. *tanúlni*] (46)

öyrenirim öğrenirim [< T. *öjrenirem*, Fr. *apprendre*; Mac. *tanúlni*] (46)

öyrendim öğrendim [< T. *öjrendim*, Fr. *apprendre*; Mac. *tanúlni*] (46)

öldürmek öldürmek [< T. *öldürmek*, Fr. *tuer*; Mac. *megölni*] (46)

öldü[rü]rüm öldürürüm [< T. *öldürüm*, Fr. *tuer*; Mac. *megölni*] (46)

öldür[d]üm öldürdüm [< T. *öldürüm*, Fr. *tuer*; Mac. *megölni*] (46)

ölmek ölmek [< T. *ölmek*, Fr. *mourir*; Mac. *meghalni*¹⁸] (46)

ölürüm ölürüm [< T. *ölürüm*, Fr. *mourir*; Mac. *meghalni*¹⁹] (46)

öldüm öldüm [< T. *öldüm*, Fr. *mourir*; Mac. *meghalni*²⁰] (46)

örtmek örtmek [< T. *örtmek*, Fr. *couvrir*; Mac. *befedni*] (46)

örterim örterim [< T. *örterim*, Fr. *couvrir*; Mac. *befedni*] (46)

¹⁸ Metinde *meghalnl*.

¹⁹ Metinde *meghalnl*.

²⁰ Metinde *meghalnl*.

- ört[t]üm** örttüm [< T. *örtüm*, Fr. couvrir; Mac. befedni] (46)
- razı olmak** razı olmak [< T. *ráziolmak*, Fr. convenir; Mac. megegyezni] (46)
- razı olurum** razı olurum [< T. *ráziolurum*, Fr. convenir; Mac. megegyezni] (46)
- razı oldum** razı oldum [< T. *rázioldum*, Fr. convenir; Mac. megegyezni] (46)
- şaşmak** şaşmak [< T. *sasmak*, Fr. étonner; Mac. elbámúlni] (46)
- şaşarım** şaşarım [< T. *sasárem*, Fr. étonner; Mac. elbámúlni] (46)
- şaşdım** şaştım [< T. *sasdem*, Fr. étonner; Mac. elbámúlni] (46)
- saymak** saymak [< T. *szajmak*, Fr. compter; Mac. számlálni] (46)
- sayarım** sayarım [< T. *szajarım*, Fr. compter; Mac. számlálni] (46)
- saydım** saydım [< T. *szajdım*, Fr. compter; Mac. számlálni] (46)
- satın almak** satın almak [< T. *szatinalmak*, Fr. acheter; Mac. vásárolni] (46)
- satın alırım** satın alırım [< T. *szatinaladzsám*, Fr. acheter; Mac. vásárolni] (46)
- satın aldım** satın aldım [< T. *szatinaldım*, Fr. acheter; Mac. vásárolni] (46)
- seçmek** seçmek [< T. *szetsmek*, Fr. choisir; Mac. választani] (46)
- seçerim** seçerim [< T. *szetserım*, Fr. choisir; Mac. választani] (46)
- seçtim** seçtim [< T. *szetstım*, Fr. choisir; Mac. választani] (46)
- sormak** sormak [< T. *szormak*, Fr. demander; Mac. kérdezni] (46)
- sorarım** sorarım [< T. *szorárem*, Fr. demander; Mac. kérdezni] (46)
- sordum** sordum [< T. *szordum*, Fr. demander; Mac. kérdezni] (46)
- söymek** sövmek [< T. *szöjmek*, Fr. gronder; Mac. pírongatni] (46)
- söyerim** söverim [< T. *szöjerım*, Fr. gronder; Mac. pírongatni] (46)
- söydüm** sövdüm [< T. *szöjdüm*, Fr. gronder; Mac. pírongatni] (46)
- sönmek** sönmek [< T. *szönmek*, Fr. nettoyer; Mac. tisztítani] (46)
- sönerim** sönerim [< T. *szönerım*, Fr. nettoyer; Mac. tisztítani] (46)
- söndüm** söndüm [< T. *szöndüm*, Fr. nettoyer; Mac. tisztítani] (46)
- söndürmek** söndürmek [< T. *szöndürmek*, Fr. éteindre; Mac. eloltani] (46)

söndürürüm söndürürüm [< T. *szöndürürüm*, Fr. éteindre; Mac. eloltani]
(46)

söndürdüm söndürdüm [< T. *szöndürdüm*, Fr. éteindre; Mac. eloltani]
(46)

şübhelenmek şübhelenmek [< T. *szubhelenmek*, Fr. douter; Mac. kételkedni] (46)

şübhelenirim şübhelenirim [< T. *szubhelenirim*, Fr. douter; Mac. kételkedni] (46)

şübhelendim şübhelendim [< T. *szubhelendim*, Fr. douter; Mac. kételkedni] (46)

tap<a>mak tapmak [< T. *tapamak*, Fr. adorer; Mac. imádni] (46)

taparım taparım [< T. *tapárem*, Fr. adorer; Mac. imádni] (46)

tapardım tapardım [< T. *tapardem*, Fr. adorer; Mac. imádni] (46)

tutmak tutmak [< T. *tutmak*, Fr. prendre; Mac. venni, fogni] (46)

tutarım tutarım [< T. *tutárem*, Fr. prendre; Mac. venni, fogni] (46)

tuttum tuttum [< T. *tuttúm*, Fr. prendre; Mac. venni, fogni] (46)

uymak uymak [< T. *ujmak*, Fr. imiter; Mac. követni] (46)

uyarım uyarım [< T. *ujárem*, Fr. imiter; Mac. követni] (46)

uydum uydum [< T. *ujdum*, Fr. imiter; Mac. követni] (46)

uyumak uyumak [< T. *ujumak*, Fr. dormir; Mac. alunni] (46)

uyurum uyurum [< T. *ujurum*, Fr. dormir; Mac. alunni] (46)

uyudum uyudum [< T. *ujudum*, Fr. dormir; Mac. alunni] (46)

ummak ummak [< T. *ummak*, Fr. confier; Mac. rábizni] (46)

um<m>arım umarım [< T. *ummárem*, Fr. confier; Mac. rábizni] (46)

umdum umdum [< T. *umdum*, Fr. confier; Mac. rábizni] (46)

unutmak unutmak [< T. *unutmak*, Fr. oublier; Mac. elfelejteni] (46)

unudurum unudurum [< T. *unudurum*, Fr. oublier; Mac. elfelejteni] (46)

unuttum unuttum [< T. *unuttum*, Fr. oublier; Mac. elfelejteni] (46)

uzanmak uzanmak [< T. *uzánmak*²¹, Fr. étendre; Mac. kiterjeszteni] (46)

uzanırım uzanırım [< T. *uzánerim*, Fr. étendre; Mac. kiterjeszteni] (46)

uzandım uzandım [< T. *uzandım*, Fr. étendre; Mac. kiterjeszteni] (46)

²¹ Metinde *uzátmak*.

IX.

1.2.6. Sıfat-filler

(59.) Türkçede birkaç çeşit sıfat-fiil vardır: **seven** seven [< T. *szeven*, Fr. aimé, Mac. szeretett, vagy szerető] veya **sevici** sevici [< T. *szevidzsi*, Fr. aimé, Mac. szeretett, vagy szerető] gibi. Geçmiş zaman **sevmiş** sevmiş [< T. *szevmis*, Fr. ayant aimé, Mac. a' ki szeretett] gibi. Gelecek zaman **sevecek** sevecek [< T. *szevedzsek*, Fr. qui aimera, qui devra aimer, Mac. a' ki szeretni fog, vagy a' kinek szeretni kell] gibi.

[047]

Gelecek zaman-edilgen **sevilecek** sevilecek [< T. *szeviledzsek*, Fr. á être aimé, Mac. szeretetre való] gibi.

Geçmiş zaman-edilgen **sevilmış** sevilmiş [< T. *szevilmis*, Fr. qui a été aimé, Mac. szeretttetett] gibi.

Gelecek zamandaki etken ve edilgen sıfat-fiiller **+cek** +cek [< +*dsek*] ile biter. **sevecek** sevecek [< T. *szevedsek*], **sevilecek** sevilecek [< T. *szeviledzsek*] gibi. İyelik zamirleri düşebilir. Örneğin; Türkçede bulunan **seveceğim** seveceğim [< T. *szevegim*], **seveceğin** seveceğin [< T. *szevegín*], **seveceği** seveceği [< T. *szevegí*]; **sevdiğimiz** sevdiğimiz [< T. *szevdigimiz*], **sevdiğiniz** sevdiğiniz [< T. *szevdiginiz*], **sevdikleri** sevdikleri [< T. *szevdiklen*] fiilleri, Fransızcada [< Fr. mon, ton, son, notre, votre, leur devoir d'aimer]; Macarcada [< Mac. szeretni való köteleségem vb.] olarak ifade edilir.

Aynı şekilde geçmiş zamanda da iyelik zamirleri düşebilir. Örneğin; Türkçede bulunan **sevdiğim** sevdiğim [< T. *szevdigim*], **sevdiğin** sevdiğin [< T. *szevdigin*²²], **sevdiği** sevdiği [< T. *szevdigi*]; **sevdiğimiz** sevdiğimiz [< T. *szevdigimiz*], **sevdiğiniz** sevdiğiniz [< T. *szevdiginiz*], **sevdikleri** sevdikleri [< T. *szevdigleri*] fiilleri, Fransızcada [< Fr. moi qui ai aimé, toi qui as aimé vb.]; Macarcada [< Mac. én coltam a' ki szeretett, te voltál a' ki szeretett vb.] olarak ifade edilir.

X.

²² Metinde *szevidgin*.

1.2.7. Takılar

(60.) [Fransızcadaki edat karşılığı olarak Türkçede isim işletme ekleri karşılığı kullanılır. Buna göre bu tür biçim birimleri edat adıyla değil, isim işletme eki adıyla anacağız.] Türklerin ve Macarların kendi dillerinde edatları yoktur. Bazen yalın bazen yaklaşma ve bazen de ayrılma hâli eklerini kullanırlar.

1.2.7.1. Yalın hâldeki son çekim takılar

+de de [< +de] **seherde** seherde [< T. *seherde*, Fr. dans la ville, Mac. a' városban] (47)

+dAn dan [< +dAn] **anadan** anadan [< T. *anadán*, Fr. de la mère, Mac. az anyátul] (47)

ile ile [< *ile*] **baba ile** baba ile [< T. *babaile*, Fr. avec le père, Mac. az atyával] (47)

+sIz sız [< +sIz] **kitâbsız** kitapsız [< T. *kitábsziz*, Fr. sans livre, Mac. könyvnelkül] (47)

üzre üzre [< *üzre*] veya **üzerine** üzerine [< *üzerine*] **baş üzerine** baş üzerine [< T. *bas üzerine*, Fr. sur la tête, Mac. fejre] (47)

aşırı aşırı [< *asra*] **deniz aşırı** deniz aşırı [< T. *deniz asra*, Fr. au-delà de la mer, Mac. a' tengerentúl] (47)

için için [< *itsün*] **Allah için** Allah için [< T. *Allah itsün*, Fr. pour Dieu, Mac. az Istenért] (47)

gibi gibi [< *gibi*] **adam gibi** adam gibi [< T. *adam gibi*, Fr. en homme, Mac. mint egy ember] (47)

+ce ce [< +ce] **âdetçe** âdetçe [< T. *âdetdzse*, Fr. selon la contume, Mac. a' szokás szerint] (47)

[048]

Türkçede **+de** +de [< +de], **+den** +den [< +den], **ile** ile [< *ile*] vb. edatlar vardır. Macarcada [< Mac. *ban, tül, val* veya *vel* vb.] şeklindedir.

1.2.7.2. Yaklaşma hâl eki isteyen takılar

dek dek [< *dek*] **bazara dek** pazara dek [< T. *bazáradek*, Fr. jusqu' au marché, Mac. a' piatzig] (48)

göre göre [< *göre*] **bana göre** bana göre [< T. *bana göre*, Fr. suivant mon opinion, Mac. a' vélekedésem szerint] (48)

doğru doğru [< *dogru*] **denize doğru** denize doğru [< T. *denizé dogru*, Fr. vers la mer, Mac. a' tengerfelé] (48)

karşı karşı [< *karsi*] **kaleye karşı** kaleye karşı [< T. *kalejekarsi*, Fr. en face du château, Mac. a' kastély által ellen] (48)

1.2.7.3. *Ayrılma hâl eki gerektiren takılar*

ötürü ötürü [< *otürü*] **senden ötürü** senden ötürü [< T. *szenden otürü*, Fr. pour toi, Mac. teérted] (48)

taşra dışarı [< *tasra*] **evden dışarı** evden dışarı [< T. *evden tasra*, Fr. hors de la maison, Mac. a' házon kivül] (48)

sonra sonra [< *szonra*] **bir saatten sonra** bir saatten sonra [< T. *bir szaatán szonra*, Fr. après une beure, Mac. egy óra után] (48)

öte öte [< *öte*] **kapıdan öte** kapıdan öte [< T. *kapudán öte*, Fr. de ce côté de la porte, Mac. a' kapun innen] (48)

ma'ada made [< *made*] **bundan başka** bundan başka [< T. *bundán made*, Fr. outre cela, Mac. azontúl] (48)

içeri içeri [< *itseri*] **evden içeri** evden içeri [< T. *evden itseri*, Fr. dans la maison, Mac. a' házban] (48)

1.2.7.4. *Bulunma hâl eki isteyen takılar*

(61.) Edatın gösterilmesini gerektiren yalın hâller vardır. Nesnenin bulunduğu yerden bahsedileceği zaman kullanılanlar şunlardır:

üzerinde üzerinde [< *üzerinde*] **baş üzerinde** baş üzerinde [< T. *bas üzerinde*, Fr. sur la tête, Mac. a' fejen] (48)

altında altında [< *altında*] **toprak altında** toprak altında [< T. *toprâk altında*, Fr. sous la terre, Mac. a' föld alatt] (48)

önün[d]e önünde [< *onune*] **baba önünde** baba önünde [< T. *baba onune*, Fr. devant le père, Mac. az atya elött] (48)

ardında ardında [< *ardında*] **kale[nin] ardında** kalenin ardında [< T. *kaléh ardında*, Fr. derrière le château, Mac. a' kastély háta megett] (48)

üstünde üstünde [< *üstünde*] **kağıt üstünde** kağıt üstünde [< T. *kiahád üstünde*, Fr. dans le papier, Mac. a' papirosban] (48)

agrında agrında [< *agrinde*] **denizin dibinde** denizin dibinde [< T. *deniz agrinde*, Fr. au fond de la mer, Mac. a' tenger fenekéu] (48)

yakın[ın]da yakınında [< *jakinda*] **evin yakınında** evin yakınında [< T. *ev jakinda*, Fr. près de la maison, Mac. a' házhoz közel] (48)

ortasında ortasında [< *ortaszinda*] **yol ortasında** yol ortasında [< T. *jol ortaszinda*, Fr. au milieu du chemin, Mac. az út közepén] (48)

arasında arasında [< *araszinda*] **adamlar arasında** adamlar arasında [< T. *adamlar araszinda*, Fr. parmi les hommes, Mac. az emberek között] (48)

çevresinde çevresinde [< *tsevrinde*] **Tuna çevresinde** Tuna çevresinde [< T. *Ton tsevrinde*, Fr. aux environs du Danube, Mac. a' Duna körül] (48)

yakasında yakasında [< *jakaszinda*] **Anadolu yakasında** Anadolu yakasında [< T. *Anadoli jakaszinda*, Fr. en-deça de l'Asie, Mac. Azsián innen] (48)

ötesinde ötesinde [< *öteszinde*²³] **dağ ötesinde** dağ ötesinde [< T. *dagh öteszinde*, Fr. au-delà de la montagne²⁴, Mac. a' hegyen túl] (48)

[049]

(62.) Yaklaşma hâl eki alan takılar bir yeri veya bir yere doğru hareketi ifade etmek için kullanılır. İsim yalın kalır. Örneğin; **toprak üzerin<d>e düştü** toprağın üzerine düştü [< T. *toprák üzerinde düstü*, Fr. il est tombé à terre, Mac. a' földre esett] gibi.

Fakat bir yerden başka bir yere edilen hareketi ifade ettiklerinde takılar, ayrılma hâl eki alır. Örneğin; **toprak altından çıktı** toprağın altından çıktı [< T. *toprák altından tsikti*, Fr. il est sorti de la terre, Mac. a' földbül jött ki] gibi.

(63.) **+dA** +dA [< +dA] **+dAn** +dAn [< +dAn] + **ilA** +ilA [< +ilA] **+sIz** +sIz [< +sziz] takıları isimlerle birleştirilmelidir: Diğerleri önceki örneklerde de görüldüğü gibi ayrı kalır [Ayrı kalır dese de Türkçede ekler her zaman bitişiktir.]. Yani **evde** evde [< T. *evde*, Fr. à la maison, Mac. a' házban]; **kardeşim ile** kardeşimle [< T. *kardásimile*, Fr. avec mon frère, Mac. bátyámmal]; **sabırsız** sabırsız [< T. *szabrsziz*, Fr. sans patience, Mac. túrés nélkül] şeklinde yazılır.

XI.

²³ Metinde *öteszinde*.

²⁴ Metinde *montagne*.

1.2.8. Zarflar

(64.) Türkler genellikle nitelik zarflarını ifade etmek için sıfatları kullanır: **güzel** güzel [< T. *güzel*, Fr. beau, Mac. szép]; **eyi** iyi [< T. *ejî*, Fr. bon, Mac. jó]; **pekeyi** pekiyi [< T. *pekeji*, Fr. très-bon, Mac. igen jó] vb. sıfatları ya da **ile** ile [< *île*] takısını isimlere eklerler. Örneğin; **pekeyi söyler** pekiyi söyler [< T. *pekeji szöjler*, Fr. il parle très-bien, Mac. igen jól beszél]; **delilik ile** delilikle [< T. *delilighile*, Fr. à la maniere des foux, Mac. bolondúl] ya da Farsçada olduğu gibi, ismin sonuna **+ne** +ne [< *+ne*] eki eklenir. Örneğin; **babayane** babayane [< T. *babajane*, Fr. comme un père, Mac. mint egy atya]; **dostane** dostane [< T. *dosztane*, Fr. amicalement, Mac. barátságosan] gibi. Son olarak, dil adlarını ifade etmek için **+cA** +cA [< *+dzse*] veya **+çA** +çA [< *+tse*] ekleri eklenir. Örneğin; **Lehçe** Lehçe [< T. *Lehtse*, Fr. à la polonaise, Mac. lengyel módon]; **[İ]talyanca** İtalyanca [< T. *taliandzse*, Fr. à l'italienne, Mac. olasz módon]; **Nemçe** Almanca [< T. *nemtsedzse*, Fr. à l'allemande, Mac. német módon]; **Macarca** Macarca [< T. *madzsiartse*, Fr. à la hongroise, Mac. magyar módon].

1.2.8.1. Nitelik zarfları

(65.) **okumuş gibi** okumuş gibi [< T. *okumus gibi*, Fr. savamment, Mac. tudósan] (49)

güzel güzel [< T. *güzel*, Fr. joliment, Mac. szépen] (49)

[050]

akilâne akıllıca, özenle [< T. *akline*, Fr. avec précaution, Mac. vigyázással] (50)

eyi iyi [< T. *ejî*, Fr. bien, Mac. jól] (50)

fena fena [< T. *fená*, Fr. mal, Mac. rosszúl] (50)

yürekten yürekten [< T. *jurekten*, Fr. volontiers, Mac. szivessen] (50)

akıl ile akılla [< T. *aklighile*, Fr. prudemment, Mac. okossan] (50)

buyurun gibi buyurun gibi [< T. *buyurun gibi*, Fr. avec autorité, Mac. parancsolva²⁵] (50)

²⁵ Metinde *parantsolva*.

1.2.8.2. *Miktar zarfları*

(66.) **vafir** vafir [< T. *vafir*, Fr. *beaucoup*, assex, Mac. sok, elég] (50)

çok çok [< T. *çok*, Fr. *beaucoup*, assex, Mac. sok, elég] (50)

az az [< T. *az*, Fr. *peu*, Mac. kevés] (50)

biraz biraz [< T. *biraz*, Fr. *peu*, Mac. kevés] (50)

azacık azacık [< T. *azadzsik*, Fr. *tant soit peu*, Mac. kevéssé] (50)

zi[y]ade ziyade [< T. *ziade*, Fr. *trop*, Mac. igen sok] (50)

çokça çokça [< T. *tsoktse*, Fr. *trop*, Mac. igen sok] (50)

çok çok [< T. *tsok*, Fr. *plus, d'avantage*, Mac. több] (50)

daha çok daha çok [< T. *daha tsok*, Fr. *plus, d'avantage*, Mac. több] (50)

pek çok, pek çok [< T. *pek tsok*, Fr. *beaucoup trop*, Mac. felettéb sok] (50)

haktan zi[y]ade haktan ziyade [< T. *haktán ziade*, Fr. *plus qu'il ne faut*, Mac. több mint szükséges] (50)

sıkça sıkça [< T. *sziktsia*, Fr. *souvent*, Mac. gyakran] (50)

bir defa bir defa [< T. *birdefa*, Fr. *une fois*, Mac. egyszer] (50)

zi[y]adesi ile ziyadesiyle [< T. *zialesziile*, Fr. *a' l' excès*, Mac. mérték kívül] (50)

yakın yakın [< T. *jakin*, Fr. *presque*, Mac. tsak nem] (50)

az kaldı az kaldı [< T. *az kaldi*, Fr. *presque*, Mac. tsak nem] (50)

yetiyecek kadar yetiyecek kadar [< T. *jetisedzsek kadar*, Fr. *suffisamment*²⁶, Mac. elegendő] (50)

o<l> kadar o kadar, [< T. *ólkadar*, Fr. *autant*, Mac. annyi] (50)

bu kadar bu kadar [< T. *búkadar*, Fr. *autant*, Mac. annyi] (50)

eksik eksik [< T. *ekszik*, Fr. *moins*, Mac. kevesebb] (50)

hiçbir zerre hiçbir zerre [< T. *hitsbirzerre*, Fr. *rien*, Mac. semmi sem]

1.2.8.3. *Yer zarfları*

(67.) **nerede kari** nerede gayrı [< T. *nerede, kari*, Fr. *où*, Mac. hol] (50)

bunda bunda [< T. *bunda*, Fr. *ici*, Mac. itt] (50)

²⁶ Metinde *suffisamment*.

burada burada [< T. *burada*, Fr. ici, Mac. itt] (50)
şunda şunda [< T. *sundá*, Fr. ici, Mac. itt] (50)
beride beride [< T. *berude*, Fr. de ce côté, Mac. innét, innen] (50)
her yerde her yerde [< T. *herjerde*, Fr. par tout, Mac. mindenütt] (50)

yukar[ı]da yukarıda [< T. *jokarda*, Fr. en haut, Mac. fen, fellül] (50)
aşağ[ı]da aşağıda [< T. *asagda*, Fr. en bas, Mac. alatt] (50)
içer[i]de içeride [< T. *itserde*, Fr. dedans, Mac. benn] (50)
taşrada taşrada [< T. *tasrada*, Fr. dehors, Mac. kinn] (50)
dışar[ı]da dışarıda [< T. *disarda*, Fr. dehors, Mac. kinn] (50)
önünde önünde [< T. *onunde*, Fr. en avant, Mac. elöl, előre] (50)

[051]

il<I>eri ileri [< T. *illeri*, Fr. au paravant, Mac. ez elött] (51)
ardında ardında [< T. *ardinda*, Fr. derrière, Mac. hátúl] (51)
yakın yakın [< T. *jakin*, Fr. près, Mac. közel] (51)
ırak ırak [< T. *irák*, Fr. loin, Mac. meszsze] (51)
uzak uzak [< T. *uzák*, Fr. loin, Mac. meszsze] (51)
sağda sağda [< T. *szaghda*, Fr. à droite, Mac. jobbra] (51)
solda solda [< T. *szolda*, Fr. à gauche, Mac. balra] (51)
üzre üzre [< T. *üzre*, Fr. dessus, Mac. felett] (51)
üstünde üstünde [< T. *üsztünde*, Fr. dessus, Mac. felett] (51)
üzerinde üzerinde [< T. *üzerinde*, Fr. dessus, Mac. felett] (51)
altında altında [< T. *altinda*, Fr. dessous, Mac. alatt] (51)

NOT: Yukarıdaki zarflara, nesnenin nerede olduğunu belirtebilmek için yaklaşma hâl eki eklenir. Örneğin; **nereyedir?** nereyedir? [< T. *nereje dir?*, Fr. où est-il?, Mac. hol van?] sorusu **Beçedir** Viyanayadır [< T. *Betse dir*, Fr. il est à Vienne, Mac. Bétsben van] şeklinde cevaplanır.

Ancak ayrılmış yer ifade etmek istenirse ayrılma hâl eki eklenir. Örneğin; **nereden geldi?** nereden geldi? [< T. *nereden geldi?*, Fr. d'où est-il venu?, Mac. honnan jött?] sorusu **Beç'ten** Viyana'dan [< T. *Betsden*, Fr. de Vienne, Mac. Bétsböl] şeklinde cevaplanır.

1.2.8.4. Zaman zarfları

(68.) ne zaman ne zaman [< T. *nezamán*, Fr. quand, Mac. mikor] (51)

şimdi şimdi [< T. *simdi*, Fr. à présent, Mac. most] (51)

hâlâ hâlâ [< T. *hála*; Fr. à présent, Mac. most] (51)

bu arada bu arada [< T. *bú arada*, Fr. dans l’instant, Mac. ebben a’ szempillantásban] (51)

daha yok daha yok [< T. *daha yok*, Fr. pas encore, Mac. nem még] (51)

hemen hemen [< T. *hemen*, Fr. aussitôt, Mac. tüstént] (51)

şimdi şimdi [< T. *simdi*, Fr. aussitôt, Mac. tüstént] (51)

fi’l-hÂl filhal [< T. *filhál*, Fr. aussitôt, Mac. tüstént] (51)

tez tez [< T. *tez*, Fr. vite, Mac. hamar] (51)

çabuk çabuk [< T. *tsapúk*, Fr. vite, Mac. hamar] (51)

çoktan çoktan [< T. *tsoktán*, Fr. long-tem[p]s, Mac. jó időtúl fogvást] (51)

dün dün [< T. *dün*, Fr. hier, Mac. tegnap] (51)

öte gün önceki gün [< T. *ötegün*, Fr. avant-hier, Mac. tegnap elött] (51)

öte gün yarın [< T. *ötegün*, Fr. demain, Mac. hólnap] (51)

öbür gün öbür gün [< T. *obirgün*, Fr. après-demain, Mac. hólnap után] (51)

günde gün günden güne [< T. *gündegün*, Fr. de jour en jour, Mac. napúl napra] (51)

da<y>[i]ma daima [< T. *dajma*, Fr. toujours, Mac. mindétig] (51)

gece gündüz gece gündüz [< T. *gedzse gündüz*, Fr. jour et nuit, Mac. éjjel nappal] (51)

erken erken [< T. *erken*, Fr. de bonne heure, Mac. jókor] (51)

geç geç [< T. *gets*, Fr. tard, Mac. késő] (51)

ta ta [< T. *ta*, Fr. jusqu’ à, Mac. még] (51)

neçe bir ne kadar [< T. *netsebir*, Fr. tombien de tem[p]s, Mac. meddig] (51)

[052]

sonra sonra [< T. *szonra*, Fr. ensuite, Mac. az után] (52)

en sonra en sonra [< T. *enszonra*, Fr. finalement, Mac. végtére] (52)

akıbet akıbet [< T. *akıbet*, Fr. finalement, Mac. végtére] (52)

öyle ögle [< T. *öjle*, Fr. à midi, Mac. dél tájban] (52)

asla asla [< T. *ázla*, Fr. jamais, Mac. soha] (52)

apansız apansız [< T. *apansziz*, Fr. à l'improviste, Mac. véletlenül] (52)

1.2.8.5. Soru ve cevap zarfları

(69.) niçin niçin [< T. *nitsún*, Fr. pourquoi, Mac. mért] (52)

nice nice [< T. *nidzse*, Fr. comment, Mac. hogy hogy] (52)

ne şekil ne şekil [< T. *neszekil*, Fr. comment, Mac. hogy hogy] (52)

ne kadar ne kadar [< T. *nekadar*, Fr. combien, Mac. hány] (52)

evet evet [< T. *evet*, Fr. oui, Mac. igenis] (52)

beli beli, evet [< T. *belí*, Fr. oui, Mac. igenis] (52)

zer evet [< T. *zer*, Fr. oui, Mac. igenis] (52)

belki<m> belki [< T. *belkim*, Fr. peut-être, Mac. talán] (52)

gerçek gerçek [< T. *gertsek*, Fr. certainement, Mac. bizonyosan] (52)

şüphesiz şüphesiz [< T. *szubhesziz*, Fr. indubitablement, Mac. kétség kívül] (52)

deruni dilden yürekten [< T. *deruní dilden*, Fr. de tout coeur, Mac. szivessen] (52)

ha[y]ır hayır [< T. *khair*, Fr. non, non pas; Mac. nem] (52)

yok yok [< T. *jok*, Fr. non, non pas; Mac. nem] (52)

değil değil [< T. *deil*, Fr. non, non pas; Mac. nem] (52)

1.2.8.6. Diğer yaygın zarflar

ev[v]el evvel [< T. *evel*, Fr. premièrement, d'abord; Mac. először] (52)

iptida iptida [< T. *iptida*, Fr. premièrement, d'abord; Mac. először] (52)

şöyle ki şöyle ki [< T. *szöjleki*, Fr. tellement que, Mac. úgy hogy] (52)

ancak ancak [< T. *andzsák*, Fr. au contraire, Mac. sőt inkább] (52)

ne kadar ne kadar [< T. *nekadar*, Fr. plus, Mac. mennél (több)] (52)

o<l> kadar o kadar [< T. *ólkadar*, Fr. plus, Mac. annál (nagyobb)] (52)

yavaş yavaş [< T. *javás*, Fr. doucement, Mac. halkal] (52)

yavaşça yavaş [< T. *japtse*, Fr. doucement, Mac. halkal] (52)

azar azar azar azar [< T. *azár azár*, Fr. peu-à-peu, Mac. lassan kint] (52)

bari bari [< T. *bári<s>*, Fr. du moins, Mac. leg alább] (52)

hiç olmazsa hiç olmazsa [< T. *hits olmasza*, Fr. du moins, Mac. leg alább] (52)

işte işte [< T. *iste*, Fr. voici, voilà; Mac. ihol] (52)

bak bak [< T. *bak*, Fr. voici, voilà; Mac. ihol] (52)

seyrek seyrek [< T. *szejrek*, Fr. rarement, Mac. ritkán] (52)

bir daha bir daha [< T. *birdaha*, Fr. derechef, Mac. ujonnan, még] (52)

aferin aferin [< T. *aferim*, Fr. bravement, Mac. helyesen] (52)

yoksa yoksa [< T. *joksa*, Fr. autrement, Mac. más külömben] (52)

böyle böyle [< T. *böjle*, Fr. ainsi, pareillement; Mac. úgy, hasonlóképpen] (52)

şöyle şöyle [< T. *szöjle*, Fr. ainsi, pareillement; Mac. úgy, hasonlóképpen]

(52)

[053]

yal<ı>nız yalnız [< T. *jaliniz*, Fr. seulement, Mac. tsupán] (53)

yani yani [< T. *jáni*, Fr. savoir, c'est-à-dire; Mac. az az] (53)

niçin niçin [< T. *nitsiun*, Fr. parce que, Mac. mert] (53)

zira zira [< T. *zıra*, Fr. parce que, Mac. mert] (53)

çünkü çünkü [< T. *tsiunke*, Fr. parce que²⁷, Mac. mert] (53)

başka başka [< T. *baska*, Fr. séparément, Mac. különössen] (53)

başka türlü başka türlü [< T. *baska türlü*, Fr. différemment, Mac. külömbféle módon] (53)

bile bile [< T. *bile*, Fr. conjointement, Mac. egysitve] (53)

birer birer [< T. *birér*, Fr. conjointement, Mac. egysitve] (53)

XII.

1.2.9. Bağlaçlar

(70.) Türkçedeki bağlaçlar:

1.2.9.1. Sıralama bağlaçları

ve ve [< T. *ve*, Fr. et, Mac. és] (53)

hem hem [< T. *hem*, Fr. et, Mac. és] (53)

²⁷ Metinde *parceque*.

1.2.9.2. Ayırıştırma bağlaçları

ne ne ne ne [< T. *ne ne*, Fr. *ni ni*, Mac. *sem sem*] (53)

1.2.9.3. Şart bağlaçları

eğer eğer [< T. *eger*, Fr. *si*, Mac. *ha*] (53)

1.2.9.4. Açıklama bağlaçları

yani yani [< T. *jáni*, Fr. *c'est-à dire*, Mac. *az az*] (53)

1.2.9.5. Cevaplama bağlaçları

zira zira [< T. *zíra*, Fr. *car*, *afin que*, *pour que*; Mac. *azért*, *ügy tehát*] (53)

çünkü çünkü [< T. *tsiunke*, Fr. *car*, *afin que*, *pour que*; Mac. *azért*, *ügy tehát*] (53)

ne için ne için [< T. *ne itsún*, Fr. *car*, *afin que*, *pour que*; Mac. *azért*, *ügy tehát*] (53)

1.2.9.6. Zıtlık bağlaçları

am<m>a ama [< T. *amma*, Fr. *mais*, *pourtant*; Mac. *hanem*, *mászor*] (53)

1.2.9.7. İstisna bağlaçları

hemen hemen [< T. *hemán*, Fr. *si non*, *soit*; Mac. *ha tsak nem*] (53)

tek tek [< T. *tek*, Fr. *si non*, *soit*; Mac. *ha tsak nem*] (53)

1.2.9.8. Sürdürme bağlaçları

[ş]imdi şimdi [< T. *imdi*, Fr. *d'autant plus encore*, Mac. *annál inkább még*] (53)

öyle ise öyleyse [< T. *öjleisze*, Fr. *d'autant plus encore*, Mac. *annál inkább még*] (53)

XIII.

1.3. Ünlemler

(71.) Ünlemler aşağıdaki gibidir:

vay sana vay sana [< T. *vaj szana*, Fr. *malheur á toi*, Mac. *jaj neked*] (53)

ey ey [< T. *éj*, Fr. *hé*, *qui va la*; Mac. *hej*, *hallod*] (53)

bre bre [< T. *bré*, Fr. *hé*, *qui va la*; Mac. *hej*, *hallod*] (53)

yahu yahu [< T. *jahú*, Fr. *hé*, *qui va la*; Mac. *hej*, *hallod*] (53)

af<f>erin aferin [< T. *afferim*, Fr. oh, oui da; Mac. ó helyesen, jól] (53)

pekeyi pekiyi [< T. *pekeji*, Fr. oh, oui da; Mac. ó helyesen, jól] (53)

haydi haydi [< T. *hajde*, Fr. courage, allons; Mac. nosza rajta] (53)

[054]

XIV.

1.4. Türkçenin söz dizimi

(72.)

1) Türkler tekil ikinci şahısta eşdeğerlerini veya daha aşağılarını ele alır; fakat kibarca konuşursak, çoğulun ikinci kişisini ve bazen tekilin üçüncü kişisini şu şekilde kullanırlar:

cenabınız veya hazretiniz dedi cenabınız veya hazretiniz dedi [< T. *dzsenabiniz veya hazeretiniz dedi*, Fr. son excellence, on sa seigneurie a dit; Mac. ö nagysága, vagy ö méltósága mondotta] (54)

2) Türk dilinin cümle yapısı Latin ve Macarların cümle yapılarına benzemektedir.

3) Yalın hâl genellikle yapının başındadır.

4) Yaklaşma hâl ekinin belirtme hâl ekinden önce gelmesi daha iyidir.

5) Sıfatlar, **olmak** olmak [< T. *olmak*, Fr. être, Mac. lenni] fiili ile adlandırılmak istendiğinde, sıfatın bir önceki isme ait olduğu durumlar haricinde, sıfat isimden önce gelmelidir. Örneğin; **bu adam eyidir** bu adam iyidir [< T. *bú adam eji dir*, Fr. cet homme est bon, Mac. ez az ember jó].

6) Bir ada ait, belirli ve her zaman önceliğe sahip olan tamlayandan sonraki kelimeye [tamlanana] **+i** [< +i] [iyelik ekini] eklemek gerekir. Örneğin; **o kitabın kağıdı** o kitabın kağıdı [< T. *ó kitabın khiahadi*, Fr. le papier de ce livre, Mac. azon könyv' papirosa] gibi.

Eğer ad ikinci şahıs çekimine aitse ve bir sesli harfle bitiyorsa [tamlanana]**+szi** +si [< +szi] [iyelik eki] eklenir. Örneğin; **kızın babası** kızın babası [< T. *kizin babaszi*, Fr. le père de la fille, Mac. a' leány' attya]. Fakat belirsiz bir nesne ise, bu cümlede olduğu gibi, **+i** +i [< +i] ve **+szi** +si [< +szi] ekleri atılmalıdır: **Ahmet paşa oğludur** Ahmet paşa oğludur [< T. *Ahmet basa oghludur*, Fr. Ahmet est fils d'un pacha, Mac. Ahmet Basa' fia].

[055]

7) Türkçedeki ayrılma hâlini ifade etmek için Fransızca ve Macarçada [\lt Fr. plutôt que, au lieu de; Mac. a' helyett, inkább mint] ifadeleri kullanılır. Örneğin; **uyumaktan oku** uyumak yerine oku [\lt T. *ujumaktán oku*, Fr. lisez au lieu de dormir, Mac. a' helyet hogy alszol, olvass]; **on elmadan bir armut isterim** on elma yerine bir armut isterim [\lt T. *on elmadán bir armúd iszterim*, Fr. je veux plutôt une poire que dix pommes, Mac. akarok inkább egy körtvélyt mint tiz almát] gibi.

8) Sayılar **çok** çok [\lt T. *tsok*, Fr. beaucoup, Mac. sok] ile ifade edilir ve fiil genellikle tekildir. Örneğin; **çok adam geldi** çok adam geldi [\lt T. *tsok adam geldi*, Fr. il est arrivé beaucoup de monde, Mac. sok emberek jöttek] gibi.

9) Sayı, sayılabilen ve tartılabilen bir nesneyi ifade ettiğinde yalın hâlde ve cümlede sonunda olmalıdır. Örneğin; **bir parça ekmek** bir parça ekmek [\lt T. *bir partse ekmek*, Fr. un morceau de pain, Mac. egy darab kenyér] gibi. Zamanın sürekli olduğu ifade edilmek istendiğinde, bu örnekte olduğu gibi sayının sayılabilen nesneden önce gelmesi gerekir: **beş saat okudum** beş saat okudum [\lt T. *bes szaát okudúm*, Fr. j'ai lu pendant cinq heures, Mac. öt óráig olvastam]. Aksi hâlde sayılabilen nesne sayıdan önce geldiğinde sayı yaklaşma hâl eki alır.

Örneğin; **saat beşte geldi** saat beşte geldi [\lt T. *szaát besté geldi*, Fr. il vint à cinq heures, Mac.öt órákkor jöttel].

10) Bir nesnenin yapıldığı malzemeyi ifade etmek için malzemenin adı, yalın ismin önüne konulur. Örneğin; **odun kaşık** odun kaşık [\lt T. *odun kasik*, Fr. une cueiller de bois, Mac. fa kanál] gibi.

11) Sayı -diğer Avrupa dillerinde olduğu gibi- belirsiz adın önüne konulur. Örneğin; **bana bir kitâb ver** bana bir kitap ver [\lt T. *baná bir kitâb ver*, Fr. donne-moi un livre, Mac. adj nekem egy könyvet] gibi.

12) Soruları belirtmek için, Türkçe **mi** mi [\lt *mi*] eki eklenir. Örneğin; **eyi midir?** iyi midir? [\lt T. *ejimi dir?*, Fr. est-il bon?, Mac. jó é?], **geldi mi veya gelmemiştir?** geldi mi veya gelmemiştir? [\lt T. *geldimi?*, Fr. est-il venu?, Mac. eljött é?] veya [\lt T. *gelmimis dir?*, Fr. est-il venu?, Mac. eljött é?] gibi.

13) Türkçe fiiller genellikle -diğer dillerde olduğu gibi- adlarının da aynısı takip eder. Bununla birlikte, bazı fiiller ayrılma hâl eki gerektirir.

Örneğin; **korkmak** korkmak [< T. *korkmak*, Fr. craindre, Mac. félni] fiili şöyle söylenir: **Allahtan kork** Allah'tan kork [< T. *Allahtán kork*, Fr. craignez Dieu, Mac. félj az Istentúl].

Bu fiiller de ayrılma hâl eki gerektirir:

sormak sormak [< T. *szormak*, Fr. demander, Mac. kérdezni]; **ikrah etmek** iğrenmek [< T. *ikrah*²⁸ *etmek*, Fr. haïr, Mac. gyűlölni]; **vazgeçmek** vazgeçmek [< T. *vaz getsmek*, Fr. s'abstenir, Mac. tartózkodni] veya **feragat etmek** feragat etmek [< T. *feragát*²⁹ *etmek*, Fr. s'abstenir, Mac. tartózkodni]; **utanmak** utanmak [< T. *utanmak*, Fr. avoir honte, Mac. szégyenleni].

[056]

Yaklaşma hâl eki gerektiren fiiller de vardır: **sana bak** sana bak [< T. *szaná bak*, Fr. prends garde à toi, Mac. vigyázz rád]; **sana yalvarırım** sana yalvarırım [< T. *szaná jalvaririm*, Fr. je te prie, Mac. kérlek tégedet]; **yazmaya başlamak** yazmaya başlamak [< T. *jazmajé baslamak*, Fr. commencer à écrire, Mac. irni kezdeni] gibi.

NOT: İsim belirsiz olduğunda yalın hâlde kalır. Yani **bir kitâb okudum** bir kitap okudum [< T. *bir kitâb okudum*, Fr. j' ai lu un livre, Mac. egy könyvet olvastam] gibi.

14) Bulunulan yeri belirten fiillerden önce yalın hâle **+DE** [< +DE] eki eklenir. Örneğin; **ben evde oturuyorum** ben evde oturuyorum [< T. *ben evde oturujorum*, Fr. je suis à la maison, Mac. a' házban vagyok].

15) [< T. *quorsum*, Fr. ----, Mac. hová] nerede olduğu sorusuna cevap vermek için hareket fiillerine yaklaşma hâl eki eklenir: **ben eve gidiyorum** ben eve gidiyorum [< T. *ben évé gidejorum*, Fr. je vais à la marson, Mac. haza megyek] gibi.

16) Geçtiğimiz yeri ifade eden fiiller ayrılma hâl eki ister. **meydandan geçtim** meydandan geçtim [< T. *mejdandán getstim*, Fr. j'ai passé par la place, Mac. à piatzon mentem által] gibi.

17) Bir fiil bir neden veya nasıl açıkladığında, sıfat-fiil aşağıdaki gibi kullanılır: **sen geldiğinden ötürü ben giderim** sen geldiğin için ben giderim [< T. *szen geldiszinden otürü ben giderim*, Fr. puisque tu es arrivé, je m' en

²⁸ Metinde *ikrah*.

²⁹ Metinde *ferahát*.

vais, Mac. mivel el jöttél, én elmegyek]; **öğrenmek için okuyacaksın** öğrenmek için okuyacaksın [< T. *öjrenmek itsün okujadzsaszin*, Fr. pour apprendre il faut que tu étudies, Mac. hogy tudhass valamit, tanúlnod kell] gibi.

NOT: Türkler bazı durumlarda **kötek yemek** kötek yemek [< T. *kiotek jemek*, Fr. manger un baton, Mac. botot enni] gibi tekil ifadeleri **dövmek** dövmek [< dövmek] kelimesinin karşılığı olarak kullanır. **iş görmek** iş görmek [< T. *is görmek*, Fr. voir la chose, Mac. a' dolgot látni] demek yerine [< Fr. terminer une affaire, Mac. a' dolgot el végezni]; **burnut içmek** enfiye içmek [< T. *burnút itsmek*, Fr. boire du tabac, Mac. tobákot inni] demek yerine [< Fr. priser du tabac, Mac. tubákot³⁰ szívni]; **tütün içmek** tütün içmek [< T. *tütün itsmek*, Fr. fumer du tabac, Mac. dohányozni] gibi.

18) Fransızlarda ilgi hâli, [Fr. de qui, du quel, de laquelle, dont; Mac. kinek, mellynek]; Türkçede **+ki** +ki [< +ki] ekinin öncesinde **onun** onun[< *onún*] ilgi hâli kullanılır. Örneğin; **satın aldım bir kitâb onunki yazısı fenadır** yazısı kötü olan bir kitap satın aldım [< T. *szatinaldim bir kitâb onúnki jazidzsi fena dir*, Fr. j'ai acheté un livre dont les caractères sont mauvais, Mac. egy könyvet vettem, a' mellynek a' bötüi roszak].

[057]

Yaklaşma hâli **ona ki** ona ki [< T. *onáki*, Fr. au quel, à laquelle vb. Mac. kinek, mellynek]; belirtme hâli **onu ki** onu ki [< *onú ki*].

[< Fr. duquel, avec lequel vb. Mac. mellyikben, mellyiktül, mellyikkel] kelimeleri Türkçe olarak şöyle ifade edilir: Teklik, **ki onda** ki onda [< T. *kionda*], **ki ondan** ki ondan [< T. *kiondán*], **ki onun ile** ki onunla [< T. *kionúnile*] ve çokluk **onlar ki** onlar ki [< T. *onlárki*], **onlarınki** onlarınki [< T. *onlarinkí*], **onlara ki** onlara ki [< T. *onlaráki*], **onlarıki** onları ki [< T. *onlariki*], **onlardanki** onlardanki [< T. *onlardánki*], **onlarla ki** onlarkı ki [< T. *onlaráleki*]. Ki'yi önceki kelime ile bitişik yazmak ve öyle telaffuz etmek gereklidir.

Kendimizi daha zarif bir şekilde ifade etmek için, ki yerine mastarı, sıfat-fiili, geçmiş veya gelecek zamanı kullanırız ve onlara bağlanacak zamirleri

³⁰ Metinde *tobákot*.

çekimleriz. Örneğin; *işittim ki sen geldin, ve ki yarın gideceksin İstanbul'u ki pek seversin* senin geldiğini ve çok sevdiğin İstanbul'a yarın gideceğini duydum [< T. *isittimki szén geldín , veki járin gidedzsekszin sztamboláki pek szeverszin*, Fr. j'ai oui dire que vous êtes arrivé et que demain vous devez aller à Constantinople que vous aimez tant, Mac. értettem elérkezésetet, és hogy holnap sztambúlba ménesz, a' melly várost te igen szeretsz] demek yerine şöyle ifade edilmelidir: *geldiğini ve pek sevdiğin İstanbul'a yarın gideceğini işittim* geldiğini ve pek sevdiğin İstanbul'a yarın gideceğini duydum [< T. *geldijini ve pek szevdijin sztambolá járin gidedzseghini isittim*].

Ki ifade edilmek istendiğinde [< Fr. afin que, pour que; Mac. hogy] vb. fiile bağlaç olarak eklenir. *bir kitâb verdim ki okuyasın* oku diye bir kitap verdim [< T. *bir kitâb verdimki okujaszin*, Fr. je t'ai donné un livre, afin que tu le lises, Mac. neked egy könyvet adtam hogy olvasd] gibi.

eger eğer [< T. *eger*, Fr. si, Mac. ha] bağlaç ister. Yani *eger gelirse* eğer gelirse [< T. *eger gelirsze*, Fr. s'il vient, Mac. ha eljön] gibi. *haçan* haçan [< T. *hatsián*, Fr. quand, Mac. mikor] bağlaçları ile aynıdır.

Son olarak, birleşik ki genellikle söylenmez. *sandı ki gelir* gelir sandı [< T. *szandiki gelir*, Fr. il a pensé qu' il viendra, Mac. gondolta hogy eljön] veya *gelir sandı* gelir sandı [< T. *gelir szandi*, Fr. il a pensé qu' il viendra, Mac. gondolta hogy eljön] gibi.

19) İyelik zamiri *ki* ki [< Fr. qui, lequel, laquelle vb... Mac. ki, melly] genellikle isimlere bağlanır: *elimdeki kılıç* elimdeki kılıç [< T. *elimdeki kilits*, Fr. le sabre que j'ai à la main, Mac. a' kezemben lévő kard] gibi. Aşağıdaki gibi çekimlenebilir:

evdeki evdeki, *evdeki* evdeki [< T. *evdekim, evdekin vb.*], *yukarıdaki* yukarıdaki, *yukarıdaki* yukarıdaki [< T. *jokardaki, jokardakin vb.*] veya çoğul *yukarıdakiler* yukarıdakiler, *yukarıdakiler* yukarıdakilerin [< T. *jokardaki, jokardakilerir vb.*]

[058]

20) Soru zamiri *ne* ne [< *ne*] parçacığı böyle çekimlenebilir: Teklik, *ne* ne [< T. *ne*], *neyin* neyin [< T. *nenún*], *neye* neye [< T. *nejé*], *neyi* neyi [< T. *nejí*], *neden* neden [< T. *neden*] veya çokluk *neler* neler [< T. *neler vb.*]

Örneğin; **neye yarar?** neye yarar? [< T. *neje jarár?*, Fr. à quoi de bon?, Mac. mit használ?].

Asli ismin önüne konulan **ne** ne [< *ne*] parçacığı ünlem demektir. [< Fr. quel, de quelle sorte; Mac. millyen, mitsoda]. Örneğin; **ne adamdır!** ne adamdır! [< T. *ne adam dir!*, Fr. quel homme est-ce! veya o le brave homme!, Mac. mitsoda ember az!].

Ama **ne** ne [< *ne*] parçacığı sıfatlardan önce geldiğinde **ne** ne [< *ne*] parçacığı **ne kadar** ne kadar [< *ne kadar*] anlamına gelir. [< Fr. que (her zaman ünlem işareti ile), Mac. melly, mitsoda]. Örneğin; **bu ne güzeldir!** bu ne güzeldir! [< T. *bú ne güzel dir!*, Fr. o qu'il est beau³¹!, Mac. mily³² szép!].

Son olarak, **ne** ne [< *ne*] parçacığı bazen bu cümlede olduğu gibi **ne kadar** ne kadar [< T. *ne kadar*, Fr. combien, Mac. hány, hányan] anlamına gelir: **ne miktardır!** ne miktardır! [< T. *ne miktár dir!*, Fr. combien sont-ils?, Mac. hányon vannak?].

21) hangi hangi [< T. *hangi*, Fr. lequel, laquelle vb. Mac. mellyik]. Örneğin; **hangi kitâb?** hangi kitap? [< T. *hangi kitâb?*, Fr. quel livre?, Mac. mellyik könyv?].

Ancak bir isim olarak kullanılıyorsa aşağıdaki gibi çekimlenir:

hangisi? hangisi? [< T. *hangiszi?*, Fr. qui parmi eux?, Mac. ki közülük? vb.]

hangimiz? hangimiz? [< T. *hangimiz?*, Fr. qui de nous?, Mac. ki közöttünk? vb.]

Hangi ülke olduğunu sormak için **hangi** hangi [< *hangi*] kullanılır: **hangi vilayetli?** hangi vilayetli? [< T. *hangi vilâjetlü?*, Fr. de quel pays?, Mac. mitsoda országbúl] veya **hangi yerli?** hangi yerli? [< T. *hangi jerlü*, Fr. de quel pays?, Mac. mitsoda országbúl].

22) Birini ifade etmek için **bir kimse** bir kimse [< T. *bir kimsze*, Fr. quelqu'un, Mac. némely, valaki] şeklinde; belirsiz bir nesne olduğunda **bir adam** bir adam [< T. *bir adam*], **bir şey** bir şey [< T. *bir séy*] şeklinde ifade edilir.

³¹ Metinde *beau*.

³² Metinde *melly*.

23) *bir kimse* bir kimse [< T. *bir kimsze*, Fr. *personne*, Mac. *senki*] veya *bir kimseye* bir kimseye [< T. *bir kimszene*, Fr. *personne*, Mac. *senki*] gibi belirsiz ifadeleri olumsuz yapmak için olumsuz fiil kullanılır. Örneğin; *bir kimse gelmedi mi?* bir kimse gelmedi mi? [< T. *bir kimsze gelmedimi?*, Fr. *personne n' est venn?*, Mac. *senki sem jött?*]. Bazen önce *hiç* hiç [< *hits*] ifadesi kullanılır. Yani *hiç kimse gelmedi?* hiç kimse gelmedi mi? [< T. *hitskimsze gelmedi?*, Fr. *absolument personne n'est venu?*, Mac. *éppen senki sem jött?*] gibi.

24) Türkçede göreceli zamirlere [< Fr. *le mème, la mème, lui-mème*; Mac. *ő maga*], *o* o [< T. *ó*], *ol* ol [< T. *ol*], *bu* bu [< T. *bú*] veya *hemen* hemen [< T. *hemen*] eklenir. Örneğin; *hemen oldu ki dün verdin* hemen oldu ki dün verdin [< T. *hemen oldúki dün verdin*, Fr. *c'est précisément le mème que tu me donnas hier*, Mac. *éppen az a' mit tegnap nekem adtál*].

[059]

25) Fransızcadaki [< Fr. *chacun*, Mac. *mindenik*] kelimeleri Türkçede *her* her [< *her*] veya *hep* hep [< *hep*] kelimeleriyle ifade edilir. Yani *hep vilayet onu seviyor* her vilayet onu seviyor [< T. *hep vilájet onú szevejor*, Fr. *il est aimé dans tous pays*, Mac. *minden országbán szeretik ötet*] gibi.

Fransızcadaki [< Fr. *tout, toute* vb. Mac. *mind, valamennyi*] kelimeleri Türkçede *hepsi* hepsi [< *hepszi*] kelimeleriyle karşılanır. Yani *hepsi adam geldi* herkes geldi [< T. *hepszi adam geldi*, Fr. *tout le monde est arrivé*, Mac. *valamennyien*³³ *eljöttek*] gibi.

26) *handa* nerede [< T. *handá*, Fr.----, Mac. (ubi) *hol*], *hani hani* [< T. *hani*, Fr.----, Mac. (ubi) *hol*], *nerede* nerede [< T. *nerede?*, Fr.----, Mac. (ubi) *hol*] soruları yaklaşma hâl ekine göre cevaplanmalıdır. Yani *evdedir* evdedir [< T. *evdé dir*, Fr. *il est à la maison*, Mac. *otthon van*] gibi.

[< Fr. *pour quel endroit*, Mac. *hová*] sorusuna yaklaşma hâl ekiyle cevap vermek gerekirse: *Beç'e* Viyana'ya [< T. *Betsé*, Fr. *à Vienne*, Mac. *Bétsbe*] olur.

³³ Metinde *valamennyen*.

handan handan [< T. *handán*, Fr. d'òu, Mac. honnan], *nereden* nereden [< T. *nereden?*, Fr. d'òu, Mac. honnan] soruları ayrılma hâl ekiyle cevaplanır: Yani *evden* evden [< T. *evden*, Fr. de la maison, Mac. a' házbúl] gibi.

27) *ne zamandan beri?* ne zamandan beri? [< T. *ne zamandán beri?*, Fr. depuis quand?, Mac. mennyi időtől³⁴ fogva] sorusunun cevabı da aynı şekilde ayrılma hâl eki alır. Yani *çoktan* çoktan [< T. *tsoktán*, Fr. depuis long-temps, Mac. régtől³⁵ fogva] gibi.

28) *ne kadar uzak?* ne kadar uzak? [< T. *nekadar uzák?*, Fr. à quelle distance?, Mac. milyen messze³⁶] sorusu yalın hâl ile cevaplanır: *üç mil yer* üç mil yer [< T. *üts mil jer*, Fr. à une distance de trois milles, Mac. három mérföldni] gibi.

29) *nice nice, nasıl* [< T. *nidzse*, Fr. comment, Mac. miképpen] sorusu, *ile* ile [< T. *ile*, Fr. avec, Mac. szerint] takısı ister. Örneğin; *rahat ile* rahat ile [< T. *rahátile*, Fr. à son aise, Mac. alkalmatosság szerint].

30) *haçan* haçan, ne zaman [< T. *hatsián*, Fr. quand, Mac. mikor] sorusu, yaklaşma hâl eki ister: *pazar günü* pazar günü [< T. *pazargünü*, Fr. dimanche, Mac. vásárnap].

31) *neçeye?* ne kadar? [< T. *netsejé*, Fr. combien cela coûte?, Mac. hogy, mi az ára], *ne kadar?* ne kadar? [< T. *nekadar?*, Fr. combien cela coûte?, Mac. hogy, mi az ára] soruları yaklaşma hâl ekiyle cevaplanır: *dört kuruşa* dört kuruşa [< T. *dört ghrusiá*, Fr. quatre piastres, Mac. négy török piászter].

NOT: Abrégé de la Grammaire Turque'ün sonunda, yalnızca Türkçeye ait olan cümleleri ve çevirisini eklemek istiyoruz ancak baskı maliyetini daha fazla arttırmamak için kendimizi sınırlandırdık ve en çok kullanılan ifadeleri, en gerekli gördüğümüz söylemleri bir araya getirdik.

[060]

³⁴ Metinde *időtül*.

³⁵ Metinde *régtül*.

³⁶ Metinde *millyen messze*.

2. BÖLÜM

SÖZ VARLIĞI

2.1. Türkçe idyotizmler

az kaldı öle az daha ölecekti [*< T. az kaldı öle*, Fr. il a manqué de mourir, Mac. Majd tsak meg nem halt](60)

on beş yıldır gideli gideli on beş yıl oldu [*< T. on bes jil dir gideli*, Fr. il y a quinze ans qu'il est parti, Mac. Már tizen öt esztendeje hogy elment] (60)

işte ben gidiyorum aziz, hoşça kalın işte ben gidiyorum aziz, hoşça kalın [*< T. iste ben gideyorum, aziz khozsia kalin*, Fr. Je m'en vais, portez - van bien, Mac. Már elmegyek, jó egészséget³⁷ kívánok] (60)

bu suret sana az benzer bu suret sana az benzer [*< T. bú szüret szaná az benzer*, Fr. Ce portrait te ressemble peu, Mac. Ez a kép keveset hasonlít hozzád] (60)

Allah bereket versin Allah bereket versin [*< T. Alláh bereket verszin*, Fr. que Dieu vous le rende, Mac. az Isten fizesse meg] (60)

bu eyleyik senden bilirim bu işi senden bilirim [*< T. bu eyleyik szenden bilirim*, Fr. C' est à vous que je dois cette faveur, Mac. az Úrnak köszönöm ezen jó akaratot] (60)

bedeli yoktur bedeli yoktur [*< T. bedeli yoktur*, Fr. il n'a pas son pareil, Mac. senkit sem lehet hozzá hasonlítani] (60)

ona görülüverme ona görülüverme [*< T. oná görülü verme*, Fr. ne vous amourachezvous pas d'elle, Mac. ne szeress bele] (60)

aleyhime işledi aleyhime çalıştı [*< T. alekim isledi*, Fr. le sort m'a favorisé, Mac. a sors kedvezett nekem] (60)

bugün deyil, yarın gitmeye niyetim var bugün değil, yarın gitmeye niyetim var [*< T. bú gün dekil, járin gitmeje nijetim var*, Fr. j'ai envie de partir demain et non pas aujourd' hui, Mac. nem ma, hanem hólnap van kedvem elútazni] (60)

³⁷ Metinde *egészséget*.

şu hastalık dört tarafta yayılıyor şu hastalık dört tarafta yayılıyor [< T. *su khasztalık dört tarafta jajilor*, Fr. cette maladie se répand partout, Mac. ez a' betegség minden felé el terjed] (60)

evimin öyünde attan indi evimin önünde attan indi [< T. *evimin ojünde atán endí*, Fr. il est descendu de cheval devant ma maison, Mac. házam elött szált le a' lórúl] (60)

neden lazım idi? neden lazımdı? [< T. *neden lázim idi?*, Fr. quel besoin y avait-il?, Mac. mi szükség volt arra?] (60)

her şey tersine anlarsın her şeyi tersine anlarsın [< T. *her séj tersziné anlárszin*, Fr. vous interprétez tout à rebours, Mac. mindent elfordítva értesz] (60)

beni deli yerine sayarsın *beni deli yerine sayarsın* [< T. *beni deli jeriné szajárszin*, Fr. vous m avez traité en fou, Mac. Ugy bántál velem mint egy bolondal] (60)

sen beni ne sanırsın? sen beni ne sanırsın? [< T. *szen beni ne szanırszin?*, Fr. pour qui prenez-vous?, Mac. mit gondolsz ki vagyok én?] (60)

fikrime düştüğü şeyler aklıma gelen şeyler [< T. *fikrimé düstüğü séjler*, Fr. autant que m' en souviens, Mac. a' mennyire reá emlékezek] (60)

fikrimden düştüğü şeyler aklımdan çıkan şeyler [< T. *fikrimden düstüğü séjler*, Fr. ce sont des choses que j'ai oubliées, Mac. elfelejtett dolgok ezek] (60)

umud ile yaşar umut ile yaşar [< T. *umudile jasár*, Fr. il vit dans l' espérance, Mac. avval a' reménységgel van] (60)

[061]

ömründe böyle bir adam görmedim ömrümde böyle bir adam görmedim [< T. *ömründe böyle bir adam görmedim*, Fr. je n' ai vu de ma vie son pareil, Mac. soha sem akadtam illyen emberre] (61)

senin tabiatına benzeyen adam çok belalara uğrar *senin tabiatına benzeyen adam çok belalara uğrar* [< T. *szenin tabijetiná benzer adam tsok belahlerá oghrur*, Fr. un homme de ton caractère est exposé à mille malheurs, Mac. olly indulatú embert mint te ezer szerentsétlenség éri] (61)

dostlar arasında teklif yoktur dostlar arasında teklif olmaz [*< T. dostlár araszinda teklifjoktur*, Fr.entre le amis point de cérémonies, Mac. jó barátok között félre kell tenni a' hízelkedést] (61)

varmamız mukarrerdir varmamız kesindir [*< T. varmamıs mukarerdır*, Fr. nous irons sans doute, Mac. kétség kívül elmegyünk] (61)

ne dondadır atın atın ne renktir? [*< T. ne donde dūr atın?*, Fr. votre cheval de quel poil est-il, Mac. mitsoda szőrű a' nyerges lovad] (61)

neden gelir ki seninle çoktan haberleşmiyoruz? neden sizinle çoktandır haberleşmiyoruz? [*< T. neden gelirki szeninile tsoktán khaberlesz mejorüz?*, Fr. D'où vient que nous ne nous écrivons plus?, Mac. honnan jön, hogy régolta nem levelezünk?] (61)

hava açıldıyı gibi yola çıktım hava açıldığı gibi yola çıktım [*< T. hava atsildiji gibi jolá tsiktım*, Fr. a-peine le temps fut-il éclairci, que je me mis en route, Mac. mihelyst az idő kítisztúlt, elútaztam] (61)

elverirsen eyle yapabilirsen yap [*< T. el verirszin ejle*, Fr. faites-le s' il est possible, Mac. tedd meg ha lehet] (61)

senden bana ne fayda dokumuştur? senden bana ne fayda dokunmuştur? [*< T. szenden bana ne fajda dokumustur?*, Fr. quel avantage me donnerez-vous?, Mac. mi hasznom lesz tőled] (61)

bu sana ayıb şeydir bu sana ayıp bir şeydir [*< T. bu szaná ajıb séjder*, Fr. cela ne te fais pas honneur, Mac. az betsületedre nem válik] (61)

ona iki kat ziyade verdi ona iki kat fazla verdi [*< T. ona ikikat ziáde verdi*, Fr. il lui a donné le double, Mac. kétszer annyit adott neki] (61)

bugünlük bizimsin bugünlük bizimsin [*< T. bú günlük bizim szin*, Fr. aujourd'hui vous resterez avec nous, Mac. ma velünk fogsz maradni] (61)

bütün gece uyumadım bütün gece uyumadım [*< T. bütün gedzse ujumadım*, Fr. je n' ai pas dormi de toute la nuit, Mac. egész éjjel nem aludtam] (61)

üç günde dek beni görmemişsin üç günden beri beni görmemişsin [*< T. üts gündedek bení görmemiszin*, Fr. vous ne me verrez pas d' ici à trois jours, Mac. három egész nap nem fogsz engemet látni] (61)

senin geldiğin gün o gitti *senin geldiğin gün o gitti* [*< T. szenín geldejín gün ó gittí*, Fr. il est parti le même jour que tu es arrivé, Mac. ó elment azon a' napon, a' mellyben te elérkeztél] (61)

şu kitabı baştan ayağa okudum *şu kitabı baştan ayağa okudum* [*< T. sú kitabí bastán ajagha okudúm*, Fr. j' ai lu ce livre d'un bout à l' autre, Mac. ezt a' könyvet egészen által olvastam] (61)

çok olmadı onu görelî *onu görelî çok olmadı* [*< T. tsok olmadí onú görelî*, Fr. il n' y a pas long temps que je l' ai vu, Mac. nem régen láttam ötet] (61)

ben onun ile konuşmam *ben onunla konuşmam* [*< T. ben onunile konusmám*, Fr. je n' ai rien à faire avec lui, Mac. semmi dolgom vele] (61)

[062]

ne yapacağımı bilmem *ne yapacağımı bilmem* [*< T. ne japadzsaghimi bílmem*, Fr. je ne sais que faire, Mac. nem tudom mihez kapjak] (62)

zamanımı bilirim *zamanımı bilirim* [*< T. zamanímí bilirim*, Fr. je profiterai de l' occasion, Mac. fogok élni az alkalmatossággal] (62)

adam başına bir guruş verdi *adam başı bir kuruş verdi* [*< T. adam basiné bir ghrus verdí*, Fr. il a donné une piastra par tête, Mac. mindeniknek egy piásztért adott] (62)

yarına bizi davet etti *yarına bizi davet etti* [*< T. járiná bizí dávet etti*, Fr. il nous a invités pour demain, Mac. hólnapra hívott meg bennünket] (62)

geldiyimin sebebi budur *gelmemin sebebi budur* [*< T. geldijímín szebebi búdür*, Fr. voilà pourquoi je suis venu, Mac. el jövetelemnek ez az oka] (62)

yüzüne bir tabanca çaldı *yüzüne bir tabanca çaldı* [*< T. jüzüné bir tabandzsia tsaldí*, Fr. il lui a donné un soufflet, Mac. pofon vágta ötet] (62)

saframı bulandırdı *saframı bulandırdı* [*< T. saframí bulandirdí*, Fr. il m' a mis en colère, Mac. meg haragított enge met] (62)

devlet konu başına *başına devlet konu* [*< T. dövlet kondú basiná*, Fr. la fortune lui a souris, Mac. a' szerentse kedvelt neki] (62)

bu şey bana bakar *bu şey bana bakar* [*< T. bú séj baná bakár*, Fr. cela me regarde, Mac. ez az én dolgom] (62)

tenhaya gidelim nenhaya gidelim [< T. *tehuajé gidelím*, Fr. *passons de côté*, Mac. *mennyünk félre*] (62)

derum pak ve layık adamdır içi temiz ve layık adamdır [< T. *deruni pak ve láik adam der*, Fr. *cet homme est bon et honnête*, Mac. *jó és egyenes szívű ember*] (62)

benim bu şeye rızam yok idi benim bu şeye rızam yoktu [< T. *benim bu seje rızim jokidí*, Fr. *je n' y consentirai pas*, Mac. *arra nem állok*] (62)

sana razıyım sana razıyım [< T. *szaná raziim*, Fr. *je suis de ton avis*, Mac. *azt jóvá hagyom*] (62)

bu bana çok deyer bu benim için çok pahalı [< T. *bu bana tsok dejer*, Fr. *cela me coûte beaucoup*, Mac. *az nekem sokba teltt*] (62)

bunda bulamadığım bana çok zarar etti bunda bulamadığım bana çok zarar etti [< T. *bunda bulamadighim bana tsok zarar etti*, Fr. *mon absence m' a été bien préjudiciable*, Mac. *az én távüllétem nekem nagy károiuura volt*] (62)

horatasız söylerim şakasız söylerim [< T. *horatasziz szöjlerim*, Fr. *je parle sérieusement*, Mac. *komolyan beszéllek*] (62)

anlaması çoktur anlaması çoktur [< T. *anlamaszi tsoktur*, Fr. *il a beaucoup de talents*, Mac. *nagy eszű ember*] (62)

fil[h]âl gitti geldi hemen gitti geldi [< T. *filâl gitti geldi*, Fr. *a peine est-il parti qu' il est revenu*, Mac. *alíg ment el, megint viszsza jött*] (62)

dost gibi sana öğüt veririm dost gibi sana öğüt veririm [< T. *doszt gibi szaná ojüt verirem*, Fr. *je vous avertis en ami*, Mac. *mint barátomat úgy intlek*] (62)

menzile gelmiş dediler menzile gelmiş dediler [< T. *menzilile gelmis dediler*, Fr. *on dit qu'il est arrivé par la poste*, Mac. *postán jöttmeg azt mondják*] (62)

haberim yokiken evi sattılar haberim yokken evi sattılar [< T. *khaberim jokiken evi szatilar*, Fr. *on a vendu la maison à mon insu*, Mac. *eladták a' házat tudtam nélkűl*] (62)

bana darılmayasın, şaka ettim bana darılma, şaka yaptım [< T. *bana darilmaja szin, saka ettim*, Fr. *ne vous fâchez pas, j' ai badiné*, Mac. *ne haragudjál, tsak tréfaltam*] (62)

istediğimi göre etmedi istediğime göre etmedi [< T. *isztedigihimi göre etmedi*, Fr. il n' a pas agi comme j' ai voulu, Mac. azt nem tette akaratom szerint] (62)

[063]

[İ]stambol'a vardığım yok İstanbul'a gittiğim yok [< T. *sztambolá vardigim jok*, Fr. je n' ai jamais été à Constantinople, Mac. soha sem voltam Sztambúlban] (63)

bir ay geçti ben Türkçe yazmaya başlayalı ben Türkçe yazmaya başlayalı bir ay oldu [< T. *bir aj getstí ben turktse jazmaja baslajalı*, Fr. il y a un mois que j' ai commencé à écrire en turc, Mac. egy holnapja hogy türökül kezdettem írni] (63)

barış olacağına umud var barış olacağına dair umut var [< T. *báris aladzsaghiná umud var*, Fr. on espère que la paix se fera, Mac. reménylik hogy békesség lesz] (63)

bu iş elindedir bu iş elindedir [< T. *bu is elinde der*, Fr. cela dépend de toi, Mac. tóled függ a' dolog] (63)

bana çok şey lazımdır bana çok şey lazımdır [< T. *baná tsok séj lazim dir*, Fr. il me manque beaucoup de choses, Mac. nagy hiánossághan vagyok] (63)

gün ağarmağa başladı gün ağarmaya başladı [< T. *gün agharmaga basladı*, Fr. le jour commence à poindre, Mac. hajnalodzik] (63)

her gün gidip bakmalı idim her gün gidip bakmalıydım [< T. *her gün gidip bakmalú idim*, Fr. je suis állé le voir tous les jours, Mac. minden nap meg látogattam] (63)

o günden beri ne işledin? o günden beri ne işledin? [< T. *o günden beri ne isledin?*, Fr. qu' avez-vous fait depuis?, Mac. az olta mit tsináltál?] (63)

akçe kazanmasını bilir akçe kazanmasını bilir [< T. *aktse kazan masziné bilir*, Fr. il est habile à se proouder de l'argent, Mac. tud pénzt szerezni] (63)

bu işi başa çıkarmaya çalışırım bu işi başa çıkarmaya çalışırım [< T. *bu isi basa tsikarmaga tsaklisirim*, Fr. je fais tout pour terminer cette affaire, Mac. mindent teszek, hogy a' dolgot el végez hessem] (63)

akçe olduktan sonra her işi başarırım akçe olduktan sonra her işi başarırım [< T. *aktse olduktan szonra her sej basiririm*, Fr. quand j' aurai de

l'argent, je terminerai tout, Mac. ha pénzemet lesz, mindent el fogok vegezni] (63)

yapsınlar yapmasınlar ne hacatım? yapsınlar yapmasınlar neme gerek? [*< T. japszinlar japmaszinlar ne hadzsiatim?*, Fr. que m'importe qu' on le fasse ou qu' on ne le fasse pas, Mac. nem bánom akar legyen vagy nem] (63)

korkarım, onu yapamam korkarım, onu yapamam [*< T. korkarim, onu edemem*, Fr. je crains de ne pouvoir le faire, Mac. félek hogy ast nem tehetem] (63)

günden güne bırakmak günden güne değişmek [*< T. günden güne bırakmak*, Fr. différer de jour en jour, Mac. napról napra elhalasztani] (63)

vafir zaman geçti çok zaman geçti [*< T. vafir zaman getsti*, Fr. depuis long-tenis, Mac. régolta] (63)

ol<sun>sa daha eyidir olsa daha iyidir [*< T. olszunsze daha eji dir*, Fr. il vaudrait mieux de le faire, Mac. jobb volna úgy tenni] (63)

olursa olsun olursa olsun [*< T. olursza olsun*, Fr. soit comme on voudra, Mac. legyen a' mint akarják] (63)

kadir olduğum<a> kadar gücüm yettiği kadar [*< T. kadir oldughuma kadar*, Fr. autant qu'il sera possible, Mac. tehetségem szerint] (63)

istediğin yere git istediğin yere git [*< T. isztedigim jere git*, Fr. va où tu voudras, Mac. menj a' hová akarsz] (63)

kim bu şeyleri çeker idi? kim bu şeyleri çekerdi? [*< T. kim bu séjleri tsekeridi?*, Fr. qui aurait pu supporter telles choses?, Mac. ki türhetett volna illyen dolgot?] (63)

aldığın yere ko aldığın yere koy [*< T. aldighin jeré ko*, Fr. remettez-le à sa place, Mac. tedd viszsza a' helyire] (63)

[064]

nerede seninle buluşayım? seninle nerede buluşayım? [*< T. nerede szeninile buluzsalm*, Fr. où nous rencontrerous-nous?, Mac. hol jövünk öszve] (64)

nerelisiniz? nerelisiniz? [*< T. nerele sziniz?*, Fr. de quel pays es-tu?, Mac. hová való vagy?] (64)

ne evetlersiniz? niçin acele edersiniz? [*< T. ne evetler sziniz?*, Fr. pourquoi êtes-vous si pressé?, Mac. mit sietsz?] (64)

oradan kalk, hayde haydi, oradan kalk [*< T. oradán kalk, hajde, Fr. allous, ôte-toi delà, Mac. eredj innen*] (64)

bu şeyden haberim yok bu şeyden haberim yok [*< T. bú séjden khaberim jok, Fr. je n' en ai aucune connaissance, Mac. nem tudok semmit róla*] (64)

ne var ne yok? ne var ne yok? [*< T. ne var, ne jok?, Fr. qu' est-ce qu' il y a?, Mac. mi újság?*] (64)

adı fena çıkmıştır adı kötüye çıkmıştır [*< T. adü fena tsikmistir, Fr. il a une mauvaise réputation, Mac. rosz neve van*] (64)

kaydını gör işini gör [*< T. kajdini gör, Fr. mèle-toi de tes affaires, Mac. szorgalmatoskodjál dolgaid itánt*] (64)

mameleğini telef etti bütün varlığını telef etti [*< T. mamelekiní taléf etti, Fr. il a dissipé tout son bien, Mac. mindenit elvesztegetett*] (64)

işte böyleyim, el verirse hoş, yoksa sen sağ ol işte böyleyim, el verirse hoş, yoksa sen sağ ol [*< T. iste bøjle im, el verirsze khos, joksza szen szágh ól, Fr. voilà comme je suis; si cela vous convient, à la bonne heure, si non, votre serviteur, Mac. ime, úgy vélekedem, ha neked tetszik, jól van, külömben Isten veled*] (64)

hatırım için onlara bu suçu bağışla hatırım için onların bu suçunu bağışla [*< T. khatirim itsiün omlará bú szütsü baghisla, Fr. cette fois pardonne leur pour l'amour de moi, Mac. erettem még most botsáss meg nekik*] (64)

kendini çok taslar kendisi çok iddialıdır [*< T. kendini tsok taslar, Fr. il a trop de prétensions, Mac. igen nagyra vágyik*] (64)

tabiyetini kır huyunu değiştir [*< T. tabjetini kír, Fr. moderez votre caractère, Mac. zabolázd meg természetet*] (64)

beni selamlamadan gitti bana selam vermeden gitti [*< T. bení szelamlamadan gitti, Fr. il est parti sans prendre congé de moi, Mac. elment a' nélkül hogy tőlem elbútsúzott volna*] (64)

senin onunile ne işin var? senin onunla ne işin var? [*< T. szenin onunile ne isin var?, Fr. qu' avez-vous à démêler avec lui?, Mac. mi dolgod vele?*] (64)

ben ona bir iş açarım ben ona bir iş açarım [< T. *ben oná bir is atsarím*, Fr. vje lui ai procuré un emploi, Mac. tisztségre felsegítettem ötet] (64)

kendi işini gör; elin işine karışma kendi işini gör; elin işine karışma [< T. *kendí isiní gör; eliín isiné karisma*, Fr. occupe-toi de tes affaires, et non pas de celles des autres, Mac. viselj gondot magadra, ne keverd magadat más dolgába] (64)

benim en büyük hasmım sensin benim en büyük düşmanım sensin [< T. *bením en bujuk khazmím szen szin*, Fr. vous êtes mon ennemi juré, Mac. eskütt ellenségem vagy] (64)

ömrünüz çok ola ömrünüz çok olsun [< T. *ömrünüz tsok ola*, Fr. Dieu vous accorde une longue vie, Mac. hosszú életet adjon az Isten] (64)

[065]

Allah yolu vere, bilenci olsun Allah yolculuğunuzda size eşlik etsin [< T. *Allah yolú vere, bilenzsi ólszun*, Fr. Dieu vous accompagne dans votre voyage, Mac. Isten kísérjen utazásodban] (65)

kulunuzuz, hayır ola kulunuzuz, hayır ola [< T. *kulunuz iz. khair óla*, Fr. votre serviteur. que Dieu vous garde!, Mac. kész szolgálja. Isten áldjon meg] (65)

emrinize intizar ederim emrinizi beklerim [< T. *emrenizé intizár ederím*, Fr. je serai prêt à recevoir vos ordres, Mac. parantsolatodra készen leszek] (65)

ben nasıl bahtsız adamım ben nasıl bahtsız adamım [< T. *ben naszil bahktsiz adamim!*, Fr. que je suis malheureux!, Mac. de szerentsétlen vagyok!] (65)

bize oldu, olacağımız bitti artık umut yok [< T. *bize óldu, oladzsághisimiz bitti*, Fr. c' en est fait, il n' y a plus d' espoir, Mac. oda vagyunk, nintsen semmi reménység] (65)

bu yalnız kaldı bu yalnız kaldı [< T. *bú jalinız kaldi*, Fr. voilà ce qui nous reste, Mac. nekünk tsak ez marad] (65)

budur cücüme gelen budur gücüme giden [< T. *bú dur dzsüdzsüme gelen*, Fr. voilà ce qui me pèse sur le coeur, Mac. az sérti szívemet] (65)

bu bizi helak etti bu bizi helak etti [< T. *bú bizi helák etti*, Fr. tout notre malheur vient de-la, Mac. onnan jön minden szerentsétlenségünk] (65)

Allah'tan umudum kesmem Allah'tan umudumu kesmem [< T. *Allahtán umudum keszmem*, Fr. tout mon espoir est en Dieu, Mac. minden reménységem az Istenben] (65)

akibet ölsek gerek sonunda öleceğiz [< T. *akibet ölszek gerek*, Fr. a la fin il faut mourir, Mac. végtére meg kell halni] (65)

latife edersin şaka yapıyorsun [< T. *lattifé ederszin*, Fr. vous badinez, Mac. te tréfálsz] (65)

keyfimi çatım keyfimi çatayım [< T. *kefimi tsiatım*, Fr. je me suis un peu remis, Mac. egy keveset helyre áloztam] (65)

maybeyleri olan mmuhabbetiniz de büyüktür aranızdaki arkadaşlık çok büyük [< T. *majbeyleri olan mühabbetinizde bujuktur*, Fr. entre vous l' amitié est bien grande, Mac. nagy a' barátság kööttetek] (65)

elimde deyildir elimde değildir [< T. *elimde dejildir*, Fr. cela ne dépend pas de moi, Mac. az tőlem nem függ] (65)

bir görüşte onu sevdim bir görüşte onu sevdim [< T. *bir görüşte onú szevdim*, Fr. je ne l' ai pas sitôt vue, que je l' ai aimée, Mac. alig láttam, már megszerettem] (65)

bu vilayetin havasına alışamadım bu vilayetin havasına alışamadım [< T. *bu vilajetin havaszıná alisamadım*, Fr. l' air de ce pays était contraire à ma santé, Mac. ebben az Országban a' levegő egésségemnek nem kedvezett] (65)

eyi alamet bu, deyil mi? bu iyiye işaret, değil mi? [< T. *ejî alâmet bú dejilmi?*, Fr. n' est-ce pas un bon signe?, Mac. hát nem jó jel az?] (65)

karlıdır hava hava karlıdır [< T. *karlıdur hava*, Fr. le temps est à la neige, Mac. havas idő ez] (65)

başım ağ<ı>rır başım ağrır [< T. *basım aghirir*, Fr. j' ai mal à la tête, Mac. fejem fáj] (65)

benden selam eyle benden selam söyle [< T. *benden szelám ejle*, Fr. saluez le de ma part, Mac. közöntsöd ötet részemrül] (65)

senin öyütün bana lazım değil senin öğüdün bana lazım değil [< T. *szenín ojütün baná lázim dejil*, Fr. je n' ai pas besoin de ton conseil, Mac. tanátsodra nints szükségem] (65)

[066]

benden sen yaşlısın sen benden yaşlısın [*< T. benden szen jaslü szin*, Fr. vous êtes plus âgé que moi, Mac. nálamnál öregebb vagy] (66)

böyle olsaydı pek haz ederdim böyle olsaydı pek hazzederdim [*< T. böyle ólszaidí pek házederidím*, Fr. si cela était, je m' en rejouirais, Mac. ha úgy volna, nagyon örülnék] (66)

var, git, başımı ağrıtmam var, git, başımı ağrıtmam [*< T. var, git, basím aghritma*, Fr. va-t' en, ne me casse pas la tête, Mac. eredj, ne törd a' fejemet] (66)

bu neye ne yarar? bu neye ne yarar? [*< T. bú neje ne jarár?*, Fr. quel profit lui en revient-il?, Mac. mi haszna van abbúl?] (66)

maşallah! maşallah! [*< T. mas Alláh!*, Fr. Dieu vous bénisse!, Mac. az Isten áldjon meg!] (66)

inşallah! inşallah! [*< T. ins' Alláh!*, Fr. plût à Dieu!, Mac. adja az Isten!] (66)

yüreyin varısa çık meydana yüreğin varsa çık meydana [*< T. jurejín várisza, tsik mejdaná*, Fr. hasardez-le, si vous en avez le courage, Mac. próbáld meg ha szived van] (66)

bununla alakam kesildi bununla alakam kesildi [*< T. bundán alakám keszildi*, Fr. cela n'est plus de mon ressort, Mac. az tehetségem kívül van] (66)

bulaşıktır hava bulanıktır hava [*< T. bulasiktir havá*, Fr. le temps est convert, Mac. homályos a' levegő] (66)

başına yazılı idi başına yazılı idi [*< T. basiná jazilí idi*, Fr. tel était son destin, Mac. ollyan volt a' sorsa] (66)

benim harcadığıma sen ne karışırırsın? benim harcadığıma sen ne karışırırsın? [*< T. benim hardzsadighimá szen ne karisirszin?*, Fr. que t' importe, si je dépense mon argent?, Mac. mit gondolsz vele ha el költöm pénzemet?] (66)

pahası sayılamaz pahası sayılamaz [*< T. pahasí szajiláamaz*, Fr. cela vaut un pérou, Mac. az arany hegyeket ér] (66)

gerekmez miydi ev[v]elden bileydim? önceden bilmem gerekmez miydi? [*< T. gerekmézmidiki evelden biléidim?*, Fr. ne fallait-il pas que j' en

fusse le premier informé?, Mac. nem volt az kötelesség, hogy én mindenek elött azt tudhassam?] (66)

bencileyim sen de pişman olursun benim gibi sen de pişman olursun [< T. *bendzsileim szende pisman olúrszun*, Fr. vous et moi nous nous en repentirons, Mac. meg bánnyuk azt mind a' ketten] (66)

bir ufak akçe bile benim üstümde bulunmaz bir ufak akçe bile benim üstümde bulunmaz [< T. *bir ufák aktse bilé benim üsztümde bulunmáz*, Fr. je n' ai pas une seule centime sur moi, Mac. tsak egy kis pénz sintz nálam] (66)

se[ğ]irderek geldim seğirterek geldim [< T. *szeirderek geldím*, Fr. je suis venu à la hâte, Mac. igen sietve jöttem] (66)

adı dilimin ucundadır adı dilimin ucundadır [< T. *adü dilimín udzsundá dir*, Fr. j' ai son nom au bout de la langue, Mac. a' neve nyelvem hegyén van] (66)

göynümce gidersen, bahşış alırsın gönlümce gidersen, bahşış alırsın [< T. *göjnümdzse giderszen, baksis alırszin*, Fr. si tu le feras à ma satisfaction, je te régalerai, Mac. ha kedvem szerint jársz, meg ajándékozlak] (66)

her ne olursa olsun, ben gitmeliyim her ne olursa olsun, ben gitmeliyim [< T. *her ne olursza, olszun, ben gitmelüim*, Fr. qu' il en arrive ce qu' on voudra, je dois m' en aller, Mac. akár mi történnten, el kell mennem] (66)

kardaşının keyfi pek bozuktur kardeşinin keyfi çok bozuktur [< T. *kardasinín kefi pek bozúktür*, Fr. tou frère est de très-mauvaise humeur, Mac. a' bátyád igen roszt kedvü] (66)

[067]

kara taştan kalmaz sıradan bir taştan başka bir şey değil [< T. *kara tastán kalmáz*, Fr. ce n' est autre chose qu' une pierre ordinaire, Mac. nehezen ér többet egy közönséges könel] (67)

Allah size yardımcı olsun Allah yardımcınız olsun [< T. *Alláh szizi jardimdzsi olszún*, Fr. Dieu vous accompagne, Mac. Isten veled] (67)

Allah'a şükür! Allah'a şükür! [< T. *siükür Alláh!*, Fr. Dieu soit loué!, Mac. ditsértessék az Isten] (67)

2.2. Diyaloglar (1)

Bilindik Konuşmalar [< Fr. Discours Familiars] ³⁸

Diyalogların incelemesinde Fransızca ve Macarca olanlar alınmamıştır. Osmanlı Türkçesi koyu, Türkiye Türkçesi normal, transkripsiyon metnindeki görünüm de eğik yazılmıştır. Ayrıca transkripsiyon metninin başında karşılıklı olarak gösterilen harflere Osmanlı Türkçesi kısmı yazılırken dikkat edilmiştir:

Türkçe konuşmalar 1

I.

Bir dost selāmlama için Bir dost selamlama için [< *Bir doszt szelamlama itsün*]

Cenābınız hayır ola, Çelebim Cenabınız hayrola, Çelebim [< *Dzsenabiniz khair ola, Tselebim*]

Hoş geldin, sefā bulduk, sultānım Hoş geldin, sefa bulduk, sultanım [< *Khos geldin, szefá bulduk, szultanim*]

Mizāc-ı şerīfiniz nicedir? Mizac-ı şerifiniz nasıldır? [< *Müzadzsi serifiniz nidzse dir?*]

Keyfiniz iyi mi? Keyfiniz iyi mi? [< *Kefiniz ejimi?*]

Şükür, ya siz nicesiniz? Şükür, ya siz nasılsınız? [< *Siükür, ja siz nidzse sziniz?*]

Çoktan sizi görmedim, nerede idiniz şu kadar zamān? Çoktandır sizi görmedim, şu kadar zamandır neredeydiniz? [< *Tsoktán szizi görmedim, nerede idiniz sú kadar zamán?*]

Ne sebepten bana gelmediniz? Sen unuttun, sandım Neden bana gelmedin? Senin beni unuttuğunu sandım [< *Ne szebepten baná gelmediniz? szen unuttun, szandım*]

[068]

Mahzūr buyurun sultānım, eger istediğim kadar gelmedim ise, kabāhat benim deyil Mahzur buyrun sultanım, istediğim kadar gelmediysem kabahat benim değil [< *Mahazur büjürün, szultanim, eger isztedighim kadar gelmedimisze, kahabát benim dejil*]

Size istedim gelmeye, lākin işim çok olduğundan gelemedim Size gelmeyi istedim ama işim çok olduğu için gelemedim [< *Szize isztedim gelmeje, lákin isim tsok oldughundán gelemedim*]

³⁸ Bu konuşmalar Türkiye’de geçerli olan kullanıma uyarlanmıştır.

Niyet dosta yetişir, sizi sağ selim gördüğüme sevinirim Niyet dosta yetişir, sizi sağ selim gördüğüme sevinirim [*< Nijet dosztá jetisir, szizi szágh szelim gördüğüme szevenirim*]

İşittim kardaşınız hastadır gücüme gelir, ondan ötürü pek tāsālandım. Nicedir şimdi? Kardeşinizin hasta olduğunu duydum, gücüme gelir, ondan ötürü pek tasalandım. Şimdi nasıl? [*< Isittim kardásiniz khaszta dir dzsüdzsiümé gelir, ondán otürü pek taszszulandim. Nidzse dir simdi?*]

Şükür Allāh, eyicedir Allah'a şükür, iyidir [*< Süükür Allah, ejidzse dir*]

Çok selām. Allāh sağlığını versin Çok selam. Allah sağlığını versin [*< Tsok szelám. Allah szaghligini verszin*]

Ömrünüz çok ola sultānım, sağlıcaklar ile Ömrünüz çok olsun sultanım, sağlıcakla [*< Ömrünüz tsok olá, szultanim, szaghlidzsaklárile*]

II.

Ağan nerededir? Ağan nerededir? [*< Aghán nerededir?*]

Evdedir Evdedir [*< Evdé dir*]

[069]

Daha uyuyor mu? Daha uyuyor mu? [*< Daha ujujormi?*]

Hayır, uyanıktır. İçeriye gidiniz Hayır uyanıktır. İçeriye gidiniz [*< Khair, ojanikdir. Itserije gitiniz*]

Selāmun ‘aleykum Selamünaleyküm [*< Szeláman aléjikim*]

Aleyküm selam Aleykümselam [*< Alejikim szelám*]

Niçe! Daha dōşektesin? Nasıl, Daha dōşekte [mi]sin? [*< Nidzse! daha dōsekté szin?*]

Dün akşam gece yattım, onun için erken kalkamadım Dün akşam geç yattım, onun için erken kalkamadım [*< Dünaksám gedzse jattim, onun itsiün erken kalkámadim*]

Akşam mancasından sonra ne işledin? Akşam yemeğinden sonra ne işledin? [*< Aksám mandzsiaszindán szonra ne isledin?*]

Sen gittiğin gibi oynamaya başladık Sen gittiğin gibi oynamaya başladık [*< Szen gittigin gibi ojnamagá basladik*]

Nasıl oyun? Nasıl oyun? [*< Naszil ojún*]

Kimisi zar, kimisi satranc, ve birileri dama oynadılar Kimisi zar, kimisi satranç ve kimisi de dama oynadı [*< Kimiszi zar, kimiszi satrandzs, ve birleri dama oynadilár*]

Kim aldı, kim almadı? Kim aldı, kim almadı? [*< Kim aldı, kim almadi?*]

Ne kadar zamān oynadınız? Ne kadar zaman oynadınız? [*< Nekadar zamān oynadiniz?*]

Bütün gece oynadık Bütün gece oynadık [*< Bütün gedzse oynadık*]

[Ş]imdi geç kalktığına te‘accub etmem Şimdi geç kalktığına şaşırمام [*< İmdi gets kalkdighinā taadzseb etmem*]

Sā‘at kaçdadır? Saat kaçdadır? [*< Szaát katsda dir?*]

Öyle yakındır Öğleye yakındır [*< Öjle jakin dir*]

Sā‘at onda iken söz verdiğim yerde bulunmaz idim Saat onda söz verdiğim yerde bulunmazdım [*< Szaát ondáiken söz verdigum jerdé bulunmázidim*]

Hoşça kal, var sağlık ile Hoşça kal, sağlıkla var [*< Khozsia kal, var szaglighile*]

[070]

III.

Çūhā satın almak için Çuha satın almak için [*< Tsoha szatin almak itsiün*]

Ne istersiniz? Ne buyur[ur]sunuz ađam? Ne istersiniz? Ne emredersiniz, ađam? [*< Ne isztersziniz? ne bujur-sziünüz aghám?*]

Bir eyi kırmızı çūhā arıyorum İyi bir kırmızı elbise arıyorum [*< Bir eji kirmizi tsoha arajorum*]

Buyurunuz içeriye. Bunda pek eyisi bulunur İçeriye buyurunuz. Burada çok iyisi bulunur [*< Bujurümüz itserie. Bundá pekejiszi bulunur*]

En eyisini çıkar En iyisini çıkar [*< En ejiszini tsikár*]

Bu çūhā pek eyidir, ancak rengini beyenmem Bu çuha pek iyidir ancak rengini beğenmem [*< Bú tsoha pek eji dir, andzsák rengini bejenmem*]

Nā bir daha. Bundan eyisini gayrı yerde bulunmaz Bir daha yok. Bundan iyisi başka yerde bulunmaz [*< Na bir daha. Bundán ejiszini kajri jerde bulunmáz*]

Arşını kaçadır? Arşını kaçadır? [*< Arsini katsiadir?*]

Çok söylemem, arşını üç kuruşadır Çok söylemem, arşını üç kuruşadır [*< Tsok szöjlemem, arsini üts ghrusia dir*]

Son lakırdı söyle Son lakırtı söyle [*< Szon lakirdi szöjle*]

İşte, söyledim İşte, söyledim [*< Iste, szöjledim*]

Çok söyledin, iki kuruş ve on beş para veririm Çok söyledin, iki kuruş ve on beş para veririm [*< Tsok szöjledin, iki ghrus ve on bes para verirem*]

Ben sana pahalını söyledim Ben sana pahalı söyledim [*< Ben szaná pahalini szöjledim*]

De [ş]imdi bana şundan iki arşın kes Şimdi bana şundan iki arşın kes [*< De imdi baná sudán iki arsin kesz*]

Al üç altın, kuşūruna bana geri ver Al üç altın, üzerini bana geri ver [*< Al üts altin, kuszuruná baná geri ver*]

Şu altını deyiştir Şu altını değiştir [*< Sú altini dejistir*]

[071]

IV.

Yol üzre Yol üzere [*< Jol üzre*]

Bundan Edirne'ye dek kaç mil var? Buradan Edirne'ye kadar kaç mil var? [*< Bundán Edrinejedek kats mil var?*]

On iki mil var On iki mil var [*< On iki mil var*]

Bu gün Edirne'ye yetişebilir m[iy]iz? Bugün Edirne'ye yetişebilir miyiz? [*< Bu gün Edrijene jetise bilirmiz?*]

Beli, daha erkendir Evet, daha erkendir [*< Beli, daha erken dir*]

Yolları güzel midir? Yolları güzel midir? [*< Jollari güzelmidir?*]

Pek güzel deyil Pek güzel değil [*< Pek güzel dejil*]

Geçecek sular var mı? Geçecek sular var mı? [*< Getsedzsek szullár varmi?*]

Yollarda korku var mı? Yollarda korku var mı? [*< Jollardá korku varmi?*]

Hayır, ulu yoldur, oradan da<y>[i]ma adam geçer Hayır, büyük yoldur, oradan her zaman insan geçer [*< Khair, ulu joldür, oradán dajma adam getser*]

Ormanlarda hırsız bulunur mu? Ormanlarda hırsız bulunur mu? [*< Ormanlardá khirsziz bulunurmi?*]

Gece gündüz korku yoktur Gece gündüz korku yoktur [*< Gedzse gündüz korku joktur*]

Hangi yolu tutmalı[y]ız? Hangi yolu tutmalıyız? [*< Hangi jolu tutmalıüz?*]

Ormanlarda yollar güç müdür? Ormanlarda yollar zor mudur? [*< Ormanlardá jollár güts midir?*]

Şöyle böyle; ve lâkin yolunu şaşırırmazsınız Şöyle böyle velakin yolunu şaşırırmazsınız [*< Szöjle böjle; ve lakin jolunu sasirmasziniz*]

Ormandan çıkarsanız sol taraf tutmaya unutmayasınız Ormandan çıkarsanız sol tarafa gitmeyi unutmayasınız [*< Ormandán tsikarszaniz szoltaraf tutmaja unutmaja sziniz*]

Şu köye ne derler? Şu köye ne derler? [*< Sú köje ne derler?*]

[072]

Burada meyhâne yok mu? Burada meyhane yok mu? [*< Buradá mejkhane jokmi?*]

Menzilhâne gidelim Menzil hane gidelim [*< Menzil khane gidelim*]

Ey! oğlan, adın ne? Ey! Oğul, adın ne? [*< Ei! oghlán, adün ne?*]

Hayde ağalar, ata binelim Haydi ağalar, ata binelim [*< Hajde aghalar, ata binelim*]

Ömrünüz çok ola Ömrünüz çok olsun [*< Ömrünüz tsok olá*]

Allāh rāzī ola Allah razı olsun [*< Alláh raz olá*]

Kalınız sağlıcağlar ile Sağlıcakla kalınız [*< Kaliniz szaghlidziaklarile*]

Allāh size selāmet versin Allah size selamet versin [*< Alláh szize szelamét verszin*]

V.

Konah üzre Konak üzerine [*< Konáh üzre*]

Burada konah bilir mi[sini]z? Burada konak bilir misiniz? [*< Burada konáh bilirmiz?*]

Evet, sultānım, pek eyi odalarımız ve döşeklerimiz vardır Evet sultanım, pek iyi odalarımız ve yataklarımız vardır [*< Evet, szultanüm, pek eji odalarımız, ve döseklerimiz vardır*]

Enetim ağalar, beyzādelerin atlarını tut ve onlara muķayyed ol Enetim ağalar, beyzadelerin atlarını tut ve onlara sahip çık [*< Enetim aghalar, bejzadelerin atlarini tut, ve onlara mukájed ol*]

Bakalım akşam mancasına bize ne verirsin? Bakalım akşam mancasına (yemeğine) bize ne verirsin? [*< Bakalım, aksám mandzsiasziná bize ne verirszin?*]

Ne istersiniz? Ne istersiniz? [*< Ne isztersziniz?*]

Bize biraz çorba, bir eyi kebāb, bir eyi pilav, ve bir eyi salata getir Bize biraz çorba, iyi bir kebab, iyi bir pilav ve iyi bir salata getir [*< Bizé biráz tsorba, bir eji kiebáb, bir eji piláf, ve bir eji szalata getir*]

[073]

Ĝayri daha bir şey buyurur musunuz? Başka bir şey ister misiniz?
[< *Kajri daha bir séj bujururmisiniz?*]

Ĥayır, o yetişir, lâkin bir eyi şarāb bize getir Hayır, o yeter ama bize iyi bir şarap getir [< *Khair, ó yetisir, lakin bir eji saráb bizé getir*]

Muqayyed olmamız, inşā'allāh, benden hoşnūt olursunuz
Mukayed olmamız, inşallah benden hoşnut olursunuz [< *Mukájed olmamız, ins' Allah, benden khosnút olurszunúz*]

Şimdi odalarımızı göster Şimdi odalarımızı göster [< *Simdi odalaramisza göszter*]

Bre! Beyzādelere mūm getir Bre! Beyzadelere mum getir [< *Bré! bejzadeleré mum getir*]

Cānım, mancamızı bir sa'āt evvel hāzırlayasınız Canım, mancamızı (yemeğimizi) bir saat evvel hazırlayasınız [< *Dzsānim, mandzsiamiszi bir szaát evvel hazirlaja sziniz*]

Korkmayınız, yemeyiniz hāzır olur Korkmayınız, yemeğiniz hazır olur [< *Korkmajiniz, jemejiniz hazir olúr*]

Hizmetkārlarımız kandadırlar? Hizmetkarlarımız nerededirler? [< *Khizmetkiarlerimiz kandá derler?*]

Esbaplarınız ile yukarıya çıktılar Kıyafetleriyle yukarıya çıktılar [< *Eszpablerinizile jokarie tsiktilar*]

Bistolarımı getirdinmi? Tabancalarımı getirdin mi? [< *Bisztolerimi getirdinmi?*]

Getirdim, sultānım, işte Getirdim sultanım, işte [< *Getirdim, szultanüm, iste*]

Çizmelerimi çek, ondan sonra var, atları gözet Çizmelerimi çek, ondan sonra git atları gözet [< *Tszimeleremi tsek, ondán szonra var, atlari gözet*]

Sultānlar, sofrā hāzırdır Sultanlar, sofrā hazırdır [< *Szultanlar, szofra házir dir*]

Ellerimizi yıkamağa su getir Ellerimizi yıkamaya su getir [< *Ellerimizi jikamaghá szú getir*]

Oturalım ve sefā ile yiyelim Oturalım ve sefayla yiyelim [< *Oturalüm ve sefaile jejelim*]

Şu kavurmadan yiyiniz, pek eyidir Şu kavurmadan yiyiniz, pek iyidir [< *Sú kavurmadán jejiniz, pek eji dir*]

[074]

İçelim İçelim [*< Itseim*]

Sevkinize Zevkinize [*< Szevkinizé*]

Afi[y]et ola, sultānım Afiyet olsun sultanım [*< Afiet óla, szultanum*]

Yemişi peynir ile getir ve hönacıya söyle gelsin bize buluşsun

Yemişi peynirle getir ve konakçıya söyle bizimle buluşsun [*< Jemizsi pejnirile getir ve khonadzsié szöjle gelszin bizé bulús szun*]

İşte, geli[y]or İşte geliyor [*< Iste, gelior*]

VI.

Hönacı ile hesāb görmek için Konakçı ile hesap görmek için [*< Khonadzsi ile hiszáb görmek itsiún*]

Hönacı! Ne harc oldu ise hesāb edelim Konakçı! Ne harcandıysa hesap edelim [*< Khonadzsi! ne hordzs oldúisze, hiszáb edelim*]

Harcınız çok deyildir. Siz hesāb ediniz, ve görürsünüz ki üç kuruş harc olundu Harcadığımız çok değildir. Siz hesap ediniz. Üç kuruş harcadığımızı görürsünüz [*< Hardzssziniz tsok dejildir. Sziz hiszáb ediniz, ve görürszünüzki üts ghrus hardzs olúndu*]

İstediğin bana çok görünür İstedığın bana çok görünür [*< Isztedijin baná tsok görünür*]

Ucuz size söyledim Size ucuz söyledim [*< Udzsúz szizé szöjledim*]

Bir şişe şarāb daha getir Bir şişe şarap daha getir [*< Bir siséh saráb daha getir*]

Yarın şabāh kahve altı ettikten sonra sana üç kuruş veririz Yarın sabah kahvaltı ettikten sonra sana üç kuruş veririz [*< Járin szabah khave alti ettikten szonra szaná üts ghrus veririz*]

Buyurduğunuz olsun İsteddiğiniz gibi olsun [*< Bujurdüghünüz olszun*]

Bize temiz çarşaf lar verin, ve yarın şabāh bizi erken uyandır Bize temiz çarşaf lar verin ve yarın sabah bizi erken uyandır [*< Bizé temiz tsartsaf lar verin, ve jarin szabah bizi erken ojandır*]

[075]

Baş üstüne ağalar: Baş üstüne ağalar: [*< Bas üsztüne, aghalár:*]

Geceniz hayır ola Geceniz hayrolsun [*< Gedzseniz khair óla*]

Yarınki gün sana hayır ola Yarın sana hayrolsun [*< Jarinki gün szaná khair óla*]

VII.

Haber üzerine Haber üzerine [*< Khaber üzeriné*]

N. Efendi seni istiyor N. Efendi seni istiyor [*< N. Efendi szeni isztejor*]

Söyle, gelsin içeri[y]e Söyle, içeriye gelsin [*< Szöjle, gelszin itserié*]

Vaktiniz ha[y]ır ola Çelebim Vaktiniz hayrola Çelebim [*< Vaktiniz khair óla Tselebim*]

Hoş geldin. Oğlan! bir iskemle getir Hoş geldin. Oğlan! Bir iskemle getir [*< Khos geldin. Oghlán! bir iszkemle gettir*]

Lâzım deyil, ma'zûr buyurun, burada çok eylenemem, zîrâ bir dostumun zi[y]afetine gitsem gerek Lazım değil, mazul buyurun, burada çok duramam, bir dostumun ziyafetine gitmem gerek [*< Lazim dejil, mazul bujurun, burada tseklik ejlenemem, zira bir dosztumum ziafetine gitszem gerek*]

Ne evetlersin? biraz otur biz az söyleşelim. Ne haber var? Neden acele ediyorsun? Biraz otur, biraz konuşalım. Ne haber var? [*< Ne evetlerszin? biraz otur bir az szöjleseim. Ne khaber var?*]

Eyi haber. Senin hâtırını sormağa geldim. Bir şey işitmedi[n] mi? İyi haber. Senin hatrını sormaya geldim. Bir şey duymadın mı? [*< Eji khaber. Szenin khatirini szormaga geldim. Bir sej isitmedimi?*]

[076]

Hiç şey işitmedim, belki<m> sende bir haber vardır Hiçbir şey durmadım, belki sende bir haber vardır [*< Hits sej isitmedim, belkim szende bir khaber vardır*]

Am<m>a kapıyı kim çalar? Ama kapıyı kim çalıyor? [*< Amma kapujú kim tsalar?*]

Efendi N. isteyen bir hizmetkârdır N. Efendi'yi isteyen bir hizmetkardır [*< Efendi N. isztejen bir khizmetkiár dir*]

Vaktiniz hayır ola, Efendim. Ağamın size çok selâmet vardır, bu mektûbcuk ma'zûr buyurun Vaktiniz hayır olsun, efendim. Ağamın size çok selamı vardır. Bu mektupçuğu kabul buyurun [*< Vaktiniz khair ola, Efendim. Aghamim szize tsok szelâmet vardır, bú mehktubdzsik mazur bujurun*]

Ağana çok selâm eyle, ve de ki ben yarına hâzır olurum Ağana çok selam söyle ve yarın hazır olacağımı söyle [*< Aghaná tsok szelâm ejle, ve deki ben jarina hazir olurum*]

Kimden bu mektûb? Bu mektup kimden? [*< Kimden bú mehktúb?*]

N. kardesindendir, beni ava da'vet ediyor N.'nin kardeşindendir, beni ava çağırıyor [*< N. kardasından dür, beni avá dávet edejeor*]

Bende size yoldaş olmak isterim Ben de size yoldaş olmak isterim [*< Bende szize joldas olmak iszterim*]

Hoş geldin hoş geldin [*< Khos geldin*]

Sizin ile yarın bir zevk ederiz Sizinle yarın bir zevk ederiz [*< Szizinile járin bir zevk ederiz*]

[Ş]imdi her şey hazır etmeye giderim Şimdi her şeyi hazır etmeye gidiyorum [*< Imdi hey séj hazir etmeje giderim*]

Pek iyi Allāh bilenci olsun Pek iyi, Allah bilenci (yardımcı) olsun [*< Pek eji, Allāh bilindzse ólszun*]

[077]

VIII.

Aga ile hizmetkār Ağa ile hizmetkar [*< Aghaile khizmetkiár*]

Bre, bre! hizmetkār! Bre, bre! Hizmetkar! [*< Bre, bre! khizmetkiár!*]

Ne buyurursunuz sultānım? Ne buyurursunuz sultanım? [*< Ne bujurszünüz, szultanüm?*]

Perdeyi çek, eşbālarımı ver, çizmelerimi temizle, pencereleri aç ki oda bir rüzgārlansın, bir ateş eyle Perdeyi çek, esvaplarımı (giysilerimi) ver, çizmelerimi temizle, odanın havalanması için pencereleri aç ve bir ateş yak [*< Perdéi tsek, eszpablerimi ver, tsizmeleremi temizle, pendzsereleri ats ki oda bir ruzgiárlanszın, bir ates ejle*]

Baş üstüne Baş üstüne [*< Bas üsztüne*]

Bir kahve pişir Bir kahve pişir [*< Bir khave pisir*]

Kahvealtı getir Kahvaltı getir [*< Khavealti getir*]

Fincan getir Fincan getir [*< Findsán getir*]

Bana bir kadeh su getir Bana bir kadeh su getir [*< Baná bir kadeh szu getir*]

Tez eyle, döşegimi düze[l]t, oda[y]ı süpür, elimi yaykamağa bir su getir, ve peşkir ver Hemen döşegimi düzelt, odayı süpür, elimi yıkamaya bir su getir ve havlu ver [*< Tez ejle, döseghimi düzet, odái szüüpür, elimi jajkamagha bir szu getir, ve peskir ver*]

Bugün evde yemem, dostumun birisi beni öğlen mancasına da'vet etti Bugün evde yemem, bir dostum beni öğle mancasına (yemeğine) çağırды [*< Bügün evdé jemem, dosztumúm biriszi beni ölenmandzsiasziná dávet etti*]

Da'vet ettikleri yere dek bilenci gel, sonra tez eve dön. **Büsbütün evi temizle ve düze[İ]t, belki<m> bu akşam dostumun birisi bana gele** Çağırdıkları yere kadar bizimle gel, sonra hemen eve dön. Evi tamamıyla temizle ve düzelt, belki bu akşam bir dostum bana gelir [*< Dávet ettikleri jeredek bilenzse gel, szonra tez eve dön. Buz bütün evi temizle ve dözet, belkim bu akşam dosztumun biriszi baná gele*]

[078]

Beni bir kimse isterse, söylesin, yarın gelsin Beni biri sorarsa yarın gelmesini söyle [*< Beni birkimsze isztersze, szöjleszin, járin gelszin*]

IX.

Avdan ötürü Avdan ötürü [*< Avdán otürü*]

Nice, bu şabāhta dek daha döşektesin! Aferim ne güzel av<a>cı sensin Neden bu sabah hâlâ yataktasın! Aferin, en güzel avcı sensin [*< Nidzse, bú szabahtadák daha düsekteszin! Aferim ne güzel avadzsi szenszin*]

Luţf edersin, biraz gece yattım Lutfedersen biraz geç yattım [*< Lutf ederszin, biraz gedzse jattım*]

Şabāh ağarmadan ev[v]el hāzır olmak gerek idin Gün ağarmadan önce hazır olman gerekirdi [*< Szabáh agharmadán evel hazir olmak gerek idin*]

Çok oldu mu siz gel[el]i? Siz geleli çok oldu mu? [*< Tsok oldumú sziz gelü?*]

Biz çoktan seni bekliyoruz Biz çoktandır seni bekliyoruz [*< Biz tsoktán szeni beklerojúz*]

Tez kalk Hemen kalk [*< Tez kalk*]

Havā açık mıdır? Hava açık mıdır? [*< Havá atsikmidir?*]

Bolayki yağmur yağmasa idi! Keşke yağmur yağmasaydı! [*< Bulaiki jaghmur jaghmaszaidi!*]

Deymede, rüzgār indi Bir anda rüzgar indi [*< Dejmede, ruzghiár endi*]

Her şey[i]niz hāzır mıdır? Her şeyiniz hazır mıdır? [*< Her séyniz hazirmidir?*]

Hayde gidelim Haydi gidelim [*< Hajde gidelim*]

Tüfe<n>kleri hizmetkârlara verin, tutsunlar Tüfekleri hizmetkarlara verin, tutsunlar [*< Tüfeukleri khizmetkiárlara verin, tutszunlár*]

Barutu ve kuruşunu unutmayasınız Barutu ve kuruşunu unutmayasınız [*< Barutu ve kursunu unutmajasziniz*]

[079]

Ne kadar kuruşun aldın? Ne kadar kuruşun aldın? [*< Ne kadar kursún aldın?*]

Yetişecek kadar vardır Yetecek kadar vardır [*< Jettisedzsek kadar vardır*]

Tazıları bilenci al Tazıları da yanına al [*< Tazilari bilndzse al*]

Herkesin yerini ta[y]in eyle, ya herkes istediği yeri alsın Herkesin yerini belirle ya da herkes istediği yere geçsin [*< Her keszin jerni tain ejle, ja her kesz isztedigi jeri alszün*]

Ne uzağa gideriz? Neden uzağa gidiyoruz? [*< Ne uzaghá gideriz?*]

İşte, bu ormanda çok şikâr vardır İşte bu ormanda çok av vardır [*< Isté, bu ormandá tsok sikár vardır*]

Bu kaç sa‘attan sonra gene görüşürüz, ve ettiğimiz av ile bir eyi zi[y]afet ederiz Birkaç saat sonra yine görüşürüz ve avladıklarımızla iyi bir ziyafet ederiz [*< Bú kats szaatán szonra gene görüsürüz, ve ettigimiz avile bir eji ziafet ederiz*]

Hoş geldiniz, sefâ geldiniz Ağalar. Vah! Ne kadar türlü türlü aziz avlar ettik: işte, tav<u>şanlar, bir sığın, bir ceyran, ve ne kadar skolopoksa! Hoş geldiniz, sefa geldiniz ağalar. Vah! Ne kadar türlü türlü avlar ettik: işte tavşanlar, bir sığın, bir ceylan ve ne kadar skolopoksa! [*< Khos geldiniz, szefá geldiniz Aghalar. Vah! nekadar türlü türlü aziz avlár ettik: isté, tavuszanlár, bir cejrán, ve nekadar szkolopoksa!*]

Gerçek söylemeli, çoktan böyle bir av etmemiş idim Gerçeği söylemeli, çoktandır böyle bir av etmemiştim [*< Gertsek szöjlemelü, tsoktan böyle bir áv etmemisidim*]

Kardaşın ne güzel tüfe<n>k atar. Nişanladığını da<y>[i]ma vurur Kardeşin ne güzel tüfek atar. Nişan aldığını daima vurur [*< Kordásin ne güzel tüfenk attár. Nizsiánladighini dajma vurur*]

Latife edersiniz Latife ediyorsunuz [*< Latifé edersziniz*]

Hayde gidelim. Râhat olalım, yemeklenim ve bir zevk sürelim Haydi gidelim. Rahat olalım, yemek yiyelim ve zevk sürelim [*< Hajde gidelim. Rahat olalım, jemeklenim ve bir zevk szürelim*]

[080]

X.

Ƙahvealti üzre Kahvaltı üzerine [*< Khavealti üzre*]

ƙahvealtıya bir şey var mı? Kahvaltıya bir şey var mı? [*< Khavealtıjá bir sej varmi?*]

Börekten yoktur? Bir dostum bugün benim ile ƙahvealti edecek Börek yok mu? Bir dostumla bugün kahvaltı edeceğiz [*< Börekten yoktur? Bir dosztum bu gün benimile khavealti ededzsek*]

Her ne istediğınız hâzırđır, sulţānım Her istediğınız hazırđır sultanım [*< Herne isztediginiz hazir dir, szultanüm*]

Şarāb buza ƙo, tez sofrā ƙurun, bıçakları getirin, ƙadehleri yıƙa Şarabı buza koy, hemen sofrā kurun, bıçakları getirin, kadehleri yıka [*< Sarāb buzá kó, tez sofrā korun, bitsakleri getirin, kadehler ijajka*]

Cānım, teklifsiz oturalım Canım, teklifsiz oturalım [*< Dzsānım, teklifsiz oturalüm*]

Şu börekler <ı>sıcaƙ iken ev[v]elā yiyiniz Şu börekler sıcakken yiyiniz [*< Sú börekler iszidzsákiken evela jejiniz*]

Pek eyiderler, ancak, biraz zi[y]adece pişmiş derler Pek iyidirler ancak biraz fazla pişmişdirler [*< Pekeji derler, andzsák, biraz ziadetzse pismis derler*]

Baƙalım, şarāb eyi midir? Şarāb ver bana Bakalım şarap iyi midir? Şarap ver bana [*< Bakalüm, sarāb eji mi dir? Sarāb ver baná*]

Şarāb niceğir? Şarap nasıldır? [*< Sarāb nidzse dir?*]

Sucukları getir Sucukları getir [*< Szüdzsüklari getir*]

[081]

Neye bu sucuklardan yemezsin? Niye bu sucuklardan yemiyorsun? [*< Neje bú szüdzsüklardan jemezsin?*]

Yedim, sulţānım Yedim sultanım [*< Jedim, szultanüm*]

Gitsem gerek Gitmem gerek [*< Gitszem gerek*]

Nereye gidersiniz? Nereye gidiyorsunuz? [*< Nereje gidersziniz?*]

Çelebi N. şunda yakın bir bağçede beni bekliyor Çelebi N., şuraya yakın bir bahçede beni bekliyor [*< Tselebi N. sundá jakin bir bahtsede beni beklejor*]

Bende beraber gelirim Ben de seninle beraber geleyim [*< Bende beraber gelinim*]

XI.

Bağçe üzerine Bahçe üzerine [*< Bahtse üzerine*]

Ne çok eylendin! Ne çok eğlendin! [*< Ne tsok ejlendin!*]

Boşuna deyildi. Bizim dostumu evinde bir eyi kahvealtı ettim
Boşuna değildi. Dosrumun evinde iyi bir kahvaltı ettim [*< Bosuna dejildi. Bizim dosztumu evinde bir eji khavealti ettim*]

Yazık ki benim ile sende bulamadım Yazık ki benimle sen de bulamadım [*< Jazikki benimile szende bulumadım*]

İki sâ'attir ki seni bekler idim İki saattir seni bekliyordum [*< İki szaattirki szeni bekleridim*]

N. Çelebi nerede gitti? N. Çelebi nereye gitti? [*< . Tselebi nerede gitti?*]

Size çok selām vardır, ancak işi olduğundan seni bekleyemedi
Size çok selamı var ancak işi olduğu için seni bekleyemedi [*< Szize tsok szelam vardir, andzsak isi oldughundan szeni beklejemedi*]

Ne pek eyi adamdır! Pek iyi adamdır! [*< Ne pek eji adam der!*]

[082]

Keşke onu bunda bulmuş ola idim! Keşke onu burada bulmuş olsaydım! [*< Keszke onu bunda bulmus olaidim!*]

Bu bağçede ötürü ne dersin. Beğenir misin? Bu bahçeye ne dersin. Beğenir misin? [*< Bu baghsede otürü ne derszin. Benejermiszin?*]

Pek güzel se[y]ir yeridir Pek güzel seyir yeridir [*< Pek güzel szeir jeri dir*]

Bu çiçekliyi pek beyenirim Bu çiçekliği pek beğenirim [*< Bu tsitseklije pek bejenirim*]

Bu çeşmenin suyu billūra benzer Bu çeşmenin suyu billura benzer [*< Bu tseszmenin szuju bilora benzer*]

Bu tarafta şeftāli, badem, ve armud ağaçları vardır Bu tarafta şeftali, badem ve armut ağaçları vardır [*< Bu tarafta seftali, badem, ve armud agatsleri vardir*]

O bir tarafta kestane ve kiraz ağaçları bulunur Öbür tarafta kestane ve kiraz ağaçları bulunur [*< O bir tarafta kesztane ve kirez agatsleri bulunur*]

Gerçek ki ben ömründe böyle bir güzel bostān görmedim
Gerçek şu ki ben ömrümde böyle güzel bir bostan görmedim [*< Gertsek ki ben ömründe böjle bir güzel bosztan görmedim*]

Bu zamānda burada se[y]ir pek eyidir Bu zamanda burada seyir pek iyidir [*< Bu zamanda burada szeir pek eji dir*]

Yarın geliriz, şeylerini zi[y]adece ederiz Yarın geliriz, şeylerini ziyadesiyle yaparız [*< Jarin geliriz, szejlerini ziadetzse ede risz*]

Cānı göyülden ki N. Çelebi'ye bilenci alırım Canıgönülden N. Çelebi'ye yardımcı olurum [*< Dzsani göjülden ki N. Tselebije bilindzse alirim*]

XII.

Oyun üzre Oyun üzerine [*< Ojün üzre*]

Bu vaktiniz hayır ola, Çelebim Bu vaktiniz hayrola, Çelebim [*< Bu vaktiniz khair ola, Tselebim*]

[083]

Ākibetiniz hayır ola sultānım Sonunuz hayrolsun sultanım [*< Akibetiniz khair ola szültanüm*]

Dün gece dostlar seni pek ārzüladılar Dün gece dostlar seni pek arzuladılar [*< Dün gedzse dosztlar szeni pek arzularidiler*]

Gel[ey]im, şu köşke çıkalm ta güneş çekilince dek Geleyim, güneş çekilinceye kadar şu köşke çıkalm [*< Gelim, su kioszke tsikalim ta günes tsekilindzse dek*]

Kâğıt oynayalı[m] mı? Kâğıt oynayalım mı? [*< Kiaghide ojnalimi?*]

Pek eyi, kâğıt getir Peki, kâğıt getir [*< Pek eji, kiaghid gettir*]

Bakalım kim verir Bakalım kim verir [*< Bakalüm kim verir*]

Ben vereceğim Ben vereceğim [*< Ben veredzsegim*]

Bir eyi karıştır İyi bir karıştır [*< Bir eji karistir*]

Kes, kaldır cānım Kes, kaldır canım [*< Kesz, kaldir dzsanım*]

Bana fena kâğıtlar geliyor Bana kötü kağıtlar geliyor [*< Bana fena kiaghidlar gelijor*]

Oyun ol kadar fenā deyil ki dersin Oyun o kadar fena değil ki dersin [*< Ojun olkadar fena dejilki derszin*]

Bu oyun sen aldın Bu oyunu sen kazandın [*< Bu ojun szen aldın*]

Bir daha oyna[ya]lım Bir daha oynayalım [*< Bir daha ojnalim*]

Bana göre sen pek eyi oynarsın Bana göre sen pek iyi oynuyorsun [*< Bana göre szen pek eji ojnarzsin*]

Belki<m> bu oyunda bahtım açılır Belki bu oyunda bahtım açılır [*< Belkim bu ojunde bakhtim atsilir*]

Yeter oynadık; şimdi seyre gidelim Yeter oynadığımız, şimdi seyre gidelim [*< Jeter ojnadik; simdi szejre gidelim*]

[084]

Seyr üzre Seyir üzerine [*< Szejr üzre*]

Bre bre Bre bre [*< Bre bre*]

Leppe sulṭānım Leppe sultanım [*< Leppe, szultanüm*]

Var bana Çelebi N.'yi çağır Var bana Çelebi N.'yi çağır [*< Var bana Tselebije N. tsagir*]

İşte geliyor İşte geliyor [*< Iste gelijor*]

Mahalinde geldin, seni çağırmağa hizmetkârı yol[ı]layacak idim Zamanında geldin, seni çağırmaya hizmetkârı yollayacaktım [*< Mahalinde geldin, szeni tsaghirmagha khizmetkiari joladzsagidim*]

Niçin? Seni bir hizmetinde lâyıḳ mıyım? Niçin? Senin bir hizmetine layık mıyım? [*< Nitsiün? Szeni bir khizmetinde laikmi im?*]

Hayır, ancak havânın güzelliğine bak Hayır ancak havanın güzelliğine bak [*< Khair, andzsak havanın güzelighine bak*]

Yazıkdır bir böyle havâda evde oturmak Böyle bir havada evde oturmak yazıktır [*< Jazik dir bir böjle havada evde oturmak*]

Ya ne yapmalı? Ya ne yapmalı [*< Ja ne japmalıü?*]

Seyre gidelim Seyre gidelim [*< Szejre gidelim*]

Mahzür buyur, bu gün çok işim var Mahzur buyur, bugün çok işim var [*< Mahzur bujur, bu gün tsok³⁹ isim var*]

İşini yarın da görebilirsin İşini yarın da görebilirsin [*< Isini jarında göre bilirszin*]

Am<m>a olmaz Ama olmaz [*< Amma olmaz*]

Ne kadar işin olsa deyildir ki biz seni koyverelim Ne kadar işin olsa da biz seni bırakmayız [*< Nekadar isin olsa dejildir ki biz szeni kojverelim*]

[085]

Biz bugün bilince seyre gitmeli[yi]z Biz bugün seninle seyre gitmeliyiz [*< Biz bugün bilindzse szejre gitmeliz*]

Hizmetkârımı ka[y]ıḳ tutmaya yolladım Hizmetkarımı kayık tutmaya yolladım [*< Khizmetkiarimi kaik tutmaja jolladim*]

Çünkü böyle buyurursunuz, size yoldaş olurum Çünkü böyle buyurursunuz [*< Tsiunke böjle bujursziniz, szize joldas olurum*]

İşte hizmetkâr seyirderek geliyor İşte hizmetkar seğirterek geliyor [*< Iste khizmetkiar szeirderek gelijor*]

Ka[y]ıḳı tuttun mu? Kayığı tuttun mu? [*< Kaiki tutlunmi?*]

³⁹ Metinde *sok*.

Bir eyi ka[y]ık tuttum İyi bir kayak tuttum [*< Bir eji kaik tuttum*]

Kaçça tuttuñ? Kaça tuttuñ? [*< Katsa tuttuñ?*]

Elli paraya tuttum Elli paraya tuttum [*< Elli paraja tuttum*]

Hayde yola çıkalım, kardeşine uğrayalım. Budaiki onu da bilenci gelsin Haydi yola çıkalım, kardeşine uğrayalım. Buradaysa o da bizimle gelsin [*< Hajde jola tsikalum, kardasına oghrajalım. Budaiki onuda bilindzse gelszin*]

İstedighin üzre olsun! İstedighin gibi olsun! [*< Isztedigin üzre olszun!*]

Çok eylenmeyik, evi yolumuzun üstündedir Çok eğlenmeyiz, evi yolumuzun üstündedir [*< Tsok ejlenmezik, evi jolumizin üstünde dir*]

Bu zamānı[m]z hayır ola Bu zamanınız hayrola [*< Bu zamaniz khair ola*]

Hoş geldin, Ağalar Hoş geldiniz, ağalar [*< Khos geldin, Aghalar*]

Hayde beraber gidelim Haydi beraber gidelim [*< Hajde beraber gidelim*]

Nereye gidersiniz? Nereye gidersiniz? [*< Nereje gidersziniz?*]

[086]

Seyre gidiyoruz Seyre gidiyoruz [*< Szejre gidejoruz*]

Pek eyi, hayde gidelim Pek iyi, haydi gidelim [*< Pek eji, hajde gidelim*]

Ka[y]ığa girelim Kayığa girelim [*< Kaigha girelim*]

Ha cānım! Tez gayret ile Ha canım! Tez gayretle [*< Ha dzsanım! tez gajretile*]

Ortaköye yetişdik Ortaköy'e yetiştik [*< Ortakiöje jetisdik*]

Burada inelim, ve bir bostānda bir loğma şey yeriz Burada inelim ve bir bostanda bir lokma bir şey yeriz [*< Burada enelim, ve bir bosztanda bir lokme sej jeriz*]

Çeşmeye geldik Çeşmeye geldik [*< Tseszmeje geldik*]

Ne dersiniz, güzel yer deyil mi? Ne dersiniz, güzel yer değil mi? [*< Ne dersziniz, güzel jer deilmi?*]

Eyi dersin, pek seyrān yerdır İyi dersin, pek seyran yerdır [*< Eji derszin, pek sejran jerdır*]

Bostāncı, yiyeceğimiz bir şeycik hāzır eyle Bostancı, yiyeceğimiz bir şeyler hazırla [*< Bosztandzsi, jeje dzseghimiz bir sejdzsik hazir ejle*]

Ne vere[y]im sultānlarım? Bir eyi kahve veririm, türlü türlü meyve ve bir safi eyi şarāb Ne vereyim sultanlarım? İyi bir kahve , çeşit

çeşit meyve ve safi iyi bir şarap [*< Ne vereim szultanlarim? Bir eji khave veririm, türlü türlü mejve, ve bir szafi eji sarab*]

Pek eyi. İncir de var mı? Pek iyi. İncir de var mı? [*< Pek eji. Indzsirde varmi?*]

Hem güzel, hem eyi! Bak, bunlar turfandadırlar, yiyiniz Hem güzel hem iyi! Bak, bunlar turfandadırlar, yiyiniz [*< Hem güzel, hem eji! Bak, bunlar turfanda dirler, jejiniz*]

[087]

Şimdi biraz bostānda gezelim, sonra ka[y]ıgımıza gideriz Şimdi biraz bostanda gezelim, sonra kayığımıza gideriz [*< Simdi biraz bosztanda gezelim, szonra kaighmiza gideriz*]

Kıyısına kır denize dek gidelim, ve Anadolu kıyısından geri döneriz Kıyısına kır denize kadar gidelim ve Anadolu kıyısından geri döneriz [*< Kijiszira kir denizedek gidelim, ve Anadolu kijiszindan geri döneriz*]

İşte Anadoluya geldik, tez eve gideriz İşte Anadolu'ya geldik, hemen eve gideriz [*< Iste Anadoluja geldik, tez eve gideriz*]

XIV.

Seferden üzre Sefer üzerine [*< Szeferden üzre*]

Hiç haber yoktur? Hiç haber yok mu? [*< Hits khaber joktur?*]

Seferden ötürü bir şey işittin mi? Sefer hakkında bir şey işittin mi? [*< Szeferden otürü bir sej isittin mi?*]

[İ]stambul muhāşara edecek dediler İstanbul kuşatılacak dediler [*< Sztambul mühaszere ededzsek dediler*]

Öyle dediler, am<m>a yalandır Öyle dediler ama yalandır [*< Öjle dediler, amma jalan dir*]

Ancak barış etmeye duyarlar Ancak barış etmeye duyarlar [*< Andzak baris etmeje dujarlar*]

Barış olacağına inanır mısınız? Barış olacağına inanıyor musun? [*< Baris oladzsaghini inanirmiszin?*]

Öyle sanırım Öyle sanırım [*< Öjle szanirim*]

N. Efendi vurulmuş olduğu gerçek mi? N. Efendi'nin vurulduğu doğru mu? [*< N. Efendi vurulmus oldughi gertsekmi?⁴⁰*]

⁴⁰ Metinde *gertsebmi?*

Bilmem, yazık ki bir böyle adam çekmiş ola idi Bilmem, yazık ki böyle bir adam çekmiş olsaydı [*< Bilmem, jazikki bir böyle adam tsek miş olaidi*]

[088]

XV.

Birinden su'âl etmek için Birine soru sormak için [*< Birinden szual etmek itsiün*]

Demin kimin ile lakırdı ediyordun? Demin kiminle konuşuyordun? [*< Demin kimimile lakirdi edejorudun?*]

Dostumun birisi ile Bir dostumla [*< Dosztumun birisziüle*]

Ne milletidir? Hangi millettendir? [*< Ne mileti dir?*]

Nemçedir Almandır [*< Nemtse dir*]

Ben onu İngiliz zannettim Ben onu İngiliz zannettim [*< Ben onu Inglizan ettim*]

Hayır, Beçlidir Hayır, Viyanalıdır [*< Khair, Betslü dir*]

Bu vilâyete geleli çok oldu mu? Bu vilayete geleli çok oldu mu? [*< Bu vilajete gileli tsok oldumu?*]

Fransızca, İtalyanca, Latince, İspanyolca, İngilizce, Urumca, Macarca ve Türkçe böyle bir iyi söyler ki herkes onu kendi mil[l]etinden sanır Fransızca, İtalyanca, Latince, İspanyolca, İngilizce, Rumca, Macarca ve Türkçe'yi o kadar iyi konuşur ki herkes onun kendi milletinden olduğunu zanneder [*< Frankszidse, taliandzse, latindzse, iszpanioldzse, ingliztse, urumdzse, madzsiartse ve türktse böyle bir eji szöjler ki her kesz onu kendi milletinden sanir*]

Türkçe müsülman gibi, ve Fransızca söylediğini işitsen, Fransız sanırsın Müslüman gibi Türkçe ve Fransızca konuştuğunu duysan Fransız zannedersin [*< Türktse müszülman gibi, ve frankszidzse szöjles dighini isitszen, Franziz sanirszen*]

Belki<m>, küçük yaşından beri o<l> memleketleri gezmiştir Belki küçük yaşından beri o memleketleri geziyordu [*< Belkim, kutsuk jasından beri olmemleketleri geszmidir*]

[089]

Olsun, lakin o<l> kadar dil eyi gereyi gibi öğrenmek güç şeydir Olsun lakin o kadar dili iyi, gereği gibi öğrenmek zor bir şeydir [*< Olszun, lakim olkadar dil eji gerei gibi öjrenmek güts sej dir*]

İstersen onun ile seni görüştüreyim İstersen onunla seni görüştüreyim [*< Iszterszen onunile szeni görüstüreyim*]

Nerede oturur? Nerede oturur? [*< Nerede oturur?*]

Evi şunda yakındır Evi şurada, yakındır [*< Evi sunda jakindir*]

Ne zaman gideriz? Ne zaman gideriz? [*< Ne zaman gideriz?*]

Ne zaman istersen, benim pek büyük dostumdur Ne zaman istersen, benim çok iyi bir dostumdur [*< Ne zaman iszterszen, benim pek bujuk dosztum dir*]

İşin olmadığı vakitti gideriz İşin olmadığı bir vakitte gideriz [*< Isin olmadighi vakitti gideriz*]

Öyle ise yarın gideriz Öyleyse yarın gideriz [*< Öjleisze jarin gideriz*]

XVI.

Yazmak üzerine Yazmak üzerine [*< Jazmak üzerine*]

Kâğıd, kalem ve divit bana verin Bana kâğıt, kalem ve divit verin [*< Kiahad, kalem ve divit bana verin*]

Kitābhāneme gir, ve istediklerini bulursun Kütüphaneme gir, orada istediklerini bulursun [*< Kitabkhaneme gir, ve isztediglerini bulurszun*]

Mürekkeb si[y]ah deyil, kalem eyi deyildir, hiç şey deymezer Mürekkep siyah değil, kalem iyi değil, hiç para etmezler [*< Mürekeb sziah dejil, kalem eji dejildir, hits sej dejmeszler*]

[090]

İşte sana gayri yeni, am<m>a kesilmemişdirler, sen onları kes istediğine göre İşte sana başka yeni ama kesilmemiş (kâğıt), sen onları istediğin şekilde kes [*< Iste szana khajri jeni, amma keszilmemis dirler, szen onlari kesz isztidigine göre*]

Kalemtrāş nerededir? Kalemtrāş nerededir? [*< Kalemtras nerede dir?*]

Bu mektūba bitirince lütf eyle bana bu mektūbları bir boğça eyle Bu mektubu bitirince bu mektupları bohça eyle [*< Bu mehktube bittirimdzse lütf ejle bana bu mehktubleri bir boghtsa ejle*]

Nasıl lök ile<n> mühürleyelim, kırmızı ya kara mūm ile? Nasıl lök ile mühürleyelim, kırmızı ya da kara mumla? [*< Naszil lökilen mühürhelim, kirmizi ja kara mumile?*]

Seneyi yazdı mı? Seneyi yazdın mı? [*< Szeneji jazdimi?*]

Tahmīnim öyle, lākin imzālamadım Tahminim öyle lakin imzalamadım [*< Tahminim öyle, lakin inszalamadım*]

Ayn kaç gündür? Ayn kaçınıcı günüdür? [*< Ajin kats gündür?*]

Mektübun üstüne yaz Mektubun üstüne yaz [*< Mehktubun üsztüne jaz*]

2.3. Ülke ve şehir adları

Anadolu Anadolu [*< Fr. Asie, T. Anadoli, Mac. Ázsia*] (90)

Maşrık Doğu [*< Fr. Asie, T. Miszrik, Mac. Ázsia*] (90)

Edirne Edirne [*< Fr. Adrinople, T. Edrinè, Mac. Adrinopol*] (90)

Afrika Afrika [*< Fr. Afrique, T. Ifrikije, Mac. Afrika*] (90)

Almanya Vilayet[i] Almanya [*< Fr. Allemagne, T. Nemtse Vilájet, Mac. Német Ország*] (90)

İskenderiye İskenderiye [*< Fr. Alexandrie, T. Iszkenderije, Mac. Alexandria*] (90)

Cezayir Cezayir [*< Fr. Alger, T. Dzsezair, Mac. Algyér*] (90)

Arnavutluk Arnavutluk [*< Fr. Albanie, T. Arnautlık, Mac. Albánia*] (90)

[H]alep Halep [*< Fr. Alep, T. Alep, Mac. Aleppó*] (90)

İskenderun İskenderun [*< Fr. Alexandrette, T. Iszkenderun, Mac. Kis Alexandria*] (90)

Yeni Dünya Amerika [*< Fr. Amérique, T. Jeni Dunjá, Mac. Amerika*] (90)

[091]

Engürü Ankara [*< Fr. Angora, T. Engürü, Mac. Angóra*] (91)

Arabistan Yemen Arabistan Yemeni [*< Fr. Arabie (heureuse), T. Arabisztán jemen, Mac. Szerentsés Arábia*] (91)

Ermenistan Ermenistan [*< Fr. Arménie, T. Emrenisztán, Mac. Örmény Ország*] (91)

Kürdistan Kürdistan [*< Fr. Assyrie, T. Kurdisztán, Mac. Asziria*] (91)

Beç Viyana [*< Fr. Autriche, T. Bets, Mac. Ausztria*] (91)

Bağdad Bağdat [*< Fr. Bagdad, T. Baghdad, Mac. Babilónia*] (91)

Berberiye Berbere, Sudan [*< Fr. Barbarie, T. Berberiet, Mac. Barbária*] (91)

Basra Basra, Fas [*< Fr. Bassora, T. Baszra, Mac. Baszóra*] (91)

- Belgrad** Belgrad [< Fr. Belgrad, T. *Beligrád*, Mac. Nándor-Fehérvár] (91)
- Çek** Çek [< Fr. Bohème, T. *Tsek*, Mac. Tseh Ország] (91)
- Bosna** Bosna [< Fr. Bosnie, T. *Bosna*, Mac. Bosnia] (91)
- İngiliztan** İngiltere [< Fr. Bretagne (büyük), T. *Ingliztán*, Mac. Angol Ország] (91)
- Bursa** Bursa [< Fr. Brousse, T. *Bursza*, Mac. Bursza] (91)
- Budin** Budin [< Fr. Bude, T. *Budin*, Mac. Buda] (91)
- Kayrevan** Tunus [< Fr. Caire (büyük), T. *Kajreván*, Mac. Kajró] (91)
- Kıbrıs** Kıbrıs [< Fr. Chypre, T. *Kibriz*, Mac. Tziprium] (91)
- Çinümaçin** Çin [< Fr. Chine, T. *Tsinumatsin*, Mac. Kína] (91)
- Kırakow** Krakow [< Fr. Cracovie, T. *Kirakov*, Mac. Krakóvia] (91)
- Kırım** Kırım, Ukrayna [< Fr. Crimée, T. *Krım*, Mac. Krímea] (91)
- Cirit** Girit [< Fr. Crète, T. *Dzsirit*, Mac. Kréta] (91)
- Hırvat** Hırvatistan [< Fr. Croatie, T. *Kirvát*, Mac. Horváth Ország] (91)
- Kürfüz** Korfu [< Fr. Corfou, T. *Kürfüz*, Mac. Korfü] (91)
- Kandiye** Kandiye, Girit [< Fr. Candie, T. *Kandija*, Mac. Kandia] (91)
- [İ]stambol** İstanbul [< Fr. Constantinople, T. *Sztambol*, Mac. Sztambúl] (91)
- Danya** Danimarka [< Fr. Danemarc, T. *Danja*, Mac. Dánia] (91)
- Mısır** Mısır [< Fr. Egypte, T. *Miszir*, Mac. Egyiptum] (91)
- Rumeli** Rumeli [< Fr. Europe, T. *Rumili*, Mac. Európa] (91)
- Felemenk** Felemenk [< Fr. Flandre, T. *Flemenk*, Mac. Flandria] (91)
- França** Fransa [< Fr. France, T. *Frantza*, Mac. Frantzia Ország] (91)
- Gelibolu** Gelibolu [< Fr. Gallipoli, T. *Geloboli*, Mac. Gallipolis] (91)
- Cenevriz** Ceneviz [< Fr. Gènes, T. *Dzsenevriz*, Mac. Gyénua] (91)
- Gürcistan** Gürcistan [< Fr. Géorgie, T. *Gurgisztán*, Mac. Gyeorgyia] (91)
- Macar Vilayeti** Macaristan [< Fr. Hongrie, T. *Madzsar Vilájet*, Mac. Magyar Ország] (91)
- Kudüs-i Şerif** Kudüs [< Fr. Jerusalem, T. *Kudsi Serif*, Mac. Jerusalem] (91)
- [İ]talya** İtalya [< Fr. Italie, T. *Talia*, Mac. Olasz Ország] (91)

- [H]indistan** Hindistan [< Fr. Inde, T. *Indisztán*, Mac. India] (91)
- Arnavut** Arnavut [< Fr. Illyrie, T. *Arnaut*, Mac. Illirium] (91)
- Münefse** Münefse [< Fr. Malvoisie, T. *Münefse*, Mac. Malvázia] (91)
- Kabe** Kabe [< Fr. Mecque, T. *Kabeh*, Mac. Mekka] (91)
- Filibe Vilayet[i]** Filibe, Bulgaristan [< Fr. Macédoine, T. *Filibe Vilájet*, Mac. Matzedónia] (91)
- Diyarbakır** Diyarbakır [< Fr. Mésopotamie, T. *Diarbekir*, Mac. Mezopotámia] (91)
- Moskov** Moskova [< Fr. Moscovie, T. *Moszkov*, Mac. Muszka Ország] (91)
- Mora** Mora [< Fr. Morée, T. *Morá*, Mac. Mórea] (91)
- Mitili** Midilli Adası [< Fr. Mitilène, T. *Mitili*, Mac. Mitiléni Sziget] (91)
- [092]**
- Boğda[n]** Moldova [< Fr. Moldavie, T. *Bughda*, Mac. Moldva] (92)
- Maltiz** Malta Adası [< Fr. Malte, T. *Maltiz*, Mac. Malta Szigete⁴¹] (92)
- İzmid** İzmit [< Fr. Nicomédie, T. *Iszmid*, Mac. Nikodemia] (92)
- İzник** İznik [< Fr. Nicée, T. *Isznik*, Mac. Nítzea] (92)
- Naşka** Nakşa Adası [< Fr. Naxos, T. *Naszka*, Mac. Naxos Sziget] (92)
- Portugez Vilayeti** Portekiz [< Fr. Portugal, T. *Portugez Villajet*, Mac. Portugallia] (92)
- Acemistan** İran [< Fr. Perse, T. *Adzsemisztán*, Mac. Persia] (92)
- Leh** Polonya [< Fr. Pologne, T. *Leh*, Mac. Lengyel Ország] (92)
- Dobra Venedik** Dubrovnik [< Fr. Raguse, T. *Dobra Venedik*, Mac. Ragúza] (92)
- Kızıl Alma** Roma [< Fr. Rome, T. *Kizil Alma*, Mac. Róma] (92)
- Rus** Rusya [< Fr. Russie, T. *Rusz*, Mac. Orosz] (92)
- Samus** Sisam Adası [< Fr. Samos, T. *Szamusz*, Mac. Szamos Szigete] (92)
- Seyda** Sidonya [< Fr. Sidonie, T. *Szédá*, Mac. Szidónia] (92)
- Silistre** Silistre [< Fr. Silistrie, T. *Szilisztre*, Mac. Szilisztria] (92)
- Sakız** Sakız Adası [< Fr. Scio, T. *Szakiz*, Mac. Sió Sziget] (92)

⁴¹ Metinde *Sigete*.

Tatar Vilayeti İskit [< Fr. Scythie, T. *Tatár Vilájeti*, Mac. Tatár Ország] (92)

Sırf Sırbistan [< Fr. Serbia⁴², T. *Szırf*, Mac. Szervia] (92)

Şan Şam [< Fr. Syria⁴³, T. *Zsian*, Mac. Sziria Szigete] (92)

Selanik Selanik [< Fr. Salonique, T. *Szelanik*, Mac. Szalonika] (92)

İstendil İstendil Adası [< Fr. Tino, T. *Isztendil*, Mac. Tíno Szigete] (92)

Trabizan Trabzon [< Fr. Trébisonde, T. *Trabizan*, Mac. Trebizonda] (92)

Bozcaada Bozcaada [< Fr. Ténédos, T. *Bezsia*, Mac. Tenedoz Szigete] (92)

Tirakolos Trablus [< Fr. Tripoli, T. *Tirakolosz*, Mac. Tripoli] (92)

Tunis Tunus [< Fr. Tunis, T. *Tuniz*, Mac. Túniz] (92)

Erdel Transilvanya (Romanya'da) [< Fr. Transylvanie, T. *Erdel*, Mac. Erdély Ország] (92)

Venedik Venedik [< Fr. Venise, T. *Venedik*, Mac. Velentze] (92)

Beç Viyana [< Fr. Vienne, T. *Bets*, Mac. Béts] (92)

2.4. Bazı milletlerin adları

İngiliz İngiliz [< Fr. Anglais, T. *Ingliz*, Mac. Angol] (92)

Beçli Viyanalı [< Fr. Autrichien, T. *Betslű*, Mac. Ausztriai] (92)

Arnavut Arnavut [< Fr. Albanais, T. *Arnaut*, Mac. Albániai] (92)

Cezayirli Cezayirli [< Fr. Algérien, T. *Dzsezairlű*, Mac. Algyiriai] (92)

Arap Arap [< Fr. Arabe, T. *Arab*, Mac. Arabs] (92)

Ermeni Ermeni [< Fr. Arménien, T. *Ermeni*, Mac. Örmény] (92)

Çekli Çek, Çekyalı [< Fr. Bohème veya Bohémien, T. *Tseklű*, Mac. Tseh] (92)

Bosnalı Bosnalı [< Fr. Bosnien, T. *Bosnalű*, Mac. Bosnyák] (92)

Bulgar Bulgar [< Fr. Bulgare, T. *Bulgar*, Mac. Bulgár] (92)

Kandıyalı Kandıyalı [< Fr. Candiote, T. *Kandiali*, Mac. Kandiai] (92)

Giritli Giritli [< Fr. Crétois, T. *Giritli*, Mac. Krétai] (92)

[093]

Kürfüzlü Korfulu [< Fr. Corfiote, T. *Kürfüzlű*, Mac. Krétai] (93)

⁴² Metinde *Servie*.

⁴³ Metinde *Syra*.

İstambol[ı]u İstanbullu [< Fr. Constantinopolitain, T. *Isztambolú*, Mac. Sztambuli] (93)

Hırvatlı Hırvat [< Fr. Croate, T. *Kirvatli*, Mac. Horváth] (93)

Kazak Kazak [< Fr. Cosaque, T. *Kazak*, Mac. Kozák] (93)

Danyalı Danimarkalı [< Fr. Danois, T. *Danjalú*, Mac. Dánus] (93)

Fransız Fransız [< Fr. Français, T. *Fransziz*, Mac. Frantzia] (93)

Rum Rum [< Fr. Grec, T. *Rum*, Mac. Görög] (93)

Urum Rum [< Fr. Grec, T. *Urum*, Mac. Görög] (93)

Macar Macar [< Fr. Hongrois, T. *Madzsar*, Mac. Magyar] (93)

[İ]talyan İtalyan [< Fr. Italien, T. *Talian*, Mac. Olasz] (93)

Yahudi Yahudi [< Fr. Juif, T. *Jahudi*, Mac. Zsidó] (93)

Çifut Yahudi [< Fr. Juif, T. *Tsifüt*, Mac. Zsidó] (93)

Lehli Leh, Polonyalı [< Fr. Polonais, T. *Lehli*, Mac. Lengyel] (93)

Acemi İranlı [< Fr. Persan, T. *Adzsemi*, Mac. Persziai] (93)

Portugez Portekizli [< Fr. Portugais, T. *Portugez*, Mac. Portugalliai] (93)

Moskov Rus [< Fr. Russe, T. *Moszkov*, Mac. Orosz] (93)

Kız[ıl]almalı Romalı [< Fr. Romain, T. *Kızalmalú*, Mac. Római] (93)

Tatar Tatar [< Fr. Scythe, T. *Tatár*, Mac. Sziťjai] (93)

Osmanlı Osmanlı [< Fr. Turc, T. *Oszmanlú*, Mac. Török] (93)

Ulaklı Ulahlı [< Fr. Valaque, T. *Ulaklú*, Mac. Oláh] (93)

Venedikli Venedikli [< Fr. Vénitien, T. *Venedikli*, Mac. Velentzei] (93)

Beçli Viyanalı [< Fr. Viennois, T. *Betslú*, Mac. Bétsi] (93)

2.5. Nehir adları

Özi Suyu Dinyeper [< Fr. Le Boristhène, T. *Öziszujú*, Mac. Borisztenes] (93)

Tuna Tuna [< Fr. Le Danube, T. *Ton*, Mac. Duna] (93)

Meriç Meriç [< Fr. l' Ebre, T. *Merdzsin*, Mac. Ebró] (93)

Fırat Fırat [< Fr. l' Eufate, T. *Furat*, Mac. Eufrates] (93)

Abıhind İndüs [< Fr. l' Indus, T. *Abihind*, Mac. Indus] (93)

Ürdün Ürdün [< Fr. l' Jourdain, T. *Ürdün*, Mac. Jordáu] (93)

Turla Suyu Dinyester [< Fr. le Dniester, T. *Turlaszujú*, Mac. Nieszter] (93)

Nil Nil Nehri [< Fr. le Nil, T. *Nil*, Mac. Nílus] (93)

Sava Sava [< Fr. la Save, T. *Szava*, Mac. Száva] (93)

2.6. Dağ adları

Balkanlar Balkanlar [< Fr. Les Alpes, T. *Balkanlár*, Mac. Olasz havasok] (93)

Ağrı Dağı Ağrı Dağı [< Fr. l' Ararat, T. *Aghirdaghi*, Mac. Ararát] (93)

Keşiş Dağı Keşiş Dağı, Uludağ [< Fr. l' Olympe, T. *Kesisdaghi*, Mac. Olympus] (93)

Tur Dağı Tur Dağı [< Fr. l' Sinaï, T. *Turdaghi*, Mac. Szinai hegye] (93)

[094]

Sayhun Dağı Sion Dağı [< Fr. le Sion, T. *Szájhun*, Mac. Szión hegye] (94)

Tabur Tabor Dağı (Fransız Alplerinde) [< Fr. le Tabor, T. *Tabur*, Mac. Tátor hegye] (94)

Balkan Balkan Dağı [< Fr. le Hémus, T. *Balkán*, Mac. Bulgariiai hegyek] (94)

Kaf Dağı Kaf Dağı [< Fr. le Caucase, T. *Kafdaghi*, Mac. Kaukaszus] (94)

Pirene Dağları Pirene Dağları [< Fr. le Pyrénées, T. *Frenkdaghlari*, Mac. Pireneusok] (94)

2.7. Gök cisimlerinin adları

Allah Allah [< Fr. Dieu, T. *Allah*, Mac. Isten] (94)

yaratıcı yaratıcı [< Fr. le créateur, T. *jaradidzsi*, Mac. teremő] (94)

mevlüt dogmaklık mevlit doğmalık [< Fr. le naissance, T. *mevlut*, *dogmaglik*; Mac. születés] (94)

vaftiz vaftiz [< Fr. le baptême⁴⁴, T. *vaftiz*, Mac. keresztség] (94)

din din [< Fr. la foi, T. *din*, Mac. hit, vallás] (94)

ummud umut [< Fr. l' espérance, T. *ummúd*, Mac. reménység] (94)

muhabbet muhabbet [< Fr. la charité, T. *mühabbet*, Mac. szeretet] (94)

haç haç [< Fr. la croix, T. *khats*, Mac. kereszt] (94)

ruh ruh [< Fr. l' esprit, T. *rúh*, Mac. lélek] (94)

⁴⁴ Metinde *batême*.

can can [< Fr. l' esprit, T. *dzsán*, Mac. lélek] (94)

gök gök [< Fr. le ciel, T. *gök, göj*; Mac. eg] (94)

cennet cennet [< Fr. le paradis, T. *dzsennet*, Mac. paraditsom] (94)

cehennem cehennem [< Fr. l' enfer, T. *dzschennem*, Mac. pokol] (94)

ebedîlik sonsuzluk [< Fr. l' éternité, T. *ebedillik*, Mac. örökké valóság] (94)

melaik[e] melek [< Fr. l' ange, T. *melaik*, Mac. angyal] (94)

Hristiyanos Hristiyan [< Fr. le Chrétien, T. *Krisztianos*, Mac. Keresztény] (94)

Çifus Çifit, Yahudi [< Fr. le Juif, T. *Tsifús*, Mac. Zsidó] (94)

Yahud[i] Yahudi [< Fr. le Juif, T. *Javúd*, Mac. Zsidó] (94)

Müsülman Müslüman [< Fr. le Mahométan, T. *Muszulman*, Mac. Török hitű] (94)

Osmanlı Osmanlı [< Fr. le Mahométan, T. *Oszmanlı*, Mac. Török hitű] (94)

Frenk Katolik [< Fr. le Papiste, T. *Frenk*, Mac. Pápista] (94)

Ehlibid'et Protestan [< Fr. le Protestant, T. *Ehlibidet*, Mac. Protestáns] (94)

putperest putperest [< Fr. le payen, T. *putpereszt*, Mac. pogány] (94)

Şeytan Şeytan [< Fr. le Diable, T. *Sejtán*, Mac. Ördög] (94)

2.8. Anasır-ı erbaa

hava hava [< Fr. l' air, T. *hava*, Mac. levegő] (94)

ateş ateş [< Fr. le feu, T. *átes*, Mac. tűz] (94)

toprak toprak [< Fr. la terre, T. *toprák*, Mac. föld] (94)

su su [< Fr. l' eau, T. *szu*, Mac. víz] (94)

[095]

2.9. Gök olayları

dünya dünya [< Fr. le monde, T. *dunja*, Mac. világ] (95)

alem âlem [< Fr. le monde, T. *alem*, Mac. világ] (95)

yıldız yıldız [< Fr. l' étoile, T. *jildiz*, Mac. tsillag] (95)

güneş güneş [< Fr. le soleil, T. *günes*, Mac. nap] (95)

ay ay [< Fr. la lune, T. *aj*, Mac. hód] (95)

dolu ay dolunay [< Fr. la pleine-lune, T. *dolú aj*, Mac. tele hórd] (95)
yeni ay yeni ay [< Fr. la nouvelle-lune, T. *jeni aj*, Mac. új hórd] (95)
gün gün [< Fr. la lumière, T. *gün*, Mac. világosság] (95)
karanlık karanlık [< Fr. l'obscurité, T. *karanlık*, Mac. setétség] (95)
gölge gölge [< Fr. l'ombre, T. *gölge*, Mac. árnyék] (95)
<ı>sicak sıcak [< Fr. la chaleur, T. *iszidzsák*, Mac. melegség] (95)
so[ğ]uk soğuk [< Fr. le froid, T. *szoúk*, Mac. hidegség] (95)
alev alev [< Fr. la flamme, T. *alév*, Mac. láng] (95)
şimşek şimşek [< Fr. l'éclair, T. *simsek*, Mac. villámlás] (95)
bulut bulut [< Fr. le nuage, T. *bulút*, Mac. felhő] (95)
fırtına fırtına [< Fr. la tempête, T. *fortuna*, Mac. szélvész] (95)
buhur buhar [< Fr. la vapeur, T. *bukhur*, Mac. göz] (95)
yağmur yağmur [< Fr. la pluie, T. *jaghmur*, Mac. esö] (95)
kar kar [< Fr. la neige, T. *kar*, Mac. hó] (95)
duman sis [< Fr. le brouillard, T. *dumán*, Mac. köd] (95)
çiy çiy [< Fr. la rosée, T. *tsigh*, Mac. harmat] (95)
les les, çiy [< Fr. la rosée, T. *lesz*, Mac. harmat] (95)
zerzele zelzele, deprem [< Fr. le tremblement de terre, T. *zerzele*, Mac. földindulás] (95)

ırmak ırmak [< Fr. la rivière, T. *ırmák*, Mac. folyóviz] (95)
deniz deniz [< Fr. la mer, T. *deniz*, Mac. tenger] (95)
rüzgar rüzgâr [< Fr. le vent, T. *ruzgiár*, Mac. szél] (95)
Meşrik maşrik, doğu [< Fr. l'orient, T. *Mesrik*, Mac. napkelet] (95)
Anadolu Anadolu [< Fr. l'orient, T. *Anadolis*, Mac. napkelet] (95)
Günbatağı Batı [< Fr. l'occident, T. *günbatagi*, Mac. napnyugot] (95)
keşişleme Güney [< Fr. le midi, T. *tesitleme*, Mac. dél] (95)
Şimal Kuzey [< Fr. le septentrion, T. *simal*, Mac. ejszak] (95)
boryas poyraz [< Fr. le septentrion, T. *boriasz*, Mac. ejszak] (95)

2.10. Zaman ve mevsim adları

vakit vakit [< Fr. le temps⁴⁵, T. *vakit*, Mac. idő] (95)

⁴⁵ Metinde *tems*.

zaman zaman [< Fr. le temps⁴⁶, T. *zamán*, Mac. idő] (95)

bahar ayı bahar [< Fr. le printemps, T. *baharaji*, Mac. tavasz] (95)

yaz yaz [< Fr. l' été, T. *jaz*, Mac. nyár] (95)

kasım kasım [< Fr. l' automne, T. *kaszim*, Mac. ősz] (95)

kış kış [< Fr. l' hiver, T. *kis*, Mac. tél] (95)

yıl yıl [< Fr. l' an, T. *jil*, Mac. esztendő] (95)

ay ay [< Fr. le mois, T. *aj*, Mac. hólnap] (95)

[096]

hafta hafta [< Fr. la semaine, T. *hafta*, Mac. hét] (96)

gün gün [< Fr. le jour, T. *gün*, Mac. nap] (96)

saat saat [< Fr. l' heure, T. *szaát*, Mac. óra] (96)

sabah sabah [< Fr. le matin, T. *szabah*, Mac. reggel] (96)

öyle öğle [< Fr. le midi, T. *öjle*, Mac. dél] (96)

akşam akşam [< Fr. le soir, T. *aksám*, Mac. estve] (96)

gece gece [< Fr. la nuit, T. *gedzse*, Mac. éj] (96)

yarı gece gece yarısı [< Fr. la minuit, T. *járigedzse*, Mac. ejfél] (96)

başla[y]ış başlangıç [< Fr. le commencement, T. *baslais*, Mac. kezdet]
(96)

yarı yarı [< Fr. le milieu, T. *jári*, Mac. közép] (96)

yarısı yarısı [< Fr. le milieu, T. *járiszi*, Mac. közép] (96)

son son [< Fr. la fin, T. *szon*, Mac. vég] (96)

2.11. Haftanın günleri

pazar gün[ü] pazar günü [< Fr. dimanche, T. *pazargün*, Mac. vásárnap]
(96)

pazar ertesi pazartesi [< Fr. lundi, T. *pazarerteszi*, Mac. hétfő] (96)

salı gün salı günü [< Fr. mardi, T. *szaligün*, Mac. kedd] (96)

çarşamba çarşamba [< Fr. mercredi, T. *tsarbsambe*, Mac. szerda] (96)

perşembe perşembe [< Fr. jeudi, T. *persembe*, Mac. tsötörtök] (96)

cuma cuma [< Fr. vendredi, T. *dzsumaa*, Mac. péntek] (96)

cuma ertesi cumartesi [< Fr. samedi, T. *dzsumaa erteszi*, Mac. szombat]
(96)

⁴⁶ Metinde *tems*.

2.12. Sultan Mahmud'un İç Mahkemesinin Memurları

Has Oda Başı Has Odabaşı [*< Khasz-Oda-Basi*] (96)

Silahdar Silahtar [*< Szilihdar*] (96)

[097]

Çohadar Çuhadar [*< Tsohodar*] (97)

Dülben[d]dar Dülbendar [*< Dülbendar*] (97)

Rikabdar Rikabdar [*< Rikiabdar*] (97)

Çamaşır başı Çamaşırıcı Başı [*< Tsamasir-Basi*] (97)

Berber Başı Berber Başı [*< Berber-Basi*] (97)

İbrikdar Ağa İbrikdar Ağa [*< Ibrikdar-Aga*] (97)

Peşirci Başı Peşirci Başı [*< Peskirdzsi-Basi*] (97)

Şerbetçi Başı Şerbetçi Başı [*< Serbedzsi-Basi*] (97)

Sofracı Başı Sofracı Başı [*< Szofradzsi-Basi*] (97)

Tırnakçı Başı Tırnakçıbaşı [*< Turnakdzsi-Basi*] (97)

Sagarcı Başı Sagarcı Başı [*< Szagardzsi-Basi*] (97)

Çaşnegir Başı Çeşnegir Başı [*< Tsasnegir-Basi*] (97)

Muhasebeci Başı Muhasebeci Başı [*< Muhaszebedzsi-Basi*] (97)

Tezkereci Başı Tezkereci Başı [*< Teszkeredzsi Basi*] (97)

Tırnakçı Başı Tırnakçı Başı [*< Tirkakdzsi-Basi*] (97)

[098]

Kapı Ağası Kapı Ağası [*< Kapu-Agaszi*] (98)

Anahtar Oğlan Anahtar Oğlanı [*< Anakhtar-Oglan*] (98)

Peşkir Oğlan Peşkir Oğlanı [*< Peskir-Oglan*] (98)

Şerbet Oğlan Şerbet Oğlanı [*< Serbet-Oglan*] (98)

İbrik Oğlan İbrik Oğlanı [*< Ibrik-Oglan*] (98)

3. BÖLÜM

SÖZLÜK

3.1. Fransızca-Türkçe-Macarca szözlük

A

alçakmak hor görmek [< Fr. abaisser, T. *altsákmak*, Mac. megalatsonítai] (98)

bırakmaklık bırakmak [< Fr. abandon, T. *brakmaklık*, Mac. elhagyás] (98)

bırakmak bırakmak [< Fr. abandonner, T. *brakmak*, Mac. elhagyni] (98)

arı arı [< Fr. abeille, T. *ári*, Mac. méh] (98)

ikrah etmek iğrenmek [< Fr. abhorrer, T. *ikráhetmek*, Mac. megvetni] (98)

derin derin [< Fr. abîme, T. *derin*, Mac. örvény] (98)

bozmak bozmak [< Fr. abolir, T. *bozmak*, Mac. kitörülai] (98)

mekruh mekruh, iğrenç [< Fr. abominable, T. *mekruh*, Mac. utálatos] (98)

ikrah ikrah, iğrenme [< Fr. abominable, T. *ikrah*, Mac. utálatos] (98)

söyleşmek söyleşmek [< Fr. aboucher, T. *szöjlesmek*, Mac. beszélgetni] (98)

bağirmek bağirmek [< Fr. aboyer, T. *bagirmek*, Mac. ugatni] (98)

kısa[l]tmak kısaltmak [< Fr. abrégé, T. *kiszátmak*, Mac. megrövidétai] (98)

zerdali zerdali [< Fr. abricot, T. *szerdali*, Mac. baratzk] (98)

yok olan yok olan [< Fr. absent (sifat), T. *jokolán*, Mac. távollévö] (98)

fena âdet kötü alışkanlık [< Fr. abus, T. *fena ádet*, Mac. visszaélés⁴⁷] (98)

medrese medrese [< Fr. académie, collège; T. *medresze*, Mac. académi] (98)

[099]

⁴⁷ Metinde visszaállás.

kabul etmek kabul etmek [< Fr. accepter, T. *kabul etmek*, Mac. elfogadni] (99)

yoldaşlık yoldaşlık [< Fr. accompagnement, T. *joldaslık*, Mac. kísérés] (99)

beraber gitmek beraber gitmek [< Fr. accompagner, T. *beraber gitmek*, Mac. kísérteni] (99)

uydurmak uydurmak [< Fr. accorder, T. *ujdurmak*, Mac. helyben badni] (99)

doğurmak doğurmak [< Fr. accoucher, T. *dogürmak*, Mac. szülni] (99)

alışmak alışmak [< Fr. accoutumer, T. *alismak*, Mac. szoktatni] (99)

kovlamak kovlamak, dedikodu etmek [< Fr. accuser, T. *kovlamak*, Mac. vadolni] (99)

satış satış [< Fr. achat, T. *szatis*, Mac. vévés] (99)

satın almak satın almak [< Fr. acheter, T. *szatinalmak*, Mac. vásárolni] (99)

kazanmak kazanmak [< Fr. acquérir, T. *kazanmak*, Mac. szerezni] (99)

amel amel, yapılan iş [< Fr. action, T. *amel*, Mac. tselekedet] (99)

hün<n>er hüner, beceriklilik [< Fr. activité, T. *hunner*, Mac. munkaság] (99)

kuv[v]et kuvvet [< Fr. activité, T. *kuvet*, Mac. munkaság] (99)

şimdi şimdi [< Fr. actuellement, T. *simdi*, Mac. most] (99)

tapıcı tapan kimse [< Fr. adoreur, T. *tapidzsi*, Mac. imádó] (99)

iz[z]et büyüklük [< Fr. adoration, T. *izet*, Mac. imádás] (99)

ikram ikram [< Fr. adoration, T. *ikrám*; Mac. imádás] (99)

tapmak tapmak [< Fr. adorer, T. *tapmak*, Mac. imádni] (99)

taadzsik almak ? [< Fr. admirer, T. *taadzsik almak*, Mac. tsudálni] (99)

yenilmek yenilmek [< Fr. adoucir, T. *jenilmek*, Mac. könnyebíteni] (99)

iş iş [< Fr. affaire, T. *is*, Mac. dolog] (99)

iz<z>et büyüklük [< Fr. affection, T. *izet*, Mac. hajlandóság] (99)

kiraya vermek kiraya vermek [< Fr. affermer, T. *kirája vermek*, Mac. árendába adni] (99)

için için [< Fr. afin que, T. *itsün*, Mac. az által, azzal] (99)

- yaş** yaş [< Fr. âge⁴⁸, T. *jas*; Mac. kor] (99)
- ömür** ömür [< Fr. âge⁴⁹, T. *ümir*, Mac. kor] (99)
- büyük<I>müş** büyümüş [< Fr. agé, T. *büjülmüs*, Mac. koros] (99)
- vekil** vekil [< Fr. agent, T. *vekil*, Mac. ügyfolytató] (99)
- kopça** kopça [< Fr. agrafe⁵⁰, T. *koptsa*, Mac. kapots] (99)
- kuzu** kuzu [< Fr. agneau, T. *kuzú*, Mac. bárány] (99)
- zarif** zarif [< Fr. agréable, T. *zarif*, Mac. kellemes] (99)
- çift** çiftçilik, tarım [< Fr. agriculture, T. *tsift*, Mac. földmívelés] (99)
- yardım etmek** yardım etmek [< Fr. aider, T. *jardin etmek*, Mac. segítni] (99)
- sirkeli** sirkeli [< Fr. aigre, T. *szirkelű*, Mac. savanyú] (99)
- ibrik** ibrik [< Fr. aiguère⁵¹, T. *ibrik*, Mac. kalma] (99)
- iğne** iğne [< Fr. aiguille, T. *ijne*, Mac. tű] (99)
- sivrilemek** bilemek, kışkırtmak [< Fr. aiguiser, T. *szivrilemek*, Mac. elesítni] (99)
- sarımsak** sarımsak [< Fr. ail, T. *szarmuszák*, Mac. fokhagyma⁵²] (99)
- kanat** kanat [< Fr. aile, T. *kanát*, Mac. szárny] (99)
- gayrı yerde** başka yerde [< Fr. ailleurs, T. *kajri jerde*, Mac. másutt] (99)
- sevmek** sevmek [< Fr. aimer, T. *szevmek*, Mac. szeretni] (99)
- böyle** böyle [< Fr. ainsi, T. *böjle*, Mac. így, úgy] (99)
- hava** hava [< Fr. air, T. *hava*, Mac. levegő] (99)
- Nemçe** Alman [< Fr. Allemand, T. *Nemtse*, Mac. Német] (99)
- gitmek** gitmek [< Fr. aller, T. *gitmek*, Mac. menni] (99)
- uzatmak** uzatmak [< Fr. allonger, T. *uzátmak*, Mac. meghosszabbítani⁵³] (99)

[100]

- yanmak** yanmak [< Fr. allumer, T. *janmak*, Mac. égetni, gyújtani] (100)
- kibrit** kibrit [< Fr. allumette, T. *kibrit*, Mac. kingyertja] (100)

⁴⁸ Metinde *age*.

⁴⁹ Metinde *age*.

⁵⁰ Metinde *agraffe*.

⁵¹ Metinde *aiguere*.

⁵² Metinde *foghayma*.

⁵³ Metinde *meghosszabbítani*.

- kav** kav⁵⁴ [< Fr. amadou, T. *kav*, Mac. tapl6] (100)
- badem** badem, ekirdek ii [< Fr. amande, T. *badem*, Mac. mandola] (100)
- sevici** sevici [< Fr. amant, T. *szevidzsi*, Mac. kedvell6] (100)
- elilik** elilik [< Fr. ambassade, T. *eltsilik*, Mac. izenetv6v6s] (100)
- eli** eli [< Fr. ambassadeur, T. *eltsi*, Mac. k6vet] (100)
- can** can [< Fr. ame, T. *dzs6n*, Mac. l6lek] (100)
- acı** acı [< Fr. am6re, T. *adzsi*, Mac. keser6] (100)
- dost** dost [< Fr. ami, T. *doszt*, Mac. bar6t] (100)
- dostluk** dostluk [< Fr. amiti6, T. *dosztl6k*, Mac. bar6ts6g] (100)
- muhabbet** sevgi [< Fr. amour, T. *m6habet*, Mac. szeretet] (100)
- seven** seven [< Fr. amoureux, T. *szeven*, Mac. szerelmes] (100)
- aşık** aşık [< Fr. amoureux, T. *esik*, Mac. szerelmes] (100)
- yıl** yıl [< Fr. an, T. *jil*, Mac. esztend6] (100)
- geminin demiri** apa, demir [< Fr. ancre, T. *jeminin demir*, Mac. vasmatska] (100)
- eşek** eşek [< Fr. 6ne, T. *eksek*, Mac. szam6r] (100)
- yok etmek** yok etmek [< Fr. an6antir, T. *joketmek*, Mac. elrontani] (100)
- bozmak** bozmak [< Fr. an6antir, T. *bozmak*, Mac. elrontani] (100)
- melaik[e]** melaik, melekler [< Fr. ange, T. *melaik*, Mac. angyal] (100)
- İngiliz** İngiliz [< Fr. Anglais, T. *İnglitz*, Mac. Angol] (100)
- arzu** arzu [< Fr. angoisse⁵⁵, T. *arzu*, Mac. f6lelem] (100)
- hayvan** hayvan [< Fr. animal, T. *hajv6n*, Mac. barom] (100)
- cefa çekmek** cefa ekmek [< Fr. animer, T. *dzsef6 tsekmek*, Mac. neki b6torkodni] (100)
- adsız** adsız [< Fr. anonyme, T. *adsziz*, Mac. n6vtelen] (100)
- duymak** duymak [< Fr. apercevoir, T. *dujmak*, Mac. eszrevenni] (100)
- g6r6nm6ř** g6r6nm6ř [< Fr. apparition, T. *g6r6nm6ř*, Mac. megjelent6s] (100)

⁵⁴ 1. Kibritin ic6adından 6nce ateş veya sigara yakmak için kullanılan ve akmak taşı 6zerine konup bir elik parçası ile vurulduğunda kıvılcım çıkarana, kurumuş, kof duruma gelmiş ağaç kabuğu, bir nevi ağaç mantarı. 2. Çok kuru, hafif ve kolay yanana (şey) (Ayverdi, 2011, s. 641a).

⁵⁵ Metinde *angoise* kaygı.

- çağırnak** çağırnak [< Fr. *appeler*, T. *tsagirmek*, Mac. hívni] (100)
- iştah** iştah [< Fr. *appétit*⁵⁶, T. *istáh*, Mac. éh] (100)
- el kakmak** alkışlamak [< Fr. *applaudir*, T. *elkacmak*, Mac. helybe hagyni] (100)
- getirmek** getirmek [< Fr. *apporter*, T. *gettirmek*, Mac. hozni] (100)
- öyrenmek** öğrenmek [< Fr. *apprendre*, T. *öjrenmek*, Mac. tanúlni, érteni] (100)
- ağnamak** anlamak [< Fr. *apprendre*, T. *aghnamak*, Mac. tanúlni, érteni] (100)
- kabul** kabul, onay [< Fr. *approbation*, T. *kabul*, Mac. helybe hagyás] (100)
- yaklaşmak** yaklaşmak [< Fr. *approcher*, T. *jaklasmak*, Mac. közelíteni] (100)
- sonra** sonra [< Fr. *après*, T. *szonra*, Mac. azután] (100)
- öbür gün** öbür gün [< Fr. *après-demain*, T. *obir gün*, Mac. hólnap után] (100)
- örümce[k]** örümcek [< Fr. *araignée*, T. *örümdzse*, Mac. pók] (100)
- mimarbaşı** mimarbaşı [< Fr. *architecte*, T. *majmarbasi*, Mac. építőmester] (100)
- defterhane** defterhane [< Fr. *archives*⁵⁷, T. *defterkhane*, Mac. levéltár] (100)
- gümüş** gümüş [< Fr. *argent*, T. *gümüs*, Mac. ezüst] (100)
- akçe** akçe [< Fr. *argent (monnaie)*, T. *aktsé*, Mac. pénz] (100)
- asker** asker [< Fr. *armée*, T. *aszker*, Mac. hadisereg] (100)
- yaraklamak** silahlandírmak [< Fr. *arme*, T. *jaraklamak*, Mac. készülni] (100)
- [101]**
- durmak** durmak [< Fr. *arrêter*, T. *durmak*, Mac. megfogni] (101)
- pey** pey, kapora [< Fr. *arrhes*, T. *pej*, Mac. felpénz] (101)
- ardında** ardında [< Fr. *arrière*, T. *ardında*, Mac. hátúl] (101)

⁵⁶ Metinde *appetit*.

⁵⁷ Metinde *archive*.

serpmek serpmek [< Fr. arroser, T. *szerpnek*, Mac. bífetskendezni] (101)

tersane tersane [< Fr. arsenal, T. *tarzkhane*, Mac. fegyverház] (101)

zanaat zanaat [< Fr. art, T. *zenaát*, Mac. mesterség] (101)

hün<n>er hüner [< Fr. art, T. *hünner*, Mac. mesterség] (101)

enginar enginar [< Fr. artichaud, T. *enginár*, Mac. ----] (101)

zanaatçı zanaatçı, esnaf [< Fr. artisan, T. *zenaátdzsi*, Mac. mesterember] (101)

kuşkonmaz kuşkonmaz [< Fr. asperge, T. *kuskonmaz*, Mac. spárga] (101)

hırsız hırsız [< Fr. assassin, T. *khirszisz*, Mac. gyilkos] (101)

soymak soymak [< Fr. assassiner, T. *sojmak*, Mac. megölni] (101)

oturmak oturmak [< Fr. asseoir, T. *oturmak*, Mac. leülni] (101)

yeter yeter [< Fr. assez, T. *jeter*, Mac. elég] (101)

üzerine düşmek üzerine düşmek [< Fr. assiéger, T. *üzerine düsmek*, Mac. megtámadni] (101)

muhasara etmek muhasara etmek, kuşatmak [< Fr. assiéger, T. *muhaszere etmek*, Mac. megtámadni] (101)

tabak tabak [< Fr. assiette, T. *tabak*, Mac. tányér] (101)

tahki[m] olmak sağlamak, güvence vermek [< Fr. assurer, T. *tahki olmak*, Mac. erösítни] (101)

mü nec[c]im müneccim, astrolog [< Fr. astrologue, T. *mü nedzsim*, Mac. tsillagvisgáló] (101)

yapışdırmak yapıştırmak [< Fr. attaquer, T. *japıs dirmak*, Mac. megtámadni] (101)

burada bu arada [< Fr. attendant, T. *burada*, Mac. az alatt] (101)

beklemek beklemek [< Fr. attendre, T. *beklemek*, Mac. várakozni] (101)

mukay[y]ed mukayyet, bağlanmış [< Fr. attention, T. *mukájed*, Mac. vigyázás] (101)

mukayedli mukayyetli [< Fr. attentif, T. *mukájedlű*, Mac. figyelmetes] (101)

zerre zerre [< Fr. atome, T. *zerré*, Mac. ----] (101)

zalim zalim [< Fr. atroce, T. *zalım*, Mac. kegyetlen] (101)

- konak** konak [< Fr. auberge, T. *konah*, Mac. vendégfogadó] (101)
- meyhane** meyhane [< Fr. auberge, T. *mejkhane*, Mac. vendégfogadó] (101)
- meyhane** meyhaneci [< Fr. aubergiste, T. *mejkhandzsi*, Mac. vendégfogadós] (101)
- asra** aşırı, ötede, ötesinde [< Fr. au-delà, T. *asra*, Mac. túl] (101)
- cesaret** cesaret [< Fr. audace, T. *dzseszaret*, Mac. merészség] (101)
- cesaretli** cesur [< Fr. audacieux, T. *dzseszaretlü*, Mac. merész] (101)
- bugün** bugün [< Fr. aujourd'hui, T. *bu gün*, Mac. ma] (101)
- sadak[a]** sadaka [< Fr. aumône, T. *szadák*, Mac. alamizsna] (101)
- arşın** arşın [< Fr. aune, T. *arsin*, Mac. réf] (101)
- tez** tez, çabuk olan, süratli [< Fr. ausitôt, T. *tez*, Mac. tüstént] (101)
- mihrab** mihrap [< Fr. autel, T. *mikrâb*, Mac. oltár] (101)
- iç yazıcı** yazar [< Fr. auteur, T. *idzsiacdizse*, Mac. indító, szerző] (101)
- kasım** kasım ayı [< Fr. automne, T. *kaszim*, Mac. óz] (101)
- gayrı** gayrı, başka, diğer [< Fr. autre, T. *kajri*, Mac. más] (101)
- il<l>eri** eskiden, bir zamanlar [< Fr. autrefois, T. *illeri*, Mac. hajdan] (101)
- yoksa** yoksa, aksi takdirde [< Fr. autrement, T. *joksa*, Mac. különben⁵⁸] (101)
- utmak** yutmak [< Fr. avaler, T. *utmak*, Mac. elnyelni] (101)
- çolmak** ilerlemek [< Fr. avancer, T. *tsolmak*, Mac. előrelépni] (101)
- öte gün** önceki gün [< Fr. avant-hier, T. *öte gün*, Mac. tegnap elött] (101)
- [102]
- fayda** fayda, yarar [< Fr. avantage, T. *fajda*, Mac. haszon] (102)
- tamahkar** tamahkâr, açgözlü [< Fr. avare, T. *tamahkiâr*, Mac. fösvény] (102)
- tamahkarlık** tamahkârlık, açgözlülük [< Fr. avarice, T. *tamahkiarlık*, Mac. fösvényiség] (102)
- ile** ile [< Fr. avec, T. *ile*, Mac. val, vel] (102)
- olacak** olacak [< Fr. avenir, T. *oladság*, Mac. jövendő] (102)

⁵⁸ Metinde *külömhén*.

- gelecek** gelecek [< Fr. *avenir*, T. *geledzsek*, Mac. jövendő] (102)
- garaz** garaz, kin [< Fr. *aversion*, T. *karez*, Mac. neheztelés⁵⁹] (102)
- adavet** adavet, düşmanlık [< Fr. *aversion*, T. *adavet*, Mac. neheztelés⁶⁰] (102)
- karşılık** karşılık [< Fr. *aversion*, T. *karsilik*, Mac. neheztelés⁶¹] (102)
- ikrar** ikrar, açığa söyleme [< Fr. *aveu*, T. *ikrâr*, Mac. vallástétel] (102)
- kör** kör [< Fr. *aveugle*, T. *kior*, Mac. vak] (102)
- haber** haber [< Fr. *avis*, T. *khaber*, Mac. tudosítás, tanáts adás] (102)
- öyüt** öğüt [< Fr. *avis*, T. *ojút*, Mac. tudosítás, tanáts adás] (102)
- öyüt vermek** öğüt vermek [< Fr. *aviser*, T. *ojút vermek*, Mac. tudosíttni valakit] (102)
- bildirmek** bildirmek [< Fr. *aviser*, T. *bildirmek*, Mac. tudosíttni valakit] (102)
- miyacı** meyancı, aracılık eden kimse [< Fr. *avocat*, T. *mijadzsi*, Mac. ---] (102)
- var** var [< Fr. *avoir*, T. *var*, Mac. lenni] (102)
- B**
- latife** latife [< Fr. *badinage*, T. *latife*, Mac. tréfa] (102)
- şaka** şaka [< Fr. *badinage*, T. *saká*, Mac. tréfa] (102)
- şaka etmek** şaka etmek [< Fr. *badiner*, T. *saká etmek*, Mac. tréfálni] (102)
- yüzük** yüzük [< Fr. *bague*, T. *jüszük*, Mac. gyűrű] (102)
- kira** kira [< Fr. *bail*, T. *kiráj*, Mac. bér, аренда] (102)
- hamam** hamam [< Fr. *bain*, T. *hamám*, Mac. ferdő] (102)
- öpüş** öpüş [< Fr. *baiser*, T. *öpüs*, Mac. tsók] (102)
- öpmek** öpmek [< Fr. *baiser*, T. *öpmek*, Mac. tsókolni] (102)
- teraz[i]** terazi [< Fr. *balance*, T. *teráz*, Mac. font, mázsa] (102)
- süpürg[e]** süpürge [< Fr. *balai*⁶², T. *szüpürdzs*, Mac. seprő] (102)
- süpürmek** süpürmek [< Fr. *balayer*, T. *szüpürmek*, Mac. seperni] (102)
- top oy[u]nu** top oyunu [< Fr. *balle*, T. *top ojnú*, Mac. golyóbis] (102)

⁵⁹ Metinde *nehesztelés*.

⁶⁰ Metinde *nehesztelés*.

⁶¹ Metinde *nehesztelés*.

⁶² Metinde *balay*.

sürcün sürgün [*< Fr. bannissement, T. szürdzsün, Mac. számkivetés*]
(102)

sar[r]af sarraf, kuyumcu [*< Fr. banquier, T. szaráf, Mac. pénzváltó*]
(102)

sakal sakal [*< Fr. barbe, T. szakál, Mac. szakál*] (102)

berber berber [*< Fr. barbier, T. berber, Mac. borbély*] (102)

fiçıcık fiçıcık [*< Fr. barique, T. fusidzsık, Mac. hordó*] (102)

çorab çorap [*< Fr. bas, T. tsoráb, Mac. harisnya*] (102)

alçak alçak [*< Fr. bas, T. altsák, Mac. alatson*] (102)

kay[ı]k kayak [*< Fr. bateau, T. kajk, Mac. tsónak*] (102)

kay[ı]kçı kayıkçı [*< Fr. batelier, T. kajkdzsi, Mac. hajós legény*] (102)

vurmak vurmak [*< Fr. battre, T. vurmak, Mac. verni, megüttni*] (102)

lafazan lafazan, geveze [*< Fr. bavard, T. lafazan, Mac. petyegő*] (102)

boş lakırdı boş laf [*< Fr. bavardage, T. boslakirdi, Mac. haszontalan beszéd*] (102)

boş söylemek boş söylemek [*< Fr. bavarder, T. bosszöjlemek, Mac. petyegni*] (102)

güzel güzel [*< Fr. beau, T. güzel, Mac. szép*] (102)

[103]

çok çok [*< Fr. beaucoup, T. tsok, Mac. sok*] (103)

güzellik güzellik [*< Fr. beauté, T. güzellik, Mac. szépség*] (103)

scolopax çullukgillerden uzun gagalı göçmen bir kuş [*< Fr. bécasse, T. szkolopaksza, Mac. snef*] (103)

köşk köşk [*< Fr. belvédère, T. kioszk, Mac. erkély*] (103)

dua dua [*< Fr. bénédiction, T. dua, Mac. áldás*] (103)

beşik beşik [*< Fr. berceau, T. besik, Mac. böltső*] (103)

çoban çoban [*< Fr. berger, T. tsobán, Mac. pásztor*] (103)

iktiza iktiza, gerekli olma, gerekme [*< Fr. besoin, T. ihtiza, Mac. szükség*] (103)

hayvan hayvan [*< Fr. bête, T. hajván, Mac. állat*] (103)

pancar pancar [*< Fr. betterave, T. pandzsár, Mac. veres répa*] (103)

sarı yağ tereyağı [*< Fr. beurre, T. szarijagh, Mac. vaj*] (103)

pekeyi pekiyi [*< Fr. bien, T. pekeji, Mac. jól*] (103)

arpa suyu arpa suyu, bira [< Fr. bière⁶³, T. *arpaszujú*, Mac. sör] (103)

cevahir mücevher [< Fr. bijou, T. *dzsevahir*, Mac. drágakő] (103)

cevahirci mücevherci [< Fr. bijoutier, T. *dzsevahirdzsi*, Mac. gyöngyáros] (103)

öd öd, safra [< Fr. bile, T. *öd*, Mac. epe] (103)

tezkere tezkere, билет [< Fr. billet, T. *teszkere*, Mac. tzedula] (103)

pe[k]simet bisküvi [< Fr. biscuit, T. *pezimet*, Mac. piskóta] (103)

zem zem, kötüleme, yerme [< Fr. blâme⁶⁴, T. *zem*, Mac. ótsárlás] (103)

zem[m] olmak zem olmak, kötülenmek [< Fr. blâmer⁶⁵, T. *zem olmak*, Mac. betsmelni] (103)

beyaz beyaz [< Fr. blanc, T. *bejáz*, Mac. fehér] (103)

yıkayıcı yıkayıcı [< Fr. blanchisseuse, T. *jijkajdzsi*, Mac. mosóné] (103)

küfür küfür [< Fr. blasphème, T. *kiüfür*, Mac. káromkodás] (103)

beddua beddua [< Fr. blasphème, T. *baddua*, Mac. káromkodás] (103)

küfür söylemek küfretmek [< Fr. blasphémer⁶⁶, T. *kiüfür szöjlemek*, Mac. káromkodni] (103)

zarar etmek zarar etmek [< Fr. blesser, T. *zarar etmek*, Mac. megsérteni] (103)

yara yara [< Fr. blessure, T. *jara*, Mac. seb] (103)

öküz öküz [< Fr. bœuf⁶⁷, T. *öküz*, Mac. ökör] (103)

sığır sığır [< Fr. bœuf⁶⁸, T. *szigir*, Mac. ökör] (103)

içmek içmek [< Fr. boire, T. *itsmek*, Mac. inni] (103)

odun odun [< Fr. bois, T. *odún*, Mac. fa] (103)

içecek içecek [< Fr. boisson, T. *itsedzsek*, Mac. ital] (103)

sandık sandık [< Fr. boîte, T. *szandúk*, Mac. katulya] (103)

eyi iyi [< Fr. bon, T. *ejí*, Mac. jó] (103)

devlet devlet [< Fr. bonheur, T. *dövlet*, Mac. szerentse] (103)

erken erken [< Fr. bonne, T. *erken*, Mac. korán] (103)

fes fes [< Fr. bonnet, T. *fesz*, Mac. sáпка] (103)

⁶³ Metinde *bierre*.

⁶⁴ Metinde *blame*.

⁶⁵ Metinde *blamer*.

⁶⁶ Metinde *blasphemer*.

⁶⁷ Metinde *boeuf*.

⁶⁸ Metinde *boeuf*.

şapka şapka [< Fr. bonnet, T. *sápka*, Mac. sáпка] (103)
ucuz ucuz [< Fr. bon-marché, T. *udzszús*, Mac. oltsó] (103)
kenar kenar [< Fr. bord, T. *kener*, Mac. part, széle valaminek] (103)
kambur kambur [< Fr. bossu, T. *kambúr*, Mac. görbehátú] (103)
çizme çizme [< Fr. bottes, T. *tsizme*, Mac. tsizma] (103)
keçi keçi [< Fr. bouc, T. *ketsi*, Mac. ketske] (103)
ağız ağız [< Fr. bouche, T. *aghz*, Mac. száj] (103)
kasap kasap [< Fr. boucher, T. *haszáb*, Mac. mészáros] (103)
kasaphane kasap dükkânı [< Fr. boucherie, T. *haszábkhane*, Mac. mészárszék] (103)

[104]

çamur çamur [< Fr. boue, T. *tsamúr*, Mac. sár] (104)
kopça kopça [< Fr. boucle, T. *koptsa*, Mac. kapots] (104)
zülûf zülûf, şakaklardan sarkan saç lülesi [< Fr. boucle de cheveux, T. *zuluf*, Mac. fodorított haj] (104)
kaynamak kaynamak [< Fr. bouillir, T. *kajnamak*, Mac. főzni, forni] (104)
ekmekçi ekmekçi [< Fr. boulanger, T. *ekmekdzsi*, Mac. pék] (104)
kese kese [< Fr. bourse, T. *kiszeh*, Mac. erszény] (104)
cellad cellat [< Fr. bourreau, T. *dzselád*, Mac. hóher] (104)
dükkan dükkân [< Fr. boutique, T. *tukián*, Mac. bolt] (104)
dal dal [< Fr. branche, T. *dal*, Mac. ag] (104)
budak budak [< Fr. branche, T. *budák*, Mac. ag] (104)
kol kol [< Fr. bras, T. *kol*, Mac. kar] (104)
gayretli gayretli [< Fr. brave, T. *ghajretlú*, Mac. bátor] (104)
gayret gayret [< Fr. bravoure, T. *ghajrét*, Mac. bátorság] (104)
yürek yürek [< Fr. bravoure, T. *jurek*, Mac. bátorság] (104)
koyun koyun [< Fr. brebis⁶⁹, T. *kojún*, Mac. juh] (104)
şiş şiş [< Fr. broche, T. *sis*, Mac. nyárs] (104)
nakışlamak nakış işlemek [< Fr. broder, T. *nakışlamak*, Mac. hímezni] (104)

⁶⁹ Metinde *brébis*.

duman duman [< Fr. brouillard, T. *duman*, Mac. köd] (104)
şamata şamata, söylenti [< Fr. bruit, T. *samata*, Mac. zaj, lárma] (104)
yanmak yanmak [< Fr. brûler, T. *janmak*, Mac. égni, egetni] (104)
hajvavé kabaca [< Fr. brutalement, T. *hayvani*, Mac. barommódra] (104)
çalı çalı [< Fr. buisson, T. *tsalú*, Mac. túskebokor⁷⁰] (104)

C

kalib kulübe [< Fr. cabane⁷¹, T. *kalib*, Mac. kalyiba, kunyhó] (104)
oba oba [< Fr. cabane⁷², T. *oba*, Mac. kalyiba, kunyhó] (104)
meyhane meyhane [< Fr. cabaret, T. *mejkhane*, Mac. borház] (104)
saklamak saklamak [< Fr. cacher, T. *szaklamak*, Mac. eltitkolni] (104)
gizlemek gizlemek [< Fr. cacher, T. *gizlemek*, Mac. eltitkolni] (104)
mühür mühür [< Fr. cachet, T. *mühür*, Mac. petsétnyomó] (104)
mühürlemek mühürlemek [< Fr. cacheter, T. *mühürlemek*, Mac. petsételni] (104)
kahve kahve [< Fr. café, T. *khave*, Mac. kává] (104)
bıldırıcın bıldırıcın [< Fr. caille, T. *buldurdzsin*, Mac. fűrj] (104)
çakşır çakşır, şalvar [< Fr. caleçon, T. *tsaksir*, Mac. gatya] (104)
şalvar şalvar [< Fr. caleçon, T. *salvár*, Mac. gatya] (104)
iftira iftira [< Fr. calomnie, T. *iftira*, Mac. rágalmazás] (104)
divan divan, kanepé [< Fr. canapé, T. *diván*, Mac. kanapé] (104)
ördek ördek [< Fr. canard, T. *ördek*, Mac. rétze] (104)
kalemtırış kalemtırış [< Fr. canif, T. *kalemtras*, Mac. penitzilus] (104)
top top [< Fr. canon, T. *top*, Mac. ágyú] (104)
topçu topçu [< Fr. canonnier, T. *topdzsi*, Mac. pattantyús] (104)
kavil kavil [< Fr. capitulation, T. *kavl*, Mac. egyezés] (104)
ahdname ahitname [< Fr. capitulation, T. *ahtínamé*, Mac. egyezés] (104)
ferace ferace [< Fr. capotte, T. *feredzse*, Mac. felsőruha] (104)
tabiat tabiat, karakter [< Fr. caractère, T. *tabiet*, Mac. elme, szíy] (104)
kervan kervan [< Fr. caravane⁷³, T. *kievrán*, Mac. utazósereg] (104)

⁷⁰ Metinde *töskebokor*.

⁷¹ Metinde *cabanne*.

⁷² Metinde *cabanne*.

⁷³ Metinde *caravanne*.

[105]

araba araba [< Fr. *carrosse*⁷⁴, T. *araba*, Mac. *kotsi*] (105)

havuç havuç [< Fr. *carotte*, T. *havuc*, Mac. *répa*] (105)

kırmak kırmak [< Fr. *casser*, T. *kirmak*, Mac. *eltörni*] (105)

sandık sandık [< Fr. *cassette*, T. *szandúk*, Mac. *kátorya*] (105)

nukián ? [< Fr. *catarre*, T. *nukián*, Mac. *nátha*] (105)

nuzsla ? [< Fr. *catarre*, T. *nuzsla*, Mac. *nátha*] (105)

intibah uyanıklık [< Fr. *caution*, T. *intibah*, Mac. *kezesség*] (105)

mağara mağara [< Fr. *caverne*, T. *maghara*, Mac. *üreg*] (105)

koyvermek koyvermek, bırakmak [< Fr. *céder*, T. *kojvermek*, Mac. *altalengedni*] (105)

kuşak kuşak, kemer [< Fr. *ceinture*, T. *kusák*, Mac. *öv*] (105)

namlı namlı, ünlü [< Fr. *celèbre*, T. *namlú*, Mac. *híres*] (105)

namdar namlı, ünlü [< Fr. *celèbre*, T. *namdár*, Mac. *híres*] (105)

bikir kızlık [< Fr. *célibataire*, T. *bikir*, Mac. *nyötelen*] (105)

kül kül [< Fr. *cendre*, T. *kiul*, Mac. *hamu*] (105)

bu arada bu arada, bununla birlikte [< Fr. *cependant*, T. *búarada*, Mac. *azonban*] (105)

tabut tabut [< Fr. *cercueil*, T. *tabut*, Mac. *koporsó*] (105)

teklif teklif [< Fr. *cérémonie*, T. *teklif*, Mac. *tzeremónia*] (105)

sığın sığın, alageyik [< Fr. *cerf*, T. *szigin*, Mac. *tseresnye*] (105)

kiraz kiraz [< Fr. *cérise*, T. *kirez*, Mac. *üreg*] (105)

gerçek gerçek, kesin [< Fr. *certain*, T. *gertsek*, Mac. *bizonyos*] (105)

gerçeklik gerçeklik, kesinlik [< Fr. *certitude*, T. *gertseklík*, Mac. *valóság*] (105)

bey[n]i beyin [< Fr. *cervelle*, T. *bejú*, Mac. *ágyvelő*] (105)

bitmek bitmek [< Fr. *cesser*, T. *bitmek*, Mac. *megszünni*] (105)

durmak durmak [< Fr. *cesser*, T. *durmak*, Mac. *megszünni*] (105)

bunun için bunun için [< Fr. *c'est pourquoi*, T. *bunun itsün*, Mac. *azert*] (105)

herkes herkes [< Fr. *chacun*, T. *herkesz*, Mac. *kiki*] (105)

⁷⁴ Metinde *carosse*.

cefa cefa [< Fr. *chagrin*, T. *dzsefa*, Mac. kedvetlenség] (105)

sıklet sıklet, ağırlık [< Fr. *chagrin*, T. *sziklet*, Mac. kedvetlenség] (105)

et et [< Fr. *chair*, T. *et*, Mac. hús] (105)

zincir zincir [< Fr. *chaîne*, T. *zindzsir*, Mac. lántz] (105)

iskemle iskemle [< Fr. *chaise*, T. *iskemle*, Mac. szék] (105)

<ı>sıcak sıcak [< Fr. *chaleur*, T. *iszidzsák*, Mac. melegség] (105)

oda oda [< Fr. *chambre*, T. *oda*, Mac. szoba] (105)

teve deve [< Fr. *chameau*, T. *teve*, Mac. teve] (105)

tarla tarla [< Fr. *champ*, T. *tarla*, Mac. szántóföld] (105)

mantar mantar [< Fr. *champignon*, T. *mantar*, Mac. gomba] (105)

mum mum [< Fr. *chandelle*, T. *mum*, Mac. gyertya] (105)

kandil kandil [< Fr. *chandelle*, T. *kandil*, Mac. gyertya] (105)

şamdan şamdan [< Fr. *chandelier*, T. *samdán*, Mac. gertyatartó] (105)

deyiştirmek değiştirmek [< Fr. *changer*, T. *dejistirmek*, Mac. tserélni, váltani] (105)

türkü türkü [< Fr. *chanson*, T. *türkü*, Mac. enek] (105)

ırlamak yırlamak, türkü söylemek [< Fr. *chanter*, T. *ırlamak*, Mac. énekelni] (105)

türkü çığırmak türkü söylemek [< Fr. *chanter*, T. *türkü tsagirmek*, Mac. énekelni] (105)

şapka şapka [< Fr. *chapeau*, T. *sapka*, Mac. kalap] (105)

iblik kısırlaştırılmış yavru horoz [< Fr. *chapon*, T. *iblik*, Mac. kappan⁷⁵] (105)

yanan kömür yanán kömür [< Fr. *charbon*, T. *janán kiömür*, Mac. szén] (105)

mansıb mansıp, makam [< Fr. *charge*, T. *mansúb*, Mac. tisztség, hivatal] (105)

mürtebe yük [< Fr. *charge*, T. *mürtebe*, Mac. tisztség, hivatal] (105)

yükletmek yükletmek [< Fr. *charger*, T. *jukletmek*, Mac. megterhelni] (105)

[106]

⁷⁵ Metinde *kappany*.

- sapan** sapan [< Fr. charrue, T. *szapán*, Mac. eke] (106)
- av** av [< Fr. chasse, T. *av*, Mac. vadászat] (106)
- avlamak** avlamak [< Fr. chasser, T. *avlamak*, Mac. vadászni] (106)
- kovmak** kovmak [< Fr. chasser (mettre dehors), T. *kovmak*, Mac. elűzni] (106)
- av<a>cı** avcı [< Fr. chasseur, T. *avadzsi*, Mac. vadász] (106)
- kedi** kedi [< Fr. chat, T. *kedí*, Mac. matska] (106)
- kestane** kestane [< Fr. chataigne, T. kiesztané, Mac. gesztenye] (106)
- kazan** kazan [< Fr. chaudron, T. kazan, Mac. serpenyő] (106)
- kazancı** kazancı [< Fr. chaudronnier, T. *kazandzsi*, Mac. kolonpáros] (106)
- ısıtmak** ısıtmak [< Fr. chauffer⁷⁶, T. *isitmek*, Mac. melegétui] (106)
- saçsız** saçsız [< Fr. chauve, T. *szatssziz*, Mac. kopasz] (106)
- kireç** kireç [< Fr. chaux, T. *kireg*, Mac. mész] (106)
- gömlek** gömlek [< Fr. chemise, T. *gömlek*, Mac. ing] (106)
- yol** yol [< Fr. chemin, T. *jol*, Mac. út] (106)
- ocak** ocak, şömine [< Fr. cheminée, T. *odzsák*, Mac. kamin] (106)
- meşe** meşe [< Fr. chêne⁷⁷, T. *mesztse*, Mac. tölgyfa] (106)
- aramak** aramak [< Fr. chercher, T. *aramak*, Mac. keresni] (106)
- pahalı** pahalı [< Fr. cher, T. *pahalú*, Mac. drága] (106)
- at** at [< Fr. cheval, T. *at*, Mac. ló] (106)
- beygir** beygir [< Fr. cheval, T. *bejgir*, Mac. ló] (106)
- beyzade** beyzade [< Fr. chevalier, T. *bejzaadé*, Mac. lovas vitéz] (106)
- saç** saç [< Fr. cheveux, T. *szats*, Mac. haj] (106)
- köpek** köpek [< Fr. chien, T. *kiopek*, Mac. kutya] (106)
- sayı** sayı [< Fr. chiffre⁷⁸, T. *szajeh*, Mac. számbetű] (106)
- cer[r]ah** cerrah [< Fr. chirurgien, T. *dzseráh*, Mac. seborvos] (106)
- şey** şey [< Fr. chose, T. *sej*, Mac. dolog] (106)
- nesne** nesne [< Fr. chose, T. *neszne*, Mac. dolog] (106)
- seçmek** seçmek [< Fr. choisir, T. *szetsmek*, Mac. választani] (106)

⁷⁶ Metinde *chauffer*.

⁷⁷ Metinde *chêne*.

⁷⁸ Metinde *chifre*.

seçilmeklik seçilmeklik [< Fr. choix, T. *szetsilmeklik*, Mac. választás] (106)

la<k>hana lahana [< Fr. chou, T. *lakhana*, Mac. káposzta] (106)

gök gök [< Fr. ciel, T. *gök*, Mac. ég] (106)

göy göl [< Fr. ciel, T. *göy*, Mac. ég] (106)

leylek leylek [< Fr. cigogne⁷⁹, T. *lejlek*, Mac. gólya] (106)

mezarlık mezarlık [< Fr. cimétière, T. *mezarlık*, Mac. temetőhely] (106)

etraf etraf [< Fr. circonstance, T. *etráf*, Mac. körülállás] (106)

furzat firsat [< Fr. circonstance, T. *furzát*, Mac. körülállás] (106)

balmum[u] bal mumu [< Fr. cire, T. *balmum*, Mac. viasz] (106)

makas makas [< Fr. ciseaux, T. *makász*, Mac. olló] (106)

sarnıç sarnıç [< Fr. citerne, T. *szarnits*, Mac. esővízkút] (106)

<i>limon limon [< Fr. citron, T. *ilimon*, Mac. tiztrom] (106)

sevgili sevgili [< Fr. civil, T. *sevgülü*, Mac. emberséges] (106)

tatlı tatlı [< Fr. civil, T. *tatlı*, Mac. emberséges] (106)

açık açık [< Fr. clair, T. *atsık*, Mac. világos] (106)

anahtar anahtar [< Fr. clef, T. *anaktar*, Mac. kulcs] (106)

enser çekiçle dövülerek yapılan demir çivi [< Fr. clou, T. *enszer*, Mac. szeg] (106)

arabacı arabacı [< Fr. cocher, T. *arabadzsi*, Mac. kocsis] (106)

[107]

domuz domuz [< Fr. cochon, T. *domuz*, Mac. disznó] (107)

yürek yürek [< Fr. cœur⁸⁰, T. *jurek*, Mac. szív] (107)

ezberde ezbere [< Fr. [par] cœur⁸¹, T. *eszberde*, Mac. könyv nélkül] (107)

sandık sandık [< Fr. coffre, T. *szandúk*, Mac. láda] (107)

köşe köşe [< Fr. coin, T. *kiöse*, Mac. köz] (107)

öfke öfke [< Fr. colère, T. *öfke*⁸², Mac. harag] (107)

dargınlık dargınlık [< Fr. colère, T. *darghinlik*, Mac. harag] (107)

sanc[ı] sancı [< Fr. colique, T. *szandzs*, Mac. kólika, hasrágás] (107)

⁷⁹ Metinde *cicogne*.

⁸⁰ Metinde *coeur*.

⁸¹ Metinde *coeur*.

⁸² Metinde *örke*.

kolun szitemi kolun sitemi, sancı [< Fr. colique, T. *kolun szitemi*, Mac. kólíka, hasrágás] (107)

dağcık dağcık, tepe [< Fr. colline, T. *daghdzsík*, Mac. domb] (107)

direk direk, sütun, kolon [< Fr. colonne, T. *direk*, Mac. oszlop] (107)

cenk cenk, savaş [< Fr. combat, T. *dzsenk*, Mac. hadakozás] (107)

döyü[ş] dövüş [< Fr. combat, T. *döjü*, Mac. hadakozás] (107)

karşı durmak karşı durmak [< Fr. combattre, T. *karsi durmak*, Mac. hadakozni] (107)

döyüşmek dövüşmek [< Fr. combattre, T. *döjüsmek*, Mac. hadakozni] (107)

kaç kaç [< Fr. combien, T. *kats*, Mac. mennyi] (107)

tabid komedi [< Fr. comédie, T. *tabíd*, Mac. színjáték] (107)

alışveriş alışveriş [< Fr. commerce, T. *alışverişis*, Mac. kereskedés] (107)

başlamak başlamak [< Fr. commencer, T. *baslamak*, Mac. kezdeni] (107)

etmek etmek [< Fr. commettre, T. *etmek*, Mac. tselekedni] (107)

alessevi[y]e ortak, denk [< Fr. commun, T. *alészevie*, Mac. közönséges] (107)

yoldaş yoldaş [< Fr. compagnon, T. *ioldás*, Mac. pajtás] (107)

benzetmek benzetmek, karşılaştırmak [< Fr. comparer, T. *benzetmek*, Mac. öszve hásonlítani] (107)

teklif teklif [< Fr. compliment, T. *teklif*, Mac. köszöntés] (107)

ağnamak anlamak [< Fr. comprendre, T. *aghnamak*, Mac. megfogni, érteni] (107)

hesab hesap [< Fr. compte, T. *hiszáb*, Mac. számodás] (107)

say[ı] sayı [< Fr. compte, T. *száj*, Mac. számodás] (107)

saymak saymak [< Fr. compter, T. *szajmak*, Mac. számlálni] (107)

ağnamek anlamak [< Fr. concevoir, T. *aghnamek*, Mac. megfogni] (107)

bitirmek bitirmek [< Fr. conclure, T. *bitirmek*, Mac. elvégezni] (107)

netice netice, sonuç [< Fr. conclusion, T. *nesidzse*, Mac. vég, végezet] (107)

hıyar hıyar, salatalık [< Fr. concombre, T. *khijar*, Mac. ugorka] (107)

odalık odalık, bir erkeğin nikâhsız olarak aldığı kadın [< Fr. concubine, T. *odalık*, Mac. hálótárs] (107)

kuma kuma [< Fr. concubine, T. *kuma*, Mac. hálótárs] (107)

kılavuz kılavuz [< Fr. conducteur, T. *kolaghuz*, Mac. vezető] (107)

yoldaşlık yoldaşlık [< Fr. conduite, T. *joldaslık*, Mac. késéret] (107)

umud umut [< Fr. confiance, T. *ummúd*, Mac. bizakodás] (107)

ummak ummak [< Fr. confier, T. *ummak*, Mac. rábízni] (107)

karişmak karişmak, kariştırmak [< Fr. confondre, T. *karismak*, Mac. megzavarni] (107)

izin izin [< Fr. congé, T. *izin*, Mac. elbutsúzás] (107)

cesaret olmak cesaret etmek [< Fr. conjecturer, T. *dzseszaret olmak*, Mac. vélni] (107)

aşinalık aşinalık [< Fr. connaissance, T. *asinalık*, Mac. esméret] (107)

bilmek bilmek [< Fr. connaître, T. *bilmek*, Mac. esmerni] (107)

tanımak tanımak [< Fr. connaître, T. *tanımak*, Mac. esmerni] (107)

insaf insaf [< Fr. conscience, T. *insáf*, Mac. lelkieméret] (107)

yürek yürek [< Fr. conscience, T. *jurek*, Mac. lelkieméret] (107)

öyüt ögüt [< Fr. conseil (le, (avis)), T. *ojút*, Mac. tanátsadás] (107)

nasihat nasihat [< Fr. conseil (le, (avis)), T. *naszahát*, Mac. tanátsadás] (107)

divan divan [< Fr. conseil (le, (sénat)), T. *diván*, Mac. tanáts] (107)

kabul etmek kabul etmek [< Fr. consentir, T. *kabul etmek*, Mac. megegyezni benne] (107)

[108]

naillik naillik [< Fr. conséquence, T. *naillik*, Mac. következés] (108)

ikram ikram [< Fr. conséquence, T. *ikrám*, Mac. következés] (108)

iz[z]et izzet [< Fr. considération, T. *izet*, Mac. nagyrabetsülés] (108)

ikram ikram [< Fr. considération, T. *ikrám*, Mac. nagyrabetsülés] (108)

tesel[|]a teselli [< Fr. consolation, T. *teszela*, Mac. vigasztalás] (108)

sevinç sevinç [< Fr. consolation, T. *szevinds*, Mac. vigasztalás] (108)

israf etmek israf etmek [< Fr. consommer, T. *iszráf etmek*, Mac. megemészteni] (108)

dindarlık dindarlık [< Fr. *constance*, T. *dindarlik*, Mac. állhatatosság⁸³] (108)

herarlık kararlılık [< Fr. *constance*, T. *herarlik*, Mac. állhatatosság⁸⁴] (108)

dindar dindar [< Fr. *constant*, T. *dindár*, Mac. állhatatos⁸⁵] (108)

bakmak bakmak [< Fr. *contempler*, T. *bakmak*, Mac. szemlèlni] (108)

hoşnut hoşnut [< Fr. *content*, T. *khosnú*t, Mac. megelégedett] (108)

hoşnut olmak hoşnut olmak [< Fr. *contenter*, T. *khosnú*t *olmak*, Mac. kielégetni] (108)

tersine tersine, aksine [< Fr. *contraire*, T. *terszine*, Mac. ellenben, inkább] (108)

karşı karşı [< Fr. *contre*, T. *karsi*, Mac. ellen] (108)

haraç haraç [< Fr. *contribution*, T. *kharats*, Mac. adó] (108)

yenmek yenmek [< Fr. *convaincre*, T. *jengmek*, Mac. meggyözni] (108)

münasib münasip, uygun [< Fr. *convenance*, T. *münaszib*, Mac. illendőség] (108)

lakırdı lakırtı, söz [< Fr. *conversation*, T. *lakirdi*, Mac. beszélgetés] (108)

cenaze cenaze [< Fr. *convoi*, T. *dzseneze*, Mac. temetés] (108)

horoz horoz [< Fr. *coq*, T. *korosz*, Mac. kakas] (108)

mercan mercan [< Fr. *corail*, T. *merdzsán*, Mac. kláris] (108)

karga karga [< Fr. *corbeau*, T. *kargha*, Mac. holló] (108)

ip ip [< Fr. *cordon*, T. *ip*, Mac. sinór, kötél] (108)

papu[ç]çu ayakkabıcı [< Fr. *cordonnier*, T. *papudzi*, Mac. varga] (108)

boynuz boynuz [< Fr. *corne*, T. *bojnúz*, Mac. szarv] (108)

ten ten [< Fr. *corps*, T. *ten*, Mac. test] (108)

vücut vücut [< Fr. *corps*, T. *vudzsúd*, Mac. test] (108)

yan yan [< Fr. *côte*, T. *jan*, Mac. oldal] (108)

pamuk pamuk [< Fr. *coton*, T. *pambuk*, Mac. pamut] (108)

boyun boyun [< Fr. *cou*, T. *bojún*, Mac. nyak] (108)

yatmak yatmak [< Fr. *coucher*, T. *jatmak*, Mac. feküdni] (108)

⁸³ Metinde *állhatatosság*.

⁸⁴ Metinde *állhatatosság*.

⁸⁵ Metinde *állhatatos*.

döşek döşek [< Fr. *couchette*, T. *düsek*, Mac. *faágy*] (108)
dikmek dikmek [< Fr. *coudre*, T. *dikmek*, Mac. *varrani*] (108)
rengin parlak renkli [< Fr. *couleur*, T. *renghin*, Mac. *szín*] (108)
mersin mersin [< Fr. *coupable*, T. *merszin*, Mac. *büntetésreméltó*] (108)
bardak bardak [< Fr. *coupe*, T. *bardák*, Mac. *ivópohár*] (108)
kesmek kesmek [< Fr. *couper*, T. *keszme*, Mac. *elmetzeni*] (108)
kub[b]e<h> kubbe [< Fr. *coupole*, T. *kubéh*, Mac. *tető*] (108)
havlu havlu [< Fr. *cour*, T. *havlú*, Mac. *udvar*] (108)
gayret gayret [< Fr. *courage*, T. *ghajret*, Mac. *kedv, szív*] (108)
gayretli gayretli [< Fr. *courageusement*, T. *ghajretile*, Mac. *bátran*] (108)
kabak kabak [< Fr. *courge*, T. *kabak*, Mac. *tök*] (108)
taç taç [< Fr. *couronne*, T. *tadzs*, Mac. *korona*] (108)
mektupçu mektupçu [< Fr. *coureur*, T. *mehktubdzsi*, Mac. *kengelfutó, levélhordozó*] (108)
koşmak koşmak [< Fr. *courir*, T. *kosmak*, Mac. *futni*] (108)
kısa kısa [< Fr. *court*, T. *kisza*, Mac. *kurta, rövid*] (108)
[109]
hısım hısım, akraba [< Fr. *cousin*, T. *kiszim*, Mac. *unoka*] (109)
bıçak bıçak [< Fr. *couteau*, T. *bitsak*, Mac. *kés, bitsak*] (109)
adet âdet [< Fr. *coutume*, T. *adet*, Mac. *szokás*] (109)
kapak kapak [< Fr. *couvercle*, T. *kapak*, Mac. *fedő*] (109)
yorgan yorgan [< Fr. *converture*, T. *jorghán*, Mac. *paplan*] (109)
kapamak kapamak [< Fr. *couvrir*, T. *kapamak*, Mac. *béfedni, bétékarni*] (109)
çamur çamur [< Fr. *craie*, T. *tsamúr*, Mac. *kréta*] (109)
korkmak korkmak [< Fr. *craindre*, T. *korkmak*, Mac. *félni*] (109)
korku korku [< Fr. *crainte*, T. *korku*, Mac. *félelem*] (109)
ürkü ürkü, korku, panik [< Fr. *crampe*, T. *ürkü*, Mac. *görts*] (109)
kurbaga[n] kurbağa [< Fr. *crapaud*, T. *kurbaghan*, Mac. *béka*] (109)
dayın alacaklı [< Fr. *créancier*, T. *dajın*, Mac. *hitelező*] (109)
yarat[ı]cı yaratıcı [< Fr. *créateur*, T. *jaratdzsi*, Mac. *teremtő*] (109)
yaratmak yaratmak [< Fr. *créer*, T. *jaratmak*, Mac. *teremteni*] (109)
alınacak alacak [< Fr. *crédit*, T. *alinadzság*, Mac. *hitel*] (109)

boş boş, oyuk [< Fr. creux, T. *bos*, Mac. üres] (109)

huy huy [< Fr. crime, T. *khuj*, Mac. gonozság] (109)

kem kem, kötü [< Fr. crime, T. *kem*, Mac. gonozság] (109)

yaramaz yaramaz [< Fr. criminel, T. *jaramáz*, Mac. büntetésreméltó] (109)

kötü kötü [< Fr. criminel, T. *kiötü*, Mac. büntetésreméltó] (109)

billur billur [< Fr. cristal, T. *billor*, Mac. kristály] (109)

bilmek bilmek [< Fr. croire, T. *bilmek*, Mac. hinni] (109)

büyük olmak büyük olmak [< Fr. croître, T. *bujuk olmak*, Mac. nőni] (109)

has has [< Fr. croix, T. *khas*, Mac. kereszt] (109)

bardak bardak [< Fr. cruche, T. *bardák*, Mac. korsó] (109)

kaşık kaşık [< Fr. cueiller, T. *kasik*, Mac. kanál] (109)

yığmak yığmak [< Fr. cueillir, T. *jigmak*, Mac. szedni] (109)

deri deri [< Fr. cuir, T. *deri*, Mac. kikiszített bőr] (109)

gön gön, işlenmiş deri [< Fr. cuir, T. *gön*, Mac. kikiszített bőr] (109)

aş[ç]ılık etmek aşçılık etmek [< Fr. cuire, T. *asilik etmek*, Mac. főzni] (109)

pişirmek pişirmek [< Fr. cuire, T. *pişirmek*, Mac. főzni] (109)

mutbak mutfak [< Fr. cuisine, T. *mutbak*, Mac. konyha] (109)

aşçı aşçı [< Fr. cuisinier, T. *astsi*, Mac. szakács] (109)

tu[n]ç tunç [< Fr. cuivre, T. *tudzs*, Mac. sárgaréz] (109)

göt göt [< Fr. cul, T. *göt*, Mac. segg] (109)

D

kadın kadın [< Fr. dame, T. *kadın*, Mac. úri aszszony] (109)

hatun hatun [< Fr. dame, T. *khatún*, Mac. úri aszszony] (109)

korku korku [< Fr. danger, T. *korku*, Mac. veszedelem] (109)

hatar tehlike [< Fr. danger, T. *hatar*, Mac. veszedelem] (109)

içeri[y]e içeriye [< Fr. dans, T. *itserie*, Mac. benne] (109)

horoz horoz [< Fr. danse, T. *khorosz*, Mac. tántz] (109)

tepmek tepmek [< Fr. danser, T. *tepmek*, Mac. tántzolni] (109)

Ton Tuna Nehri [< Fr. Danube, T. *Ton*, Mac. Duna] (109)

zar zar, yüksük [< Fr. *dé*, T. *zar*, Mac. *kotzka*] (109)

[110]

çekmek çekmek [< Fr. *déchirer*, T. *tsekmek*, Mac. *szakasztani*] (110)

niyet komak karar vermek [< Fr. *décider*, T. *nijet komak*, Mac. *meghatározni magat*] (110)

em[i]r emir [< Fr. *décision*, T. *emr*, Mac. *meghatározás*] (110)

ta[y]in tayin [< Fr. *décision*, T. *tain*, Mac. *meghatározás*] (110)

beyan etmek beyan etmek [< Fr. *déclarer*, T. *bejân etmek*, Mac. *megfejteni*] (110)

düşmek düşmek, keşfetmek [< Fr. *découvrir*, T. *dusmak*, Mac. *kitakarni*] (110)

içeri[y]e içinde [< Fr. *dedans*, T. *itserie*, Mac. *benne*] (110)

yasak etmek yasaklamak [< Fr. *défendre* (prohiber), T. *jaszák etmek*, Mac. *megtiltani*] (110)

himaye<t> etmek korumak [< Fr. *défendre* (prendre la défense de quelqu'un), T. *himájet etmek*, Mac. *óltalmazni*] (110)

himaye<t> koruma [< Fr. *défense*, T. *himájet*, Mac. *védelmezés*] (110)

inanmak inanmak [< Fr. *défier*, T. *inanmak*, Mac. *nem hinni*] (110)

ölü ölü [< Fr. *défunt*, T. *ölü*, Mac. *meghólt*] (110)

tebdil olmak değiştirmek [< Fr. *déguiser*, T. *tebdil olmak*, Mac. *öltözetet változtatni*] (110)

takamet iğrenme [< Fr. *dégoût*, T. *takámet*, Mac. *tsömör, undorodás*] (110)

dışar[ı]da dışarıda [< Fr. *dehors*, T. *disarda*, Mac. *kivül*] (110)

kahv<e>altı kahvaltı [< Fr. *déjeuner*, T. *khavealti*, Mac. *fölöstök*] (110)

durmaklık istirahat [< Fr. *délai*, T. *durmaklik*, Mac. *halasztás*] (110)

tes[l]im etmek teslim etmek [< Fr. *délivrer* (remettre), T. *teszim etmek*, Mac. *általadni*] (110)

kurtarmak kurtarmak [< Fr. *délivrer* (affranchir), T. *kurtarmak*⁸⁶, Mac. *megszabadítni*] (110)

yarın yarın [< Fr. *demain*, T. *járin*, Mac. *hólnap*] (110)

⁸⁶ Metinde *kurtamak*.

sor[u] soru [< Fr. demande, T. *szor*, Mac. kívánás] (110)

dil[e]mek dilemek [< Fr. demande, T. *dilmek*, Mac. kívánás] (110)

sormak sormak [< Fr. demander, T. *szormak*, Mac. kérdezni, kérni] (110)

yalvarmak yalvarmak [< Fr. demander, T. *jalvarmak*, Mac. kérdezni, kérni] (110)

oturmak oturmak [< Fr. demeurer, T. *oturmak*, Mac. lakni, maradni] (110)

diş diş [< Fr. dent, T. *dis*, Mac. fog] (110)

gitmek gitmek [< Fr. départ, T. *gitmek*, Mac. elmenetel] (110)

harç harç, masraf [< Fr. dépense, T. *hardzs*, Mac. költség] (110)

kaldırmak kaldırmak [< Fr. déposer, T. *kaldırmak*, Mac. letenni] (110)

aşa[ğ]ı ko[y]mak indirmek [< Fr. déposer, T. *asá komak*, Mac. letenni] (110)

sonraki sonraki [< Fr. dernier, T. *sonráki*, Mac. utolsó] (110)

en sonra son zamanlarda [< Fr. dernièrement, T. *en szonra*, Mac. utólszor] (110)

ardında ardında, arkasında [< Fr. derrière, T. *ardiuda*, Mac. hátúl] (110)

kabul etmemek kabul etmemek [< Fr. desapprouver, T. *kabul etmemek*, Mac. nem hagyni helybe] (110)

inmek inmek [< Fr. descendre, T. *enmek*, Mac. leszállani] (110)

beyaban beyaban, çöl [< Fr. désert, T. *bejaban*, Mac. pusztaság] (110)

umudu kesmek umudu kesmek [< Fr. desespérer, T. *umudu kesmek*, Mac. kétségbe esni] (110)

irsziz arsız, namussuz [< Fr. deshonneur, T. *irsziz*, Mac. betstelenség] (110)

arzu arzu [< Fr. désir, T. *arzu*, Mac. kívánság] (110)

arzulamak arzulamak [< Fr. désirer, T. *arzulamak*, Mac. kívánni] (110)

karişik karişik [< Fr. désordre, T. *karisik*, Mac. rendetlenség] (110)

em[i]r emir [< Fr. dessein, T. *emr*, Mac. meghatározás] (110)

ta[y]in tayin [< Fr. dessein, T. *tain*, Mac. meghatározás] (110)

suret suret [< Fr. dessin, T. *szüret*, Mac. rajzolás] (110)

nasib nasip [< Fr. destinée, T. *paszib*, Mac. végzés] (110)

[111]

- ikrah etmek** iğrenmek [< Fr. détester, T. *ikrâk etmek*, Mac. megvetni] (111)
- yok etmek** yok etmek [< Fr. détruire, T. *jok etmek*, Mac. elrontani] (111)
- bozmak** bozmak [< Fr. détruire, T. *bozmak*, Mac. elrontani] (111)
- borç** borç [< Fr. dette, T. *bordzs*, Mac. kötelesség] (111)
- şeytan** şeytan [< Fr. diable, T. *sejtân*, Mac. ördög] (111)
- elmas** elmas [< Fr. diamant, T. *elmâsz*, Mac. gyémánt] (111)
- Allah** Allah [< Fr. Dieu, T. *Allah*, Mac. Isten] (111)
- fark** fark [< Fr. différence, T. *fark*, Mac. kölömbözéség] (111)
- başka** başka [< Fr. différent, T. *baska*, Mac. kölömbözö] (111)
- güç** güç, zor [< Fr. difficile, T. *güts*, Mac. nehéz] (111)
- la[y]ık** layık [< Fr. digne, T. *laik*, Mac. méltó] (111)
- mansub** mansıp, makam [< Fr. dignité, T. *manszúb*, Mac. érdem, méltóság] (111)
- mürtebe** yük [< Fr. dignité, T. *mürtebe*, Mac. érdem, méltóság] (111)
- muteres** muterez, set, bent [< Fr. digue, T. *muteresz*, Mac. töltés] (111)
- azatlamak** azaltmak [< Fr. diminuer, T. *azatlamak*, Mac. kissebiteni] (111)
- öyledeyemek** öğle yemeği [< Fr. dîner, T. *öjledejemek*, Mac. ebéd] (111)
- demek** demek [< Fr. dire, T. *demek*, Mac. mondani] (111)
- söylemek** söylemek [< Fr. dire, T. *szöjlemek*, Mac. mondani] (111)
- lakırdı** lakırtı, söz [< Fr. discours, T. *lakirdi*, Mac. beszélgetés] (111)
- bela** bela [< Fr. disgrace, T. *belá*, Mac. szerentsétlenség] (111)
- musibet** musibet [< Fr. disgrace, T. *müszibet*, Mac. szerentsétlenség] (111)
- def olmak** defolmak [< Fr. disparaître, T. *def olmak*, Mac. eltünni] (111)
- nöbet** nöbet [< Fr. disposition, T. *nöbet*, Mac. rend] (111)
- sıra** sıra [< Fr. disposition, T. *szıra*, Mac. rend] (111)
- çekiş** çekme, kavga [< Fr. dispute, T. *tsekîsz*, Mac. tzivodás] (111)
- çekişmek** çekişmek, kavga etmek [< Fr. disputer, T. *tsekiszmek*, Mac. tzivakodni] (111)
- ayırmak** ayırmak [< Fr. distinguer, T. *ajirmek*, Mac. megkülömböztetni] (111)

fark etmek fark etmek [< Fr. distinguer, T. *fark etmek*, Mac. megkülönböztetni] (111)

döndürmek döndürmek [< Fr. disuader, T. *döndürmek*, Mac. ellenzeni] (111)

zevk zevk [< Fr. divertissement, T. *zeuk*, Mac. különbözőség] (111)

sefa sefa [< Fr. divertissement, T. *szefa*, Mac. különbözőség] (111)

fark fark [< Fr. divorce, T. *fark*, Mac. mulatság] (111)

talak talak, evliliğin sona ermesi [< Fr. différence, T. *talák*, Mac. házasság elvállás] (111)

boşamak boşamak [<Fr. différence, T. *bosamak*, Mac. házasság elvállás] (111)

nasihat belge [< Fr. document, T. *naszahát*, Mac. bizonyság levél] (111)

hekim hekim [< Fr. docteur, T. *hekim*, Mac. orvos] (111)

ulema ulema [< Fr. docteur de loi, T. *ölema*, Mac. törvénytudós] (111)

hoca hoca [< Fr. docteur de loi, T. *khodzsa*, Mac. törvénytudós] (111)

parmak parmak [< Fr. doigt, T. *parmak*, Mac. ujj] (111)

hemsofra evle ilgili [< Fr. domestiques, T. *hemszofra*, Mac. házitseléd] (111)

memleket memleket [< Fr. domination, T. *memleket*, Mac. uraság, hatalom] (111)

zarar zarar [< Fr. dommage, T. *zarár*, Mac. kár] (111)

peşkeş peşkeş [< Fr. don, T. *peskis*, Mac. ajándék] (111)

bahşiş bahşiş [< Fr. don, T. *baksés*, Mac. ajándék] (111)

vermek vermek [< Fr. donner, T. *vermek*, Mac. adni] (111)

uyumak uyumak [< Fr. dormir, T. *ujumak*, Mac. aludni] (111)

sırt sırt [< Fr. dos, T. *szirt*, Mac. hát] (111)

gümrük gümrük [< Fr. douane, T. *gümrük*, Mac. vám] (111)

yavaş yavaş [< Fr. doucement, T. *javás*, Mac. halkal] (111)

yavaşça yavaş [< Fr. doucement, T. *japtse*, Mac. halkal] (111)

ağrı ağrı [< Fr. douleur, T. *aghir*, Mac. fájdalom] (111)

tatlı tatlı [< Fr. doux, T. *tatli*, Mac. édes] (111)

onikilik düzine [< Fr. douzaine, T. *onikilik*, Mac. tützet] (111)

terciman tercüman [< Fr. dragoman, T. *terdzsiman*, Mac. tolmáts] (111)

[112]

ejder ejder [< Fr. dragon, T. *aszder*, Mac. sárkány] (112)

çoha çuha [< Fr. drap, T. *tsoha*, Mac. posztó] (112)

çohacı çuhacı [< Fr. drapier, T. *tsohadzsi*, Mac. posztóáros] (112)

sancak sancak [< Fr. drapeau, T. *szandzsák*, Mac. zászló] (112)

altın altın [< Fr. ducat, T. *altın*, Mac. arany] (112)

dayanmak dayanmak [< Fr. durer, T. *dajanmak*, Mac. tartani] (112)

peklik sertlik, dayanıklılık [< Fr. dureté, T. *peklik*, Mac. keménység] (112)

E

su su [< Fr. eau, T. *szu*, Mac. víz] (112)

rakı rakı [< Fr. eau de vie, T. *raki*, Mac. pálinka, égettbor] (112)

ebanoz abanoz [< Fr. ebène, T. *ebanoz*, Mac. ebenfa] (112)

satranç satranç [< Fr. échecs⁸⁷, T. *szátrandzs*, Mac. sakjáték] (112)

nurlandırmak nurlandırmak [< Fr. éclairer, T. *nurlandirmek*, Mac. megvilágosítani] (112)

haznedarlık haznedarlık [< Fr. economie, T. *haznedarlık*, Mac. gazdaság] (112)

işitmek işitmek [< Fr. écouter, T. *isitmek*, Mac. halgatni] (112)

diynemek dinlemek [< Fr. écouter, T. *dijnemek*, Mac. halgatni] (112)

yazmak yazmak [< Fr. écrire, T. *jazmak*, Mac. irni] (112)

divit divit [< Fr. ecritoire, T. *divit*, Mac. írőeszköz, kalamária] (112)

yazı yazı [< Fr. écriture, T. *jazı*, Mac. íras] (112)

yazıcı yazıcı [< Fr. écrivain, T. *jazidzsi*, Mac. író] (112)

kerevit kerevit, tatlı su istakozu [< Fr. écrevisse⁸⁸, T. *kerevit*, Mac. rák] (112)

küp<r>ük köpük [< Fr. écume⁸⁹, T. *küprük*, Mac. hab, tajték] (112)

ahır ahır [< Fr. écurie, T. *akhir*, Mac. istálló] (112)

ev ev [< Fr. edifice, T. *evi*, Mac. epület] (112)

yapı yapı [< Fr. edifice, T. *japi*, Mac. epület] (112)

⁸⁷ Metinde *echecs*.

⁸⁸ Metinde *ecrivisse*.

⁸⁹ Metinde *ecume*.

- bina** bina [< Fr. edifice, T. *bina*, Mac. épület] (112)
- suret** suret [< Fr. effigie, T. *szüret*, Mac. festés kép] (112)
- korkutmak** korkutmak [< Fr. effrayer, T. *korkutmak*, Mac. megi jedni] (112)
- korku** korku [< Fr. effroi, T. *korku*, Mac. ijedés] (112)
- gaib etmek** kaybetmek [< Fr. egarer, T. *ghaib etmek*, Mac. eltévedni] (112)
- kilise** kilise [< Fr. eglise, T. *kilisze*, Mac. templom] (112)
- arsız** arsız [< Fr. ehonté, T. *arsziz*, Mac. szemtelen] (112)
- fil** fil [< Fr. éléphant, T. *fil*, Mac. elefant] (112)
- terbi[y]e etmek** terbiye etmek [< Fr. elever (éduquer), T. *terbie etmek*, Mac. felnevelni] (112)
- iraklık** iraklık, uzaklık [< Fr. éloignement, T. *iraklık*, Mac. eltávoztatás] (112)
- uzatlamak** uzaklaştírmak [< Fr. éloigner⁹⁰, T. *uzatlamak*, Mac. eltávoztatni] (112)
- boğçal[a]mak** bohçalamak [< Fr. emballer, T. *boghtsalmak*, Mac. bérakni] (112)
- cemiye komak** bir gemiye binmek, gemiye atlamak [< Fr. embarquer, T. *dzsemijé komak*, Mac. hajóra ülni] (112)
- kucaklamak** kucaklamak [< Fr. embrasser, T. *kudzsaklamak*, Mac. megölelni] (112)
- men etmek** men etmek, yasaklamak [< Fr. empêcher, T. *men etmek*, Mac. megakadóztatni] (112)
- mani etmek** yasaklamak [< Fr. empêcher, T. *mane etmek*, Mac. megakadóztatni] (112)
- yağ** yağ [< Fr. emplâtre, T. *jagh*, Mac. flastrom] (112)
- melhen** merhem [< Fr. emplâtre, T. *melkhen*, Mac. flastrom] (112)
- mansub** mansıp, makam [< Fr. emploi, T. *manszub*, Mac. tisztség, hivatal] (112)
- mürtebe** yük [< Fr. emploi, T. *mürtebe*, Mac. tisztség, hivatal] (112)

⁹⁰ Metinde *éloigner*.

[113]

<y>ismarlamak ismarlamak [< Fr. employer, T. *jsiszmarmlamak*, Mac. hivatalba tenni] (113)

zehiremek zehiremek [< Fr. empoisonner, T. *zehiremek*, Mac. méreggel megetetui] (113)

gebe gebe [< Fr. enceinte (femme), T. *gebe*, Mac. terhes] (113)

örs örs [< Fr. enclume, T. *örsz*, Mac. üllúvas] (113)

alar örs [< Fr. enclume, T. *alar*, Mac. üllúvas] (113)

daha daha [< Fr. encore, T. *daha*, Mac. még] (113)

mürek[k]eb mürekkep [< Fr. encre, T. *mürekeb*, Mac. ténta] (113)

divit hokka [< Fr. encrier, T. *dir*, Mac. kalamáris] (113)

ötede beri[y]e ötede beride, bu tarafta [< Fr. en-deçà⁹¹, T. *ötede berie*, Mac. innend] (113)

zarar etmek zarar etmek [< Fr. endommager, T. *zarar etmek*, Mac. megsérteni] (113)

uyuklamak uyuklamak [< Fr. endormir, T. *ujuklamak*, Mac. elaludni] (113)

yer yer [< Fr. endroit, T. *jer*, Mac. hely] (113)

oğlan oğlan [< Fr. enfant, T. *oghlán*, Mac. gyermek] (113)

içeri[y]e komak içeriye koymak [< Fr. enfermer, T. *itserie komak*, Mac. bézárni] (113)

kapamak kapamak [< Fr. enfermer, T. *kapamak*, Mac. bézárni] (113)

cehen[n]em cehennem [< Fr. enfer, T. *dzsehenem*, Mac. pokol] (113)

budamak budamak [< Fr. enivrer, T. *budamak*, Mac. részegeskedni] (113)

düşman düşman [< Fr. ennemi, T. *dusman*, Mac. ellenség] (113)

beraber beraber [< Fr. ensemble, T. *beraber*, Mac. együtt] (113)

öyretmek öğretmek [< Fr. enseigner, T. *öjretmek*, Mac. tanítani] (113)

bağlamak bağlamak [< Fr. ensorceler, T. *baglamak*, Mac. megígézni] (113)

sonra sonra [< Fr. ensuite, T. *szonra*, Mac. azután] (113)

⁹¹ Metinde *en-deca*.

- cönmek** girmek [< Fr. entrer, T. *dzsönmek*, Mac. eltemetni] (113)
- mezar** mezar [< Fr. enterrement, T. *mezár*, Mac. temetés] (113)
- ina[t]çı** inatçı [< Fr. entête, T. *inadzsi*, Mac. nyakas] (113)
- inad** inat [< Fr. entêtement, T. *inád*, Mac. nyakasság] (113)
- bütün** bütün [< Fr. entier, T. *bütün*, Mac. egész] (113)
- tamam** tamam [< Fr. entier, T. *tamám*, Mac. egész] (113)
- kuşatmak** kuşatmak [< Fr. entourer, T. *kusátmak*, Mac. környülvenni] (113)
- cemaat** cemaat [< Fr. entrevue, T. *dzsemaát*, Mac. öszvejövetel] (113)
- girmek** girmek [< Fr. entrer, T. *girmek*, Mac. bélépni] (113)
- boşyere** boş yere [< Fr. envain, T. *bosjere*, Mac. héjába] (113)
- kiskançlık** kiskançlık [< Fr. envie, T. *kizkandzslik*, Mac. irigység] (113)
- elçi** elçi [< Fr. envoyé, T. *eltsi*, Mac. követ] (113)
- göndermek** göndermek [< Fr. envoyer, T. *göndermek*, Mac. küldeni] (113)
- kalın** kalın [< Fr. épais, T. *kalir*, Mac. vastag] (113)
- omuz** omuz [< Fr. epaule, T. *omusz*, Mac. váll] (113)
- bahar** baharat [< Fr. épicerie, T. *bahár*, Mac. fűszerszám] (113)
- baharçı** baharatçı [< Fr. épicier, T. *bahardzsi*, Mac. fűszerszámos] (113)
- [ı]spanak** ıspanak [< Fr. epinard, T. *szipanak*, Mac. spinát] (113)
- diken** diken [< Fr. épine, T. *diken*, Mac. fatüske] (113)
- topluk** toplu iğne [< Fr. épingle, T. *toplúk*, Mac. gombostő] (113)
- iyneçik** toplu iğne [< Fr. épingle, T. *ijnedzsik*, Mac. gombostő] (113)
- avrat** avrat [< Fr. épouse, T. *auret*, Mac. feleség] (113)
- gelin** gelin [< Fr. épouse, T. *gelin*, Mac. feleség] (113)
- korku** korku [< Fr. épouvante, T. *korku*, Mac. ijedés] (113)
- er** er [< Fr. époux, T. *er*, Mac. férj] (113)
- çorbacı** çorbacı [< Fr. époux, T. *tsorbadzsi*, Mac. férj] (113)
- [114]
- mehmuz** mahmuz [< Fr. epron, T. *mehmúsz*, Mac. sarkantyú] (114)
- gelinmek** gelinmek, dolaşmak [< Fr. errer, T. *galinmak*, Mac. tevélyegni] (114)
- yanlış** yanlış [< Fr. erreur, T. *janghliş*, Mac. hiba] (114)

merdiven merdiven [< Fr. *escalier*, T. *merdiven*, Mac. *garádits*] (114)

<y>**esir** esir [< Fr. *esclave*, T. *jeszir*, Mac. *rabszolga*] (114)

umud umut [< Fr. *espérance*, T. *ummúd*, Mac. *reménység*] (114)

ummak ummak [< Fr. *espérer*, T. *ummak*, Mac. *reményleni*] (114)

kâsıd 1. kasteden, bir şeyi yapmaya niyet eden kimse. 2. Haber götüren, postacı, ulak. [< Fr. *espion*, T. *kasıd*, Mac. *kém*] (114)

ruh ruh [< Fr. *esprit*, T. *rúh*, Mac. *szesz*] (114)

can can [< Fr. *esprit*, T. *dzsán*, Mac. *szesz*] (114)

tecrübe tecrübe [< Fr. *essai*, T. *tedzsrube*, Mac. *próba*] (114)

tecrübe etmek denemek [< Fr. *essayer*, T. *tedzsrube etmek*, Mac. *próbálni*] (114)

kıymet saymak değer biçmek [< Fr. *estimer*, T. *kijmet szajmak*, Mac. *betsülni*] (114)

arık mide [< Fr. *estomac*, T. *arık*, Mac. *gyomor*] (114)

ve ve [< Fr. *et*, T. *ve*, Mac. *és*] (114)

hal hal [< Fr. *etat (situation)*, T. *hal*, Mac. *állapot*] (114)

yaz yaz [< Fr. *été*, T. *jáz*, Mac. *nyár*] (114)

söndürmek söndürmek [< Fr. *éteindre*, T. *szöndürmek*, Mac. *elóltani*] (114)

uzatmak uzatmak [< Fr. *étendre*, T. *uzatmak*, Mac. *kiterjesztteni*] (114)

ebedi ebedî, sonsuz [< Fr. *éternel*, T. *ebedî*, Mac. *örökös*] (114)

ebedîlik ebedîlik, sonsuzluk [< Fr. *éternité*, T. *ebedîlik*, Mac. *örökkévalóság*] (114)

aksırmak aksırmak [< Fr. *éternuer*, T. *akszirmek*, Mac. *prüszszenteni*] (114)

kığı[l]cım kıvılcım [< Fr. *étincelle*, T. *kigidzsım*, Mac. *szikra*] (114)

yıldız yıldız [< Fr. *etoile*, T. *jıldız*, Mac. *tsillag*] (114)

şaşmak şaşmak [< Fr. *étonner*, T. *sasmak*, Mac. *elbámúlni*] (114)

musafir misafir [< Fr. *étranger*, T. *muszafir*, Mac. *vidéki*] (114)

olmak olmak [< Fr. *être*, T. *olmak*, Mac. *lenni*] (114)

üzenk üzengi [< Fr. *étrier*, T. *uzenk*, Mac. *kengyel*] (114)

rikab rikâb [< Fr. *étrier*, T. *rekáb*, Mac. *kengyel*] (114)

dar dar [< Fr. *étroit*, T. *dar*, Mac. *keskeny*] (114)

hadım hadım [< Fr. eunuque, T. *haddim*, Mac. kiherélt] (114)

uyanmak uyanmak [< Fr. éveiller, T. *oĵanmak*, Mac. felkölteni] (114)

uyandırmak uyandırmak [< Fr. eveiller, T. *oĵandirmek*, Mac. felébredni] (114)

tikhi hikâye [< Fr. évènement, T. *tikhi*, Mac. történet] (114)

ötez hikâye [< Fr. évènement, T. *ötez*, Mac. történet] (114)

yepelez yelpaze [< Fr. eventail, T. *jepelesz*, Mac. legyező] (114)

teftiş etmek denetlemek [< Fr. examiner, T. *teftis etmek*, Mac. megvizsgálni] (114)

bitirmek bitirmek [< Fr. exaucer, T. *bitirmek*, Mac. betölteni] (114)

gayri gayrı, başka [< Fr. excepté, T. *khajri*, Mac. kivéven] (114)

maada maada, -den başka [< Fr. excepté, T. *made*, Mac. kivéven] (114)

pek pek [< Fr. excessivement, T. *pek*, Mac. igennagyon] (114)

çok çok [< Fr. excessivement, T. *tsok*, Mac. igennagyon] (114)

kındırmak kızdırmak [< Fr. exciter, T. *kindirmek*, Mac. indítni] (114)

bok bok, dışkı [< Fr. excrément, T. *bok*, Mac. ganéh] (114)

öz[ü]r bulmak bahane bulmak [< Fr. excuser, T. *üzrbulmak*, Mac. menteni] (114)

ibret ibret [< Fr. exemple, T. *ibret*, Mac. példa] (114)

kul[l]anmak kullanmak [< Fr. exercer, T. *kulanmak*, Mac. gyakorolni] (114)

işlemek işlemek [< Fr. exercer, T. *islemek*, Mac. gyakorolni] (114)

niyet ile niyetle [< Fr. exprès, T. *nijetile*, Mac. készakartva] (114)

mahsus mahsus [< Fr. exprès, T. *mahszúsz*, Mac. készakartva] (114)

[115]

F

kolay kolay [< Fr. facile, T. *kolaj*, Mac. könnyű] (115)

ku[v]vetsiz kuvvetsiz [< Fr. faible, T. *küvetsiz*, Mac. gyenge] (115)

za[y]ıf zayıf [< Fr. faible, T. *zaif*, Mac. gyenge] (115)

açlık açlık [< Fr. faim, T. *adzslık*, Mac. eh, éhezes] (115)

etmek etmek [< Fr. faire, T. *etmek*, Mac. háznép; familia] (115)

yapmak yapmak [< Fr. faire, T. *japmak*, Mac. háznép; familia] (115)

soy soy [< Fr. famille, T. *szőj*, Mac. példa] (115)
ocak ocak [< Fr. famille, T. *odzsák*, Mac. példa] (115)
un un [< Fr. farine, T. *un*, Mac. liszt] (115)
yorgun yorgun [< Fr. fatigue, T. *jorghun*, Mac. elfárat] (115)
çalışmak çalışmak [< Fr. fatiguer, T. *tsalismak*, Mac. elfáradni] (115)
yorulmak yorulmak [< Fr. fatiguer, T. *yorulmak*, Mac. elfáradni] (115)
tırpanlamak biçmek [< Fr. faucher, T. *tırpanlamak*, Mac. kaszálni] (115)
tırpan tırpan [< Fr. faulx, T. *tırpán*, Mac. kasza] (115)
doğan doğan [< Fr. faucon, T. *doghán*, Mac. sólyom] (115)
yalancı yalancı [< Fr. faux, T. *jalandzsi*, Mac. hamis, hazug] (115)
lutf lütf [< Fr. faveur, T. *lutf*, Mac. jóakarát] (115)
kerem kerem, cömertlik [< Fr. faveur, T. *karem*, Mac. jóakarát] (115)
avrat avrat [< Fr. femme, T. *auret*, Mac. aszszony] (115)
bölmek bölmek [< Fr. fendre, T. *bölmek*, Mac. hasítani] (115)
yarmak yarmak [< Fr. fendre, T. *jarmak*, Mac. hasítani] (115)
pencere pencere [< Fr. fénêtre, T. *pendzsere*, Mac. ablak] (115)
giberlik yuva [< Fr. fente, T. *giberlik*, Mac. hasadék] (115)
çentik çentik [< Fr. fente, T. *tsntlik*, Mac. hasadék] (115)
demir demir [< Fr. fer, T. *demír*, Mac. vas] (115)
yasak yasak [< Fr. ferme, T. *jaszák*, Mac. majorság, аренда] (115)
ateş ateş [< Fr. feu, T. *átes*, Mac. tűz] (115)
dindar dindar [< Fr. fidèle, T. *dindár*, Mac. hív, hűséges] (115)
istikamet istikamet [< Fr. fidélité, T. *isztikemet*, Mac. hűség] (115)
doğruluk doğruluk [< Fr. fidélité, T. *doghruluk*, Mac. hűség] (115)
mağrur mağrur, gururlu [< Fr. fière, T. *maghrúr*, Mac. kevély] (115)
mağrurluk mağrurluk [< Fr. fierté, T. *maghrurlúk*, Mac. kevélység] (115)
sıtma sıtma [< Fr. fièvre, T. *szitma*, Mac. hideglöves] (115)
incir incir [< Fr. figue, T. *indszir*, Mac. fige] (115)
ağ ağ [< Fr. filet, T. *agh*, Mac. háló] (115)
kız kız [< Fr. fille, T. *kiz*, Mac. leány] (115)
oğlu oğul [< Fr. fils, T. *oglu*, Mac. fiú] (115)
son son [< Fr. fin, T. *szon*, Mac. vég] (115)

- ince** ince [< Fr. fin, T. *indzse*, Mac. vékony] (115)
- akıbet** akıbet [< Fr. finalement, T. *akıbet*, Mac. végtére] (115)
- en sonra** en sonra [< Fr. finalement, T. *en sonra*, Mac. végtére] (115)
- bitirmek** bitirmek [< Fr. finir, T. *bitirmek*, Mac. elvégezni] (115)
- aydınlık** aydınlık [< Fr. flambeau, T. *ajdinlik*, Mac. fáklya] (115)
- alev** alev [< Fr. flamme, T. *alév*, Mac. láng] (115)
- okşalamak** pohpohlamak [< Fr. flatter, T. *okşalamak*, Mac. hízelkedni] (115)
- zolota** kara kuruş⁹² [< Fr. florin, T. *zolota*, Mac. forint] (115)
- din** din [< Fr. foi, T. *din*, Mac. hit] (115)
- iman** iman [< Fr. foi, T. *imán*; Mac. hit] (115)
- c[iğ]er** ciğer [< Fr. foie, T. *dzser*, Mac. máj] (115)
- otluk** otluk [< Fr. foin, T. *otlúk*, Mac. széna] (115)
- delilik** delilik [< Fr. folie, T. *delilik*, Mac. bolondság] (115)
- [116]
- temel** temel [< Fr. fondement, T. *temel*, Mac. ----] (116)
- çeşme** çeşme [< Fr. fontaine, T. *teszme*, Mac. ugrókút] (116)
- kuv[v]et** kuvvet [< Fr. force, T. *küvet*, Mac. erő] (116)
- kudret** kudret [< Fr. force, T. *kudret*, Mac. erő] (116)
- zor etmek** zorlamak [< Fr. forcer, T. *zor etmek*, Mac. erőltetni] (116)
- boy** boy [< Fr. forme, T. *böj*, Mac. formázat] (116)
- kavi** kavi, güçlü [< Fr. fort, T. *kavi*, Mac. erős] (116)
- kuv[v]etli** kuvvetli [< Fr. fort, T. *küvetlú*, Mac. erős] (116)
- devlet** devlet [< Fr. fortune, T. *dövlet*, Mac. szerentse] (116)
- talih** talih [< Fr. fortune, T. *talihk*, Mac. szerentse] (116)
- handak** hendek [< Fr. fossé, T. *handák*, Mac. verem] (116)
- çukur** çukur [< Fr. fossé, T. *tsükür*, Mac. verem] (116)
- deli** deli [< Fr. fou, T. *deli*, Mac. eszetlen] (116)
- çatal** çatal [< Fr. fourchette, T. *tsatál*, Mac. villa] (116)
- karınca** karınca [< Fr. fourmi, T. *karindzse*, Mac. hangya] (116)
- kürk** kürk [< Fr. fourrure, T. *kürk*, Mac. szörös bőr] (116)

⁹² Tulum, 2011, s. 1954

ocak ocak [< Fr. foyer, T. *odzsák*, Mac. tüzhely] (116)
taze taze [< Fr. frais, T. *taze*, Mac. friss] (116)
sonkace taze [< Fr. frais, T. *szonkadzse*, Mac. friss] (116)
muşmula muşmula [< Fr. fraise, T. *musmula*, Mac. földieper⁹³] (116)
Fransız Fransız [< Fr. Français, T. *Fransziz*, Mac. Frantzia] (116)
vurmak vurmak [< Fr. frapper, T. *vurmak*, Mac. zörgetni] (116)
kardaş kardeş [< Fr. frère, T. *kardás*, Mac. férfi testvér⁹⁴] (116)
kavurmak kavurmak [< Fr. frire, T. *kavurmak*, Mac. sütni, rántani] (116)
so[ğ]uk soğuk [< Fr. froid, T. *szouk*, Mac. hideg] (116)
peynir peynir [< Fr. fromage, T. *pejnir*, Mac. sajt] (116)
ön ön [< Fr. front, T. *ann*, Mac. homlok] (116) ??
sınır sınır [< Fr. frontière, T. *szinor*, Mac. határ] (116)
ovuş ovuştuma [< Fr. frottement, T. *ovús*, Mac. dörgölés] (116)
meyve meyve [< Fr. fruit, T. *mejve*, Mac. gyümölts] (116)
yemiş yemiş [< Fr. fruit, T. *jemis*, Mac. gyümölts] (116)
kaçmak kaçmak [< Fr. fuire, T. *katsmak*, Mac. elszaladni] (116)
kaçmaklık kaçmak [< Fr. fuite, T. *katsmaklık*, Mac. szaladás] (116)
tütün tütün [< Fr. fumée, T. *tütün*, Mac. füst] (116)
tütünlemek tütün içmek [< Fr. fumer, T. *tütünlamak*, Mac. dohányozni]

(116)

bok bok [< Fr. fumier, T. *bok*, Mac. trágya] (116)
tımar tımar [< Fr. fumier, T. *timár*, Mac. trágya] (116)
fişki dışkı [< Fr. fumier, T. *fiszki*, Mac. trágya] (116)
mezar mezar [< Fr. funerailles, T. *mezár*, Mac. temetés] (116)
c[iğ]er ciğer [< Fr. foie, T. *dzser*, Mac. máj] (116)
tüfe<n>k tüfek [< Fr. fusil, T. *tüfenk*, Mac. puska] (116)

G

rehin rehin [< Fr. gage, T. *rehin*, Mac. zálog] (116)
emanet emanet [< Fr. gage, T. *amánnet*, Mac. zálog] (116)
bahs bahis [< Fr. gageure, T. *bahs*, Mac. fogadás] (116)

⁹³ Metinde *földeper*.

⁹⁴ Metinde *férjfi testvér*.

kazanmak kazanmak [< Fr. *gagner*, T. *kazanmak*, Mac. *nyerni*] (116)

kazanç kazanç [< Fr. *gain*, T. *kazants*, Mac. *nyereség*] (116)

fayda fayda, yarar [< Fr. *gain*, T. *fajda*, Mac. *nyereség*] (116)

koşu koşu [< Fr. *galop*, T. *kosu*, Mac. *vágtatás*] (116)

koşturmak koşturmak [< Fr. (*aller au galop*), T. *kosturmak*, Mac. *vágtatni*] (116)

eldiven eldiven [< Fr. *gant*, T. *eldiven*, Mac. *kesztyű*] (116)

[117]

oğlan oğlan [< Fr. *garçon*, T. *oglan*, Mac. *legény*] (117)

ahırcı ahırcı [< Fr. *garçon d'écurie*, T. *akhirdzsi*, Mac. *lovászinás*] (117)

bekçi bekçi [< Fr. *garde*, T. *bektsi*, Mac. *órizés*] (117)

saklamak saklamak [< Fr. *garder*, T. *szaklamak*, Mac. *megtartani*] (117)

solda solda [< Fr. *gauche*, T. *szolda*, Mac. *balra*] (117)

don don [< Fr. *gélée*, T. *don*, Mac. *fagy*] (117)

buz buz [< Fr. *gélée*, T. *buz*, Mac. *fagy*] (117)

buz buz [< Fr. *géléeblanche*, T. *buz*, Mac. *dér*] (117)

serasker serasker [< Fr. *général en chef*, T. *szeraszker*, Mac. *főhadivezèv*] (117)

diz diz [< Fr. *genou*, T. *diz*, Mac. *térd*] (117)

insanlar insanlar [< Fr. *gens*, T. *inszánler*, Mac. *emberek, nép*] (117)

buz buz [< Fr. *glace*, T. *buz*, Mac. *jég*] (117)

kılıç kılıç [< Fr. *glaive*, T. *kilits*, Mac. *pallos*] (117)

devlet devlet [< Fr. *gloire*, T. *dövlet*, Mac. *ditsösség*] (117)

saltanat saltanat [< Fr. *gloire*, T. *szaltanet*, Mac. *ditsösség*] (117)

boğaz boğaz [< Fr. *gorge*, T. *bogház*, Mac. *torok*] (117)

lez[z]et lezzet, tat [< Fr. *goût*, T. *lezet*, Mac. *íz*] (117)

nikriz nikris, gut, damla *hastalığı* [< Fr. *goute*, T. *nikríz*, Mac. *köszvény*] (117)

lez[z]et almak lezzet almak [< Fr. *goûter*, T. *lezet almak*, Mac. *kóstolni*] (117)

damla damla [< Fr. *goutte*, T. *damla*, Mac. *tsep*] (117)

buyurmak buyurmak [< Fr. *gouverner*, T. *bujurmak*, Mac. *kormányozni*] (117)

ey[i]lik iyilik [< Fr. *grace*, T. *ejlik*, Mac. *kegyesség*] (117)

minnet minnet [< Fr. *grace*, T. *minnet*, Mac. *kegyesség*] (117)

yağlamak yağlamak [< Fr. *graisser*, T. *jaghlamak*, Mac. *kenni*] (117)

büyük büyük [< Fr. *grand*, T. *bujuk*, Mac. *nagy*] (117)

büyükdede büyük dede [< Fr. *grand-père*, T. *bujukdede*, Mac. *nagyapa*] (117)

semiz semiz, şişman [< Fr. *gras*, T. *szemiz*, Mac. *kövér*] (117)

ey[i]lik bilmek iyilik bilmek [< Fr. *gratitude*, T. *ejlikbilmek*, Mac. *háladatosság*] (117)

<U>rum Rum [< Fr. *grec*, T. *urum*, Mac. *görög*] (117)

Rum Rum [< Fr. *grec*, T. *rum*, Mac. *görög*] (117)

aş[ı]llamak aşılmak [< Fr. *greffer*, T. *aslamak*, Mac. *óltani*] (117)

dolu dolu [< Fr. *grèle*, T. *dolu*, Mac. *jégeső*] (117)

vişne vişne [< Fr. *griotte*, T. *visna*, Mac. *megy*] (117)

H

kabiliyetli kabiliyetli [< Fr. *habile*, T. *kabilijetlű*, Mac. *ügyes*] (117)

kabiliyet kabiliyet [< Fr. *habileté*, T. *kabilijet*, Mac. *ügyesség*] (117)

giyinmek giyinmek [< Fr. *habiller*, T. *gejinmek*, Mac. *felöltözni*] (117)

esbah esbap [< Fr. *habit*, T. *eszpáh*, Mac. *ruha, öltözet*] (117)

ur<u>ba urba [< Fr. *habit*, T. *uruba*, Mac. *ruha, öltözet*] (117)

oturan oturan [< Fr. *habitant*, T. *oturán*, Mac. *lakós*] (117)

saki[n] sakin, oturan [< Fr. *habitant*, T. *száki*, Mac. *lakós*] (117)

adet âdet, alışkanlık [< Fr. *habitude*, T. *adet*, Mac. *szokás*] (117)

balta balta [< Fr. *hache*, T. *balta*, Mac. *balta, fejsze*] (117)

adavet adavet, düşmanlık [< Fr. *haine*, T. *adâvet*, Mac. *gyűlölség*] (117)

karez garez [< Fr. *haine*, T. *karez*, Mac. *gyűlölség*] (117)

cesaretli cesur [< Fr. *hardi*, T. *dzseszaretlű*, Mac. *mérész*] (117)

cesaret cesaret [< Fr. *hardiesse*, T. *dzseszâret*, Mac. *merészség*] (117)

[118]

bakla bakla [< Fr. *haricot*, T. *bakla*, Mac. *bab*] (118)

ittifak anlaşma, uyuşma [< Fr. *hasard*, T. *ittifák*, Mac. *történet*] (118)

evlenmek evlenmek [< Fr. *hâter*, T. *evlenmek*, Mac. *sietni*] (118)

yüksek yüksek [< Fr. haut, T. *jukszeb*, Mac. magas] (118)
yukar[ı]da yukarıda [< Fr. haut, T. *jokarda*, Mac. fel] (118)
bre bre [< Fr. hé!, T. *bre bre!*, Mac. hallod, héj!] (118)
otluk otluk [< Fr. herbe, T. *otluk*, Mac. fű] (118)
mirâs miras [< Fr. héritage, T. *mirâsz*, Mac. örökség] (118)
mirâs yemek miras yemek [< Fr. hêriter, T. *mirâsz jemek*, Mac. örökségül nyerni] (118)
dilîr kahraman [< Fr. héros, T. *dilir*, Mac. vitéz] (118)
pehlivan pehlivan [< Fr. héros, T. *pehlivân*, Mac. vitéz] (118)
saat saat [< Fr. heure, T. *szâât*, Mac. óra] (118)
mutlu mutlu [< Fr. heureux, T. *mutlû*, Mac. szerentsés] (118)
baykuş baykuş [< Fr. hibou, T. *bajkus*, Mac. bagoly] (118)
dün dün [< Fr. hier, T. *dün*, Mac. tegnap] (118)
kırlancık kırlangıç [< Fr. hirondelle, T. *kirlandzsík*, Mac. fetske] (118)
kış kış [< Fr. hiver, T. *kis*, Mac. tél] (118)
adam adam [< Fr. homme, T. *adam*, Mac. ember] (118)
Macar Vilayet[i] Macar Vilayeti [< Fr. Hongrie, T. *Madzsar Vilâjet*, Mac. Magyar Ország] (118)
Macar Macar [< Fr. Hongrois, T. *Madzsar*, Mac. Magyar] (118)
iz[z]et izzet [< Fr. honneur, T. *izet*, Mac. betsület] (118)
ikram ikram [< Fr. honneur, T. *ikrâm*, Mac. betsület] (118)
ayıp ayıp [< Fr. honte, T. *ajip*, Mac. szégyen] (118)
utanmak utanmak [< Fr. honte, T. *utanmak*, Mac. szégyenleni] (118)
ikrah ikrah [< Fr. horreur, T. *ikrâh*, Mac. megvetés] (118)
heybet heybet [< Fr. horreur, T. *hejbet*, Mac. megvetés] (118)
taghirlimis ? [< Fr. hôte, T. *taghirlimis*, Mac. vendég] (118)
musafir misafir [< Fr. hôte, T. *muszafir*, Mac. vendég] (118)
zeytin yağ[ı] zeytinyağı [< Fr. huile, T. *zejtin jagh*, Mac. olaj] (118)
sekiz sekiz [< Fr. huit, T. *szekíz*, Mac. nyoltz] (118)
istiridy[e] istiridye [< Fr. huître, T. *sztridia*, Mac. tengeri tsiga] (118)
yaş yaş, ıslak [< Fr. humide, T. *jas*, Mac. nedves] (118)
alçaklanmak aşağılamak [< Fr. humilier, T. *altsáklanmak*, Mac. megalatsonyítai] (118)

alçaklık tevazu [< Fr. humilité, T. *altsaklık*, Mac. alázatosság] (118)

I

burada burada [< Fr. ici, T. *burada*, Mac. itt] (118)

alçak alçak [< Fr. ignoble, T. *altsák*, Mac. nemtelen] (118)

bilmez bilmez [< Fr. ignorant, T. *bilmoez*, Mac. tudatlan] (118)

cahil cahil [< Fr. ignorant, T. *dzsiahil*, Mac. tudatlan] (118)

suret suret [< Fr. image, T. *szüret*, Mac. kép] (118)

fikr fikir [< Fr. imagination, T. *fikr*, Mac. képzelés] (118)

fikr etmek düşünmek [< Fr. imaginer, T. *fikr etmek*, Mac. képzelni valamit] (118)

uymak uymak, taklit etmek [< Fr. imiter, T. *ujmak*, Mac. követni] (118)

kimildamaz hareketsiz [< Fr. immobile, T. *kimildarmáz*, Mac. mozdíthatatlan] (118)

[119]

af bulmaz affedilmez [< Fr. impardonnable, T. *af bulmáz*, Mac. megbotsáthatatlan] (119)

sabırsızlık sabırsızlık [< Fr. impatience, T. *szabrszizlik*, Mac. nyughatatlanság] (119)

sabırsız sabırsız [< Fr. impatient, T. *szabrsziz*, Mac. nyughatatlan] (119)

arsız arsız [< Fr. impertinent, T. *arsziz*, Mac. szemtelen] (119)

yavaşlamaz yavaşlamaz, hızlı [< Fr. implacable, T. *javaslamáz*, Mac. engesztelhetetlen] (119)

sıklet sıklet, ağırlık [< Fr. importunité, T. *sziklet*, Mac. terhelés] (119)

mümkünsüz imkânsız [< Fr. impossible, T. *mumkiüuszüz*, Mac. lehetetlen] (119)

gümrük gümrük [< Fr. impôt, T. *gümrük*, Mac. vámfizetés] (119)

basma basma, matbaa [< Fr. imprimerie, T. *baszma*, Mac. könyvnyomtatás] (119)

cefasız cefasız [< Fr. impunément, T. *dzsefasziz*, Mac. büntelen] (119)

apansız apansız [< Fr. inattendu, T. *apansziz*, Mac. várhatatlan] (119)

kabiliyetsiz kabiliyetsiz [< Fr. incapable, T. *kabiljetsziz*, Mac. ügyetlen] (119)

- yangın** yangın [< Fr. incendie, T. *janghin*, Mac. gyuladás] (119)
- tahkiksiz** tahkiksiz, belirsiz [< Fr. incertain, T. *tahkiksiz*, Mac. bizonytalan] (119)
- tahkiksizlik** tahkiksizlik, belirsizlik [< Fr. incertitude, T. *tahkiksizlik*, Mac. bizonytalanság] (119)
- köylü** köylü [< Fr. incivil, T. *kiöjlü*, Mac. emberségtelen] (119)
- zahmetli** zahmetli [< Fr. incommode, T. *zahmetlü*, Mac. alkalmatlan] (119)
- tebdil** tebdil, değiştirme [< Fr. inconnu, T. *tebdil*, Mac. ismeretlen⁹⁵] (119)
- inanılmaz** inanılmaz [< Fr. incroyable, T. *inanilmáz*, Mac. hihetetlen] (119)
- dönlük** gelgeç, geçici [< Fr. inconstant, T. *dönlük*, Mac. álhatalan] (119)
- müheb** müheb [< Fr. indifférent, T. *müheb*, Mac. megindulatlan] (119)
- farksız** farksız [< Fr. indifférent, T. *farksız*, Mac. megindulatlan] (119)
- nala[y]ık** nalayık, layık olmayan [< Fr. indigne, T. *nalaik*, Mac. méltatlan] (119)
- dargınlık** dargınlık [< Fr. indignité, T. *darginlik*, Mac. nehesztelés] (119)
- hasta** hasta [< Fr. indisposé, T. *khaszta*, Mac. beteges] (119)
- merhamet** merhamet, acıma [< Fr. indulgence, T. *merhamet*, Mac. engedelem] (119)
- apansız** apansız [< Fr. inespéré, T. *apansız*, Mac. reménytelen] (119)
- çaresiz** çaresiz [< Fr. inévitable, T. *tsárezsiz*, Mac. elkerülhetetlen] (119)
- ulaştırmak** ulaştırmak [< Fr. infecter, T. *ulasztirmak*, Mac. ráragasztani] (119)
- cavur** gavur [< Fr. infidèle, T. *dzsiaur*, Mac. hitetlen] (119)
- kafir** kafir [< Fr. infidèle, T. *kiafir*, Mac. hitetlen] (119)
- dinsiz** dinsiz [< Fr. infidèle, T. *dinsiz*, Mac. hitetlen] (119)
- kasavetli** üzüntülü, sıkıntılı [< Fr. infortuné, T. *kazavetlü*, Mac. szerentsétlen] (119)
- nankör** nankör [< Fr. ingrat, T. *namkior*, Mac. háladatlan] (119)

⁹⁵ Metinde *esmeretlen*.

düşmanlık düşmanlık [< Fr. inimitié, T. *dusmanlik*, Mac. ellenkezés] (119)

nâhak haksız [< Fr. injuste, T. *nahak*, Mac. igasságtalan] (119)

suçsuzluk suçsuzluk [< Fr. innocence, T. *szütsüzlük*, Mac. artatlanság] (119)

suçsuz suçsuz [< Fr. innocent, T. *szütsüz*, Mac. ártatlan] (119)

taşkınılık taşkın, sel [< Fr. inondation, T. *taskinlik*, Mac. kiáradás] (119)

rahatsız rahatsız [< Fr. inquiet, T. *rahátsziz*, Mac. nyughatatlan] (119)

böcek böcek [< Fr. insecte, T. *bögek*, Mac. bogár] (119)

ibrâm ibram, zorlama [< Fr. instance, T. *ibrám*, Mac. könyörgölevél] (119)

tedarik tedarik [< Fr. institution, T. *tedarik*, Mac. intézet] (119)

pusat pusat, araç [< Fr. instrument, T. *puszát*, Mac. eszköz] (119)

[120]

hoca hoca [< Fr. instructeur, T. *khodzsa*, Mac. tanító] (120)

okumuş okuryazar [< Fr. instruit, T. *okumús*, Mac. tudós] (120)

söyüş sövüş [< Fr. insulte, T. *szöjús*, Mac. gyalázat] (120)

yüriş yuris [< Fr. insulte, T. *juris*, Mac. gyalázat] (120)

azarlamak azarlamak [< Fr. insulte, T. *azarlamak*, Mac. gyalázni] (120)

çekilmez çekilmez [< Fr. insupportable, T. *tsekilmez*, Mac. szenvedletetlen] (120)

kah<a>ya kâhya [< Fr. intendant, T. *kiahaja*, Mac. házimester, kultsár] (120)

muamele muamele [< Fr. intérêt, T. *muamele*, Mac. haszon] (120)

ödünç ödünç [< Fr. intérêt, T. *odunts*, Mac. haszon] (120)

tercüman tercüman [< Fr. interprète, T. *terdzsiman*, Mac. tolmáts] (120)

kesmek kesmek [< Fr. interrompre, T. *kesmek*, Mac. félbenszakasztani] (120)

(120)

davet davet [< Fr. invitation, T. *davet*, Mac. meghívás] (120)

davet etmek davet etmek [< Fr. inviter, T. *davet etmek*, Mac. hívni] (120)

peyda etmek ortaya çıkarmak [< Fr. inventer, T. *pejda etmek*, Mac. feltalálni] (120)

boş yere boş yere [< Fr. inutile, T. *bosjere*, Mac. haszontalan] (120)

sarhoşluk sarhoşluk [< Fr. ivresse, T. *szarkoslik*, Mac. részegség] (120)

sarhoş sarhoş [< Fr. ivre, T. *szarkos*, Mac. részeg] (120)

J

ileri ileri, eski zaman [< Fr. jadis, T. *illeri*, Mac. hajdan] (120)

kiskançlık kiskançlık [< Fr. jalousie, T. *kizkandzslık*, Mac. szerelemféltség] (120)

kiskançlı kiskanç [< Fr. jaloux, T. *kizkandzslú*, Mac. szerem féltő] (120)

asla asla [< Fr. jamais, T. *aszla*, Mac. soha sem] (120)

domuz pastırması domuz pastırması [< Fr. jambon, T. *domuz pastormaszi*, Mac. sódor] (120)

bahçe bahçe [< Fr. jardin, T. *baghtse*, Mac. kert] (120)

bostan bostan [< Fr. jardin, T. *bosztán*, Mac. kert] (120)

bostancı bostancı [< Fr. jardinier, T. *bosztandzsi*, Mac. kertész] (120)

sarı sarı [< Fr. jaune, T. *szari*, Mac. sárga] (120)

atmak atmak [< Fr. jetter, T. *atmak*, Mac. vetni, hajtani] (120)

oyun oyun [< Fr. jeu, T. *ojún*, Mac. játék] (120)

genç genç [< Fr. jeune, T. *gents*, Mac. ifjú] (120)

gençlik gençlik [< Fr. jeunesse, T. *gentslik*, Mac. ifjúság] (120)

pehriz perhiz, diyet [< Fr. jeûne, T. *pehriz*, Mac. böjt] (120)

yemenen ev[v]el yemenen evvel [< Fr. jeûne, T. *jemenen evel*, Mac. éh, étlen] (120)

saz saz [< Fr. joie, T. *saz*, Mac. öröm] (120)

oynamak oynamak [< Fr. jouer, T. *ojnamak*, Mac. játszani] (120)

boyunduruk boyunduruk [< Fr. joug, T. *bojundurúk*, Mac. iga] (120)

gün gün, gündüz [< Fr. jour, T. *gün*, Mac. nap] (120)

kadı kadı [< Fr. juge, T. *kadi*, Mac. ítelő, bíró] (120)

hâkim hakim [< Fr. juge, T. *hakim*, Mac. ítelő, bíró] (120)

zan etmek zannetmek [< Fr. juger, T. *zan etmek*, Mac. ítelni] (120)

hakim etmek hüküm vermek [< Fr. juger, T. *hakim etmek*, Mac. ítelni] (120)

zan zan [< Fr. jugement, T. *zan*, Mac. ítelet] (120)

kıyas kıyas [< Fr. jugement, T. *kijász*, Mac. ítelet] (120)

Çıfut Çıfit, Yahudi [< Fr. juif, T. *tsifüt*, Mac. zsidó] (120)

Yavud Yahudi [< Fr. juif, T. *javúd*, Mac. zsidó] (120)

yemin etmek yemin etmek [< Fr. jurer, T. *jemin etmek*, Mac. esküdai] (120)

[121]

doğru doğru [< Fr. juste, T. *doghru*, Mac. igazságos] (121)

sabr sabır [< Fr. juste, T. *szabr*, Mac. igazságos] (121)

af<f>erim aferin [< Fr. justement, T. *afferim*, Mac. valósággal] (121)

adalet adalet [< Fr. justice, T. *adálet*, Mac. igazság] (121)

hak hak [< Fr. justice, T. *hak*, Mac. igazság] (121)

şimdi<y>e dek şimdiye kadar [< Fr. jusqu'ici, T. *şimdiyek*, Mac. eddig] (121)

zaman[a] dek zamana kadar [< Fr. jusque-là, T. *zamandák*, Mac. addig] (121)

(121)

L

orada orada [< Fr. là, T. *orada*, Mac. ott] (121)

çift sürmek çift sürmek [< Fr. labourer, T. *tsift szürmek*, Mac. szántani] (121)

çiftçi çiftçi [< Fr. laboureur, T. *tsiftdzsi*, Mac. földművelő] (121)

göl göl [< Fr. lac, T. *göl*, Mac. tó] (121)

çirkin çirkin [< Fr. laid, T. *tsirkin*, Mac. rút, tsunya] (121)

yapak yapağı [< Fr. laine, T. *japák*, Mac. gyapjú] (121)

bırakmak bırakmak [< Fr. laisser, T. *brakmak*, Mac. hagyni] (121)

süd süt [< Fr. lait, T. *szüd*, Mac. tej] (121)

dil dil [< Fr. langue, T. *dil*, Mac. nyelv] (121)

lisan lisan [< Fr. langue, T. *lizán*, Mac. nyelv] (121)

fener fener [< Fr. lanterne, T. *fener*, Mac. lámpás] (121)

bol bol [< Fr. large, T. *bol*, Mac. széles] (121)

enli enli, geniş [< Fr. large, T. *enlú*, Mac. széles] (121)

bol[l]uk bolluk [< Fr. largeur, T. *bolúk*, Mac. széllesség] (121)

gözyaşı gözyaşı [< Fr. larme, T. *giözjasi*, Mac. könny] (121)

yık[a]mak yıkamak [< Fr. laver, T. *jijkmak*, Mac. mosni] (121)

leğen leğen [< Fr. *lavoir*, T. *legen*, Mac. mosdóedény] (121)
yeyni yeğni, hafif [< Fr. *léger*, T. *jejni*, Mac. könnyú] (121)
hebb sebze [< Fr. *légume*, T. *hebb*, Mac. főzelék] (121)
yavaşça yavaşça [< Fr. *lentement*, T. *japtse*, Mac. lassan] (121)
mercimek mercimek [< Fr. *lentille*, T. *merdzsimek*, Mac. lentse] (121)
mektub mektup [< Fr. *lettre*, T. *mehktüb*, Mac. levél] (121)
almak almak [< Fr. *lever*, T. *almak*, Mac. emelni] (121)
çalmak çalmak [< Fr. *lever*, T. *tsalmak*, Mac. emelni] (121)
dudak dudak [< Fr. *levre*, T. *dudák*, Mac. ajak] (121)
azadlık serbestlik, özgürlük [< Fr. *liberté*, T. *azadlık*, Mac. szabadság] (121)
bağlamak bağlamak [< Fr. *lier*, T. *baglamak*, Mac. kötni] (121)
tavşan tavşan [< Fr. *lièvre*, T. *taüszán*, Mac. nyúl] (121)
yer yer [< Fr. *lieu*, T. *jer*, Mac. hely] (121)
kaymakam kaymakam [< Fr. *lieutenant*, T. *kajmakán*, Mac. képviselő] (121)
edephane tuvalet [< Fr. *lieux-communs*, T. *edepkhane*, Mac. árnyékszék] (121)
çiz[ɡ]i çizgi [< Fr. *ligne*, T. *tsizi*, Mac. sor] (121)
<i>limon limon [< Fr. *limon*, T. *ilimon*, Mac. tzitrom] (121)
<i>limon şerbeti limon şerbeti [< Fr. *limonade*, T. *ilimon szorbeti*, Mac. tzitromosvíz] (121)
ka[h]veci kahveci [< Fr. *limonadier*, T. *khavedzsi*, Mac. kávéfőző] (121)
keten keten [< Fr. *lin*, T. *keten*, Mac. len] (121)
bemrok bemrok [< Fr. *lin*, T. *bemrok*, Mac. len] (121)
çarşaf çarşaf [< Fr. *linceul*, T. *tsartsáf*, Mac. lepedő] (121)
[122]
çamaşır çamaşır [< Fr. *linge*, T. *kamasir*, Mac. fehérruha] (122)
arслан aslan [< Fr. *lion*, T. *arslán*, Mac. oroslán] (122)
okumak okumak [< Fr. *lire*, T. *okumak*, Mac. olvasni] (122)
döşek döşek, yatak [< Fr. *lit*, T. *düsek*, Mac. ágy] (122)
kitâb kitap [< Fr. *livre*, T. *kitáb*, Mac. könyv] (122)
ok[k]a okka [< Fr. *livre*, T. *óka*, Mac. két török font] (122)

oturmak oturmak [< Fr. loger, T. *oturmak*, Mac. lakni] (122)
konak konak [< Fr. logis, T. *komák*, Mac. lakás] (122)
mekan mekan [< Fr. logis, T. *mekián*, Mac. lakás] (122)
kanun kanun [< Fr. loi, T. *kanun*, Mac. törvény] (122)
din din [< Fr. loi, T. *din*, Mac. törvény] (122)
irak irak [< Fr. loin, T. *irák*, Mac. meszsze] (122)
uzak uzak [< Fr. loin, T. *uzák*, Mac. meszsze] (122)
uzun uzun [< Fr. long, T. *uzun*, Mac. hosszú] (122)
çoktan çoktan [< Fr. long, T. *tsoktán*, Mac. sokáig] (122)
uzunluk uzunluk [< Fr. longueur⁹⁶, T. *uzanlık*, Mac. hosszúság] (122)
medh medih, övme [< Fr. louange, T. *medh*, Mac. ditséret] (122)
öymek öymek [< Fr. louer, T. *öymek*, Mac. ditsérni] (122)
methetmek methetmek, övmek [< Fr. louer, T. *medh etmek*, Mac. ditsérni] (122)
kiraya vermek kiraya vermek [< Fr. louer, T. *kiráji vermek*; Mac. kibérteni] (122)
kurt kurt [< Fr. loup, T. *kurt*, Mac. farkas] (122)
kirac[ı] kiracı [< Fr. loyer, T. *kiradzs*, Mac. házbèr] (122)
ay ay [< Fr. lune, T. *aj*, Mac. hólđ] (122)
gözlük gözlük [< Fr. lunette, T. *giözlük*, Mac. okulár] (122)
cenk cenk, savaş [< Fr. lutte, T. *dzsenk*, Mac. birkozás] (122)
zambak zambak [< Fr. lys, T. *zambák*, Mac. lilium] (122)

M

duvarcı duvarcı [< Fr. maçon, T. *duvardzsi*, Mac. kömévesmester] (122)
yapıcı yapıcı [< Fr. maçon, T. *japidzsi*, Mac. kömévesmester] (122)
cömertlik cömertlik [< Fr. magnanimité, T. *dzsemertlik*, Mac. nagylelkúség] (122)
arık arık, zayıf, güçsüz [< Fr. maigre, T. *arık*, Mac. sovány] (122)
el el [< Fr. main, T. *el*, Mac. kéz] (122)
şimdi şimdi [< Fr. maintenant, T. *simdi*, Mac. most] (122)
am<m>a ama [< Fr. mais, T. *amma*, Mac. de, dehogy] (122)

⁹⁶ Metinde *longeur*.

lakin lakin [< Fr. mais, T. *lakin*, Mac. de, dehogy] (122)

ev ev [< Fr. maison, T. *ev*, Mac. ház] (122)

çorbaci ev sahibi [< Fr. maître, T. *tsorbudzsi*, Mac. házigazda] (122)

usta usta [< Fr. maître, T. *usza*, Mac. nyelvtanító] (122)

hoca hoca [< Fr. maître, T. *khodzsa*, Mac. nyelvtanító] (122)

hasta hasta [< Fr. malade, T. *khaszta*, Mac. beteg] (122)

hastalık hastalık [< Fr. maladie, T. *khastalık*, Mac. betegség] (122)

endamsız kısa [< Fr. maladroit, T. *endamsziz*, Mac. ügyetlen] (122)

takamet takamet [< Fr. malaise, T. *takamet*, Mac. gyomorrémejgés] (122)

eğerce eğerci, her ne kadar [< Fr. malgré, T. *egertse*, Mac. jollehet] (122)

bela bela [< Fr. malheur, T. *belah*, Mac. szerentsétlenség] (122)

kasavet kasavet, üzüntü [< Fr. malheur, T. *kazavet*, Mac. szerentsétlenség] (122)

[123]

bahtsız bahtsız, talihsiz [< Fr. malheureux, T. *bahksziz*, Mac. szerentsétlen] (123)

murdar murdar, kirli [< Fr. malpropre, T. *murdár*, Mac. motskos] (123)

hastacık hasta [< Fr. malsain, T. *khasztadzsik*, Mac. egészségtelen] (123)

incitmek incitmek [< Fr. maltraiter, T. *indzsitmek*, Mac. rosszú tselekedni] (123)

yemek yemek [< Fr. manger, T. *jomek*, Mac. enni] (123)

tarz usul, biçim [< Fr. manière, T. *tarz*, Mac. mód, tulajdonság] (123)

eskere aşık, açık, belli [< Fr. manifeste, T. *eskere*, Mac. nyilvánóság] (123)

eksik olmak eksik olmak, bulunmamak [< Fr. manquer, T. *ekszik olmak*, Mac. hibázni] (123)

yağmurluk yağmurluk [< Fr. manteau, T. *jaghmurlúk*, Mac. köpönyeg] (123)

pezevnek pezevenk [< Fr. maquereau, T. *pezevnek*, Mac. kerítő] (123)

nalbend nalbant [< Fr. maréchal-ferrant⁹⁷, T. *nalbend*, Mac. patkoló kováts] (123)

batak batak, bataklik [< Fr. marais, T. *batak*, Mac. motsár] (123)

mermer mermer [< Fr. marbre, T. *mermer*, Mac. márvány] (123)

bazivcân satıcı, bezirgan [< Fr. marchand, T. *bazivdzsân*, Mac. kereskedő] (123)

satacak mal satılacak mal [< Fr. merchandise, T. *szatadzsákmal*, Mac. portéka] (123)

bazar pazar [< Fr. marché, T. *bazár*, Mac. vásár] (123)

güvey[i] güveyi, damat [< Fr. mari, T. *güvej*, Mac. férj] (123)

koca koca, eş [< Fr. mari, T. *khodzsa*, Mac. férj] (123)

nikah nikah [< Fr. mariage, T. *nikiah*, Mac. házasság] (123)

evlenmek evlenmek [< Fr. marier, T. *evlenmek*, Mac. házasodni] (123)

tencere tencere [< Fr. marmite, T. *tendzsere*, Mac. rézfazék] (123)

çekiç çekiç [< Fr. marteau, T. *tsekidzs*, Mac. kalapáts] (123)

yastık yastık [< Fr. matelas⁹⁸, T. *jasztik*, Mac. párna] (123)

sabah sabah [< Fr. matin, T. *szabah*, Mac. reggel] (123)

lanet okumak lanet okumak, lanetlemek [< Fr. maudire, T. *lánét okumak*, Mac. megátkozni] (123)

fena fena [< Fr. mauvais, T. *fena*, Mac. rossz] (123)

fena fena [< Fr. méchant, T. *fena*, Mac. rossz] (123)

yaramaz yaramaz [< Fr. méchant, T. *jaramáz*, Mac. rossz] (123)

hoşnutsuz hoşnutsuz [< Fr. mécontent, T. *khosnutsziz*, Mac. kedvetlen] (123)

hekim hekim, doktor [< Fr. médecin, T. *hekim*, Mac. orvos] (123)

ilaç ilaç [< Fr. médecine, T. *iláts*, Mac. orvosság] (123)

ince ince [< Fr. médiocre, T. *indzse*, Mac. tsekély] (123)

karıştırmak karıştırmak [< Fr. mêler, T. *karistirmek*, Mac. keverni] (123)

kavun kavun [< Fr. melon, T. *kavún*, Mac. dinnye] (123)

aza aza, üye [< Fr. membre, T. *aza*, Mac. tag] (123)

⁹⁷ Metinde *maréchal-ferrand*.

⁹⁸ Metinde *matelat*.

- ibr** üye [< Fr. membre, T. *ibr*, Mac. tag] (123)
- hatır** hatır, zihin [< Fr. mémoire, T. *katir*, Mac. emlékezet] (123)
- ak[ı]l** akıl [< Fr. mémoire, T. *akl*, Mac. emlékezet] (123)
- serzeniş** serzeniş, yakınma [< Fr. menace, T. *zerzinis*, Mac. fenyegetés] (123)
- korkutmak** korkutmak [< Fr. menacer, T. *korkutmak*, Mac. fenyegetni] (123)
- dilenci** dilenci [< Fr. mendiant, T. *dilendzsi*, Mac. koldús] (123)
- yalan** yalan [< Fr. mensonge, T. *jalán*, Mac. hazugság] (123)
- yalancı** yalancı [< Fr. menteur, T. *jalandzsi*, Mac. hazug] (123)
- yalan söylemek** yalan söylemek [< Fr. mentir, T. *jalán szöjlemek*, Mac. hazugságot mondani] (123)
- çene** çene [< Fr. menton, T. *tsene*, Mac. áll] (123)
- marangon** marangoz [< Fr. ménuisier, T. *marangon*, Mac. asztalos] (123)
- horluk** küçümseme, hor görme [< Fr. mépris, T. *korlúk*, Mac. megvetés] (123)
- [124]
- ikrâh etmek** ikrah etmek, tiksинmek, iğrenmek [< Fr. mépriser, T. *ikrâk etmek*, Mac. megvetni] (124)
- deniz** deniz [< Fr. mer, T. *deniz*, Mac. tenger] (124)
- ana** ana, anne [< Fr. mère, T. *ana*, Mac. anya] (124)
- sevah** değer, meziyet [< Fr. mérite, T. *szevâh*, Mac. érdem] (124)
- taaciblik** taaccüplük, şaşma, hayret etme [< Fr. merveille, T. *taádzsiblik*, Mac. tsuda] (124)
- kavga** kavga [< Fr. mésintelligence, T. *kavga*, Mac. egyetlenség] (124)
- ayrılık** ayrılık [< Fr. mésintelligence, T. *ajrilik*, Mac. egyetlenség] (124)
- ölçü** ölçü [< Fr. mesure, T. *öltsü*, Mac. öl, mérték] (124)
- ölçmek** ölçmek [< Fr. mesurer, T. *öltsmek*, Mac. mérni] (124)
- taam** yemek [< Fr. met, T. *taám*, Mac. étel] (124)
- maden** maden [< Fr. métal, T. *maden*, Mac. értz] (124)
- zana<h>at** zanaat, el ustalığı gerektiren işler [< Fr. métier, T. *zanahát*, Mac. mesterség] (124)

deyirmenci deġirmenci [< Fr. meunier, T. *dijirmendzsi*, Mac. molnár] (124)

dut dut [< Fr. meurier, T. *dut*, Mac. szederfa] (124)

öyle öġle [< Fr. midi, T. *öjle*, Mac. dél] (124)

öylede öġlende [< Fr. midi, T. *öjlede*, Mac. déltájba] (124)

bal bal [< Fr. miel, T. *bal*, Mac. méz] (124)

orta orta [< Fr. milieu, T. *orta*, Mac. közép] (124)

merkez merkez [< Fr. milieu, T. *merkiesz*, Mac. közép] (124)

mil mil [< Fr. mille, T. *mil*, Mac. mérföld] (124)

ince ince, narin [< Fr. mince, T. *indzse*, Mac. vékony] (124)

yarı gece gece yarısı [< Fr. minuit, T. *járigedzse*, Mac. éjfél] (124)

dakika dakika [< Fr. minute, T. *dakike*, Mac. pertz] (124)

ayna ayna [< Fr. miroir, T. *ajne*, Mac. tükör] (124)

âdet âdet [< Fr. mode, T. *âdet*, Mac. újszok ás] (124)

temsil temsil, örnek [< Fr. modèle, T. *temsizil*, Mac. hím] (124)

hiç deyil ise hiç deġilse, en azından [< Fr. moins, T. *hitsdejilisze*, Mac. legalább] (124)

ay ay [< Fr. mois, T. *áj*, Mac. hólnap] (124)

biçin biçin [< Fr. moisson, T. *bitsin*, Mac. aratás] (124)

harman harman [< Fr. moisson, T. *kharman*, Mac. aratás] (124)

yarı yarı [< Fr. moitié, T. *jári*, Mac. fél, félrész] (124)

yarısı yarısı [< Fr. moitié, T. *járiszi*, Mac. fél, félrész] (124)

dakika dakika, an, şimdiki zaman [< Fr. moment, T. *dakike*, Mac. szempillantás] (124)

taraphane darphane, bozuk para [< Fr. monnaie, T. *taraphane*, Mac. pénzveröház] (124)

dağ daġ [< Fr. montagne, T. *dagh*, Mac. hegy] (124)

çıkma çıkmak, yükselmek [< Fr. monter, T. *tsikmak*, Mac. felmenni] (124)

binmek binmek [< Fr. monter, T. *binmek*, Mac. lóra ülni] (124)

direk direk, anıt [< Fr. monument, T. *direk*, Mac. emlékezet oszlop] (124)

maskaralık maskaralık [< Fr. *moquerie*, T. *maszkaralik*, Mac. tsufoolás] (124)

maskara etmek maskara etmek [< Fr. *moquer*, T. *maszkara etmek*, Mac. kinevetni] (124)

parça parça [< Fr. *morceau*, T. *partse*, Mac. darap] (124)

ısrırmak ısrırmak [< Fr. *mordre*, T. *iszirmak*, Mac. harapni] (124)

ölüm ölüm [< Fr. *mort*, T. *ölüm*, Mac. halál] (124)

ölmüş ölmüş [< Fr. *mort*, T. *ölmüş*, Mac. holt] (124)

ölü ölü [< Fr. *mort*, T. *ölü*, Mac. holt] (124)

icad edici mucit [< Fr. *moteur*, T. *idzsiád edidzsi*, Mac. inditó] (124)

[125]

sebeb sebep [< Fr. *motif*, T. *szebeb*, Mac. ok] (125)

yumuşak yumuşak [< Fr. *mou*, T. *jumuzsák*, Mac. puha] (125)

sinek sinek [< Fr. *mouche*, T. *szinek*, Mac. légy] (125)

mum makası mum makası [< Fr. *mouchette*, T. *mum makászi*⁹⁹, Mac. koppantó] (125)

yağlık yağlık [< Fr. *mouchoir*, T. *jaghlık*, Mac. zseb keszkenyő] (125)

yaş ıslak, nemli [< Fr. *mouillé*, T. *jas*, Mac. megázott] (125)

deyirmen değirmen [< Fr. *moulin*, T. *dejirmen*, Mac. malom] (125)

tüfe<n>k tüfek [< Fr. *mousquet*, T. *tufenk*, Mac. puska] (125)

ölmek ölmek [< Fr. *mourir*, T. *ölmek*, Mac. meghalni] (125)

hardal hardal [< Fr. *moutarde*, T. *khardál*, Mac. mostármag] (125)

dilsiz dilsiz [< Fr. *muet*, T. *dilsziz*, Mac. néma] (125)

böyürmek böğürmek [< Fr. *mugir*, T. *böjürmek*, Mac. bögni] (125)

dış katırı katır [< Fr. *mulet*, T. *dískatiri*, Mac. öszvér] (125)

miktar miktar [< Fr. *multitude*, T. *miktár*, Mac. sokaság] (125)

duvar duvar [< Fr. *mur*, T. *duvár*, Mac. kőfal] (125)

yetişmiş olgun [< Fr. *mûr*, T. *yetismís*, Mac. megírett] (125)

sır sır, giz [< Fr. *mystère*¹⁰⁰, T. *szir*, Mac. titok] (125)

⁹⁹ Metinde *mum makász*.

¹⁰⁰ Metinde *mystère*.

N

sedef sedef [< Fr. nacre de perle, T. *szedef*, Mac. gyöngyház] (125)

yüzmek yüzmek [< Fr. nager, T. *jüzmek*, Mac. úszni] (125)

cüce cüce [< Fr. nain, T. *füdzse*, Mac. törpe] (125)

mevlüt mevlit, doğma, doğum [< Fr. naissance, T. *mevlüt*, Mac. születés] (125)

dogmaglık doğma, doğum [< Fr. naissance, T. *dogmaglık*, Mac. születés] (125)

doğmak doğmak [< Fr. naître, T. *dogmak*, Mac. születni] (125)

nakl öyküleme, anlatma, aktarma [< Fr. narration, T. *nakl*, Mac. elbeszélés] (125)

zat zat [< Fr. nature, T. *zat*, Mac. természet] (125)

tabiyet tabiat [< Fr. nature, T. *tabijet*, Mac. természet] (125)

cemi gemi [< Fr. navire, T. *dzsemi*, Mac. hajó] (125)

lazım lazım, gerekli [< Fr. nécessaire, T. *lázım*, Mac. szükséges] (125)

tembellik tembellik [< Fr. négligence, T. *tembelik*, Mac. restség] (125)

kar kar [< Fr. neige, T. *kar*, Mac. hó] (125)

muşmula muşmula [< Fr. nèfle¹⁰¹, T. *musmula*, Mac. noszpolya] (125)

temizlemek temizlemek [< Fr. nettoyer, T. *temizlemek*, Mac. tisztítani] (125)

dokuz dokuz [< Fr. neuf, T. *dokúz*, Mac. kilenláz] (125)

yeni yeni [< Fr. neuf, T. *jeni*, Mac. új] (125)

burun burun [< Fr. nez, T. *burún*, Mac. ór] (125)

yuva yuva [< Fr. nid, T. *juva*, Mac. fészek] (125)

yok demek yadsımak, inkâr etmek [< Fr. nier, T. *jokdemek*, Mac. eltagadni] (125)

budala budala, ahmak [< Fr. nigaud, T. *budala*, Mac. együgyű] (125)

şerif şerif [< Fr. noble, T. *serif*, Mac. nemes] (125)

beyzade beyzade [< Fr. noble, T. *bejzádeh*, Mac. nemes] (125)

şeriflik şeriflik [< Fr. noblesse, T. *seriflik*, Mac. nemesség] (125)

¹⁰¹ Metinde *nèfle*.

beyzade<h>lik beyzadelik [< Fr. noblesse, T. *bejzádehlik*, Mac. nemesség] (125)

düğün düğün [< Fr. noce, T. *düğün*, Mac. lakodalom] (125)

[126]

kara kara, siyah [< Fr. noir, T. *kara*, Mac. fekete] (126)

findık findık [< Fr. noisette, T. *fündük*, Mac. magyará] (126)

ceviz ceviz [< Fr. noix, T. *dzseviz*, Mac. dió] (126)

ad ad [< Fr. nom, T. *ád*, Mac. név] (126)

sayı sayı [< Fr. nombre, T. *száje*, Mac. szám] (126)

sayıcı birçok, birçok sayıda [< Fr. nombreux, T. *szajiszi*, Mac. számos] (126)

göbek göbek [< Fr. nombril, T. *göbek*, Mac. köldök] (126)

ha[y]ır hayır [< Fr. non, T. *kkair*, Mac. nem] (126)

yok yok [< Fr. non, T. *jok*, Mac. nem] (126)

işaret işaret [< Fr. note, T. *isáret*, Mac. jegyzés] (126)

nişan nişan [< Fr. note, T. *nisán*, Mac. jegyzés] (126)

defter defter [< Fr. note, T. *defter*, Mac. jegyzés] (126)

besleyici besleyici, sütnine, dadı [< Fr. nourrice, T. *beszlejedszi*, Mac. dajka] (126)

beslemek beslemek [< Fr. nourrir, T. *beszlemek*, Mac. táplálni] (126)

yiyecek yiyecek [< Fr. nourriture, T. *jejedzsek*, Mac. táplálás] (126)

yeni yeni [< Fr. nouveau, nouvel; T. *jeni*, Mac. új] (126)

haber haber [< Fr. nouvelle, T. *khaber*, Mac. újság] (126)

boğulmak boğulmak [< Fr. noyer, T. *bogalmak*, Mac. belefojtani a' vízben] (126)

çıplak çıplak [< Fr. nu, T. *tsiblak*, Mac. mezételen] (126)

zarar etmek zarar etmek [< Fr. nuire, T. *zarár etmek*, Mac. ártani] (126)

gece gece [< Fr. nuit, T. *gedzse*, Mac. éjszaka] (126)

O

muti olmak söz dinlemek, itaat etmek [< Fr. obéir, T. *mütü olmak*, Mac. engedelmeskedni] (126)

muti muti, söz dinler [< Fr. obéissant, T. *mütü*, Mac. endegelmes] (126)

- zor etmek** zorlamak [< Fr. obliger, T. *zor etmek*, Mac. lekötelezni] (126)
- karanlı[k]** karanlık [< Fr. obscure, T. *karanlı*, Mac. homályos] (126)
- kara** kara [< Fr. obscure, T. *kara*, Mac. homályos] (126)
- karanlık** karanlık [< Fr. obscurité, T. *karanlık*, Mac. homályosság] (126)
- firsat** firsat [< Fr. occasion, T. *firszat*, Mac. alkalmatosság] (126)
- etmek** etmek [< Fr. occasionner, T. *etmek*, Mac. okozni] (126)
- büyük deniz** okyanus [< Fr. océan, T. *bujukdeniz*, Mac. nagy tenger] (126)
- koku** koku [< Fr. odeur, T. *koku*, Mac. szag, szaglás] (126)
- göz** göz [< Fr. oeil, T. *djöz*, Mac. szem] (126)
- karanfil** karanfil [< Fr. oeillet, T. *karonfil*, Mac. szekfü] (126)
- yumurta** yumurta [< Fr. oeuf, T. *jumurta*, Mac. tojás] (126)
- inci[t]mek** incitmek, kırmak [< Fr. offenser, T. *indzsimak*, Mac. megsérteni] (126)
- soğan** soğan [< Fr. oignon, T. *szogán*, Mac. veres hagyma] (126)
- kaz** kaz [< Fr. oie, T. *kaz*, Mac. lúd] (126)
- kuş** kuş [< Fr. oiseau, T. *kus*, Mac. madár] (126)
- ihmalli** ihmalkâr [< Fr. oisif, T. *ehmalli*, Mac. dologtalan] (126)
- aylak** aylak [< Fr. oisif, T. *ajlak*, Mac. dologtalan] (126)
- zeytin** zeytin [< Fr. olive, T. *zejtín*, Mac. olajbogyó¹⁰²] (126)
- gölgeli** gölgeli [< Fr. ombrageux, T. *gölgelü*, Mac. árnyékos] (126)
- kaygana** kaygana [< Fr. omelette, T. *kajghane*, Mac. rántotta] (126)
- turnak** tırnak [< Fr. ongle, T. *tirmak*, Mac. köröm] (126)
- [127]
- fikr** fikir, düşünce [< Fr. opinion, T. *fikr*, Mac. vélekedés] (127)
- kı[y]as** görüş [< Fr. opinion, T. *kiász*, Mac. vélekedés] (127)
- af<i>[y]on** afyon [< Fr. opium, T. *afion*, Mac. âlomhozómák] (127)
- altın** altın [< Fr. or, T. *altin*, Mac. arany] (127)
- namaz** namaz, dua [< Fr. oraison, T. *namáz*, Mac. imadság] (127)
- naranc** narenç, turunç, portakal [< Fr. orange, T. *narants*, Mac. narants] (127)

¹⁰² Metinde *olajfabogyó*.

buyurduk buyruk [< Fr. ordonnance, T. *bujurdúk*, Mac. parantsolat] (127)

emr emir [< Fr. ordonnance, T. *emr*, Mac. parantsolat] (127)

ferman ferman [< Fr. ordonnance, T. *fermán*, Mac. parantsolat] (127)

buyurmak buyurmak [< Fr. ordonner, T. *bujurmak*, Mac. parantsolni] (127)

em[i]r etmek emretmek [< Fr. ordonner, T. *emr etmek*, Mac. parantsolni] (127)

em[i]r emir [< Fr. ordre, T. *emr*, Mac. parautsolat] (127)

ferman ferman [< Fr. ordre, T. *fermán*, Mac. parautsolat] (127)

kulak kulak [< Fr. oreille, T. *kulák*, Mac. fül] (127)

yastık yastık [< Fr. oreiller, T. *jasztık*, Mac. vánkus] (127)

kuyumcu kuyumcu [< Fr. orfèvre, T. *küjümdzsi*, Mac. ötvös] (127)

arpa arpa [< Fr. orge, T. *arpa*, Mac. árpa] (127)

santûr santur [< Fr. orgue, T. *szantúr*, Mac. orgona] (127)

donanma süs, süsleme [< Fr. ornement, T. *donanma*, Mac. ékesség] (127)

donanmak süslemek, bezemek [< Fr. orner, T. *donanmak*, Mac. ekesíteni] (127)

gemik kemik [< Fr. os, T. *gemik*, Mac. tsont] (127)

cesaret etmek cesaret etmek [< Fr. oser, T. *dzseszávet etmek*, Mac. merészleni] (127)

götürmek götürmek [< Fr. ôter, T. *gütürmek*, Mac. elvenni] (127)

ya ya [< Fr. ou, T. *ja*, Mac. vagy] (127)

nerede nerede [< Fr. où, T. *neredé*, Mac. hol] (127)

unutmak unutmak [< Fr. oublier, T. *unutmak*, Mac. elfelejteni] (127)

unutmaklık unutma, unutkanlık [< Fr. oubli, T. *unutmaklık*, Mac. felejdékenség] (127)

evet evet [< Fr. oui, T. *evet*, Mac. igenis] (127)

beli beli, evet [< Fr. oui, T. *beli*, Mac. igenis] (127)

işitmeklik işitme [< Fr. ouïe, T. *isitmeklik*, Mac. hallás] (127)

işitmek işitmek, duymak [< Fr. ouïr, T. *isitmek*, Mac. hallani] (127)

ayı ayı [< Fr. ours, T. *aji*, Mac. medve] (127)

söyüş sövüş, hakaret [< Fr. outrage, T. *szöjűs*, Mac. gyalázat] (127)

söymek sövmek, hakaret etmek [< Fr. outrager, T. *szöjmek*, Mac. gyalázni] (127)

iş iş [< Fr. ouvrage, T. *is*, Mac. munka] (127)

açmak açmak [< Fr. ouvrier, T. *atsmak*, Mac. kinyitni] (127)

P

ölüfe ödeme, ücret, ulufe [< Fr. paie, T. *ölüfe*, Mac. fizetés] (127)

otlamak otlamak [< Fr. paître, T. *otlamak*, Mac. legeltetni] (127)

zaman zaman [< Fr. paille, T. *szamán*, Mac. szalma] (127)

ekmek ekmek [< Fr. pain, T. *ekmek*, Mac. kenyér] (127)

barış barış [< Fr. paix, T. *baris*, Mac. békesség] (127)

ödemek ödemek [< Fr. payer, T. *ödemek*, Mac. megfizetni] (127)

saray saray [< Fr. palais, T. *szaraj*, Mac. palota] (127)

[128]

bensiz olmak bensiz olmak [< Fr. pàlir, T. *bensiz olmak*, Mac. elhalaványodni] (128)

hurma hurma [< Fr. palmier, T. *gkurma*, Mac. pálmafa] (128)

sepet sepet [< Fr. panier, T. *szepet*, Mac. kosár] (128)

zembil zembil, hasırdan örülmüş saplı torba [< Fr. panier, T. *zembil*, Mac. kosár] (128)

pabuç papuç [< Fr. pantoufle, T. *babuts*, Mac. paputs] (128)

ta[v]us kuşu tavus kuşu [< Fr. paon, T. *tauk kusú*, Mac. páva] (128)

kâhad kâğıt [< Fr. papier, T. *kiahád*, Mac. papiros] (128)

bohça bohça [< Fr. paquet, T. *baoghtsia*, Mac. podgyász] (128)

demet demet [< Fr. paquet, T. *demet*, Mac. podgyász] (128)

cennet cennet [< Fr. paradis, T. *dzsennet*, Mac. paraditsom] (128)

görü[n]mek görünmek [< Fr. paraître, T. *görümek*, Mac. megjelenni] (128)

say[e]ban sayeban, gölgelik [< Fr. parasol, T. *szajbán*, Mac. napernyő] (128)

af af [< Fr. pardon, T. *áf*, Mac. engedelem, botsánat] (128)

aman aman [< Fr. pardon, T. *amán*, Mac. engedelem, botsánat] (128)

- af[f]etmek** bağıslamak [< Fr. pardonner, T. *afetmek*, Mac. megbotsátni] (128)
- böyle** böyle [< Fr. pareillement, T. *böjle*, Mac. hasonlóképpen] (128)
- hısım** hısım, akraba [< Fr. parent, T. *kiszim*, Mac. atyafi] (128)
- tembel[l]ik** tembellik [< Fr. paresse, T. *tembelik*, Mac. restség] (128)
- tembel** tembel [< Fr. paresseux, T. *tembel*, Mac. rest] (128)
- söylemek** söylemek [< Fr. parler, T. *szöjlemek*, Mac. szöllani, beszélni] (128)
- arasında** arasında [< Fr. parmi, T. *araszında*, Mac. között] (128)
- lakırdı** lakırtı [< Fr. parole, T. *lakirdi*, Mac. szó, beszéd] (128)
- ayırma** ayırma [< Fr. partager, T. *ajirmek*, Mac. osztani] (128)
- pey etmek** pay etmek [< Fr. partager, T. *pej etmek*, Mac. osztani] (128)
- gitmek** gitmek [< Fr. partir, T. *gitmek*, Mac. elmenni] (128)
- her yerde** her yerde [< Fr. partout, T. *herjerde*, Mac. mindenütt] (128)
- adım** adım [< Fr. pas, T. *adım*, Mac. lépés] (128)
- geçit** geçit [< Fr. passage, T. *getsik*, Mac. átalmenetel] (128)
- tezkere** tezkere [< Fr. passeport, T. *teszkere*, Mac. útitzédulá] (128)
- arzu** arzu [< Fr. passion, T. *arzu*, Mac. indúlatoskodás] (128)
- sevda** sevda [< Fr. passion, T. *szevde*, Mac. indúlatoskodás] (128)
- çoban** çoban [< Fr. pasteur, T. *tsobán*, Mac. pásztor] (128)
- börek** börek [< Fr. pâte, T. *börek*, Mac. vajastészta] (128)
- sabırlık** sabır [< Fr. patience, T. *szabrlık*, Mac. békességstüres] (128)
- börekçi** börekçi [< Fr. pâtissier, T. *börekdzsi*, Mac. pástétomsütő] (128)
- vilayet** vilayet [< Fr. patrie, T. *vilájet*, Mac. haza] (128)
- kulluk** kolluk, devriye [< Fr. patrouille, T. *küllük*, Mac. katona őrző] (128)
- fukara** fukara, yoksul [< Fr. pauvre, T. *fukareh*, Mac. szegény] (128)
- fakir** fakir, yoksul [< Fr. pauvre, T. *fakir*, Mac. szegény] (128)
- fukar[a]lık** fukaralík [< Fr. pauvreté, T. *fukarlık*, Mac. szegénység] (128)
- köşk** köşk [< Fr. pavillon, T. *kioszk*, Mac. sátorfedelű mulatohely] (128)
- yelincik çiçek** gelincik çiçeği [< Fr. pavot, T. *jelindzsik tsitse*, Mac. mák] (128)
- vilayet** vilayet [< Fr. pays, T. *vilájet*, Mac. tartomány, ország] (128)

deri deri [< Fr. *peau*, T. *deri*, Mac. *bőr*] (128)

gön gön, işlenmiş deri [< Fr. *peau*, T. *gön*, Mac. *bőr*] (128)

şeftali şeftali [< Fr. *pêche*, T. *sevkalí*, Mac. *baratzk*] (128)

günah günah [< Fr. *pécher*, T. *günah*, Mac. *bün*] (128)

balık avlamak balık avlamak [< Fr. *pêcher*, T. *baluk avlamak*, Mac. *halászni*] (128)

balıkçı balıkçı [< Fr. *pêcheur*, T. *balukdzsi*, Mac. *halász*] (128)

[129]

tarak tarak [< Fr. *peigne*, T. *tarak*, Mac. *fésű*] (129)

taraklamak taramak [< Fr. *peigner*, T. *taraklamak*, Mac. *fésülni*] (129)

zi[y]afet ziyafet [< Fr. *peine*, T. *sziafet*, Mac. *kín, fájdalom*] (129)

cefa cefa [< Fr. *peine*, T. *dzsefa*, Mac. *kín, fájdalom*] (129)

ancak ancak [< Fr. *peine*, T. *andzsák*, Mac. *alig*] (129)

güçile zorla [< Fr. *peine*, T. *gülsile*, Mac. *alig*] (129)

tasvirci tasvir eden [< Fr. *peintre*, T. *tasuirdzsi*, Mac. *képiró*] (129)

kürkçü kürkçü [< Fr. *peletier*, T. *kürkdzsi*, Mac. *szüts*] (129)

kürk kürk [< Fr. *pelice*, T. *kürk*, Mac. *szörös bőr*] (129)

kürek kürek [< Fr. *pelle*, T. *küvek*, Mac. *lapát*] (129)

küpe küpe [< Fr. *pendans d'oreille*, T. *küpe*, Mac. *fülönfüggö*] (129)

fik[i]r fikir, düşünce [< Fr. *pensée*, T. *fikr*, Mac. *gondolat*] (129)

düşünmek düşünmek [< Fr. *penser*, T. *düşünmek*, Mac. *gondolkodni*] (129)

gaib etmek kaybetmek [< Fr. *perdre*, T. *ghaibetmeb*, Mac. *elveszteni*] (129)

keklik keklik [< Fr. *perdrix*, T. *kektik*, Mac. *fogolyamadár*] (129)

ata ata [< Fr. *père*, T. *ata*, Mac. *atya, apa*] (129)

baba baba [< Fr. *père*, T. *baba*, Mac. *atya, apa*] (129)

incir incir [< Fr. *perle*, T. *indzsír*, Mac. *gyöngy*] (129)

koyvermek koyvermek, izin vermek [< Fr. *permettre*, T. *kojvermek*, Mac. *megengedni*] (129)

dudu kuşu papağan [< Fr. *perroquet*, T. *dadukasú*, Mac. *papagáj*] (129)

kovlamak çekiştirmek, yermek [< Fr. *persécuter*, T. *kovlamak*, Mac. *üzni*] (129)

dayanmak dayanmak [< Fr. persister, T. *dajanmak*, Mac. alhatatossan megmaradni] (129)

hiçbir kimse hiçbir kimse [< Fr. personne, T. *hitsbirkimsze*, Mac. senkisem] (129)

adam adam [< Fr. personne, T. *adam*, Mac. személy] (129)

kişi kişi [< Fr. personne, T. *kizsi*, Mac. személy] (129)

görüş görüş [< Fr. perspective, T. *görüş*, Mac. kilátás] (129)

inandırmak inandırmak [< Fr. persuader, T. *inanditmak*, Mac. rábeszélni valakit] (129)

gaib kayıp [< Fr. perte, T. *ghaib*, Mac. veszteség] (129)

zarar zarar [< Fr. perte, T. *zarár*, Mac. veszteség] (129)

ağır ağır [< Fr. pesant, T. *aghir*, Mac. nehéz] (129)

tartmak tartmak [< Fr. peser, T. *tartmak*, Mac. mérni] (129)

yamurcag veba [< Fr. peste, T. *jamurdzság*, Mac. pestis] (129)

küçük küçük [< Fr. petit, T. *kutsuk*, Mac. kicsiny] (129)

cesaret cesaret [< Fr. pétulance, T. *dzseszárot*, Mac. pajkosság] (129)

az az [< Fr. peu, T. *az*, Mac. kevés] (129)

biraz biraz [< Fr. peu, T. *biraz*, Mac. kevés] (129)

azar azar azar azar [< Fr. peu-à-peu, T. *azár, ozár*, Mac. lassanként] (129)

halk halk [< Fr. peuple, T. *halk*, Mac. köznép] (129)

belki belki [< Fr. peut-être, T. *belkim*, Mac. talán] (129)

baharcı baharcı [< Fr. pharmacien, T. *behardzsi*, Mac. patikáros] (129)

spesiyal spesiyal, özel [< Fr. pharmacien, T. *szpetzial*, Mac. patikáros] (129)

guruş kuruş [< Fr. piastre, T. *ghrus*, Mac. piászter] (129)

kelakse saksagan, geveze [< Fr. pie, T. *keiaksse*, Mac. szarka] (129)

ayak ayak [< Fr. pied, T. *ajak*, Mac. láb] (129)

yayan yayan, yürüyerek giden [< Fr. pied, T. *jaján*, Mac. gyalog] (129)

taş taş [< Fr. pierre, T. *tas*, Mac. kő] (129)

deynek değnek [< Fr. pieu, T. *deјnek*, Mac. karó] (129)

kazı[k] kazık [< Fr. pieu, T. *kazú*, Mac. karó] (129)

güvercin güvercin [< Fr. pigeon, T. *güverdzsin*, Mac. galamb] (129)

telef telef [< Fr. pillage, T. *telef*, Mac. prédálás] (129)

herhad telef [< Fr. pillage, T. *herhad*, Mac. prédálás] (129)

[130]

telef olmak telef olmak, mahvolmak [< Fr. piller, T. *telef olmak*, Mac. prédálni] (130)

çekici çekici [< Fr. pilon, T. *tsekidszsi*, Mac. mosártörő] (130)

bel bel, kazma [< Fr. pioche, T. *bel*, Mac. kapa] (130)

bellemek bellemek, bel denilen araçla toprağı işlemek [< Fr. piocher, T. *bellemek*, Mac. kapálni] (130)

çubuk çubuk [< Fr. pipe, T. *tsibúk*, Mac. pípa] (130)

mızrak mızrak [< Fr. pique, T. *mizrák*, Mac. dárda] (130)

sokmak sokmak, saplamak [< Fr. piquer, T. *szokmak*, Mac. szurni] (130)

iş[e]mek işlemek [< Fr. pisser, T. *ismek*, Mac. vizelleni] (130)

meydan meydan, yer, alan [< Fr. place, T. *mejdán*, Mac. piatz] (130)

ko[y]mak koymak, yerleştirmek [< Fr. placer, T. *komak*, Mac. tenni] (130)

yar[a] yara [< Fr. plaie, T. *jar*, Mac. seb] (130)

şikay[et] etmek şikayet etmek [< Fr. plaindre, T. *sikáet etmek*, Mac. panaszolkodni] (130)

dere<h> dere [< Fr. plaine, T. *dereh*, Mac. síkság] (130)

düzlük düzlük, ova [< Fr. plaine, T. *düzlük*, Mac. síkság] (130)

beyenmek beğenmek [< Fr. plaire, T. *bejeumek*, Mac. tetszeni] (130)

sefa sefa, gönül rahatlığı [< Fr. plaisir, T. *szefa*, Mac. gyönyörűség] (130)

ağaç ağaç [< Fr. plante, T. *agáts*, Mac. plánta] (130)

dikmek dikmek [< Fr. planter, T. *dikmek*, Mac. ültetni] (130)

sahan sahan, tabak [< Fr. plat, T. *szahán*, Mac. tál] (130)

alçı alçı [< Fr. plâtre, T. *altsi*, Mac. gipsz] (130)

dolu dolu, tam [< Fr. plein, T. *dolú*, Mac. tele] (130)

yağmur yağmur [< Fr. pleuvoir, T. *jaghmur*, Mac. esni] (130)

yağmak yağmak [< Fr. pleuvoir, T. *jaghmak*, Mac. esni] (130)

eymek eğmek [< Fr. plier, T. *ejmek*, Mac. hajtani] (130)

topçuk top [< Fr. plomb, T. *toptsik*, Mac. serét] (130)

kurşun kurşun [< Fr. plomb, T. *kursun*, Mac. ólom] (130)

yağmur yağmur [< Fr. pluie, T. *jagħmur*, Mac. esö] (130)
kalem kalem [< Fr. plume, T. *kalem*, Mac. író toll] (130)
soba soba [< Fr. poêle, T. *szoba*, Mac. kályha] (130)
tava tava [< Fr. poêlon, T. *tava*, Mac. vasserpenyő] (130)
yük yük, ağırlık [< Fr. poids, T. *juk*, Mac. nehézseg] (130)
kıl kıl, saç [< Fr. poil, T. *kil*, Mac. szőr] (130)
hançer hançer [< Fr. poignard, T. *khandzser*, Mac. tör] (130)
yumruk yumruk [< Fr. poing, T. *jumruk*, Mac. ököl] (130)
sivri sivri [< Fr. pointe, T. *szivri*, Mac. hegy] (130)
armud armut [< Fr. poire, T. *armúd*, Mac. körtvély] (130)
zehir zehir [< Fr. poison, T. *zehir*, Mac. merreg] (130)
balık balık [< Fr. poisson, T. *balúk*, Mac. hal] (130)
göğüs göğüs [< Fr. poitrine, T. *göksz*, Mac. mely] (130)
biber biber [< Fr. poivre, T. *biber*, Mac. bors] (130)
katran katran, zift [< Fr. poix, T. *katrán*, Mac. szurok] (130)
sevgili sevgili [< Fr. poli, T. *sevgülü*, Mac. emberséges] (130)
elma elma [< Fr. pomme, T. *elma*, Mac. alma] (130)
yer elması yer elması [< Fr. pomme de terre, T. *jerelmaszi*, Mac. földi alma] (130)
saltanat saltanat [< Fr. pompe, T. *szaltanát*, Mac. pompa] (130)
[131]
adalamak pompalamak, çekmek, emmek [< Fr. pomper, T. *adalamak*, Mac. szívatni] (131)
liman liman [< Fr. port, T. *liman*, Mac. kikötőhely] (131)
iskele iskele [< Fr. port, T. *iszkele*, Mac. kikötőhely] (131)
kapı kapı [< Fr. porte, T. *kapu*, Mac. kapu, ajtó] (131)
kapıcı kapıcı [< Fr. portier, T. *kapıdzsi*, Mac. kapuörzö] (131)
getirmek getirmek, taşımak [< Fr. porter, T. *getirmek*, Mac. vinni] (131)
hamal hamal, taşıyıcı [< Fr. portefaix, T. *hamál*, Mac. teherhordozo] (131)
suret suret [< Fr. portrait, T. *szüret*, Mac. képrajz] (131)
ko[y]mak koymak, yerleştirmek [< Fr. poser, T. *komak*, Mac. le tenni, fektetni valamit] (131)

- kâbillik** olabilirlik [< Fr. possibilité, T. *kabilik*, Mac. lehetőség] (131)
- menzil** menzil [< Fr. poste, T. *menzil*, Mac. postahely] (131)
- yer yer** [< Fr. poste, T. *jer*, Mac. hely] (131)
- mehtabcı** mehtapçı [< Fr. postillon, T. *mehktabdzi*, Mac. postalegeny] (131)
- kapçı** kapçı, çömlekçi [< Fr. potier, T. *kabtsi*, Mac. fazekas] (131)
- barut** barut [< Fr. poudre à tirer, T. *barút*, Mac. puskaapor] (131)
- ta[v]uk** tavuk [< Fr. poule, T. *tauk*, Mac. tyúk] (131)
- piliç** piliç [< Fr. poulet, T. *pilíts*, Mac. tsirke] (131)
- akci[ğ]er** akciğer [< Fr. poumon, T. *akdzsier*, Mac. tüdő] (131)
- nab[ı]z** nabız [< Fr. pouls, T. *nabz*, Mac. ----] (131)
- cüzdan** cüzdan [< Fr. portefeuille, T. *dzsüzdán*, Mac. levéltáska] (131)
- niçin** niçin, neden [< Fr. pourquoi, T. *nitsiún*, Mac. mért] (131)
- kum** kum [< Fr. poussière, T. *kum*, Mac. por] (131)
- toz** toz [< Fr. poussière, T. *toz*, Mac. por] (131)
- kudret** güç [< Fr. pouvoir, T. *kudret*, Mac. hatalom, tehetség] (131)
- ça[y]ır** çayır [< Fr. prairie, T. *tsiair*, Mac. rét, mező] (131)
- tedarik** tedarik, sağlama, elde etme [< Fr. précaution, T. *tedarík*, Mac. elővigyázás] (131)
- ev[v]ela** evvel, ilk önce [< Fr. précédemment, T. *evela*, Mac. előbb] (131)
- üçürmeklik** acele, yağış, çökeltme [< Fr. précipitation, T. *ütsürmeklik*, Mac. igensietés] (131)
- üçürmek** devirmek [< Fr. précipiter, T. *ütsürmek*, Mac. igensietni] (131)
- selef** selef, öncel [< Fr. prédécesseur, T. *szelef*, Mac. előttelévő] (131)
- zarar** zarar [< Fr. préjugé, T. *zarár*, Mac. balítelet] (131)
- ev[v]el** evvel, önce [< Fr. premièrement, T. *evel*, Mac. először] (131)
- almak** almak [< Fr. prendre, T. *almak*, Mac. fogni, megfogni] (131)
- yakın** yakın [< Fr. près, T. *jakin*, Mac. közel] (131)
- bahşiş** bahşiş, [< Fr. présent, T. *baksés*, Mac. ajándék] (131)
- ödünç vermek** ödünç vermek [< Fr. prêter, T. *odunts vermek*, Mac. költsön adni] (131)
- bahane** bahane [< Fr. prétexte, T. *bahani*, Mac. színes ok] (131)

tecrübe deneyim [< Fr. *preuve*, T. *tedzsrube*, Mac. próba] (131)
tedarik tedarik, sağlama, elde etme [< Fr. *prévoyance*, T. *tedarık*, Mac. előrelátás] (131)

yalvarmak yalvarmak [< Fr. *prier*, T. *jalvarmak*, Mac. kérni] (131)

dua dua [< Fr. *prière*, T. *dua*, Mac. könyörges] (131)

bey bey [< Fr. *prince*, T. *bej*, Mac. hertzeg] (131)

kral kral [< Fr. *prince*, T. *kral*, Mac. hertzeg] (131)

bahar ayı bahar ayı [< Fr. *printemps*¹⁰³, T. *baharâji*, Mac. tavasz] (131)

kıymet saymak değer biçmek [< Fr. *priser*, T. *kejmet szajmak*, Mac. betsülni] (131)

[132]

burnut içmek burun otu veya enfiye içmek [< Fr. *priser du tabac*, T. *burnút itsmek*, Mac. tobákot szívni] (132)

hapis hapis [< Fr. *prison*, T. *hapsz*, Mac. tömlözt] (132)

hapiste olan tutsak [< Fr. *prisonnier*, T. *hapizda alán*, Mac. rab, fogoly] (132)

kıymet fiyat, değer [< Fr. *prix*, T. *kejmet*, Mac. ar, ára valaminek] (132)

yakın yakın [< Fr. *proche*, T. *jakín*, Mac. mellett, közel] (132)

aramak aramak [< Fr. *procurer*, T. *aramak*, Mac. szerezni] (132)

zanaat zanaat [< Fr. *profession*, T. *zanaát*, Mac. mesterség] (132)

fayda fayda, yarar [< Fr. *profit*, T. *fajda*, Mac. haszon] (132)

faydalı yararlı [< Fr. *profitable*, T. *fajdalú*, Mac. hasznos] (132)

kazanmak kazanmak [< Fr. *profiter*, T. *kazanmak*, Mac. hasznalni] (132)

fayda görmek fayda görmek [< Fr. *profiter*, T. *fajda görmek*, Mac. hasznalni] (132)

derin derin [< Fr. *profond*, T. *derin*, Mac. mély] (132)

derinlik derinlik [< Fr. *profondeur*, T. *derinlik*, Mac. mélység] (132)

se[y]ir seyir [< Fr. *promenade*, T. *szeir*, Mac. sétálás] (132)

gezme<k>lik gezmelik [< Fr. *promenade*, T. *gezmeklik*, Mac. sétálás] (132)

¹⁰³ Metinde *printems*.

ikrâr etmek açıkça söylemek [< Fr. promettre, T. *ikrâr etmek*, Mac. megigérni] (132)

telaf[f]uz etmek telaffuz etmek, söylemek [< Fr. prononcer, T. *telafüz etmek*, Mac. kimondani] (132)

telaf[f]uz telaffuz, söyleyiş [< Fr. prononciation, T. *telafüz*, Mac. kimondás] (132)

temiz temiz [< Fr. propre, T. *temíz*, Mac. tiszta] (132)

sahib sahip, iye [< Fr. propriétaire, T. *szahib*, Mac. földes úr] (132)

himâye<t> etmek korumak, kayırmak [< Fr. protéger, T. *himâjet etmek*, Mac. védelmezni] (132)

himâye<t> koruma [< Fr. protection, T. *himâjet*, Mac. védelmezés] (132)

defter defter [< Fr. protocol, T. *deftev*, Mac. jegyzőkönyv] (132)

uslu uslu, akıllı [< Fr. prudent, T. *üszlü*, Mac. eszes] (132)

erik erik [< Fr. prune, T. *erik*, Mac. szilva] (132)

fena koku kötü koku [< Fr. puanteur, T. *fena koku*, Mac. bődösség] (132)

aşikâr aşikâr, açık, belli [< Fr. publiquement, T. *eskiare*, Mac. nyilvánságossan] (132)

pire pire [< Fr. puce, T. *pire*, Mac. balha] (132)

sonra sonra [< Fr. puis, T. *szonra*, Mac. azután] (132)

kudret güç [< Fr. puissance, T. *kudret*, Mac. hatalom] (132)

kudretli güçlü [< Fr. puissant, T. *kudretlü*, Mac. hatalmas] (132)

çeşme çeşme [< Fr. puit, T. *teszme*, Mac. kút] (132)

tahtahit raptiye [< Fr. punaise, T. *tahtahít*, Mac. büdösféreg] (132)

si[y]aset çekmek cezalandırmak, yönetmek [< Fr. punir, T. *szíászet tsekmek*, Mac. büntetni] (132)

si[y]aset siyaset [< Fr. punition, T. *szíászet*, Mac. büntetés] (132)

cer[e]me cereme [< Fr. punition, T. *dzserme*, Mac. büntetés] (132)

[o]rospu orospu [< Fr. putaine, T. *roszpu*, Mac. kurva] (132)

Q

ne zaman ne zaman [< Fr. quand, T. *ne zamán*, Mac. mikor] (132)

miktar miktar [< Fr. quantité, T. *miktár*, Mac. sokaság] (132)

kırk kırk [< Fr. quarante, T. *kirk*, Mac. negyven] (132)

dört dört [< Fr. quatre, T. *dört*, Mac. négy] (132)

[133]

ki ki [< Fr. que, T. *ki*, Mac. hogy] (133)

çekiş kavga [< Fr. querelle, T. *tsekis*, Mac. perlekedés] (133)

çekişmek kavga etmek [< Fr. quereller, T. *tsekismek*, Mac. perlekedni] (133)

suâl sual, soru [< Fr. question, T. *szuâl*, Mac. kérdés] (133)

suâl etmek soru sormak [< Fr. questionner, T. *szuâl etmek*, Mac. kérdezni] (133)

kuyruk kuyruk [< Fr. queue, T. *kujruk*, Mac. fark] (133)

temes[s]ük 1. tutunma, güvenerek sarılma, yapışıp sıkı tutma. 2. Borç senedi, senet. [< Fr. quittance, T. *temeszük*, Mac. kvietantzia] (133)

brakmak bırakmak, ayrılmak [< Fr. quitter, T. *brakmak*, Mac. elhagyni] (133)

ne ne [< Fr. quoi, T. *ne*, Mac. mi] (133)

olsa bile olsa bile [< Fr. quoique, T. *olszabile*, Mac. ámbár] (133)

eğerçi eğerçi [< Fr. quoique, T. *egertse*, Mac. ámbár] (133)

R

nakil etmek nakletmek, iletmek, aktarmak [< Fr. raconter, T. *nakil etmek*, Mac. elbeszélteni] (133)

turp turp [< Fr. radis, T. *turp*, Mac. retek] (133)

kuduzluk kuduzluk [< Fr. rage, T. *kuduzluk*, Mac. dühösködés] (133)

turp turp [< Fr. raifort, T. *turp*, Mac. torma] (133)

üzüm üzüm [< Fr. raisin, T. *üzüm*, Mac. szőlő] (133)

akıl akıl [< Fr. raison, T. *akil*, Mac. ész, értelem] (133)

kürek kürek [< Fr. rame, T. *kürek*, Mac. evezőlapát] (133)

kürek çekmek kürek çekmek [< Fr. ramer, T. *kürek tsokmek*, Mac. evezni] (133)

sakal tutmak sakal tutmak [< Fr. raser, T. *szakál tutmak*, Mac. beretválni] (133)

sakal bıçak sakal bıçağı [< Fr. rasoir, T. *szakát bitsak*, Mac. beretva] (133)

doyurulmuş doyurulmuş, tok [< Fr. rassassié, T. *dojurulmús*, Mac. mégelégedett] (133)

birer etmek birer etmek, toplamak [< Fr. rassembler, T. *birer etmek*, Mac. öszvegyűjteni] (133)

dalak dalak [< Fr. rate, T. *delúk*, Mac. lép] (133)

şalgan şalgam [< Fr. rave, T. *szalgán*, Mac. répa] (133)

paralis paralis [< Fr. rayon, T. *paralis*, Mac. sűgár] (133)

azgın azgın [< Fr. rebel, T. *azgun*, Mac. pártütő] (133)

zorbacı zorba [< Fr. rebel, T. *zorbadzsi*, Mac. pártütő] (133)

zorbalık zorbalık [< Fr. rebellion, T. *zorbalık*, Mac. pártütés] (133)

almak almak [< Fr. recevoir, T. *almak*, Mac. általvenni] (133)

ısmarla[y]ış ısmarlama işi [< Fr. recommandation, T. *ıszmarlais*, Mac. ajánlás] (133)

ısmarlamak ısmarlamak [< Fr. recommander, T. *ıszmarlamak*, Mac. ajánlani] (133)

teslim etmek teslim etmek [< Fr. recommander, T. *teslím etmek*, Mac. ajánlani] (133)

ülûfe ulufe [< Fr. récompense, T. *ülüfe*, Mac. jutalom] (133)

kira kira [< Fr. récompense, T. *kira*, Mac. jutalom] (133)

binış 1. binış, binme işi. 2. Yüksek aşamalı bilginlerin giydikleri cűbbe. [< Fr. rédingotte la surtout, T. *binis*, Mac. felsőruha] (133)

düşünmek düşünmek [< Fr. réfléchir, T. *düşünmek*, Mac. elmélkedni] (133)

so[ğ]uk almak soğuk almak [< Fr. refroidir, T. *szouk almak*, Mac. meghűtni] (133)

istememek istememek [< Fr. refuser, T. *ısztememek*, Mac. megtagadni] (133)

yüz yüz [< Fr. regard, T. *jüz*, Mac. tekintet] (133)

öyü öyü [< Fr. regard, T. *öjü*, Mac. tekintet] (133)

bakmak bakmak [< Fr. regarder, T. *bakmak*, Mac. nézni, szemlélni] (133)

[134]

çizi çizi, çizgi [< Fr. règle, T. *tsizi*, Mac. línea] (134)

pişmân pişman, pişmanlık [< Fr. regret, T. *pismák*, Mac. bánat] (134)

[i]ráde<t>siz iradesiz, istençsiz [< Fr. regret, T. *rádetsziz*, Mac. nemörömest] (134)

acımak acımak [< Fr. regretter, T. *adzsimak*, Mac. sajnálni] (134)

pişmân olmak pişman olmak [< Fr. regretter, T. *pismán olmak*, Mac. sajnálni] (134)

mezheb mezhep [< Fr. religion, T. *mezheb*, Mac. hit, vallás] (134)

bereket versin bereket versin [< Fr. remercier, T. *bereket verszin* <*demek*>, Mac. köszönni] (134)

şükür şükür [< Fr. remerciement, T. *sükür*, Mac. köszönet] (134)

tedarik etmek tedarik etmek, sağlamak [< Fr. remettre, T. *tedarik etmek*, Mac. általadni] (134)

bitirmek bitirmek [< Fr. remplir, T. *bitirmek*, Mac. betölteni, megtölteni] (134)

doldurmak doldurmak [< Fr. remplir, T. *doldurmak*, Mac. betölteni, megtölteni] (134)

kımıldatmak kımıldatmak [< Fr. remuer, T. *kimildatmak*, Mac. mozdítni] (134)

tilk[i] tilki [< Fr. renard, T. *tilk*, Mac. róka] (134)

buluşmak buluşmak [< Fr. rencontrer, T. *bulusmak*, Mac. öszvetalálkozni] (134)

kâfir olmuş dininden dönen kimse [< Fr. renégat, T. *kiarfir olmús*, Mac. hitszegő] (134)

zapt zapt, tutma [< Fr. rènes, T. *zapt*, Mac. kantárszár] (134)

koyvermek koyvermek [< Fr. renoncer, T. *koyvermek*, Mac. lemondani] (134)

serpmek serpmek, saçmak [< Fr. répandre, T. *szerpnek*, Mac. kiontani] (134)

pişmân olmak pişman olmak [< Fr. repentir, T. *pismán olmak*, Mac. megbánni] (134)

cevâb cevap [< Fr. réponse, T. *dzsevál*, Mac. felelet] (134)

rahat rahat [< Fr. repos, T. *rahát*, Mac. nyugodalon] (134)

rahatlanmak rahatlamak [< Fr. *reposer*, T. *rahatlanmak*, Mac. nyugodni] (134)

azarlamaklık azarlamak [< Fr. *reprimande*, T. *azarlamaklık*, Mac. szemrehányás] (134)

azarlamak azarlamak [< Fr. *reprimander*, T. *azarlamak*, Mac. pírongatni] (134)

azarlamaklık azarlamak [< Fr. *reproche*, T. *azarlamaklık*, Mac. szemrevetés] (134)

devlet devlet [< Fr. *réputation*, T. *dövlet*, Mac. jónév] (134)

niyet niyet [< Fr. *résolution*, T. *nijet*, Mac. eltökéllés] (134)

ikrâr ikrar, açıkça söyleme [< Fr. *résolution*, T. *ikrâr*, Mac. eltökéllés] (134)

iz[z]et izzet, büyüklük [< Fr. *respect*, T. *izet*, Mac. tisztelet] (134)

nefes almak soluk almak [< Fr. *respirer*, T. *nefes almak*, Mac. lehelleni] (134)

huzur huzur [< Fr. *reste*, T. *kuszurú*, Mac. maradék] (134)

kalmak kalmak [< Fr. *rester*, T. *kalmak*, Mac. megmaradni] (134)

düş düş [< Fr. *rêve*, T. *düs*, Mac. álom] (134)

rüya rüya [< Fr. *rêve*, T. *ruja*, Mac. álom] (134)

düş görmek düş görmek [< Fr. *rêver*, T. *düs görmek*, Mac. álmodni] (134)

uyanmak uyanmak [< Fr. *réveiller*, T. *oianmak*, Mac. felkölteni] (134)

dönmek dönmek [< Fr. *revenir*, T. *dönmek*, Mac. visszatérni] (134)

nukât nukiát [< Fr. *rhumatisme*, T. *nukiát*, Mac. folyónátha] (134)

nezle nezle [< Fr. *rhumatisme*, T. *nuszla*, Mac. folyónátha] (134)

zengin zengin [< Fr. *riche*, T. *zenghin*, Mac. gazdag] (134)

mal mal [< Fr. *richesse*, T. *mal*, Mac. gazdagság] (134)

buruş kırışık [< Fr. *ride*, T. *borus*, Mac. rántz] (134)

perde<h> perde [< Fr. *rideau*, T. *perdeh*, Mac. kárpit, firhang] (134)

hiç hiç [< Fr. *rien*, T. *hits*, Mac. semmi sem] (134)

yok yok [< Fr. *rien*, T. *jok*, Mac. semmi sem] (134)

yalı yalı [< Fr. *rivage*, T. *jalu*, Mac. part] (134)

yan yan [< Fr. *rivage*, T. *jan*, Mac. part] (134)

hasım hasım, düşman [< Fr. rival, T. *haszim*, Mac. ellenkező] (134)

düşman düşman [< Fr. rival, T. *dusman*, Mac. ellenkező] (134)

[135]

ırmak ırmak [< Fr. rivière, T. *irmak*, Mac. folyóvíz] (135)

pirinç pirinç [< Fr. riz, T. *pirindzs*, Mac. riskása] (135)

rum Rum [< Fr. romain, T. *rum*, Mac. római] (135)

kızılelma kızıllelma, Roma [< Fr. rome, T. *kizilelma*, Mac. róma] (135)

deyirmen değirmen [< Fr. rond, T. *dejirmen*, Mac. kerékforma] (135)

gül gül [< Fr. rose, T. *gül*, Mac. rózsa] (135)

çiğ çiy [< Fr. rosée, T. *tsigh*, Mac. harmat] (135)

les çiy [< Fr. rosée, T. *lesz*, Mac. harmat] (135)

kamçı kamçı [< Fr. roseau, T. *kamtsi*, Mac. nád] (135)

kamış kamış [< Fr. roseau, T. *kamıs*, Mac. nád] (135)

kötek işitmek dayak yemek [< Fr. rosser, T. *kötek isitmek*, Mac. megbotozni] (135)

bülbül bülbül [< Fr. rossignol, T. *bülbül*, Mac. filemile] (135)

kebâb kebab [< Fr. rôti, T. *kiebáb*, Mac. petsenye] (135)

kebâb etmek kebab yapmak [< Fr. rôtir, T. *kiebáb etmek*, Mac. sütni] (135)

tekerlek tekerlek [< Fr. roue, T. *tekerlek*, Mac. kerék] (135)

kırmızı kırmızı [< Fr. rouge, T. *kirmisz*, Mac. veres] (135)

utanmak utanmak [< Fr. rougir, T. *utanmak*, Mac. eprírúlni] (135)

pas pas [< Fr. rouille, T. *pasz*, Mac. rosda] (135)

kuşak kuşak, bele sarılan uzun ve enli kumaş [< Fr. ruban, T. *kusák*, Mac. pántlika] (135)

yakut yakut [< Fr. rubis, T. *jakút*, Mac. rubín] (135)

mahal[ı]e mahalle [< Fr. rue, T. *mahale*, Mac. útza] (135)

düşüş düşüş [< Fr. ruine, T. *dusús*, Mac. romlás] (135)

ırmakcık ırmak [< Fr. ruisseau, T. *irmakdzsík*, Mac. patak] (135)

akıl akıl [< Fr. ruse, T. *akil*, Mac. tsalárdság] (135)

fitne fitne, karışıklık, kargaşa [< Fr. ruse, T. *fitne*, Mac. tsalárdság] (135)

akıllı akıllı [< Fr. rusé, T. *akili*, Mac. tsalárd] (135)

fitnekar fitneci [< Fr. rusé, T. *fitnekiár*, Mac. tsalárd] (135)

S

kum kum [< Fr. *sable*, T. *kum*, Mac. *homok*] (135)

kılıç kılıç [< Fr. *sabre*, T. *kilits*, Mac. *kard*] (135)

çuval çuval [< Fr. *sac*, T. *tsüval*, Mac. *zsák*] (135)

yıkmak yıkmak [< Fr. *saccager*, T. *jikmak*, Mac. *elpusztítani*] (135)

kurbân kurban [< Fr. *sacrifice*, T. *kurbân*, Mac. *áldozat*] (135)

safran safran [< Fr. *safran*, T. *szafrán*, Mac. *sáfrán*] (135)

bilmeklik bilgelik [< Fr. *sagesse*, T. *bilmeklik*, Mac. *böltesség*] (135)

kan almak kan almak [< Fr. *saigner*, T. *kanalmak*, Mac. *eretvágni*] (135)

sağ sağ, sağlıklı [< Fr. *sain*, T. *szágh*, Mac. *egészséges*] (135)

evliyâ evliya, ermiş [< Fr. *saint*, T. *evlijâ*, Mac. *szent*] (135)

sücün (> **sucuk**) sucuk [< Fr. *salame*, T. *szüdzsün*, Mac. *olaszkolbász*]
(135)

marul marul [< Fr. *salate*, T. *marul*, Mac. *saláta*] (135)

salata salata [< Fr. *salate*, T. *szaláta*, Mac. *saláta*] (135)

murdâr murdar, kirli [< Fr. *sale*, T. *murdâr*, Mac. *motskos*] (135)

kirli kirli [< Fr. *sale*, T. *kirli*, Mac. *motskos*] (135)

tuzlamak tuzlamak [< Fr. *saler*, T. *tüzlemok*, Mac. *besózni*] (135)

tükürük tükürük [< Fr. *salive*, T. *tükürük*, Mac. *nyál*] (135)

[136]

tuz kabı tuzluk [< Fr. *salière*, T. *tüzkhabi*, Mac. *sótartó*] (136)

avlu avlu [< Fr. *salle*, T. *avli*, Mac. *nagyszoba*] (136)

selâm selam [< Fr. *salutation*, T. *szelám*, Mac. *köszöntés*] (136)

selâmlamak selamlamak [< Fr. *saluer*, T. *szelâmlamak*, Mac. *köszönteni*]
(136)

kan kan [< Fr. *sang*, T. *kan*, Mac. *vér*] (136)

sülük sülük [< Fr. *sangsue*¹⁰⁴, T. *szülük*, Mac. *piótza*] (136)

yaban domuz[u] yaban domuzu [< Fr. *sanglier*, T. *jabán domúz*, Mac. *vad disznó*] (136)

+sIz +sIz [< Fr. *sans*, T. *sziz*, Mac. *nekül*] (136)

¹⁰⁴ Metinde *sang-sue*.

karişmiş karişmiş [< Fr. sans dessus dessous, T. *karismuris*, Mac. felforgatva] (136)

sağlık sağlık [< Fr. santé, T. *szaghlik*, Mac. egészség] (136)

şeytân şeytan [< Fr. satan, T. *sejtân*, Mac. sátány] (136)

sucuk sucuk [< Fr. saucisse, T. *szüdzsük*, Mac. kolbász] (136)

tepmek tepmek [< Fr. sauter, T. *tepmek*, Mac. ugorni] (136)

yabâni doğada yaşayan, evcil olmayan [< Fr. sauvage, T. *jabanî*, Mac. vad] (136)

kurtulmak kurtulmak [< Fr. sauver, T. *kurtulmak*, Mac. megszabadítani] (136)

okumuş okumuş [< Fr. savant, T. *okumús*, Mac. tanúlt ember] (136)

bilmek bilmek [< Fr. savoir, T. *bilmek*, Mac. tudni] (136)

sapun sabun [< Fr. savon, T. *szapún*, Mac. szappany] (136)

kuru kuru [< Fr. sec, T. *kuru*, Mac. száraz] (136)

kurutmak kurutmak [< Fr. secher, T. *kurutmak*, Mac. szárítani] (136)

ekşi<k>lik ekşilik [< Fr. sécheresse, T. *eksiklik*, Mac. fanyarság] (136)

yardım etmek yardım etmek [< Fr. secourir, T. *jardim etmek*, Mac. segíteni] (136)

yardım yardım [< Fr. secours, T. *jardim*, Mac. segítség] (136)

sır sır, giz [< Fr. secret, T. *szir*, Mac. titok] (136)

gizlice gizlice [< Fr. secrètement, T. *gizlidzse*, Mac. titkossan] (136)

efendi efendi [< Fr. seigneur, T. *efendi*, Mac. úr] (136)

koyun koyun, göğüs, kucak [< Fr. sein, T. *kojún*, Mac. kebel] (136)

tuz tuz [< Fr. sel, T. *tüz*, Mac. só] (136)

eyer eyer [< Fr. selle, T. *ejer*, Mac. nyereg] (136)

saraç<i> saraç [< Fr. sellier, T. *szaradzsi*, Mac. nyeregjártó] (136)

hafta hafta [< Fr. semaine, T. *hafta*, Mac. hét] (136)

tohum tohum [< Fr. semence, T. *tohum*, Mac. mag] (136)

ek<i>mek ekmek [< Fr. semer, T. *ekimek*, Mac. vetni] (136)

zan zan, sanı [< Fr. sentence, T. *zan*, Mac. ítélet] (136)

kıyas kıyas, karşılaştırma [< Fr. sentence, T. *kijász*, Mac. ítélet] (136)

bekçi bekçi [< Fr. sentinelle, T. *bektsi*, Mac. óralló] (136)

duymak duymak [< Fr. sentir, T. *dujmak*, Mac. érezni] (136)

kokmak kokmak [< Fr. sentir, T. *kokmak*, Mac. szagolni] (136)

ayírmak ayírmak [< Fr. séparer, T. *ajirmek*, Mac. elválasztani] (136)

yılan yılan [< Fr. serpent, T. *jilan*, Mac. kígyó] (136)

kilid kilit [< Fr. serrure, T. *kilid*, Mac. zár] (136)

çilingir çilingir [< Fr. serrurier, T. *tselindzser*, Mac. lakatos] (136)

besleme besleme, evlatlık olarak alınarak ev işlerinde çalıştırılan kız [< Fr. servante, T. *beszleme*, Mac. szolgáló] (136)

peşkir peşkir, havlu [< Fr. serviette, T. *peskir*, Mac. asztalkendő] (136)

[137]

yal<ı>nız yalnız [< Fr. seul, T. *jaliniz*, Mac. egyedül, magányos] (137)

eğer eğer [< Fr. si, T. *eger*, Mac. ha] (137)

iskemle iskemle, sandalye [< Fr. siège, T. *iszkemle*, Mac. szék] (137)

nişân nişan, işaret [< Fr. signe, T. *nisán*, Mac. jel] (137)

şu şu [< Fr. silence, T. *szüz*, Mac. tsendesség, halgatás] (137)

şu kim şu kim [< Fr. silence, T. *szukim*, Mac. tsendesség, halgatás] (137)

gönül[lü]lük gönüllülük [< Fr. sincérité, T. *gönüllük*, Mac. egyenesség] (137)

maymun maymun [< Fr. singe, T. *majmún*, Mac. majom] (137)

hal hâl, durum [< Fr. situation, T. *hal*, Mac. állapot] (137)

yoldaşlık yoldaşlık [< Fr. société, T. *joldaslık*, Mac. társaság] (137)

ortaklık ortaklık [< Fr. société, T. *ortalik*, Mac. társaság] (137)

kız kardaş kız kardeş [< Fr. soeur, T. *kizkardás*, Mac. fejérszemély testvér] (137)

divan divan [< Fr. sofa, T. *diván*, Mac. török kanapé] (137)

ibrişim ibrişim, ipek [< Fr. soie, T. *ibrisim*, Mac. selyem] (137)

gözetmek gözetmek [< Fr. soigner, T. *gözetmek*, Mac. vigyázni] (137)

mukay[y]ed mukayyet, korumak [< Fr. soin, T. *mukájed*, Mac. vigyázás] (137)

akşam akşam [< Fr. soir, T. *aksám*, Mac. estve] (137)

cenkçi<n> çenkçi, savaşçı [< Fr. soldat, T. *dzsenkdzsín*, Mac. katona] (137)

ölûfe ulufe [< Fr. solde, T. *ölüfe*, Mac. fizetés] (137)

güneş güneş [< Fr. soleil, T. *günes*, Mac. nap] (137)

uy<u>ku uyku [< Fr. *sommeil*, T. *ujuku*, Mac. *áalom*] (137)

çan çalmak çan çalmak [< Fr. *sonner les cloches*, T. *tsantsalmak*, Mac. *harangozni*] (137)

tarz usul, biçim [< Fr. *sort*, T. *tarz*, Mac. *sors*] (137)

çıkmak çıkmak [< Fr. *sortir*, T. *tsikmak*, Mac. *kimenni*] (137)

akılsızlık akılsızlık [< Fr. *sottise*, T. *aklszizlik*, Mac. *esztelenség*] (137)

körük körük [< Fr. *soufflet*, T. *körük*, Mac. *fúvó*] (137)

kibrit kibrit [< Fr. *soufre*, T. *kibrit*, Mac. *büdöskő*] (137)

çekmek çekmek [< Fr. *souffrir*, T. *tsekmek*, Mac. *szenvedni*] (137)

sarhoş sarhoş [< Fr. *soulager*, T. *szarkos*, Mac. *ıvó*] (137)

altına ko[y]mak altına koymak [< Fr. *soumettre*, T. *altina komak*, Mac. *alájavetni*] (137)

akşam yemek akşam yemeği [< Fr. *souper*, T. *aksám jemek*, Mac. *vatsorálni*] (137)

işkil şüphe [< Fr. *soupçon*, T. *iskil*, Mac. *gyanakodás*] (137)

şübhe şüphe [< Fr. *soupçon*, T. *szubhe*, Mac. *gyanakodás*] (137)

âh etmek ah etmek, iç çekmek [< Fr. *soupirer*, T. *ah etmek*, Mac. *foházkodni*] (137)

çorba çorba [< Fr. *soupe*, T. *tsorba*, Mac. *leves, lé*] (137)

lez[z]et lezzet [< Fr. *soupe*, T. *lezet*, Mac. *leves, lé*] (137)

kaş kaş [< Fr. *sourcil*, T. *kas*, Mac. *szömöldök*] (137)

çeşme çeşme [< Fr. *source*, T. *teszme*, Mac. *forrás*] (137)

sağır sağır [< Fr. *sourd*, T. *szaghir*, Mac. *süket*] (137)

gülmek gülmek [< Fr. *sourire*, T. *gülmek*, Mac. *mosolyogni*] (137)

sıçan sıçan [< Fr. *souris*, T. *szitsián*, Mac. *egér*] (137)

arasında arasında [< Fr. *sous*, T. *araszinda*, Mac. *alatt*] (137)

imza imza [< Fr. *souscription*, T. *imza*, Mac. *aláírás*] (137)

imzalamak imzalamak [< Fr. *souscrire*, T. *imzalamak*, Mac. *alájaírni*] (137)

hatıra getirmek anımsatmak [< Fr. *souvenir*, T. *katira getirmek*, Mac. *emlékezni*] (137)

menzil menzil [< Fr. *station*, T. *menzil*, Mac. *postaállás*] (137)

[138]

meyvesiz meyvesiz [< Fr. stérile, T. *mejvesziz*, Mac. terméketlen] (138)
şaşkın şaşkın [< Fr. stupide, T. *saskin*, Mac. ostoba] (138)
tez tez, hemen [< Fr. subitement, T. *tez*, Mac. tüstént] (138)
gelen ertesi birinin ardından gelip onun makamına geçen kimse, halef [< Fr. successeur, T. *gelenerteszi*, Mac. utánnakövetkező] (138)
şeker şeker [< Fr. sucre, T. *seker*, Mac. nádméz] (138)
terlemek terlemek [< Fr. suer, T. *terlemek*, Mac. izzadni] (138)
ter ter [< Fr. sueur, T. *ter*, Mac. izzadság] (138)
don yağ[ı] don yağı [< Fr. suif, T. *donjagh*, Mac. fadgyú] (138)
r[e]aya Müslüman vatandaş [< Fr. sujet, T. *raja*, Mac. jobbágy, polgár] (138)
zimmi gayrimüslüm vatandaş [< Fr. sujet, T. *szimmi*, Mac. jobbágy, polgár] (138)
üz[e]re üzere, üzerinde [< Fr. sur, T. *üzre*, Mac. ben, benne] (138)
emin emin [< Fr. sûr, T. *emin*, Mac. bátorságos] (138)
gerçek gerçek [< Fr. sûr, T. *gertsek*, Mac. bátorságos] (138)
eminlik eminlik [< Fr. sureté, T. *eminlik*, Mac. bátorság] (138)
bolluk bolluk [< Fr. surabondance, T. *bollúk*, Mac. böség] (138)
çokluk çokluk [< Fr. surabondance, T. *tseklúk*, Mac. böség] (138)
kındırmak kızdırmak [< Fr. susciter, T. *kindirmek*, Mac. indítни] (138)
ardına gitmek ardından gitmek [< Fr. suivre, T. *ardina gitmek*, Mac. követni, utánma menni] (138)
tatlı şerbet tatlı şerbet [< Fr. syrop, T. *tatli serbet*, Mac. befözött nádméz] (138)

T

burnut burun otu [< Fr. tabac, T. *burnút*, Mac. dohány] (138)
enfi[y]e enfiye, tütün [< Fr. tabac, T. *enfie*, Mac. dohány] (138)
kutu kutu [< Fr. tabatiere, T. *kutu*, Mac. piksis] (138)
sofra sofa [< Fr. table, T. *szofra*, Mac. asztal] (138)
suret suret, biçim [< Fr. tableau, T. *szúret*, Mac. kópírás] (138)
leke leke [< Fr. tache, T. *leke*, Mac. motsok] (138)

mukay[y]ed mukayyet, koruma [< Fr. *tâche*, T. *mukajed*, Mac. gond, kötelesség] (138)

gözetmek gözetmek [< Fr. *tâcher*, T. *gözetmek*, Mac. iparkodni] (138)

murdârlamak kirletmek, pisletmek [< Fr. *tacher*, T. *murdârlamak*, Mac. elmotskolni] (138)

kesmek kesmek [< Fr. *tailler*, T. *kesmek*, Mac. metszeni] (138)

terzi terzi [< Fr. *tailleur*, T. *terzi*, Mac. szabó] (138)

dav[u]l davul [< Fr. *tambour*, T. *davl*, Mac. dob] (138)

kalbur kalbur, elek [< Fr. *tamis*, T. *kalbur*, Mac. szita] (138)

kilim kilim [< Fr. *tapis*, T. *kilim*, Mac. szőnyeg] (138)

geç geç [< Fr. *tard*, T. *gets*, Mac. késő] (138)

nark narh, fiyat [< Fr. *tarif*, T. *nark*, Mac. lajstrom] (138)

fincan fincan [< Fr. *tasse*, T. *findzsán*, Mac. kávéfindzsa] (138)

boğa boğa [< Fr. *taureau*, T. *bugkasz*, Mac. bika] (138)

haraç haraç, vergi [< Fr. *taxe*, T. *kharats*, Mac. taksa, adó] (138)

firtına firtına [< Fr. *tempête*, T. *fortuna*, Mac. fergeteg] (138)

kilise kilise [< Fr. *temple*, T. *kilisze*, Mac. templom] (138)

vakit vakit [< Fr. *tems*, T. *vakit* Mac. idő] (138)

zamân zaman [< Fr. *tems*, T. *zamán*, Mac. idő] (138)

yumuşak yumuşak [< Fr. *tendre*, T. *jumusak*, Mac. finom] (138)

karanlık karanlık [< Fr. *ténèbres*, T. *karanlık*, Mac. setéség] (138)

[139]

tutmak tutmak [< Fr. *tenir*, T. *tutmak*, Mac. tartani] (139)

çadır çadır [< Fr. *tente*, T. *tsiadir*, Mac. sátor] (139)

meteris geçici tabya [< Fr. *terrasse* T. *meteriz*, Mac. felemeltföld] (139)

toprak toprak [< Fr. *terre*, T. *toprák*, Mac. föld] (139)

baş baş [< Fr. *tête*, T. *bas*, Mac. fő, fej] (139)

güve güve [< Fr. *teigne*, T. *güve*, Mac. moly] (139)

çekmek çekmek [< Fr. *tirer*, T. *tsekmek*, Mac. húzni] (139)

sürmek sürmek [< Fr. *tirer*, T. *szirmek*, Mac. húzni] (139)

atmak atmak [< Fr. *tirer*, T. *atmak*, Mac. lövelleni] (139)

bez dog[u]mak bez dokumak [< Fr. *tisser*, T. *besz dogmak*, Mac. szöni] (139)

çullak dokumacı [< Fr. tisserand, T. *tsullák*, Mac. takáts] (139)
lakab lakap [< Fr. titre, T. *lakab*, Mac. tázim] (139)
bez bez [< Fr. toile, T. *bez*, Mac. gyolts, vászony] (139)
dam dam, çatı [< Fr. toit, T. *dam*, Mac. fedél] (139)
mezar mezar [< Fr. tombeau, T. *mezareh*, Mac. sír] (139)
düşmek düşmek [< Fr. tomber, T. *düsmek*, Mac. leesni] (139)
saç kesmek saç kesmek [< Fr. tondre, T. *szats keszme*, Mac. nyírni] (139)
yıldırım yıldırım [< Fr. tonnère, T. *jildirim*, Mac. menydörgés] (139)
aydınlık aydınlık [< Fr. torche, T. *ajdinlik*, Mac. fáklya] (139)
ka[p]lumbaga kaplumbağa [< Fr. tortue, T. *kalibagha*, Mac. tekenyósbéka] (139)
bütün bütün [< Fr. totalement, T. *bütün*, Mac. egészen] (139)
tamam tamam [< Fr. totalement, T. *tamám*, Mac. egészen] (139)
dokanmak dokunmak [< Fr. toucher, T. *dokanmak*, Mac. hozzáérni] (139)
day[i]ma daima, hep [< Fr. toujours, T. *dajma*, Mac. mindenkör] (139)
kule<h> kule [< Fr. tour, T. *kulleh*, Mac. torony] (139)
zi[y]âfet ziyafet [< Fr. tourment, T. *szíáfet*, Mac. gyötrelém] (139)
cefa cefa [< Fr. tourment, T. *dzsefa*, Mac. gyötrelém] (139)
zi[y]âfet vermek ziyafet vermek [< Fr. tourmenter, T. *szíáfet vermek*, Mac. gyötreni] (139)
dönmek dönmek [< Fr. tourner, T. *dönmek*, Mac. magfordítani] (139)
çıkırıççı çıkırıççı [< Fr. tourneur, T. *tsikirdzsi*, Mac. esztergás] (139)
börek börek [< Fr. tourte, T. *börek*, Mac. torta] (139)
kumru kumru [< Fr. tourterelle, T. *kumru*, Mac. gerlitze] (139)
öksürmek öksürmek [< Fr. tousser, T. *öksürmek*, Mac. köhögni] (139)
bütün bütün [< Fr. tout, T. *bütün*, Mac. mind] (139)
elbet[t]e elbette [< Fr. tout-à-fait, T. *elbete*, Mac. egészen] (139)
öksürük öksürük [< Fr. toux, T. *öksürük*, Mac. köhögés] (139)
hı[y]ânet etmek ihanet etmek [< Fr. trahir, T. *khiámet etmek*, Mac. elárulni] (139)
hı[y]ânetlik ihanet [< Fr. trahison, T. *khiámetlik*, Mac. elárulás] (139)

süd satmak süt satmak [< Fr. traire, T. *szüüd szapmak*, Mac. fejni] (139)
kav[i] kavil, söz, anlaşma [< Fr. traité, T. *kavl*, Mac. értekezés] (139)
ina[t]çı inatçı [< Fr. traitre, T. *inadzsi*, Mac. eláruló] (139)
sivri sivri [< Fr. tranchant, T. *szivri*, Mac. éles] (139)
rahât rahat [< Fr. tranquillité, T. *rahât*, Mac. nyugodalom] (139)
iş iş [< Fr. travail, T. *is*, Mac. munka, doleg] (139)
işlemek işlemek [< Fr. travailler, T. *islemek*, Mac. dolgozni] (139)
zerzele zelzele, deprem [< Fr. tremblement de terre, T. *zerzele*, Mac. földindulás] (139)

[140]

titremek titremek [< Fr. trembler, T. *titremek*, Mac. reszkedni] (140)
otuz otuz [< Fr. trente, T. *otúz*, Mac. harmintz] (140)
haz[i]ne hazine [< Fr. trésor, T. *khazne*, Mac. kints] (140)
haz[i]nedâr bir hazineyi bekleyen, yöneten kimse [< Fr. trésorier, T. *khaznedâr*, Mac. kintstartómester] (140)
yenmek yenmek [< Fr. triompher, T. *jenmek*, Mac. győzni] (140)
almak almak [< Fr. triompher, T. *almak*, Mac. győzni] (140)
melûl melul, üzgün [< Fr. triste, T. *melûl*, Mac. szomorú] (140)
kas<a>vetli kasvetli, sıkıntılı [< Fr. triste, T. *kazavetlût*, Mac. szomorú] (140)
kas<a>vet kasvet, sıkıntı [< Fr. tristesse, T. *kazâvet*, Mac. szomorúság] (140)
tasa tasa, gam [< Fr. tristesse, T. *taszsza*, Mac. szomorúság] (140)
deyiş değiş, takas [< Fr. troc, T. *dejîs*, Mac. tsere] (140)
üç üç [< Fr. trois, T. *üts*, Mac. három] (140)
aldatmak aldatmak [< Fr. tromper, T. *aldâtmak*, Mac. megtsalni] (140)
boru boru [< Fr. trompette, T. *burú*, Mac. trombita] (140)
pek çok pek çok [< Fr. trop, T. *pek tsok*, Mac. igen sok] (140)
deyiştirmek değiştirmek [< Fr. troquer, T. *dejistirmek*, Mac. tserélni] (140)
delik delik [< Fr. trou, T. *delik*, Mac. luk] (140)
bulanmış bulanmış [< Fr. trouble, T. *bulanmis*, Mac. zavaros] (140)
bulaşık bulaşık [< Fr. trouble, T. *bulasik*, Mac. zavaros] (140)

mand[ı]ra mandıra [< Fr. troupeau, T. *mandra*, Mac. tsorda] (140)

bulmak bulmak [< Fr. trouver, T. *bulmak*, Mac. találni] (140)

Türk Türk [< Fr. turc, T. *türk*, Mac. török] (140)

Osmanlı Osmanlı [< Fr. turc, T. *ozmanlı*, Mac. török] (140)

öldürmek öldürmek [< Fr. tuer, T. *öldürmek*, Mac. megölni] (140)

tuğla tuğla [< Fr. tuile, T. *tuvla*, Mac. téglá] (140)

ka[v]uk kavuk [< Fr. turban, T. *kauk*, Mac. turbán] (140)

çubuk çubuk [< Fr. tuyeau de pipe, T. *tsibúk*, Mac. pipaszár] (140)

kaplan kaplan [< Fr. tygre, T. *kaplán*, Mac. tigris] (140)

zâlimkâr zalim, acımasız, gaddar [< Fr. tyran, T. *zalimkiár*, Mac. tirannus] (140)

U

bir bir [< Fr. un, T. *bir*, Mac. egy] (140)

bir defa bir defa [< Fr. unefois, T. *birdefa*, Mac. egyszer] (140)

bir tane bir tane [< Fr. uniforme, T. *birtane*, Mac. egyféle] (140)

sidik sidik, idrar [< Fr. urine, T. *szidik*, Mac. vizellet] (140)

muâmele muamele, davranma, davranış [< Fr. usure, T. *muamele*, Mac. uzsora] (140)

V

inek inek [< Fr. vache, T. *inek*, Mac. tehény] (140)

dana dana [< Fr. vache, T. *dana*, Mac. tehény] (140)

gayretlü gayretli [< Fr. vaillant, T. *gajretlü*, Mac. vitéz] (140)

yürekli yürekli [< Fr. vaillant, T. *jurekli*, Mac. vitéz] (140)

geçmek geçmek [< Fr. vaincre, T. *getsmek*, Mac. meggyözni] (140)

dere<h> dere [< Fr. vallée, T. *dereh*, Mac. völgy] (140)

hizmetkâr ücretle iş gören genellikle erkek işçi, uşak [< Fr. valet, T. *khizmatkiár*, Mac. szolga] (140)

odacı odacı, uşak [< Fr. valet de chambre, T. *odadzsi*, Mac. komornyík] (140)

[141]

boğça bohça [< Fr. valise, T. *boghtsa*, Mac. mantlizsák] (141)

farfaralık çok konuşmak, çok övünmek [< Fr. vanité, T. *farfaralik*, Mac. hiúság] (141)

büyük göstermek büyük göstermek [< Fr. vanter, T. *bujuk gösztermek*, Mac. ditsekedni] (141)

buhûr buhar [< Fr. vapeur, T. *bukhûr*, Mac. góz] (141)

çanak çanak [< Fr. vase, T. *tsanak*, Mac. edény] (141)

hayde haydi [< Fr. va-t-en, T. *hajde*, Mac. fére, eredj] (141)

akbaba akbaba [< Fr. vautour, T. *akbaba*, Mac. keselyő] (141)

buzag[ı] buzağı [< Fr. veau, T. *buzagh*, Mac. borjù] (141)

uyanık olmak uyanık olmak [< Fr. veiller, T. *ojanik olmak*, Mac. ébren lenni] (141)

damar damar [< Fr. veine, T. *damár*, Mac. ér] (141)

kadife kadife [< Fr. velour, T. *kadife*, Mac. bársony] (141)

bağ bozması bağ bozumu [< Fr. vendange, T. *baghbozmaszi*, Mac. szüret] (141)

satmak satmak [< Fr. vendre, T. *szatmak*, Mac. eladni] (141)

intikâm intikam, öç [< Fr. vengeance, T. *intikâm*, Mac. boszúállás] (141)

intikâm almak iintikam almak, öç almak [< Fr. venger, T. *intikiám almak*, Mac. boszútállani] (141)

gelmek gelmek [< Fr. venir, T. *gelmek*, Mac. jönni] (141)

rüzgâr rüzgâr [< Fr. vent, T. *ruzgiár*, Mac. szél] (141)

karın karın [< Fr. ventre, T. *karin*, Mac. has] (141)

yeşil yeşil [< Fr. vert¹⁰⁵, T. *jeszil*, Mac. zöld] (141)

çiçek çiçek (hastalık) [< Fr. vérole, T. *tsitsek*, Mac. himlő] (141)

cam cam [< Fr. verre, T. *dzsiam*, Mac. üveg] (141)

kadeh kadeh [< Fr. verre à boire, T. *kadeh*, Mac. ivó pohár] (141)

hüner hüner, beceri [< Fr. vertu, T. *hüner*, Mac. virtus, erkölts] (141)

dul adam eşi ölmüş veya eşinden boşanmış erkek [< Fr. veuf, T. *dul adam*, Mac. özvegy ember] (141)

dul avret eşi ölmüş veya eşinden boşanmış kadın [< Fr. veuve, T. *dul auret*, Mac. özvegy aszszony] (141)

¹⁰⁵ Metinde *verd*.

et et [< Fr. viande, T. *et*, Mac. hús] (141)
feth<e> fetih [< Fr. victoire, T. *fethe*, Mac. győzedelem] (141)
boş boş [< Fr. vide, T. *bos*, Mac. üres] (141)
boşa[l]tmak boşaltmak [< Fr. vider, T. *bosatmak*, Mac. kiüresíteni] (141)
ömür ömür [< Fr. vie, T. *ömür*, Mac. élet] (141)
yaş yaş [< Fr. vie, T. *jas*, Mac. élet] (141)
ih̄ti[y]âr ihtiyar, yaşlı [< Fr. vieillard, T. *ihktiâr*, Mac. vén, öreg] (141)
beç Viyana [< Fr. vienne, T. *bets*, Mac. béts] (141)
eski eski [< Fr. vieux, T. *eszki*, Mac. régi, ó] (141)
bağ bağ, asma [< Fr. vigne, T. *bagh*, Mac. szőlőhegy] (141)
alçak alçak [< Fr. vil, T. *altsák*, Mac. alatson] (141)
köy köy [< Fr. village, T. *kiöj*, Mac. falu] (141)
şeh<e>r şehir [< Fr. ville, T. *seher*, Mac. város] (141)
şarâb şarap [< Fr. vin, T. *sarâb*, Mac. bor] (141)
bozmak bozmak [< Fr. violer, T. *bozmak*, Mac. erőszakot tenni] (141)
menekşe menekşe [< Fr. violette, T. *menebse*, Mac. viola] (141)
kemancı kemancı [< Fr. violon, T. *tsemantse*, Mac. hegedű] (141)
bekârlık bekarlık [< Fr. virginité, T. *bikirlık*, Mac. szüzesség] (141)
dikik vida [< Fr. vis, T. *dikik*, Mac. sróf] (141)
[142]
önünde önünde [< Fr. vis-à-vis, T. *onunde*, Mac. általellenbe] (142)
yüz yüz [< Fr. visage, T. *jüz*, Mac. artzulat, ábrázat] (142)
suret suret, biçim [< Fr. visage, T. *szüret*, Mac. artzulat, ábrázat] (142)
zi[y]aret ziyaret [< Fr. visite, T. *ziâret*, Mac. látogatás] (142)
zi[y]aret etmek ziyaret etmek [< Fr. visiter, T. *ziâret etmek*, Mac. látogatni] (142)
tez tez [< Fr. vite, T. *tez*, Mac. hamar] (142)
çabuk çabuk [< Fr. vite, T. *tsapúk*, Mac. hamar] (142)
câm cam [< Fr. vitre, T. *dzsiâm*, Mac. üveg] (142)
camcı camcı [< Fr. vitrier, T. *dzsiamdzsi*, Mac. üveges] (142)
yaş[a]mak yaşamak [< Fr. vivre, T. *jasmak*, Mac. élni] (142)
yiyecek yiyecek, erzak [< Fr. vivres, T. *jejedzsek*, Mac. eleség] (142)
dülbend tülbent [< Fr. voile, T. *dulbend*, Mac. szemfedező] (142)

- yelken** yelken [< Fr. voile, T. *jelken*, Mac. vitorla] (142)
- işte** işte [< Fr. voilà, T. *iste*, Mac. ime, ihol] (142)
- görmek** görmek [< Fr. voir, T. *görmek*, Mac. látni] (142)
- komşu** komşu [< Fr. voisin, T. *komszu*, Mac. szomszéd] (142)
- araba** araba [< Fr. voiture, T. *araba*, Mac. szekér] (142)
- arabacı** arabacı [< Fr. voiturier, T. *arabadzsi*, Mac. szekeres] (142)
- çalma** çalmak [< Fr. voler, dérober; T. *tsialmak*, Mac. lopni] (142)
- uçmak** uçmak [< Fr. voler en l'air, T. *utsmak*, Mac. repülni] (142)
- kanat** kanat [< Fr. volets, T. *kanát*, Mac. ablaktábla] (142)
- hırsız** hırsız [< Fr. voleur, T. *khirsziz*, Mac. tolvaj] (142)
- yürekten** yürekten [< Fr. volontiers, T. *jurekten*, Mac. szívessen] (142)
- istemek** istemek [< Fr. vouloir, T. *isztemek*, Mac. akarni] (142)
- yol** yol [< Fr. voyage, T. *jol*, Mac. útas] (142)
- yol çıkmak** yola çıkmak [< Fr. voyager, T. *jol tsikmak*, Mac. útazni] (142)
- yolcu** yolcu [< Fr. voyageur, T. *joldzsu*, Mac. útazó] (142)
- gerçek** gerçek [< Fr. vrai, T. *gertsek*, Mac. igaz] (142)
- gerçek** gerçek [< Fr. vraiment, T. *gertsek*, Mac. igazán] (142)
- görüş** görüş, görünüm [< Fr. vue (perspective), T. *görüs*, Mac. kilátás] (142)

Z

- samûr** samur [< Fr. zibeline¹⁰⁶, T. *szamúr*, Mac. tsonoly] (142)

¹⁰⁶ Metinde *zibelline*.

[143]

3.2. Türkçe-Fransızca- Macarca sözlük

A

adam adam [< T. *adam*, Fr. l'homme, Mac. ember] (143)

adalamak pompalamak, çekmek, emmek [< T. *adalamak*, Fr. pomper, Mac. kiszivatni] (143)

adet görenek [< T. *adet*, Fr. la coutume, Mac. szokás] (143)

adım adım [< T. *adım*, Fr. le pas, Mac. lépés] (143)

acele acele [< T. *adzsele*, Fr. la hâte, Mac. sietség] (143)

acı acı [< T. *adzsi*, Fr. amère, Mac. keserű] (143)

acılık acılık [< T. *adzsilik*, Fr. l'amertume, Mac. keserüség] (143)

acımak acımak [< T. *adzsimak*, Fr. regretter, Mac. sajnálni] (143)

acı marul acı marul [< T. *adzsimarul*, Fr. la chicorée, Mac. tzikóriasaláta] (143)

af af, bir kusuru bağışlama [< T. *af*, Fr. le pardon, Mac. kegyelem] (143)

aman aman [< T. *amán*, Fr. le pardon, Mac. kegyelem] (143)

af[f]etmek affetmek, bağışlamak [< T. *af etmek*, Fr. pardonner, Mac. megengedni] (143)

af bulmaz af bulmaz [< T. *af bulmáz*, Fr. impardonnable, Mac. megbotsáthatatlan] (143)

aferim aferin [< T. *aferim*, Fr. vraiment, Mac. valósággal] (143)

af<i>[y]on afyon [< T. *afion*, Fr. l'opium, Mac. álomhozó] (143)

ağaç ağaç [< T. *agáts*, Fr. la plante, Mac. plánta] (143)

ağ ağ [< T. *agh*, Fr. le filet, Mac. háló] (143)

ağlamak ağlamak [< T. *aghlamak*, Fr. pleurer, Mac. sírni] (143)

ağrı ağrı [< T. *aghir*, Fr. la douleur, Mac. fájdalom] (143)

ağnamak anlamak [< T. *aghnamak*, Fr. concevoir, Mac. megfogni] (143)

ağ[ı]z ağız [< T. *aghz*, Fr. la bouche, Mac. száj] (143)

ah etmek ah etmek, acı ile içini çekmek [< T. *ah etmek*, Fr. soupirer, Mac. foházkodni] (143)

ay ay [< T. *áj*, Fr. le mois, Mac. hólnap] (143)

ayak ayak [< T. *ajak*, Fr. le pied, Mac. láb] (143)

- aydınlık** aydınlık [< T. *ajdinlik*, Fr. la torche, Mac. fáklya] (143)
- ayı<n>** ayı [< T. *ajin*, Fr. l'ours, Mac. medve] (143)
- ay<i>ne** ayna [< T. *ajine*, Fr. le miroir, Mac. tükör] (143)
- ayıp** ayıp [< T. *ajíp*, Fr. la honte, Mac. gyalázat] (143)
- ayírmak** ayírmak [< T. *ajirmek*, Fr. distinguer, Mac. megkülömböztetni] (143)
- ayrılık** ayrılık [< T. *ajrilik*, Fr. la défiance, Mac. egyetlenség] (143)
- akbaba** akbaba [< T. *akbaba*, Fr. le vautour, Mac. keselyő] (143)
- akíbet** akíbet, son [< T. *akibet*, Fr. finalement, Mac. végtére] (143)
- akıl** akıl [< T. *akil*, Fr. l'intelligence, Mac. értelem] (143)
- akıl[lı]** akıllı [< T. *akili*, Fr. rusé, Mac. tsalárd] (143)
- [144]**
- ahır** ahır, hayvan damı [< T. *akhir*, Fr. l'écurie, Mac. istálló] (144)
- ahırcı** ahır sahibi [< T. *akhirdzsi*, Fr. le garçon d' écurie, Mac. hovászinás] (144)
- akline[n]** özenle [< T. *akliné*, Fr. avec précaution, Mac. pondossan] (144)
- akşam** akşam [< T. *aksám*, Fr. le soir, Mac. estve] (144)
- akşam mancası** akşam yemeği [< T. *aksám mandzsiaszi*, Fr. le souper, Mac. vatsora] (144)
- akçe** akçe [< T. *aktse*, Fr. l'argent, monnaie; Mac. pénz] (144)
- aksírmak** aksírmak, hapşírmak [< T. *akszirmek*, Fr. éternuer, Mac. prüszentení] (144)
- ak[ı]lsızlık** akılsızlık, delilik [< T. *aklsizlik*, Fr. la folie, Mac. esztelenség] (144)
- alessevi[y]e** genellikle, çoklukla [< T. *aleszevie*, Fr. communément, Mac. közönségessen] (144)
- alışmak** alışmak [< T. *alismak*, Fr. accoutumer, Mac. szoktatni] (144)
- alışveriş** alışveriş [< T. *alis veris*, Fr. le commerce, Mac. kereskedés] (144)
- Allah** Allah [< T. *Alláh*, Fr. Dieu, Mac. Isten] (144)
- aldatmak** aldatmak [< T. *aldátmak*, Fr. tromper, Mac. megtsalni] (144)
- alev** alev [< T. *alev*, Fr. la flamme, Mac. láng] (144)
- alınacak** alınacak [< T. *alinadzsák*, Fr. le crédit, Mac. hitel] (144)

almak almak [< T. *almak*, Fr. prendre, recevoir; Mac. által venni] (144)

altın altın [< T. *altin*, Fr. le ducat, Mac. arany] (144)

altına ko[y]mak altına koymak [< T. *altina komak*, Fr. soumettre, Mac. alájavetni] (144)

alçak alçak, düşük [< T. *altsák*, Fr. bas, Mac. alatson] (144)

alçaklamak alçaltmak [< T. *altsáklamak*, Fr. abaisser, Mac. megalatsonítani] (144)

alçaklık alçaklık [< T. *altsáklík*, Fr. l'abaissement, Mac. alatsonság] (144)

alçı alçı [< T. *altsi*, Fr. le plâtre, Mac. gipsz] (144)

am<m>a ama, fakat [< T. *amma*, Fr. mais, cependant; Mac. de, hanem] (144)

aman aman [< T. *amán*, Fr. le pardon, Mac. botsánat] (144)

amel amel, iş [< T. *amel*, Fr. l'action, Mac. tselekedet] (144)

ana ana, anne [< T. *ana*, Fr. la mère, Mac. anya] (144)

anahtar anahtar [< T. *anaktár*, Fr. la clef, Mac. kulcs] (144)

angur kavun [< T. *angur*, Fr. le melon, Mac. dinnye] (144)

an ön [< T. *ann*, Fr. le front, Mac. homlok] (144)

ancak ancak [< T. *andzsák*, Fr. à peine, Mac. alig] (144)

apansız apansız [< T. *apansziz*, Fr. à l'improviste, Mac. váratlan] (144)

araba araba [< T. *araba*, Fr. le chariot, Mac. szekér] (144)

arabacı arabacı [< T. *arabadzsi*, Fr. le cocher, Mac. kocsis] (144)

aramak aramak [< T. *aramak*, Fr. chercher, Mac. keresni] (144)

arasında arasında [< T. *araszinda*, Fr. parmi, Mac. között] (144)

ardına gitmek ardından gitmek [< T. *ardina gitmek*, Fr. suivre, Mac. követni] (144)

arı arı [< T. *ari*, Fr. l'abeille, Mac. méh] (144)

arık mide [< T. *arík*, Fr. l'estomac, Mac. gyomor] (144)

arka arka [< T. *arka*, Fr. la protection, Mac. védelmezés] (144)

himaye<t> himaye, koruma [< T. *himájet*, Fr. la protection, Mac. védelmezés] (144)

arka olmak maddi ve manevi yönden destek olmak [< T. *arka olmak*, Fr. défendre, Mac. óltalmazni] (144)

arpa arpa [< T. *árpa*, Fr. l'orge, Mac. árpa] (144)

arpa su[yu] arpa suyu, bira [< T. *árpaszu*, Fr. la biere, Mac. sör] (144)

arşın arşın [< T. *arsin*, Fr. l'aune, Mac. réf] (144)

[145]

arsız arsız [< T. *arsziz*, Fr. impudent, Mac. szemtelen] (145)

arzu arzu, istek [< T. *arzu*, Fr. la volonté, le désir; Mac. akarat] (145)

arzulamak arzulamak, istemek [< T. *arzulamak*, Fr. désirer, Mac. kíváni] (145)

arслан aslan [< T. *arszlán*, Fr. le lion, Mac. oroslán] (145)

artırmak artırmak, çoğaltmak [< T. *artirmek*, Fr. augmenter, Mac. szaporítani] (145)

armud armut [< T. *armúd*, Fr. la poire, Mac. körtvély] (145)

aşağ[ı]da aşağıda [< T. *asagda*, Fr. en bas, dessous; Mac. lefelé] (145)

aşa[ğ]ı ko[y]mak aşağıya koymak [< T. *asakomak*, Fr. déposer, Mac. letenni] (145)

aş[ı]llamak aşılamak [< T. *aslamak*, Fr. inoculer, Mac. óltani] (145)

aşçı aşçı [< T. *astsi*, Fr. le cuisinier, Mac. szakács] (145)

âşinâlık birbirini bilme, tanıma, tanışıklık [< T. *asinalik*, Fr. la connaissance, Mac. esméret] (145)

asla asla [< T. *aszla*, Fr. jamais, Mac. soha sem] (145)

ejder ejder [< T. *aszder*, Fr. le dragon, Mac. sárkány] (145)

asker asker [< T. *aszker*, Fr. l'armée, Mac. hadi sereg] (145)

ata ata, baba [< T. *ata*, Fr. le père, Mac. atya] (145)

at at [< T. *át*, Fr. le cheval, Mac. ló] (145)

âteş ateş [< T. *âtes*, Fr. le feu, Mac. tűz] (145)

atmak atmak [< T. *atmak*, Fr. tirer un coup de fusil, de pistolet; Mac. lövelleni] (145)

açmak açmak [< T. *atsmak*, Fr. ouvrir, Mac. felnyitni] (145)

avret avrat, kadın [< T. *auret*, Fr. la femme, Mac. aszszony] (145)

av av [< T. *áv*, Fr. la chasse, Mac. vadászat] (145)

avcı avcı [< T. *avdcsi*, Fr. le chasseur, Mac. vadász] (145)

avlu avlu [< T. *avli*, Fr. la salle, Mac. nagy szoba] (145)

avlamak avlamak [< T. *avlamak*, Fr. chasser, Mac. vadászni] (145)

az az [< T. *az*, Fr. *peu*, Mac. *kevés*] (145)

azâ aza, üye [< T. *aza*, Fr. *le membre*, Mac. *tag*] (145)

azadlık serbestlik, özgürlük [< T. *azadlık*, Fr. *la liberté*, Mac. *szabadság*] (145)

azarlamaklık azarlamak, kırıcı ve sert söz söylemek [< T. *azarlamaklık*, Fr. *le reproche*, Mac. *szemrevetés*] (145)

azalt<la>mak azaltmak [< T. *azaltlamak*, Fr. *diminuer*, Mac. *kissebít*ni] (145)

azıcık azıcık [< T. *azadzsák*, Fr. *tant soit peu*, Mac. *egy kevés*] (145)

azarlamak azarlamak, kırıcı ve sert söz söylemek [< T. *azarlamak*, Fr. *insulter*, Mac. *gyaláz*ni] (145)

B

baba baba [< T. *baba*, Fr. *le père*, Mac. *atya*] (145)

badem badem [< T. *badem*, Fr. *l'amande*, Mac. *mandola*] (145)

bağ bağ [< T. *bagh*, Fr. *le vignoble*, Mac. *szőlőhegy*] (145)

bağçe bahçe [< T. *baghtse*, Fr. *le jardin*, Mac. *kert*] (145)

bağlamak bağlamak [< T. *baghlamak*, Fr. *ensorceler*, Mac. *megigéz*ni] (145)

bağırmak bağırmak [< T. *bagirmek*, Fr. *aboyer*, Mac. *ugat*ni] (145)

bahar[at] baharat [< T. *bahar*, Fr. *l'épice*, Mac. *fűszerszám*] (145)

[146]

bahar[at]çı baharatçı [< T. *bahardzsi*, Fr. *l'épicier*, Mac. *fűszerszámos*] (146)

bakla bakla [< T. *bakla*, Fr. *la fève*, *haricot*; Mac. *bab*] (146)

bakmak bakmak [< T. *bakmak*, Fr. *regarder*, Mac. *néz*ni] (146)

bahşiş bahşiş [< T. *baksés*, Fr. *le cadeau*, Mac. *ajándék*] (146)

bal bal [< T. *bal*, Fr. *le miel*, Mac. *méz*] (146)

balmum[u] bal mumu [< T. *balmúm*, Fr. *la bougie*, Mac. *viaszgyertya*] (146)

balta balta [< T. *balta*, Fr. *la hache*, Mac. *balta*, *fejsze*] (146)

balık balık [< T. *balúk*, Fr. *le poisson*, Mac. *hal*] (146)

balıkçı balıkçı [< T. *balúkdzsi*, Fr. *le pêcheur*, Mac. *halász*] (146)

balık avlamak balık avlamak [< T. *balık avlamak*, Fr. pêcher, Mac. halászni] (146)

bahtsız bahtsız, talihsiz [< T. *bachtsziz*, Fr. malheureux, Mac. szerentsétlen] (146)

baykuş baykuş [< T. *bajkus*, Fr. le hibou, Mac. bagoly] (146)

bayrak bayrak [< T. *bajrâk*, Fr. le drapeau, Mac. zászló] (146)

bardak bardak [< T. *bardâk*, Fr. la coupe, gobelet; Mac. ivó pohár] (146)

barış barış [< T. *bâris*, Fr. la paix, Mac. békesség] (146)

barut barut [< T. *barût*, Fr. la poudre à canon, Mac. puskapor] (146)

baş baş, kafa [< T. *bas*, Fr. la tête, la chef; Mac. fej, fő] (146)

başlamak başlamak [< T. *baslamak*, Fr. commencer, Mac. kezdeni] (146)

başka başka [< T. *baska*, Fr. divers, Mac. külömbféle] (146)

basmak basmak, saldırmak [< T. *baszmak*, Fr. attaquer, Mac. megtámadni] (146)

bat<t>ak bataak, bataklık [< T. *battak*, Fr. le marais, Mac. mofsár] (146)

bazâr pazar [< T. *bazâr*, Fr. le marché, Mac. piatz] (146)

bazircân satıcı, bezirgan [< T. *bazirdzsân*, Fr. le marchand, Mac. kereskedő] (146)

basma basma, baskı [< T. *bazma*, Fr. l'imprimerie, Mac. könyvnyomtató mesterség] (146)

bey bey [< T. *bej*, Fr. un grand fonctionnaire, le maire; Mac. főtiszt, városbirája] (146)

beyzade beyzade [< T. *bejzade*, Fr. un prince, comte; Mac. főnemes] (146)

beyaz beyaz [< T. *bejâz*, Fr. blanc, Mac. fehér] (146)

beygir beygir, at [< T. *bejgir*, Fr. le cheval, Mac. ló] (146)

beyân etmek bildirmek [< T. *bejân etmek*, Fr. déclarer, expliquer; Mac. megfejtteni] (146)

beyaban beyaban, çöl [< T. *bejabân*, Fr. le désert, Mac. pusztaság] (146)

beyenmek beğenmek [< T. *bejenmek*, Fr. plaire, Mac. tetszeni] (146)

beylik beylik [< T. *bejlik*, Fr. la ferme, Mac. árenda] (146)

bey[n]i beyin [< T. *bejú*, Fr. la cervelle, Mac. ágyvelő] (146)

bekçi bekçi [< T. *bektsi*, Fr. la garde, Mac. örálló] (146)

bel bel, kazma [< T. *bel*, Fr. la pioche, Mac. kapa] (146)

bela<h> bela [< T. *beláh*, Fr. le malheur, Mac. szerentsétlenség] (146)

bellemek bellemek, kazmak [< T. *bellemek*, Fr. piocher, Mac. kapálni] (146)

belki<m> belki [< T. *belkim*, Fr. peut-être, Mac. talán] (146)

benzer olmak benzer olmak [< T. *benzer olmak*, Fr. ressembler, Mac. hasonlítani] (146)

beraber beraber [< T. *beraber*, Fr. ensemble, Mac. együtt] (146)

berber berber [< T. *berber*, Fr. la barbier, Mac. borbély] (146)

[147]

bez bez [< T. *besz*, Fr. la toile, Mac. gyolts] (147)

besleme evlatlık olarak alınarak ev işlerinde çalıştırılan kız [< T. *beszleme*, Fr. la servante, Mac. szolgáló] (147)

beslemeci beslemeci [< T. *beszlemedzsi*, Fr. la nourrice, Mac. dajka] (147)

biber biber [< T. *biber*, Fr. le poivre, Mac. bors] (147)

bin bin [< T. *bin*, Fr. mille, Mac. ezer] (147)

binış büyük ceket [< T. *binis*, Fr. le surtout, Mac. felső köntös] (147)

bilmek bilmek [< T. *bilmek*, Fr. savoir, Mac. tudni] (147)

binmek binmek [< T. *binmek*, Fr. monter à cheval, Mac. lóra ülni] (147)

bir bir [< T. *bir*, Fr. un, une; Mac. egy] (147)

bir defa bir defa [< T. *birdefa*, Fr. une fois, Mac. egyszer] (147)

bir yerli bir yerli, yurttaş [< T. *birjerlú*, Fr. le compatriote, Mac. hazafi] (147)

bir tane bir tane [< T. *birtané*, Fr. de la même sorte, Mac. egyféle] (147)

bitirmek bitirmek [< T. *bitirmek*, Fr. remplir, Mac. betölteni] (147)

bitmek bitmek [< T. *bitmek*, Fr. achever, finir; Mac. elvégezni] (147)

böyle böyle [< T. *böjle*, Fr. ainsi, Mac. úgy] (147)

boy boy [< T. *böj*, Fr. la forme, Mac. formázat] (147)

boyun boyun [< T. *bojún*, Fr. le cou, Mac. nyak] (147)

boğaz boğaz [< T. *bogház*, Fr. l'embonchure d'une rivière, Mac. folyó víz torkolatja] (147)

bohçalamak bohçalamak [< T. *boghtsalamak*, Fr. *empaqueter*, Mac. *bérakni*] (147)

buğday buğday [< T. *boghday*, Fr. *le froment*, Mac. *búza*] (147)

böcek böcek [< T. *bögek*, Fr. *l'insecte*, Mac. *bogár*] (147)

boğaç poğaç [< T. *bogatsa*, Fr. *le pâté*, Mac. *pogâtsa*] (147)

boğulmak boğulmak [< T. *bogalmak*, Fr. *se noyer*, Mac. *belé fojtani a' vízben*] (147)

boynuz boynuz [< T. *bojnuz*, Fr. *la corne*, Mac. *szarv*] (147)

böyürmek böğürmek [< T. *böjürmek*, Fr. *mugir*, Mac. *bögni*] (147)

bok bok [< T. *bok*, Fr. *l'excrément*, Mac. *ganéh*] (147)

bol bol [< T. *bol*, Fr. *large*, Mac. *széles*] (147)

boluk bolluk [< T. *bolúk*, Fr. *l'abondance*, Mac. *bőség*] (147)

boru boru [< T. *ború*, Fr. *la pompe*, Mac. *szivattyú*] (147)

buruş kırışik, kırışiklik [< T. *borús*, Fr. *la ride*, Mac. *rántz*] (147)

boş boş [< T. *bos*, Fr. *vide*, Mac. *üres*] (147)

boş yere boş yere [< T. *bosjere*, Fr. *envain*, Mac. *haszontalan*] (147)

boşa[l]tmak boşaltmak [< T. *bosatmak*, Fr. *vider*, Mac. *kiüresítni*] (147)

bostân bostan [< T. *bosztán*, Fr. *le jardin*, Mac. *kert*] (147)

bostancı bostancı [< T. *bosztandzsi*, Fr. *le jardinier*, Mac. *kertész*] (147)

bozmak bozmak [< T. *bozmak*, Fr. *détruire*, Mac. *elrontani*] (147)

budak budak, dal [< T. *badák*, Fr. *la branche*, Mac. *ág*] (147)

birakmak bırakmak [< T. *brakmak*, Fr. *laisser*, Mac. *hagyni, engedni*] (147)

budala budala, ahmak, bön [< T. *budala*, Fr. *le nigaud*, Mac. *együgyű*] (147)

bugün bugün [< T. *bu gün*, Fr. *aujourd'hui*, Mac. *ma*] (147)

büyük büyük [< T. *bujúk*, Fr. *grand*, Mac. *nagy*] (147)

buyur<d>uk buyruk, emir [< T. *bujurdúk*, Fr. *l'ordre, commendement*, Mac. *parantsolat*] (147)

[148]

bulmak bulmak [< T. *bulmak*, Fr. *trouver*, Mac. *találni*] (148)

buyurmak buyurmak, emretmek [< T. *bujurmak*, Fr. *ordonner*, Mac. *parantsolni*] (148)

buhur buhar [< T. *bukhur*, Fr. la vapeur, Mac. göz] (148)

buluşmak buluşmak [< T. *bulusmak*, Fr. rencontrer, Mac. öszve találkozni] (148)

bülbül bülbül [< T. *bulbul*, Fr. le rossignol, Mac. filemle] (148)

bunun için bunun için [< T. *bunun itsün*, Fr. c'est pourquoi, Mac. így tehát] (148)

burada burada [< T. *burada*, Fr. ici, Mac. itten] (148)

burun burun [< T. *burún*, Fr. le nez, Mac. ór] (148)

burnut burun otu, enfiye [< T. *burnút*, Fr. le tabac à fumer, Mac. dohány] (148)

budamak budamak [< T. *budamak*, Fr. se souler, Mac. részegeskedni] (148)

budayıcı budayıcı [< T. *budajidzsi*, Fr. l'ivrogne, Mac. részeges] (148)

buga<z> boğa [< T. *bughasz*, Fr. le taureau, Mac. bika] (148)

buru boru [< T. *buru*, Fr. la trompette, Mac. trombita] (148)

buru<n>cu borucu [< T. *burundzsi*, Fr. le trompette, Mac. trombitás] (148)

buz buz [< T. *buz*, Fr. la glace, Mac. jég] (148)

D

dağ dağ [< T. *dagh*, Fr. la montagne, Mac. hegy] (148)

daha daha [< T. *daha*, Fr. encore, Mac. még] (148)

dayanmak dayanmak [< T. *dajanmak*, Fr. durer, Mac. tartani] (148)

day[i]ma daima, hep [< T. *dajma*, Fr. toujours, Mac. mindenkör] (148)

dakika dakika [< T. *dakike*, Fr. le moment, Mac. szempillantás] (148)

dal dal [< T. *dal*, Fr. la branche, Mac. ág] (148)

damar damar [< T. *damár*, Fr. la veine, Mac. ér] (148)

damla damla [< T. *damla*, Fr. la goutte, Mac. tsep] (148)

dam dam, çatı [< T. *dam*, Fr. le têt, Mac. fedél] (148)

dana dana [< T. *dana*, Fr. la vache, Mac. tehény] (148)

dargınlık dargınlık [< T. *darginlik*, Fr. l'indignation, Mac. nehesztelés] (148)

davet davet, çağrı, çağırma [< T. *davet*, Fr. l'invitation, Mac. meghívás] (148)

dav[u]l davul [< T. *davl*, Fr. le tambour, Mac. dob] (148)

deli deli [< T. *dehli*, Fr. le fou, Mac. bolond] (148)

delik delik [< T. *delik*, Fr. le trou, Mac. luk] (148)

defter defter [< T. *defter*, Fr. le registre, Mac. lajstrom] (148)

defterhane defterhane [< T. *defterkhane*, Fr. l'archive, Mac. levéltár] (148)

deyiştirmek değiştirmek [< T. *dejstirmek*, Fr. changer, troquer; Mac. váltosztatni] (148)

deyirmen değirmen [< T. *dejirmen*, Fr. le moulin, Mac. malom] (148)

deyiş değişim, takas [< T. *dejis*, Fr. le troc, Mac. tsere] (148)

deynek değnek [< T. *dejne*, Fr. le pieu, Mac. karó] (148)

dalak dalak [< T. *delek*, Fr. la glue, Mac. lép] (148)

demir demir [< T. *demir*, Fr. le fer, Mac. vas] (148)

deniz deniz [< T. *deniz*, Fr. la mer, Mac. tenger] (148)

[149]

deri deri, cilt [< T. *deri*, Fr. le cuir, Mac. ki kiszített bőr] (149)

derin derin [< T. *derin*, Fr. profond, Mac. mély] (149)

diynemek dinlemek [< T. *dijnemek*, Fr. écouter, Mac. meghalगतni] (149)

dil dil [< T. *dil*, Fr. la langue, Mac. nyelv] (149)

dilenci dilenci [< T. *dilendzsi*, Fr. le mendiant, Mac. koldús] (149)

dilîr dilir, yürekli, cesur, yiğit [< T. *dilir*, Fr. le héros, Mac. vitéz] (149)

din din [< T. *din*, Fr. la fidélité, Mac. hívség] (149)

diken diken [< T. *diken*, Fr. l'épine, Mac. fa túske] (149)

dikmek dikmek [< T. *dikmek*, Fr. coudre, Mac. varrani] (149)

direk direk [< T. *direk*, Fr. la colonne, Mac. oszlop] (149)

dışar[ı]da dışarıda [< T. *disarda*, Fr. en dehors, Mac. kívül] (149)

dışotu biberiye [< T. *disoti*, Fr. le romarin, Mac. rozmarin] (149)

dışkatırı dışkatırı [< T. *diskatiri*, Fr. le mulet, Mac. öszvér] (149)

dikik vida [< T. *dikik*, Fr. la vis, Mac. sróf] (149)

dindâr dindar [< T. *dindâr*, Fr. fidèle, Mac. hív] (149)

divan divan [< T. *diván*, Fr. le tribunal turc, le sofa; Mac. törvényzék, török kanapé] (149)

divit divit [< T. *divit*, Fr. l'encrier, Mac. író eszköz] (149)

göz göz [< T. *djöz*, Fr. l'oeil, Mac. szem] (149)

gözlük gözlük [< T. *djözlük*, Fr. les lunettes, Mac. okulár] (149)

doğan doğan [< T. *doghán*, Fr. le faucon, Mac. sólyom] (149)

dokuz dokuz [< T. *dokúsz*, Fr. neuf, Mac. kilentz] (149)

dokanmak dokunmak [< T. *dokanmak*, Fr. toucher, Mac. hozzá érni] (149)

domuz domuz [< T. *domusz*, Fr. le cochon, Mac. disznó] (149)

domuz yağı domuz yağı [< T. *domuszjaghi*, Fr. la graisse de cochon, Mac. disznósír] (149)

donatmak donatmak, süslemek [< T. *donatmak*, Fr. orner, Mac. ékesíteni] (149)

don don [< T. *don*, Fr. la gélée, Mac. fagy] (149)

donanma donanma, süslenme [< T. *donanma*, Fr. l'ornement, Mac. ékesség] (149)

döndürmek döndürmek, caydırmak [< T. *döndürmak*, Fr. dissuader¹⁰⁷, Mac. ellenzeni] (149)

doyurulmuş doyurulmuş, tok [< T. *dojurulmús*, Fr. rassasié, Mac. megalégedett] (149)

dönmek dönnek [< T. *dönmek*, Fr. retourner, revenir; Mac. visszatérni] (149)

döşek döşek [< T. *dösek*, Fr. le lit, Mac. ágy] (149)

dost dost [< T. *doszt*, Fr. l'ami, Mac. barát] (149)

dostâne dostça [< T. *dosztané*, Fr. amicalement, Mac. barátságosan] (149)

dostluk dostluk [< T. *dosztlük*, Fr. l'amitié, Mac. barátság] (149)

dudak dudak [< T. *dudák*, Fr. la lèvre, Mac. ajak] (149)

dünya dünya [< T. *dunja*, Fr. le monde, Mac. világ] (149)

duymak duymak [< T. *dujmak*, Fr. sentir, Mac. érzeni] (149)

¹⁰⁷ Metinde *disuader*.

durmaklık durmak [< T. *durmaklık*, Fr. le délaï, Mac. halasztás] (149)

durmak durmak [< T. *durmak*, Fr. cesser, Mac. megszűnni] (149)

dulbend tülbent [< T. *dulbend*, Fr. le voile, Mac. szemfedező] (149)

düşman düşman [< T. *dusman*, Fr. l'ennemi, Mac. ellenség] (149)

duvar duvar [< T. *duvár*, Fr. le mur, Mac. kőfal] (149)

[150]

duman duman [< T. *düman*, Fr. le brouillard, Mac. köd] (150)

düğme düğme [< T. *düğme*, Fr. le bouton, Mac. gomb] (150)

düşmek düşmek [< T. *düşmek*, Fr. tomber, Mac. elesni] (150)

düşünmek düşünmek [< T. *düşünmek*, Fr. penser, Mac. gondolkodni]
(150)

düzlük düzlük, ova [< T. *düzlük*, Fr. la plaine, Mac. síkság] (150)

cân can, ruh [< T. *dzsân*, Fr. l'ame, Mac. lélek] (150)

sevâb sevap [< T. *dzsevâb*, Fr. la réponse, Mac. felelet] (150)

cenk cenk, çarpışma, savaş [< T. *dzsenk*, Fr. la guerre, Mac. háború]
(150)

c[iğ]er ciğer [< T. *dzser*, Fr. le foie, Mac. máj] (150)

câmi cami [< T. *dzsamî*, Fr. une petite mosquée, Mac. török templom]
(150)

cer[r]ah cerraah [< T. *dzserâh*, Fr. le chirurgien, Mac. seborvos] (150)

cesaret etmek cesaret etmek [< T. *dzseszszâret etmek*, Fr. oser, Mac.
merészleni] (150)

cesaretli cesur [< T. *dzseszszaretliü*, Fr. audacieux, Mac. mérész] (150)

cam cam [< T. *dzsâm*, Fr. le verre, Mac. üveg] (150)

cemiye komak gemiye koymak [< T. *dzsemia komak*, Fr. s'embarquer,
Mac. hajóra ülni] (150)

ceviz ceviz [< T. *dzseszviz*, Fr. la noix, Mac. dió] (150)

cefa cefa, zulüm [< T. *dzsefa*, Fr. le chagrin, Mac. kedvetlenség] (150)

cemetmek cemetmek, toplanak, bir araya getirmek [< T. *dzsem etmek*,
Fr. réunir, Mac. öszve gyűjteni] (150)

cemi gemi [< T. *dzsemi*, Fr. le navire, Mac. hajó] (150)

cemâat cemaat, topluluk [< T. *dzsemaât*, Fr. la rencoutre, Mac. öszve
találkozás] (150)

E

ebedi ebedî, sonsuz [< T. *ebedi*, Fr. éternel, Mac. örökké való] (150)

ebedîlik sonsuzluk [< T. *ebedillik*, Fr. l'éternité, Mac. örökké valóság] (150)

edephane tuvalet [< T. *edepkhane*, Fr. les lieux communs, Mac. árnyékszék] (150)

eğerçe eğerçi, her ne kadar [< T. *egertse*, Fr. non obstant, Mac. jóllehet] (150)

eyer eyer [< T. *eyer*, Fr. la selle, Mac. nyereg] (150)

eylenmek eğlenmek, oyalanmak [< T. *eylenmek*, Fr. demeurer, Mac. múlatni] (150)

eyi iyi [< T. *ejî*, Fr. bon, Mac. jó] (150)

ey[i]lik iyilik [< T. *ejlik*, Fr. la bonté, Mac. jóság] (150)

ey[i]lik bilen iyilik bilen [< T. *ejlikbilen*, Fr. reconnaissant, Mac. háladatos] (150)

eymek eğmek, bükmek [< T. *ejmek*, Fr. plier, Mac. hajtani] (150)

i<y>vaz ivaz, ödün, karşılık [< T. *ejváz*, Fr. la récompense, Mac. jutalom] (150)

ekmek ekmek [< T. *ekmek*, Fr. le pain, Mac. kenyér] (150)

el el [< T. *el*, Fr. la main, Mac. kéz] (150)

eldiven eldiven [< T. *eldiven*, Fr. les gants, Mac. kesztyű] (150)

ekmekçi ekmekçi [< T. *ekmekdzsi*, Fr. le boulanger, Mac. pék] (150)

e<k>şek eşek [< T. *eksek*, Fr. l'âne, Mac. szamar] (150)

ekşi ekşi [< T. *eksi*, Fr. aigre, Mac. savanyú] (150)

eksik olmak eksik olmak [< T. *eksik olmak*, Fr. manquer, Mac. hibázni] (150)

[151]

elbet[t]e elbette [< T. *elbete*, Fr. tout-à fait, Mac. egészen] (151)

elma elma [< T. *elma*, Fr. la pomme, Mac. alma] (151)

elçi elçi [< T. *eltsi*, Fr. l'envoyé, Mac. főkövet] (151)

eminlik emin olma durumu [< T. *eminlik*, Fr. la sureté, Mac. bátorság] (151)

em[i]r emir [< T. *emr*, Fr. l'ordre, Mac. parantsolat] (151)

inmek inmek [< T. *enmek*, Fr. descendre, Mac. leszállani] (151)
enser çekiçle dövülerek yapılan demir çivi [< T. *enszer*, Fr. le clou, Mac. szeg] (151)
erik erik [< T. *erik*, Fr. la prune, Mac. szilva] (151)
erken erken [< T. *erken*, Fr. de bonne heure, Mac. korán] (151)
eski eski [< T. *eszki*, Fr. vieux, ancien; Mac. öreg, régi] (151)
âşikâr açık, belli [< T. *eszkiaré*, Fr. publiquement, Mac. közönséges helyen való] (151)
esbap esvap, giysi [< T. *eszpáb*, Fr. l'habit, Mac. ruha] (151)
et et [< T. *et*, Fr. la viande, Mac. hús] (151)
etmek etmek [< T. *etmek*, Fr. faire, Mac. tselekedni] (151)
ev ev [< T. *ev*, Fr. la maison, Mac. ház] (151)
ev[v]el evvel, önce [< T. *evel*, Fr. premièrement, Mac. először] (151)
ev[v]elâ evvela, ilk önce [< T. *evela*, Fr. d'abord, auparavant; Mac. előbb] (151)
evmek ivmek, çabuk davranmak, acele etmek [< T. *evmek*, Fr. s'empresser, Mac. sietui] (151)
evlenmek evlenmek [< T. *evlenmek*, Fr. se marier, Mac. házasodni] (151)

F

fayda fayda, yarar [< T. *fajda*, Fr. le profit, Mac. haszon] (151)
fayda etmek fayda etmek [< T. *fajda etmek*, Fr. être utile, profiter; Mac. használni] (151)
faydasız yararsız [< T. *fajdasız*, Fr. inutile, Mac. haszontalan] (151)
falı bilmek falı bilmek, tahmin [< T. *fali bilmek*, Fr. deviner, Mac. kitalálni] (151)
farfaralık çok konuşmak, çok övünmek [< T. *farfaralik*, Fr. la vanité, Mac. hiúság] (151)
fark etmek fark etmek [< T. *fark etmek*, Fr. distinguer, Mac. megkülömböztetni] (151)
fas[ı]l etmek fasletmek, ayırmak, bölmek [< T. *faszl etmek*, Fr. décrire, copier; Mac. leírni] (151)
fena fena, kötü [< T. *fena*, Fr. mauvais, Mac. rossz] (151)

fena âdet kötü alışkanlık [< T. *fena âdet*, Fr. l'abus, Mac. vissza élés] (151)

fener fener [< T. *fener*, Fr. la lanterne, Mac. lámpás] (151)

fes fes [< T. *fesz*, Fr. le bonnet, Mac. sipka] (151)

fet[i]h<e> fetih [< T. *fethe*, Fr. la victoire, Mac. győzelem] (151)

fik[i]r fikir, düşünce [< T. *fikr*, Fr. la pensée, Mac. gondolat] (151)

fik[i]r etmek düşünmek [< T. *fikr etmek*, Fr. s'imaginer, Mac. képzelni valamit] (151)

fil fil [< T. *fil*, Fr. l'éléphant, Mac. elefánt] (151)

fildişi fildişi [< T. *fildisi*, Fr. l'ivoire, Mac. elefánt tson] (151)

fırsat fırsat [< T. *fırsât*, Fr. l'occasion, Mac. alkalmatosság] (151)

fişk[ı] dışk[ı] [< T. *fiszık*, Fr. le fumier, Mac. ganéj] (151)

fransız Fransız [< T. *fransız*, Fr. le français, Mac. frantzia] (151)

fukara fukara, yoksul [< T. *fukaré*, Fr. pauvre, Mac. szegény] (151)

[152]

fukar[a]lık fukaralık, yoksulluk [< T. *fukarlık*, Fr. la pauvreté, Mac. szegénység] (152)

funda funda, süpürge otu [< T. *funda*, Fr. le cep de vigne, Mac. szőlő veszső] (152)

fırın fırın [< T. *furun*, Fr. le four, Mac. sütökementze] (152)

fiçıcık fiç[ı] [< T. *fıtsıdzsık*, Fr. la barique, Mac. hordó] (152)

G

gebe gebe, hamile [< T. *gebe*, Fr. enceinte (femme), Mac. terhes] (152)

gebe<r>lik gebelik [< T. *geberlik*, Fr. la fente, Mac. hasadás] (152)

gece gece [< T. *gedzse*, Fr. la nuit, Mac. ejszak] (152)

giyinmek giyinmek [< T. *gejinmek*, Fr. s'habiller, Mac. felöltöztetni] (152)

gözyaşı gözyaşı [< T. *giöz jasi*, Fr. la larme, Mac. könny] (152)

girmek girmek [< T. *girmek*, Fr. entrer, Mac. belépni] (152)

giriş giriş, kenar [< T. *girosz*, Fr. le bord, Mac. széle valaminek] (152)

gâib etmek kaybetmek [< T. *ghaib etmek*, Fr. s'égarer, Mac. eltévedni] (152)

gayret gayret, çalışma, çaba [< T. *ghairet*, Fr. le courage, Mac. bátorság] (152)

gayretli gayretli, çalışkan, çaba gösteren [< T. *ghairetli*, Fr. courageux, Mac. bátor] (152)

gelecek gelecek [< T. *geledzsek*, Fr. l'avenir, Mac. jövendő] (152)

gelen ertesi birinin ardından gelip onun makamına geçen kimse, halef [< T. *gelenerteszi*, Fr. le successeur, Mac. utánna következő] (152)

gelin gelin [< T. *gelin*, Fr. l'épouse, Mac. feleség] (152)

gelmek gelmek [< T. *gelmek*, Fr. venir, Mac. jönni] (152)

gemik kemik [< T. *gemik*, Fr. l'os, Mac. tsont] (152)

getirmek getirmek [< T. *getirmek*, Fr. apporter, Mac. hozni] (152)

genç genç [< T. *gents*, Fr. jeune, Mac. ifiú] (152)

gerçeklik gerçeklik [< T. *gertseklik*, Fr. la certitude, Mac. valóság] (152)

gerçek gerçek [< T. *gertsek*, Fr. certain, Mac. bizonyos] (152)

geç geç [< T. *gets*, Fr. tard, Mac. késő] (152)

geçmek geçmek [< T. *getsmek*, Fr. vaincre, Mac. meg győzni] (152)

gezmek gezmek [< T. *gezmek*, Fr. se promener, Mac. sétálni] (152)

girmek girmek [< T. *girmek*, Fr. entrer, Mac. bémenni] (152)

gitmek gitmek [< T. *gitmek*, Fr. aller, partir, Mac. menni] (152)

gizlice gizlice [< T. *gizlidzse*, Fr. secrètement, Mac. titkossan] (152)

gök gök [< T. *gök*, Fr. le ciel, Mac. ég] (152)

göy gök [< T. *göj*, Fr. le ciel, Mac. ég] (152)

göl göl [< T. *göl*, Fr. le lac, Mac. tó] (152)

gölgeli gölgeli [< T. *gölgeli*, Fr. ombrageux, Mac. árnyékos] (152)

gömlek gömlek [< T. *gömlek*, Fr. la chemise, Mac. ing] (152)

göndermek göndermek [< T. *göndermek*, Fr. envoyer, Mac. edakülden] (152)

gönül[lü]lük gönüllülük [< T. *gömüllük*, Fr. la sincérité, Mac. egyenesség] (152)

görmek görmek [< T. *görmek*, Fr. voir, Mac. látni] (152)

gürültü gürültü, gök gürültüsü [< T. *görüldü*, Fr. le tonnerre, Mac. menyörgés] (152)

görünmek görünmek [< T. *görünmek*, Fr. paraître, Mac. megjelenni] (152)

görünüş görünüş, görünüm [< T. *görümis*, Fr. l'apparition, Mac. megjelenés] (152)

[153]

göstermek göstermek [< T. *göztermek*, Fr. montrer, Mac. mutatni] (153)

götürmek götürmek [< T. *götürmek*, Fr. exporter, prendre; Mac. elvenni] (153)

göz[le]mek izlemek, gözlemek [< T. *gözmek*, Fr. veiller, prendre soin; Mac. utánna látni] (153)

gül gül [< T. *gül*, Fr. la rose, Mac. rózsza] (153)

gülmek gülmek [< T. *gülmek*, Fr. sourire, Mac. mosolyogni] (153)

gümrük gümrük [< T. *gümrük*, Fr. la douane, Mac. vám] (153)

gümüş gümüş [< T. *gümis*, Fr. l'argent, Mac. esüst] (153)

kuyumcu <**gümedzfi**> kuyumcu [< T. *gümedzfi*, Fr. l'orfèvre, Mac. ötvös] (153)

gün gün [< T. *gün*, Fr. le jour, Mac. nap] (153)

güneş güneş [< T. *günes*, Fr. le soleil, Mac. nap] (153)

günâh günah [< T. *günâh*, Fr. le péché, Mac. véték, bűn] (153)

güve güve [< T. *güve*, Fr. la teigne, Mac. moly] (153)

güvey[i] güveyi, damat [< T. *güvej*, Fr. l'époux, Mac. férj] (153)

güzel güzel [< T. *güzel*, Fr. beau, Mac. szép] (153)

güzellik güzellik [< T. *güzellik*, Fr. la beauté, Mac. szépség] (153)

H

hayde haydi [< T. *hajde*, Fr. va-t'en, ôte-toi de-la; Mac. menny, keljfel] (153)

hayvan hayvan [< T. *hajván*, Fr. l'animal, Mac. állat] (153)

hak hak, doğru [< T. *hak*, Fr. le droit, Mac. igazság] (153)

hal hâl, durum [< T. *hâl*, Fr. l'état, la situation; Mac. állapot] (153)

halk halk [< T. *halk*, Fr. le peuple, Mac. köznép] (153)

hamal hamal, taşıyıcı [< T. *hamál*, Fr. le portefaix, Mac. teherhordó] (153)

hamam hamam [< T. *hamán*, Fr. le bain, Mac. ferdő] (153)

hapis hapis [< T. *hapsz*, Fr. la prison, Mac. tömlőt] (153)

harç harç, masraf [< T. *hardzs*, Fr. la dépense, Mac. költség] (153)

kasab kasap [< T. *haszáb*, Fr. le boucher, Mac. mészáros] (153)

kasabhane kasap dükkânı [< T. *haszábkhane*, Fr. la boucherie, Mac. mészárszék] (153)

hasta hasta [< T. *haszta*, Fr. malade, Mac. beteg] (153)

hastacık hastalıklı [< T. *hasstadzsik*, Fr. maladif, Mac. egészségtelen] (153)

hava hava [< T. *hava*, Fr. l'air, Mac. levegő] (153)

hazır hazır [< T. *hazır*, Fr. prêt, Mac. kész] (153)

hebb sebze [< T. *hebb*, Fr. le légume, Mac. főzelék] (153)

hekim hekim [< T. *hekim*, Fr. le medecin, Mac. orvos] (153)

herarlık kararlılık [< T. *herarlık*, Fr. la constance, Mac. álhatatosság] (153)

her yerde her yerde [< T. *herjerde*, Fr. partout, Mac. mindenütt] (153)

himâye<t> koruma [< T. *himâjet*, Fr. la protection, Mac. oltalom] (153)

himaye<t> etmek himaye etmek, korumak [< T. *himâjet etmek*, Fr. protéger, Mac. oltalmazni] (153)

hesâb hesap [< T. *hiszáb*, Fr. le compte, Mac. számvetés] (153)

hiç hiç [< T. *hits*, Fr. rien, Mac. semmi sem] (153)

[154]

hiçbir kimse hiçbir kimse [< T. *hitsbirkimsze*, Fr. personne, Mac. senki sem] (154)

hün<n>er hüner, beceri [< T. *hunner*, Fr. l'art, le métier; Mac. mesterség] (154)

I

ibrâm ibram, zorlama [< T. *ibrâm*, Fr. l'instance, Mac. könyörgő levél] (154)

ibret kötü bir olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç [< T. *ibret*, Fr. l'exemple, Mac. példa] (154)

ibrişim ibrişim, ipek [< T. *ibrisím*, Fr. la soie, Mac. selyem] (154)

igva etmek günah işlemek, yanlışla sebep olmak [< T. *ighva etmek*, Fr. *essayer*, Mac. *próbalni*] (154)

ih̄ti[y]ar ihtiyar, yaşlı [< T. *ih̄tiár*, Fr. *le vieillard*, Mac. *vén*, öreg] (154)

ih̄ti[y]arlanmak yaşlanmak [< T. *ih̄tiarlanmak*, Fr. *devenir vieux*, Mac. *öregedni*] (154)

iktiza iktiza, gerekli olma [< T. *ih̄tiza*, Fr. *nécessaire*, Mac. *szükséges*] (154)

ikram ikram, sunma [< T. *ikrám*, Fr. *l'honneur*, Mac. *bötsület*] (154)

ikrar ikrar, açıkça söyleme [< T. *ikrár*, Fr. *l'aveu*, Mac. *vallástétel*] (154)

ilâm ilam, bildirme, anlatma [< T. *ilám*, Fr. *le jugement*, Mac. *megétélés*] (154)

ilâm etmek ilam etmek, bildirmek [< T. *ilám etmek*, Fr. *juger*, *décider*; Mac. *megétélni*] (154)

ilaç ilaç [< T. *iláts*, Fr. *le remède*, *la médecine*, Mac. *gyógyítószer*] (154)

il<I>eri ileri, önceden [< T. *illeri*, Fr. *auparavant*, *jadis*; Mac. *hajdan*] (154)

imdâd imdat, yardım [< T. *imdát*, Fr. *le souvenir*, Mac. *emlékezet*] (154)

[ş]imdi şimdi [< T. *imdi*, Fr. *par conséquent*, Mac. *ügy*, *tehát*] (154)

imzalamak imzalamak [< T. *imzalamak*, Fr. *souscrire*, Mac. *alájaírni*] (154)

inât inat, ayak direme [< T. *inád*, Fr. *l'entêtement*, Mac. *nyakasság*] (154)

inâtçı inatçı, ayak direyen [< T. *inadzsi*, Fr. *entêté*, Mac. *nyakas*] (154)

inanmak inanmak [< T. *inanmak*, Fr. *croire*, Mac. *hinni*] (154)

inci inci, sedef renginde süs tanesi [< T. *indzsu*, Fr. *la perle*, Mac. *gyöngy*] (154)

inci[t]mek incitmek, gücendirmek [< T. *indzsimak*, Fr. *offenser*, Mac. *megsérteni*] (154)

incir incir [< T. *indzsir*, Fr. *la figue*, Mac. *fige*] (154)

insanlar insanlar [< T. *inszanter*, Fr. *les gens*, Mac. *emberek*] (154)

intikâm öç [< T. *intikam*, Fr. *la vengeance*, Mac. *boszúállás*] (154)

ip ip [< T. *ip*, Fr. *la corde*, Mac. *kötél*] (154)

irâde<t> irade, istenç [< T. *irâdet*, Fr. *l'envie*, Mac. *kedv*] (154)

irak uzak [< T. *irák*, Fr. *loin*, Mac. *meszsze*] (154)

[y]ırlamak yırlamak, şarkı söylemek [< T. *ırlamak*, Fr. chanter, Mac. énelkelni] (154)

ırma[k]cık küçük ırmak, dere [< T. *ırmadzsık*, Fr. le ruisseau, Mac. patak] (154)

ırmak ırmak [< T. *ırmák*, Fr. la rivière, Mac. folyóvíz] (154)

iş iş [< T. *is*, Fr. l'affaire, Mac. dolog] (154)

işemek işemek [< T. *isemek*, Fr. pisser, Mac. vizelni] (154)

işkillemek işkillenmek, pirelenmek [< T. *iskillamak*, Fr. soupçonner, Mac. gyanakodni] (154)

işitmek işitmek, duymak [< T. *isitmek*, Fr. ouir, Mac. hallani] (154)

işitmeklik işitme [< T. *isitmeklik*, Fr. l'ouïe, Mac. hallás] (154)

işkence işkence [< T. *iskendzse*, Fr. le tourment, Mac. kín] (154)

[155]

işlemek işlemek [< T. *islemek*, Fr. travailler, Mac. dolgozni] (155)

iskemle iskemle, sandalye [< T. *iskemle*, Fr. le banc, Mac. pad] (155)

işte işte [< T. *iste*, Fr. voici, Mac. íme] (155)

işmak aşçı [< T. *ismak*, Fr. cuire, Mac. főzni] (155)

<ı>sıcak sıcak [< T. *iszidzsák*, Fr. la chaleur, Mac. hévség] (155)

ismarla[y]ış ismarlama işi [< T. *izmarláis*, Fr. la recommandation, Mac. ajánlás] (155)

istemek istemek [< T. *isztemek*, Fr. vouloir, Mac. akarni] (155)

istememek istememek [< T. *isztememek*, Fr. refuser, Mac. meg tagadni tőle] (155)

ismarlamak ismarlamak [< T. *izmarlamak*, Fr. recommander, Mac. ajánlani] (155)

İstambul İstanbul [< T. *isztambul*, Fr. constantinople, Mac. sztambúl] (155)

istemek istemek [< T. *isztemek*, Fr. vouloir, Mac. akarni] (155)

ittifâk ittifak, anlaşma, uyuşma [< T. *ittifâk*, Fr. le hasard, Mac. történet] (155)

içer[i]de içeride [< T. *itserde*, Fr. en, dans; Mac. benne] (155)

için için [< T. *itsün*, Fr. afin que, Mac. az által] (155)

içmek içmek [< T. *itsmek*, Fr. boire, Mac. inni] (155)

içecek içecek [< T. *itsedzsik*, Fr. la boisson, Mac. ital] (155)
içdirmek içtirmek [< T. *itsdirmek*, Fr. abreuver, Mac. itatni] (155)

J

yaban yaban [< T. *jabán*, Fr. le désert, Mac. pusztaság] (155)

yabâni doğada yaşayan, evcil olmayan [< T. *jabani*, Fr. l'animal sauvage, Mac. vadállat] (155)

yağlamak yağlamak [< T. *jaghlamak*, Fr. graisser, Mac. kenni] (155)

yağmur yağmur [< T. *jaghmúr*, Fr. la pluie, Mac. esö] (155)

yapmak yapmak [< T. *japmak*, Fr. faire, Mac. tsinálni] (155)

yalı yalı, sahil [< T. *jalí*, Fr. le rivage, Mac. part] (155)

yalan yalan [< T. *jalán*, Fr. le mensonge, Mac. hazugság] (155)

yalancı yalancı [< T. *jalandzsi*, Fr. le menteur, Mac. hazug] (155)

yağmurluk yağmurluk [< T. *jaghmurlík*, Fr. le manteau, Mac. köpönyeg] (155)

yağmurlu yağmurlu [< T. *jaghmurlú*, Fr. le surtout, Mac. kaput] (155)

yalvarmak yalvarmak [< T. *jalvarmak*, Fr. prier, Mac. kézni] (155)

yal<ı>nız yalnız [< T. *jaliniz*, Fr. seul, seulement; Mac. tsak, egyedül] (155)

yayan yayan, yürüyerek giden [< T. *jaján*, Fr. à pied, Mac. gyalog] (155)

yanlış yanlış [< T. *janglís*, Fr. la méprise, Mac. hiba] (155)

yanmak yanmak [< T. *janmak*, Fr. brûler, Mac. égetni] (155)

yalınmak (> **yanılmak**) yanlış olmak [< T. *jalinmak*, Fr. se tromper, errer; Mac. tévelyegni] (155)

yanan kömür yanan kömür [< T. *janan kiumür*, Fr. le charbon, Mac. szén] (155)

yarın yarın [< T. *jarin*, Fr. demain, Mac. hólnap] (155)

yarım saat yarım saat [< T. *járimszaát*, Fr. demi heure, Mac. félóra] (155)

yaratmak yaratmak [< T. *jaratmak*, Fr. créer, Mac. teremteni] (155)

yaralamak yaralamak [< T. *jaralamak*, Fr. blesser, Mac. megsebesítни] (155)

yaradık yaratık [< T. *jaradik*, Fr. la créature, Mac. teremtés] (155)

[156]

yara[tu]cı yaratıcı [< T. *jaradzsi*, Fr. le créateur, Mac. teremtő] (156)

yarı yarı [< T. *jari*, Fr. la moitié, Mac. félrész] (156)

yarısı yarısı [< T. *jariszi*, Fr. la moitié, Mac. félrész] (156)

yardım etmek yardım etmek [< T. *jardin etmek*, Fr. secourir, Mac. segéteni] (156)

yakın yakın [< T. *jakin*, Fr. près, proche; Mac. közel] (156)

yavaşça yavaşça [< T. *japtse*, Fr. lentement, Mac. lassan] (156)

yapıcı yapıcı [< T. *japidzsi*, Fr. l'architecte, Mac. építőmester] (156)

yaramaz yaramaz, [< T. *jaramáz*, Fr. le criminel, Mac. gonosztévő] (156)

yarı gece gece yarısı [< T. *jarigedzse*, Fr. la minuit, Mac. éjfél] (156)

yağ yağ [< T. *jagh*, Fr. l'emplâtre, Mac. flastrom] (156)

yaraklamak silahlandırmak [< T. *jaraklamak*, Fr. armer, Mac. készülni] (156)

yaş[a]mak yaşamak [< T. *jasmak*, Fr. vivre, Mac. élni] (156)

yatmak yatmak [< T. *jatmak*, Fr. coucher, Mac. feküdni] (156)

yakmak yakmak [< T. *jakmak*, Fr. brûler, incendier; Mac. ígetni] (156)

yaş yaş, ıslak [< T. *jas*, Fr. humide, Mac. nedves] (156)

yasak çiftlik, sağlam, sert, kararlı [< T. *jaszák*, Fr. la ferme, Mac. árenda] (156)

yastık yastık [< T. *jasztik*, Fr. l'oreiller, Mac. vánkus] (156)

yavaş yavaş [< T. *javás*, Fr. doucement, Mac. halkal] (156)

yavaşlamak yavaşlamak [< T. *javaslamak*, Fr. irréconciliable, Mac. engesztelhetetlen] (156)

yavuz yavuz, acımasız, kötü [< T. *javúz*, Fr. cruel, Mac. kegyetlen] (156)

yazı yazı [< T. *jazi*, Fr. l'écriture, Mac. írás] (156)

yazıcı yazıcı, yazar [< T. *jazidzsi*, Fr. l'écrivain, Mac. író] (156)

yazmak yazmak [< T. *jazmak*, Fr. écrire, Mac. írni] (156)

yiyecek yiyecek, erzak [< T. *jejedzsek*, Fr. les vivres, Mac. eleség] (156)

yelken yelken [< T. *jelken*, Fr. la voile, Mac. vitoria] (156)

yemelik yemek odası [< T. *jemelik*, Fr. la salle à manger, Mac. ebédőszoba] (156)

yemek yemek [< T. *jemek*, Fr. manger, Mac. enni] (156)

yemin etmek yemin etmek [< T. *jemin etmek*, Fr. jurer, Mac. esküdni] (156)

yem[e]den ev[v]el yemededen önce [< T. *jemden evel*, Fr. à jeûn, Mac. étlen] (156)

yemeni yemeni, tülbent [< T. *jemeni*, Fr. le voile, Mac. szemfedező] (156)

yemiş yemiş, meyve [< T. *jamis*, Fr. le fruit, Mac. gyümölts] (156)

yenmek yenmek [< T. *jevnek*, Fr. vaincre, Mac. mègegyőzni] (156)

yeni yeni [< T. *jeni*, Fr. neuf, nouveau; Mac. új] (156)

yenilmek yenilmek [< T. *jenilmek*, Fr. alléger, Mac. könnyebíteni] (156)

yepelenz yelpaze [< T. *jepelesz*, Fr. l'éventail, Mac. legyező] (156)

yer yer [< T. *jer*, Fr. le lieu, Mac. hely] (156)

yerinde yerinde [< T. *jerinde*, Fr. au lieu, Mac. a' helyett] (156)

yeşil yeşil [< T. *jeszil*, Fr. vert, Mac. zöld] (156)

yesik (> **yesir**) esir, köle [< T. *jeszik*, Fr. l'esclave, Mac. rabszolga] (156)

yetiş[mek]lik yetişme, ulaşma [< T. *jetislik*, Fr. l'arrivée, Mac. érkezés] (156)

yetişmek yetişmek [< T. *jetismek*, Fr. arriver, Mac. érkezni] (156)

yetişmiş yetişmiş, olgun [< T. *jetilmis*, Fr. mûr, Mac. megírett] (156)

yeter yeter [< T. *jeter*, Fr. assez, Mac. elég] (156)

yetiştir yetiştir, yeterli [< T. *jetisir*, Fr. suffisamment, Mac. elegendő] (156)

[157]

yılan yılan [< T. *jilán*, Fr. le serpent, Mac. kígyó] (157)

yığmak yığmak, biriktirmek [< T. *jigmak*, Fr. accumuler, Mac. rakásra gyűjteni] (157)

yıkmak yıkmak [< T. *jikmak*, Fr. ruiner, Mac. elrontani] (157)

yıkamak yıkamak [< T. *jikamak*, Fr. laver, Mac. mosni] (157)

yıka[ı]cı yıkayıcı [< T. *jijkadzsi*, Fr. le blanchisseur, Mac. mosó] (157)

yıldız yıldız [< T. *jildiz*, Fr. l'étoile, Mac. tsillag] (157)

yıl yıl, sene [< T. *jil*, Fr. l'an, Mac. esztendő] (157)

yok yok [< T. *jok*, Fr. non, Mac. nem] (157)

yukar[ı]da yukarıda [< T. *jokarda*, Fr. en haut, Mac. fenn] (157)

yoldaş yol arkadaşı [< T. *joldás*, Fr. le compagnon, Mac. k s r ] (157)

yol yol [< T. *jol*, Fr. le chemin, Mac.  t] (157)

yoldaşlık yol arkadaşlığı [< T. *joldaslık*, Fr. l'accompagnement, Mac. k s r s] (157)

yoksa yoksa, aksi h lde [< T. *joksz*, Fr. autrement, Mac. m sk l mben] (157)

yok etmek yok etmek [< T. *jok etmek*, Fr. détruire, Mac. elrontani] (157)

yollamak yollamak, göndermek [< T. *jollamak*, Fr. envoyer, Mac. k ldeni] (157)

yok olan yok olan [< T. *jokol n*, Fr. absent, Mac. t voll v ] (157)

yorgan yorgan [< T. *jorghán*, Fr. la couverture, Mac. paplan] (157)

yorulmak yorulmak [< T. *yorulmak*, Fr. fatiguer, Mac. elf rasztani] (157)

y k y k, ağırlık [< T. *juk*, Fr. le poids, Mac. nehezs g] (157)

yüksek yüksek [< T. *jukszek*, Fr. haut, Mac. magas] (157)

yumurcak yumurcak [< T. *jumurdzs k*, Fr. la peste, Mac. pestis] (157)

yumurta yumurta [< T. *jumurta*, Fr. l'oeuf, Mac. toj s] (157)

y rek y rek, kalp [< T. *jurek*, Fr. le coeur, Mac. sz v] (157)

yürekten yürekten [< T. *jurekten*, Fr. de bon coeur, Mac. sz vessen] (157)

y z y z,  hre [< T. *jusz*, Fr. le visage, Mac.  br zat] (157)

y z k y z k [< T. *j sz k*, Fr. l'anneau, Mac. gy r ] (157)

yutmak yutmak [< T. *jutmak*, Fr. avaler, Mac. elnyelni] (157)

yuva yuva [< T. *juva*, Fr. le nid, Mac. f szek] (157)

yüzmek yüzmek [< T. *j zmek*, Fr. nager, Mac.  szni] (157)

K

k biliyet yetenek [< T. *kabilijet*, Fr. l'habileté, Mac.  gyess g] (157)

kap ı kap ı,  mlek i [< T. *kabtsi*, Fr. le potier, Mac. fazekas] (157)

kab l bir Şeye razı olma [< T. *kaul*, Fr. l'agrément, Mac. elfogad s] (157)

kab l etmek bir Şeye razı olmak [< T. *kaul etmek*, Fr. agréer, Mac. elfogadni] (157)

kadın kadın [< T. *kad n*, Fr. la dame, Mac. f  aszszony] (157)

kayık kayık [< T. *kajik*, Fr. le bateau, Mac. tsónak] (157)

kaygana kaygana [< T. *kajghané*, Fr. l'omelette, Mac. rántotta] (157)

gayri gayrı, başka [< T. *kajri*, Fr. un autre, Mac. más] (157)

gayri yerde gayrı yerde, başka yerde [< T. *kajri jerde*, Fr. ailleurs, Mac. másutt] (157)

kaldırmak kaldırmak [< T. *kaldırmak*, Fr. déposer, Mac. letenni] (157)

[158]

kalem kalem [< T. *kalem*, Fr. la plume, Mac. író penna] (158)

kalib kulübe [< T. *kalib*, Fr. la hutte, Mac. kalyiba] (158)

kalın kalın [< T. *kalın*, Fr. grossier, Mac. goromba] (158)

kalmak kalmak [< T. *kalmak*, Fr. partir, Mac. elmenni] (158)

kan kan [< T. *kan*, Fr. le sang, Mac. vér] (158)

kan almak kan almak [< T. *kan almak*, Fr. saigner, Mac. eretvágní] (158)

kanat kanat [< T. *kanát*, Fr. l'aile, Mac. szárny] (158)

kapak kapak [< T. *kapak*, Fr. le couvercle, Mac. fedő] (158)

kapamak kapamak [< T. *kapamak*, Fr. couvrir, Mac. befedni] (158)

kapı kapı [< T. *kapu*, Fr. la porte, Mac. kapu] (158)

kapıcı kapıcı [< T. *kapıdzsi*, Fr. le portier, Mac. kapunálló] (158)

kara kara, siyah [< T. *kara*, Fr. noir, Mac. fekete] (158)

karanlık karanlık [< T. *karanlık*, Fr. obscur, Mac. homályos] (158)

karı kadın [< T. *kári*, Fr. la femme, Mac. aszszony] (158)

karınca karınca [< T. *karıncse*, Fr. la fourmi, Mac. hangyá] (158)

kaşık kaşık [< T. *kasık*, Fr. la cuiller¹⁰⁸, Mac. kanál] (158)

hatıra gelmek anımsamak [< T. *katıra gelmek*, Fr. se souvenir, Mac. emlékezni] (158)

kaçmaklık kaçmak [< T. *katsmaklık*, Fr. la fuite, Mac. futás] (158)

kav kav [< T. *kav*, Fr. l'amadou, Mac. tapló] (158)

ka[h]ve altı kahvaltı [< T. *kavealti*, Fr. le déjeuner, Mac. flöstök] (158)

kaz kaz [< T. *kaz*, Fr. l'oie, Mac. lúd] (158)

kazanmak kazanmak [< T. *kazánmak*, Fr. acquérir, Mac. nyerni] (158)

kerevid kerevit, tatlı su istakozu [< T. *kerevid*, Fr. l'écrevisse¹⁰⁹, Mac. rák] (158)

¹⁰⁸ Metinde *cueiller*.

¹⁰⁹ Metinde *l'écrivisse*.

- kesmek** kesmek [< T. *keszma*, Fr. couper, Mac. elmetzeni] (158)
- keten** keten [< T. *keten*, Fr. le lin, Mac. len] (158)
- keçi** keçi [< T. *ketsi*, Fr. le bouc, Mac. ketske] (158)
- ki** ki [< T. *ki*, Fr. qui, que; Mac. ki, hog] (158)
- kâhad** kâğıt [< T. *kiahád*, Fr. le papier, Mac. papiros] (158)
- kebâb** kebab [< T. *kiebâb*, Fr. le rôti, Mac. petsenye] (158)
- kebâb etmek** kebab yapmak [< T. *kiebab etmek*, Fr. rôtir, Mac. sütni] (158)
- kindirmek** harekete geçirmek [< T. *kindirmek*, Fr. avenir, Mac. megtörténni] (158)
- köpek** köpek [< T. *kiopak*, Fr. le chien, Mac. kutya] (158)
- kör** görme engelli [< T. *kior*, Fr. aveugle, Mac. vak] (158)
- köy** köy [< T. *kiöj*, Fr. le village, Mac. falu] (158)
- köşk** köşk [< T. *kioszk*, Fr. le pavillon, Mac. erkély] (158)
- kiraz** kiraz [< T. *kirez*, Fr. la cerise, Mac. tseresnye] (158)
- kırmak** kırmak [< T. *kirmek*, Fr. casser, rompre; Mac. eltörni] (158)
- kısaltmak** kısaltmak [< T. *kiszatmak*, Fr. abrégé, Mac. megrövidétni] (158)
- hısım** hısım, akraba [< T. *kiszim*, Fr. le parent, le cousin; Mac. atyafi] (158)
- kitâb** kitap [< T. *kitâb*, Fr. le livre, Mac. könyv] (158)
- kül** kül [< T. *kiül*, Fr. la cendre, Mac. hamu] (158)
- kız** kız [< T. *kiz*, Fr. la fille, Mac. leány] (158)
- kıskanmak** kıskanmak [< T. *kizkanmak*, Fr. envier, Mac. irígyleni] (158)
- [159]
- kapıcı** kapıcı [< T. *kapidzsi*, Fr. le portier, Mac. kapuörzö] (159)
- kızkançlık** kıskançlık [< T. *kizkandzslík*, Fr. la jalousie, Mac. szerelemfétés] (159)
- ka[h]veci** kahveci [< T. *kavedzsi*, Fr. le limonadier, Mac. kavéförzö] (159)
- hırsız** hırsız [< T. *khirsiz*, Fr. l'assassin, Mac. gyilkos] (159)
- hizmetkâr** ücretle iş gören genellikle erkek işçi, uşak [< T. *khizmetkiár*, Fr. le serviteur, Mac. szolga] (159)
- hoca** hoca [< T. *khodzsa*, Fr. l'instructeur, Mac. tanító] (159)

hoşnut olmak memnun olmak [< T. *khosnút olmak*, Fr. *contenter*, Mac. *megelégít*ni] (159)

kürk kürk [< T. *kiürk*, Fr. *la pelisse*, Mac. *szörös bőr*] (159)

kürkçü kürkçü [< T. *kiürkdzsi*, Fr. *le pelletier*, Mac. *szűts*] (159)

koyun koyun, göğüs, kucak [< T. *kojún*, Fr. *la poitrine*, Mac. *mely*] (159)

koyvermek koyvermek, izin vermek [< T. *kojvermek*, Fr. *permettre*, Mac. *megengedni*] (159)

koku koku [< T. *kokú*, Fr. *l'odeur*, Mac. *szag*] (159)

kılavuz kılavuz, yol gösteren, rehber [< T. *kolaghúz*, Fr. *le guide*, Mac. *vezető*] (159)

kopça bir giysinin iki yanını bitiştirmeye yarayan araç [< T. *koptsa*, Fr. *l'agraffe*, Mac. *kapots*] (159)

korku korku [< T. *korkú*, Fr. *la peur*, Mac. *félelem*] (159)

korkutmak korkutmak [< T. *korkutmak*, Fr. *s'effrayer*, Mac. *megijedni*] (159)

horoz horoz [< T. *korosz*, Fr. *le coq*, Mac. *kakas*] (159)

koşu koşu [< T. *kosu*, Fr. *le galop*, Mac. *vágtatás*] (159)

koşturmak koşturmak [< T. *kosturmak*, Fr. *galoper*, Mac. *vágtatni*] (159)

koşmak koşmak [< T. *kosmak*, Fr. *fuir*, Mac. *futni*] (159)

kovlamak suçlamak [< T. *kovlamak*, Fr. *accuser*, Mac. *vádolni*] (159)

kovmak kovmak [< T. *kovmak*, Fr. *chasser*, Mac. *elűzni*] (159)

kudret güç [< T. *kudret*, Fr. *le pouvoir*, Mac. *hatalom*] (159)

kucaklamak kucaklamak [< T. *kudzáklamak*, Fr. *embrasser*, Mac. *megölelni*] (159)

kurbaga kurbağa [< T. *kurbagha*, Fr. *le crapaud*, Mac. *béka*] (159)

kurtarmak kurtarmak [< T. *kurtarmak*, Fr. *délivrer*, *affranchir*; Mac. *megszabadítani*] (159)

kuşak kuşak, bele sarılan uzun ve enli kumaş [< T. *kusák*, Fr. *le ruban*, Mac. *pántlika*] (159)

kutu kutu, enfiye kutusu [< T. *kutu*, Fr. *la tabatière*, Mac. *piksis*] (159)

kuzu kuzu [< T. *kuzú*, Fr. *le mouton*, Mac. *juh*] (159)

L

lahana lahana [< T. *lahana*, Fr. le choux, Mac. édes káposzta] (159)

lâkin lakin, ama [< T. *lakin*, Fr. mais, Mac. de, de ugyan] (159)

lakırdı lakırtı, söz, laf [< T. *lakirdi*, Fr. le discours, Mac. beszélgetés] (159)

lakırdı etmek konuşmak [< T. *lakirdi etmek*, Fr. discourir, Mac. beszélgetni] (159)

latif şakacı [< T. *latif*, Fr. le badinage, Mac. tréfa] (159)

lâzım gerekli [< T. *lazim*, Fr. nécessaire, Mac. szükséges] (159)

leylek leylek [< T. *lejlek*, Fr. la cicogne, Mac. gólya] (159)

lez[z]et almak hoşlanmak [< T. *lezet almak*, Fr. goûter, Mac. kóstolni] (159)

lor peynir lor [< T. *lorpejnir*, Fr. le petit lait, Mac. óltott tég] (159)

lutf iyilik, bağış, cömertlik [< T. *lutf*, Fr. le pardon, Mac. botsánat] (159)

[160]

M

mağrurluk mağrurluk, gururluluk [< T. *maghrulik*, Fr. la fierté, Mac. kevélység] (160)

mahmuz mahmuz [< T. *mahmusz*, Fr. l'éperon, Mac. sarkantyú] (160)

maymun maymun [< T. *majmún*, Fr. le singe, Mac. majom] (160)

mand[ı]ra mandıra [< T. *mandra*, Fr. troupeau, Mac. tsorda] (160)

mantar mantar [< T. *mantár*, Fr. le champignon, Mac. gomba] (160)

mansûb mansıp, makam [< T. *mansúb*, Fr. l'emploi, place; Mac. tisztség] (160)

marangon marangoz [< T. *marangon*, Fr. le menuisier, Mac. asztalos] (160)

maskara etmek bir kimseyi veya şeyi gülünç duruma düşürmek [< T. *maskara etmek*, Fr. se moquer, Mac. tsúfolni] (160)

maskab matkap [< T. *maskáb*, Fr. la cornemuse, Mac. duda] (160)

medres[e] medrese [< T. *medresz*, Fr. le collège, Mac. tanító hely] (160)

mejdân meydan [< T. *mejdán*, Fr. la place publique, Mac. piatz] (160)

meyhane meyhane [< T. *mejghané*, Fr. la taverne, Mac. borház] (160)

meyhaneci meyhaneci [< T. *mejkhandzsi*, Fr. la cabaretier, Mac. boráruló] (160)

meyve meyve [< T. *mejve*, Fr. le fruit, Mac. gyümölcs] (160)

meyvesiz meyvesiz [< T. *mejvesziz*, Fr. stérile, Mac. terméketlen] (160)

mektûb mektup [< T. *mektûb*, Fr. la lettre, Mac. levél] (160)

mekrûh iğrenç [< T. *mekruh*, Fr. abominable, Mac. útalatos] (160)

meme meme [< T. *meme*, Fr. le téton, Mac. tsets] (160)

memleket memleket [< T. *memleket*, Fr. la domination, Mac. uralkodás] (160)

menzil menzil [< T. *menszil*, Fr. la station, le relais; Mac. postaállás] (160)

merdiven merdiven [< T. *merdeven*, Fr. l'escalier, Mac. garádits] (160)

mercimek mercimek [< T. *merdzimek*, Fr. la lentille, Mac. lentsé] (160)

merhamet merhamet, acıma [< T. *merhamet*, Fr. l'indulgence, Mac. engedelem] (160)

mermer mermer [< T. *mermer*, Fr. le marbre, Mac. márvány] (160)

meşe meşe [< T. *mesztse*, Fr. le chêne, Mac. tölgyfa] (160)

meteris geçici tabya [< T. *meteriz*, Fr. la terrasse, Mac. felemeltföld] (160)

mevlüt mevlit, doğma, doğum [< T. *mevlüt*, Fr. la naissance, Mac. születés] (160)

mezar mezar [< T. *mezár*, Fr. le tombeau, Mac. sír] (160)

mide mide [< T. *mide*, Fr. maigre, Mac. sovány] (160)

miktar miktar [< T. *miktár*, Fr. la multitude, Mac. sokaság] (160)

mil[l]et millet [< T. *milet*, Fr. le peuple, Mac. köznép] (160)

muâmele muamele, davranma [< T. *muamele*, Fr. l'usure, Mac. uzsora] (160)

muhabbet muhabbet, sevgi [< T. *muhabbet*, Fr. l'amour, Mac. szeretet] (160)

muhal muhal, gerçekleşmesi olanaksız [< T. *muhel*, Fr. indifférent, Mac. megindulatlan] (160)

mukay[y]ed mukayyet, bağlanmış [< T. *mukajed*, Fr. l'attention, Mac. figyelmeteség] (160)

mukay[y]edli bağlı, bağlanmış [< T. *mukajedlû*, Fr. attentif, Mac. figyelmetes] (160)

mum mum [< T. *mum*, Fr. la chandelle, Mac. gyertya] (160)

murâd murat, istek, dilek [< T. *murad*, Fr. le dessein, Mac. szándék] (160)

murdâr murdar, kirli, pis [< T. *murdâr*, Fr. malpropre, Mac. tisztátalan] (160)

muşmula muşmula [< T. *musmula*, Fr. la fraise, Mac. földieper] (160)

musâfir misafir, konuk [< T. *muszafir*, Fr. étranger, Mac. vidéki] (160)

muti olmak itaat etmek [< T. *mitü olmak*, Fr. obéir, Mac. engedelmeskedni] (160)

mürek[k]eb mürekkep [< T. *mürekob*, Fr. l'encre, Mac. tinta] (160)

[161]

mühür mühür [< T. *mühür*, Fr. le cachet, Mac. petsét] (161)

mühürlemek mühürlemek [< T. *mühürlemek*, Fr. cacheter, Mac. petsételni] (161)

N

nâhak haksız [< T. *nahak*, Fr. injuste, Mac. igazságtalan] (161)

nâillik erişme, ele geçirme [< T. *naillik*, Fr. la conséquence, Mac. következés] (161)

nakışlamak nakışla bezemek, işlemek [< T. *nakislamak*, Fr. broder, Mac. hímezni] (161)

nak[i]l etmek iletmek, aktarmak, anlatmak [< T. *nakl etmek*, Fr. raconter, Mac. elbeszélleni] (161)

nâmdâr namdar, ünlü [< T. *namdâr*, Fr. célèbre, Mac. híres] (161)

nank fincan [< T. *nank*, Fr. la tasse, Mac. tsésze] (161)

nefes almak soluk almak [< T. *nefes olmak*, Fr. respirer, Mac. lehelleni] (161)

nemçe Alman [< T. *nemtse*, Fr. l'allemand, Mac. német] (161)

nerede nerede [< T. *nerede?*, Fr. où, en quel lieu?; Mac. hol] (161)

nereye nereye [< T. *nereje?*, Fr. où, (où allez-vous?); Mac. hová] (161)

ne sebebten ne sebepten [< T. *neszebebtén?*, Fr. *pourquoi?*, Mac. *mért?*]
(161)

netice etmek sonlandırmak [< T. *netidzse etmek*, Fr. *achever*, Mac. *elvégezni*] (161)

ne zaman ne zaman [< T. *ne zamán?*, Fr. *quand*, Mac. *mikör*] (161)

ne ne [< T. *ne*, Fr. *quoi?*, Mac. *mi*] (161)

nice nasıl [< T. *nidzse?*, Fr. *quoi?*, Mac. *mi*] (161)

niyet niyet, maksat [< T. *nijet*, Fr. *le but, le dessein*; Mac. *szándék*] (161)

niyet ko[y]mak niyek koymak, niyetlenmek [< T. *nijet komak*, Fr. *déterminer*, Mac. *meghatározni*] (161)

nikâb (< **nikâh**) nikah, evlilik akdi [< T. *nikiáb*, Fr. *le mariage*, Mac. *házosság*] (161)

nikris nikris, damla hastalığı [< T. *nikriz*, Fr. *la goute*, Mac. *köszvény*]
(161)

nişan nişan, işaret [< T. *nisán*, Fr. *le signe*, Mac. *jel*] (161)

nöbet nöbet [< T. *nöbet*, Fr. *l'ordre (régularité)*, Mac. *rend*] (161)

nur nur, aydınlık, ışık [< T. *nur*, Fr. *la lumière*, Mac. *megvilágosítás*]
(161)

nurlandırmak nurlandırmak, aydınlatmak, parlak ve tertemiz bir duruma getirmek [< T. *nurlandirmek*, Fr. *éclairer*, Mac. *megvilágosítani*]
(161)

nuzla nezle [< T. *nuszla*, Fr. *le rhume*, Mac. *nátha*] (161)

O

oda oda [< T. *oda*, Fr. *la chambre*, Mac. *szoba*] (161)

odalık odalık, cariye [< T. *odalik*, Fr. *la concubine*, Mac. *hálótárs*] (161)

ocak ocak, soba [< T. *odzsák*, Fr. *le foyer*, Mac. *tüzhely*] (161)

ödünç vermek ödünç vermek [< T. *odunts vermek*, Fr. *prêter*, Mac. *kölsön adni*] (161)

oğlan oğlan, erkek çocuk [< T. *oglán*, Fr. *le garçon*, Mac. *legény*] (161)

oğlu oğul [< T. *oglu*, Fr. *l'enfant*, Mac. *gyermek*] (161)

uyandırmak uyandırmak [< T. *ojandirmek*, Fr. *éveiller*, Mac. *felkölteni*]
(161)

uyanmak uyanmak [< T. *ojanmak*, Fr. s'éveiller, Mac. felébredni] (161)
uyanik olmak uyanik olmak [< T. *ojanik olmak*, Fr. veiller, Mac. vigyázni] (161)

[162]

oyun oyun [< T. *ojún*, Fr. le jeu, Mac. játék] (162)

okşamak okşamak [< T. *oksamak*, Fr. caresser, Mac. tzirolgatni] (162)

okumak okumak [< T. *okumak*, Fr. lire, Mac. olvasni] (162)

okumuş okumuş [< T. *okumús*, Fr. instruit, Mac. tanúlt] (162)

olur olur [< T. *olur*, Fr. se passer, Mac. történni] (162)

oturan oturan [< T. *oturán*, Fr. les habitants, Mac. lakosok] (162)

omuz omuz [< T. *omúsz*, Fr. l'épaule, Mac. váll] (162)

on ikilik düzine [< T. *onikilik*, Fr. la douzaine, Mac. tützet] (162)

önünde önünde [< T. *onunde*, Fr. vis-à-vis, Mac. által ellenben] (162)

orada orada [< T. *orada*, Fr. là, Mac. ott] (162)

orman orman [< T. *ormán*, Fr. la forêt, Mac. erdő] (162)

orta orta [< T. *orta*, Fr. le milieu, Mac. közép] (162)

ovuş ovma [< T. *ovús*, Fr. le frottement, Mac. dörgölés] (162)

ovuşmak ovmak [< T. *ovusmak*, Fr. froter, Mac. dörgölni] (162)

öd öd, safra [< T. *od*, Fr. la bile, Mac. epe] (162)

öyle öğle [< T. *öjle*, Fr. le midi, Mac. dél] (162)

öylede yemek öğle yemeği [< T. *öjledejemek*, Fr. le diner, Mac. ebéd] (162)

öymek övmek [< T. *ojmek*, Fr. louer, faire l'éloge de quelqu'un; Mac. dítsérni] (162)

öyrenmek öğrenmek [< T. *öjrenmek*, Fr. enseigner, Mac. tanítani] (162)

öyüt öğüt [< T. *öjüt*, Fr. le conseil, avis; Mac. tanáts] (162)

öksüz öksüz [< T. *öksüzü*, Fr. l'orphelin, Mac. arva] (162)

ulema ulema, bilginler [< T. *ölema*, Fr. un homme de loi, Mac. törvénytúdo] (162)

öldürmek öldürmek [< T. *öldürmek*, Fr. tuer, Mac. megölni] (162)

ölmek ölmek [< T. *ölmek*, Fr. mourir, Mac. meghalni] (162)

ölçmek ölçmek [< T. *öltsmek*, Fr. mesurer, Mac. mérni] (162)

ölçü ölçü [< T. *öltsü*, Fr. la mesure, Mac. mérték] (162)

ölü ölü [< T. *ölü*, Fr. le défunt, Mac. megholt] (162)

ömür ömür, yaşam [< T. *ömüv*, Fr. la vie, Mac. elet] (162)

önünde önünde [< T. *önunde*, Fr. en avant, Mac. előre] (162)

öpmek öpmek [< T. *öpmek*, Fr. baisier, Mac. tsókolni] (162)

öpüş öpüş, öpme işi [< T. *öpüs*, Fr. le baisier, Mac. tsók] (162)

ördek ördek [< T. *ördek*, Fr. le canard, Mac. rétze] (162)

öfkelenmek öfkelenmek, kızmak [< T. *örkelenmek*, Fr. se fâcher, Mac. haragudni] (162)

örs örs [< T. *örsz*, Fr. l'enclume, Mac. ülóvas] (162)

örtmek örtmek [< T. *örtmek*, Fr. couvrir, Mac. béfedni] (162)

örüş ürüş, ürme, havlama [< T. *örüs*, Fr. l'aboiment, Mac. ugatás] (162)

P

pahalı pahalı [< T. *pahali*, Fr. cher, Mac. draga] (162)

pam

uk pamuk [< T. *pambuk*, Fr. le cotton, Mac. pamut] (162)

[163]

papuç papuç, ayakkabı [< T. *paputs*, Fr. la pantoufle, Mac. paputs] (163)

pas pas [< T. *pasz*, Fr. la rouille, Mac. rozsdá¹¹⁰] (163)

pehriz perhiz, diyet [< T. *pehriz*, Fr. le jeûne, Mac. böjtölés] (163)

perhiz tutmak diyet yapmak [< T. *perhiz tutmak*, Fr. jeûner, Mac. böjtölni] (163)

pey pey, art, arka [< T. *pej*, Fr. les arrhes, Mac. felpéncz] (163)

peydâ etmek peyda etmek, çıkarmak [< T. *pejda etmek*, Fr. inventer, Mac. feltalálni] (163)

pek iyi pek iyi [< T. *pek eji*, Fr. très-bien, Mac. igen jól] (163)

peklik sertlik [< T. *peklik*, Fr. la dureté, Mac. keménység] (163)

peşkir peşkir, havlu [< T. *peskir*, Fr. l'essuyemain, Mac. törüközökendő] (163)

peşkeş peşkeş, yaranmak amacıyla uygunsuz olarak verilen şey [< T. *peskis*, Fr. le don, Mac. ajandék] (163)

pe[k]simet bisküvi [< T. *pezimet*, Fr. le biscuit, Mac. kétszersült] (163)

¹¹⁰ Metinde *rosda*.

pilaf pilav [< T. *pilaf*, Fr. le pilau, Mac. rizs kása bárány hússal] (163)

pire pire [< T. *piré*, Fr. la puce, Mac. balha] (163)

pişmân olmak pişman olmak [< T. *pismân olmak*, Fr. regretter, Mac. megbánni] (163)

pusat silah, zırh vb. savaş aracı [< T. *puszát*, Fr. l'instrument, Mac. eszköz] (163)

perde<h> perde [< T. *perdeh*, Fr. le rideau, Mac. firhang] (163)

R

rengin parlak renkli [< T. *renghin*, Fr. la couleur, Mac. festék] (163)

reis reis, başkan, lider [< T. *reiz*, Fr. la capitaine marchand, Mac. hajós kapitány] (163)

ruh ruh [< T. *ruh*, Fr. l'espris, Mac. szesz] (163)

[i]radetsiz iradesiz, istençsiz [< T. *radetsiz*, Fr. à regret, Mac. nem öröme] (163)

rahat rahat [< T. *rahát*, Fr. le repos, Mac. nyugodalom] (163)

rahâtlamak rahatlamak [< T. *rahátlamak*, Fr. reposer, Mac. nyugodni] (163)

rahâtsiz rahatsız [< T. *rahátsiz*, Fr. inquiet, Mac. nyughatatlan] (163)

r[e]aya reaya, Müslüman vatandaşlar [< T. *raja*, Fr. le sujet, Mac. jobbágy] (163)

râzı olmak razı olmak, uygun bulmak [< T. *ráz olmak*, Fr. convenir, Mac. megegyezni] (163)

[o]rospu orospu [< T. *roszpu*, Fr. la putaine, Mac. kurva] (163)

S

şehadet şehadet, tanıklık [< T. *sahâdet*, Fr. le témoignage, Mac. bizonságtétel] (163)

şahid şahit, tanık [< T. *sáhid*, Fr. le témoin, Mac. bizonyság] (163)

şaka şaka [< T. *saká*, Fr. la raillerie, Mac. tréfa] (163)

şalgam şalgam [< T. *salgán*, Fr. la rave, Mac. répa] (163)

şarab şarap [< T. *saráb*, Fr. le vin, Mac. bor] (163)

şaşmak şaşırmaq, hayret etmek [< T. *sasmak*, Fr. s'étonner, Mac. elbamulni] (163)

sarhoş sarhoş [< T. *szarkos*, Fr. ivre, Mac. részeg] (163)

sarhoşluk sarhoşluk [< T. *szarkoslık*, Fr. l'ivresse, Mac. részegség] (163)

şehir şehir [< T. *sehir*, Fr. le ville, Mac. város] (163)

[164]

şey şey [< T. *sej*, Fr. la chose, Mac. valami] (164)

şeytan şeytan [< T. *sejtán*, Fr. le diable, Mac. sátán] (164)

şeker şeker [< T. *seker*, Fr. le sucre, Mac. nádméz] (164)

şerbet şerbet [< T. *serbet*, Fr. une espèce de boisson rafraichissante, Mac. hivesítő ital] (164)

şerif şerif, kutsal, soylu [< T. *serif*, Fr. noble, Mac. nemes] (164)

şeriflik soyluluk [< T. *seriflik*, Fr. la noblesse, Mac. nemesség] (164)

şamata şamata, gürültü [< T. *siamata*, Fr. le bruit, Mac. lárma] (164)

şikâr (< **şikâyet**) **etmek** şikâyet etmek [< T. *sikiâr etmek*, Fr. se plaindre, Mac. panaszkodni] (164)

şimdi şimdi [< T. *simdi*, Fr. à présent, Mac. most] (164)

şimdi[y]e dek şimdiye dek [< T. *simdiedek*, Fr. jusqu' à présent, Mac. eddig] (164)

şükür şükür [< T. *sükür*, Fr. le remerciement, Mac. köszönet] (164)

saat saat [< T. *saat*, Fr. l'heure, Mac. óra] (164)

sabah sabah [< T. *szabah*, Fr. le matin, Mac. reggel] (164)

sabınlık (> **sabırlık**) sabırlılık [< T. *szabinlik*, Fr. la patience, Mac. békességes túrés] (164)

sağaltmak sağaltmak, iyileştirmek [< T. *szaghaltmak*, Fr. guérir, Mac. orvoslani] (164)

sağ sağ, sağlıklı [< T. *szágh*, Fr. sain, Mac. egészséges] (164)

sağır sağır [< T. *szagir*, Fr. sourd, Mac. süket] (164)

sağlık sağlık [< T. *szaghlak*, Fr. la santé, Mac. egészség] (164)

sahi gerçekten, gerçek olarak [< T. *szahi*, Fr. équitable, Mac. igazságos] (164)

sâhib sahip, iye [< T. *szahib*, Fr. seigneur d'une terre, Mac. földes úr] (164)

say[e]ban sayeban, gölgelik [< T. *szajbán*, Fr. le parasol, Mac. esőmentő] (164)

sayı sayı [< T. *száje*, Fr. le chiffre, Mac. számbetű] (164)
saymak saymak [< T. *szajmak*, Fr. compter, Mac. számlálni] (164)
sakal sakal [< T. *szakál*, Fr. la barbe, Mac. szakál] (164)
sakınmak sakınmak, korumak, gözetmek [< T. *szakinmak*, Fr. éviter, Mac. kerülni] (164)
saklamak saklamak [< T. *szaklamak*, Fr. cacher, Mac. eltitkolni] (164)
salmak salmak [< T. *szalmaq*, Fr. mouvoir, Mac. mozdítai] (164)
salmış salmış [< T. *szalmis*, Fr. le mouvement, Mac. mozdulás] (164)
saman saman [< T. *szamán*, Fr. la paille, Mac. szalma] (164)
samûr samur [< T. *szamúr*, Fr. la zibeline, Mac. tzokoly] (164)
sanc[ı] sancı [< T. *szands*, Fr. la colique, Mac. kólíka] (164)
sancak sancak, bayrak [< T. *szandzsák*, Fr. l'étendart, Mac. zászló] (164)
sandık sandık [< T. *szandúk*, Fr. le coffre, Mac. láda] (164)
santur santur [< T. *szantúr*, Fr. l'orgue, Mac. orgona] (164)
saray saray [< T. *szaraj*, Fr. le palais, Mac. palota] (164)
sapu[n] sabun [< T. *szapúu*, Fr. le savon, Mac. szappany] (164)
serasker serasker [< T. *szaraszkie*r, Fr. le général en chef, Mac. főhadivezér] (164)
sarmusak sarımsak [< T. *szarmuszák*, Fr. l'ail, Mac. foghagyma] (164)
satış satış [< T. *szatıs*, Fr. l'achat, Mac. vétés] (164)
satın almak satın almak [< T. *szatinalmak*, Fr. acheter, Mac. venni] (164)
satmak satmak [< T. *szatmak*, Fr. vendre, Mac. eladni] (164)
saçsız saçsız [< T. *szatszisz*, Fr. chauve, Mac. kopasz] (164)
[165]
satranç satranç [< T. *szatrandzs*, Fr. les échecs, Mac. sakjáték] (165)
sefa zevk, eğlence [< T. *szefa*, Fr. le plaisir, Mac. gyönyörködés] (165)
seyrek seyrek, sık olmayan [< T. *szejrek*, Fr. rarement, Mac. ritkán] (165)
seyir gidiş, yürüyüş [< T. *szeir*, Fr. la promenade, Mac. sétálás] (165)
sekiz sekiz [< T. *szekisz*, Fr. huit, Mac. nyoltz] (165)
selâm selam [< T. *szalám*, Fr. la salutation, Mac. köszöntés] (165)
selâmlamak selamlamak [< T. *szalámlamak*, Fr. saluter, Mac. köszönteni] (165)
semiz semiz, şişman [< T. *szemíz*, Fr. gras, Mac. kövér] (165)

sepet sepet [< T. *szepet*, Fr. le corbeille, Mac. kosár] (165)

ses ses [< T. *szesz*, Fr. le cri, Mac. kiáltás] (165)

seçilmeklik seçilmek [< T. *szetsilmaklik*, Fr. le choix, Mac. választás] (165)

seçmek seçmek [< T. *szetsmek*, Fr. choisir, Mac. választani] (165)

sevici sevici [< T. *szavidzsi*, Fr. l'amant, Mac. kedvalló] (165)

sevgili sevgili [< T. *szevgülü*, Fr. aimable, Mac. kedves] (165)

sevmek sevmek [< T. *szevmek*, Fr. aimer, Mac. szeretni] (165)

sevdirmek sevdirmek [< T. *szevdirmek*, Fr. être aimé, Mac. szerettetni] (165)

sevilmiş sevilmiş [< T. *szevilmis*, Fr. aimé, Mac. szeretett] (165)

sevişmek sevişmek [< T. *szevismek*, Fr. s'aimer mutuellement, Mac. egymást szeretni] (165)

sidik sidik, idrar [< T. *szidik*, Fr. l'urine, Mac. vizellett] (165)

si[y]aset siyaset [< T. *sziaszet*, Fr. la punition, Mac. büntetés] (165)

sır sır, giz [< T. *szir*, Fr. le secret, Mac. titok] (165)

sirt sirt, geri [< T. *szirt*, Fr. le dos, Mac. hát] (165)

sinek sinek [< T. *szinek*, Fr. la mouche, Mac. légy] (165)

sınır sınır [< T. *szinor*, Fr. la limite, Mac. határ] (165)

sıkça sıkça, oldukça sık [< T. *sziktsia*, Fr. souvent, Mac. gyakran] (165)

sil[l]e sille, şamar [< T. *szile*, Fr. le soufflet, Mac. pofpntsapás] (165)

sıra sıra [< T. *szira*, Fr. l'ordre, la file; Mac. rend, sor] (165)

sirkeli sirkeli [< T. *szirkeli*, Fr. aigre, Mac. savanyú] (165)

zi[y]afet ziyafet [< T. *sziafet*, Fr. le tourment, Mac. gyötrelm] (165)

sivri sivri, keskin [< T. *szivri*, Fr. tranchant, Mac. éles] (165)

sivrilemek sivri duruma getirmek [< T. *szivrilemek*, Fr. aiguiser, Mac. élesíteni] (165)

sıçmak sıçmak [< T. *szitsmak*, Fr. faire ses besoins, Mac. ganajozni] (165)

sıtma sıtma [< T. *szitma*, Fr. la fièvre, Mac. hideglövés] (165)

+sIz +sIz [< T. *sziz*, Fr. sans, Mac. nélkül] (165)

sıçan sıçan [< T. *szitsián*, Fr. la souris, Mac. egér] (165)

soğan soğan [< T. *szoghán*, Fr. l'oignon, Mac. vörös hagymá] (165)

sokmak sokmak [< T. *szokmak*, Fr. *piqner*, Mac. *szúrni*] (165)

sofra sofa [< T. *szofra*, Fr. *la table*, Mac. *asztal*] (165)

soy soy, sülale [< T. *szój*, Fr. *la famille*, Mac. *háznép*] (165)

soymak soymak [< T. *sojmak*, Fr. *assassiner*, Mac. *megölni*] (165)

sormak sormak [< T. *szormak*, Fr. *demander*, Mac. *kérdezni*] (165)

solda solda [< T. *szolda*, Fr. *à gauche*, Mac. *balra*] (165)

son son [< T. *szon*, Fr. *la fin*, Mac. *veg*] (165)

[166]

sonra sonra [< T. *szonra*, Fr. *ensuite*, Mac. *azután*] (166)

so[ğ]uk soğuk [< T. *soúk*, Fr. *froid*, Mac. *hideg*] (166)

so[ğ]uk<a>ce soğukçe [< T. *szoukadzse*, Fr. *frais*, Mac. *híves*] (166)

şöyle ki şöyle ki [< T. *szöjleki*, Fr. *de sorte que*, Mac. *úgy hogy*] (166)

söylemek söylemek [< T. *szöjlemek*, Fr. *parler*, Mac. *beszélni*] (166)

söymek sövmek, küfretmek [< T. *szöjmek*, Fr. *gronder*, Mac. *pirongatni*] (166)

sönmek sönmek [< T. *szönmek*, Fr. *nettoyer, purger*; Mac. *tisztítani*] (166)

söndürmek söndürmek [< T. *szöndürmek*, Fr. *éteindre*, Mac. *eloltani*] (166)

su su [< T. *szu*, Fr. *l'eau*, Mac. *víz*] (166)

subaşı subaşı [< T. *szubasi*, Fr. *le maire*, Mac. *városbíraja*] (166)

su yolu su yolu [< T. *szujolú*, Fr. *l'acqueduc*, Mac. *víztsatornya*] (166)

şübhelenmek şübhelenmek, kuşkulanmak [< T. *szubhelenmek*, Fr. *douter*, Mac. *kétkedni*] (166)

şübheli şüpheli, kuşkulu [< T. *szubheli*, Fr. *le doute*, Mac. *kétkedés*] (166)

suâl sual, soru [< T. *szuâl*, Fr. *la demande*, Mac. *kérdés*] (166)

suâl etmek soru sormak [< T. *szuâl etmek*, Fr. *demander, questionner*; Mac. *kérdezni*] (166)

sus olmak susmak [< T. *szuz olmak*, Fr. *se taire*, Mac. *halgatni*] (166)

süd süt [< T. *szüd*, Fr. *le lait*, Mac. *téj*] (166)

sücün (> **sucuk**) sucuk [< T. *szüdzsün*, Fr. *le salame*, Mac. *füstölt kolbász*] (166)

sürcün sürgün [< T. *szürdzsün*, Fr. le bannissement, Mac. számkivetés] (166)

T

taaciklik (>**taaciklik**) taaccüplük [< T. *taádzsiklik*, Fr. la merveille, Mac. tsuda] (166)

taam taam, yemek, aş [< T. *taám*, Fr. la nourriture, Mac. étel] (166)

tabak tabak [< T. *tabak*, Fr. l'assiette, Mac. tanyen] (166)

tabiat tabiat, huy [< T. *tabiet*, Fr. le caractere, Mac. szív, elme] (166)

tabut tabut [< T. *tabut*, Fr. le cercueil, Mac. koporsó] (166)

taç taç [< T. *tadzs*, Fr. la couronne, Mac. korona] (166)

tahta tahta [< T. *tahta*, Fr. la planche, Mac. deszka] (166)

tahtahit raptiye [< T. *tahtahit*, Fr. punaise, Mac. bűdös féreg] (166)

tahkik olmak soruşturmak [< T. *tahkik olmak*, Fr. affirmer, Mac. erősíteni] (166)

tahkiksiz belirsiz [< T. *tahkiksiz*, Fr. incertain, Mac. bizonytalan] (166)

takâmet bulantı [< T. *takâmet*, Fr. la nausée, Mac. tsömör] (166)

talâk talak, boşama, boşanma [< T. *talak*, Fr. le divorce, Mac. házasság elválás] (166)

talika araba [< T. *talika*, Fr. la charrette, Mac. taliga] (166)

tap<a>mak tapmak [< T. *tapamak*, Fr. adorer, Mac. imádni] (166)

tarla tarla [< T. *tarla*, Fr. la terre labourable, Mac. szántó föld] (166)

tarif etmek tanımlamak [< T. *tarif etmek*, Fr. copier, Mac. leírni] (166)

tarak tarak [< T. *tarak*, Fr. le peigne, Mac. fésű] (166)

taraklamak taramak [< T. *taraklamak*, Fr. peigner, Mac. fésülni] (166)

tar<a>phane darphane [< T. *taraphane*, Fr. la monnaie, (hôtel de la monnaie), Mac. verő pénztitsztség] (166)

[167]

tartmak tartmak [< T. *tartmak*, Fr. peser, Mac. mérni] (167)

tarz üslup [< T. *tarz*, Fr. la destinée, le sort; Mac. sors] (167)

tershane tersane [< T. *tarzkhane*, Fr. l'arsenal, Mac. fegyverház] (167)

taş taş [< T. *tas*, Fr. la pierre, Mac. kő] (167)

tatlı tatlı [< T. *tatli*, Fr. doux, Mac. édes] (167)

- tavşan** tavşan [< T. *taüszán*, Fr. le lièvre, Mac. nyúl] (167)
- tava** tava [< T. *tava*, Fr. la marmite, Mac. serpenyő] (167)
- tedarik** tedarik, araştırıp bulma, sağlama [< T. *tedarik*, Fr. l'institution, Mac. intézet] (167)
- teftiş** teftiş, denetleme [< T. *teftis*, Fr. l'examen, l'inquisition; Mac. megvizsgálás] (167)
- teftiş etmek** denetlemek [< T. *teftis etmek*, Fr. examiner, Mac. megvizsgálni] (167)
- tekerlek** tekerlek [< T. *tekerlik*, Fr. la roue, Mac. kerék] (167)
- teklif** yapması için birinden bir iş isteme [< T. *teklif*, Fr. le compliment, Mac. köszöntés] (167)
- tokmin olmak** korumak, istemek [< T. *tokmin olmak*, Fr. protégé, Mac. oltalmazni] (167)
- tembel** tembel [< T. *tembel*, Fr. nigaud, paresseux; Mac. ügyetlen, rest] (167)
- temiz** temiz [< T. *temiz*, Fr. propre, Mac. tiszta] (167)
- temizlemek** temizlemek [< T. *temizlemek*, Fr. nettoyer, Mac. tisztítani] (167)
- temsil** temsil, örnek [< T. *temsizil*, Fr. le modèle, Mac. hím] (167)
- ten** ten, cilt, vücut [< T. *ten*, Fr. le corps, Mac. test] (167)
- teneke** teneke [< T. *teneke*, Fr. le fer-blanc¹¹¹, Mac. bádog] (167)
- ter** ter [< T. *ter*, Fr. la sueur, Mac. izadság] (167)
- tercüman** tercüman, çevirmen [< T. *terdzsiman*, Fr. l'interprète, Mac. tolmáts] (167)
- terlemek** terlemek [< T. *terlemek*, Fr. suer, Mac. izzadni] (167)
- terbi[y]e etmek** eğitmek [< T. *terbie etmek*, Fr. élever (éduquer), Mac. nevelni] (167)
- terzi** terzi [< T. *terzi*, Fr. le tailleur, Mac. szabó] (167)
- tes[li]m etmek** teslim etmek, bir şeyi sahibine vermek [< T. *teszim etmek*, Fr. délivrer, Mac. általadni] (167)

¹¹¹ Metinde *le ferblanc*.

teslim teslim, bir şeyi sahibine verme [< T. *teszlim*, Fr. l'offre, Mac. ajánlás] (167)

teslim etmek teslim etmek [< T. *teszlim etmek*, Fr. recommander, Mac. ajánlani] (167)

tezkere tezkere [< T. *teszkere*, Fr. le passeport, la carte de sureté, Mac. passus, tzedula] (167)

tesel[li]a teselli, avunma [< T. *teszszala*, Fr. le consolation, Mac. vigasztalás] (167)

tez tez, çabuk [< T. *tsz*, Fr. vie, Mac. hamar] (167)

tecrübe tecrübe, deneyim [< T. *tezsrube*, Fr. la preuve, Mac. próba] (167)

tilki tilki [< T. *tilki*, Fr. le rénard, Mac. róka] (167)

tirpan tirpan [< T. *tivpán*, Fr. la faux, Mac. kasza] (167)

tirpanlamak tirpanla biçmek [< T. *tirpanlamak*, Fr. faucher, Mac. kaszálani] (167)

tirnak tirnak [< T. *tirnak*, Fr. le clou, Mac. szeg] (167)

titremek titremek [< T. *titremek*, Fr. trembler, Mac. reszkedni] (167)

top top [< T. *top*, Fr. le canon, Mac. ágyú] (167)

topçu topçu [< T. *topdzsi*, Fr. le canonnier, Mac. pattantyús] (167)

topal topal [< T. *topál*, Fr. boiteux, Mac. sánta] (167)

toprak toprak [< T. *toprák*, Fr. le terre, Mac. föld] (167)

topçuk topçuk [< T. *toptsik*, Fr. les petits plombs, Mac. serét] (167)

[168]

tıraş tıraş [< T. *tras*, Fr. le rasoir, Mac. beretva] (168)

turp turp [< T. *trup*, Fr. le raifort, Mac. torma] (168)

çağırma çağırma [< T. *tsagirmak*, Fr. crier, Mac. kiáltani] (168)

çakşır çakşır, bir tür erkek şalvarı [< T. *tsaksir*, Fr. le caleçon, Mac. gatyá] (168)

çalış çalış [< T. *tsalis*, Fr. la peine, Mac. fâradság] (168)

çalışmak çalışmak [< T. *tsalismak*, Fr. fatiguer, Mac. elfâradni] (168)

çalı çalı [< T. *tsalú*, Fr. le broussailles, Mac. tövisbokor] (168)

çalmak çalmak [< T. *tsalmak*, Fr. lever, Mac. emelni] (168)

şamata şamata, gürültü [< T. *tsamata*, Fr. le bruit, Mac. lárma] (168)

çanak çanak [< T. *tsanok*, Fr. le vase, Mac. edény] (168)

çan çalmak çan çalmak [< T. *tsantsalmak*, Fr. sonner, Mac. tsengetni] (168)

çekiş çekiş [< T. *tsekís*, Fr. la querelle, Mac. tzivodás] (168)

çekiç çekiç [< T. *tsekidzs*, Fr. le pilon, Mac. mosártörő, kalapáts] (168)

çekmek çekmek [< T. *tsekmek*, Fr. tirer, Mac. húzni] (168)

çelik çelik [< T. *tselík*, Fr. l'acier, Mac. átzet] (168)

çilingir çilingir [< T. *tselinger*, Fr. le serrurier, Mac. lakatos] (168)

kemancı kemancı [< T. *tsemantse*, Fr. le violon, Mac. hegedű] (168)

çeşme çeşme [< T. *teszme*, Fr. la fontaine, le puit; Mac. kút] (168)

çevirmek çevirmek, döndürmek [< T. *tsevirmek*, Fr. tourner, Mac. forgatni] (168)

çadır çadır [< T. *tsiadir*, Fr. la tente, Mac. sátor] (168)

çayır çayır [< T. *tsiair*, Fr. la prairie, Mac. rét] (168)

çaresiz çaresiz [< T. *tsiaresziz*, Fr. inévitable, Mac. elkerülhetetlen] (168)

çalmak çalmak [< T. *tsialmak*, Fr. voler, dérober, Mac. lopni] (168)

çamur çamur [< T. *tsiamúr*, Fr. la craie, Mac. kréta] (168)

çıblak çıplak [< T. *tsiblak*, Fr. nu, Mac. mezételen] (168)

çubuk çubuk [< T. *tsibúk*, Fr. le tuyeau de pipe, Mac. pipaszár] (168)

çıfut Çıfit, Yahudi [< T. *tsifút*, Fr. le juif, Mac. zsidó] (168)

çıkma çıkmak [< T. *tsikmak*, Fr. monter, sortir; Mac. felhágni kimenni] (168)

çiftçi çiftçi [< T. *tsiftdzsi*, Fr. le laboureur, Mac. földmívelő] (168)

çift sürmek toprağı ekilebilir duruma getirmek [< T. *tsiftsüzirmek*, Fr. labourer, Mac. szántani] (168)

çift çift [< T. *tsift*, Fr. l'agriculture, Mac. földmívelés] (168)

çıkırıçı çıkırıçı [< T. *tsikradzsi*, Fr. le tourneur, Mac. esztergás] (168)

çilincir çilingir [< T. *tsilindzsir*, Fr. le maréchal ferrant, Mac. kováts] (168)

çirkin çirkin [< T. *tsirkin*, Fr. laid, Mac. tsunya] (168)

cırlak cırcır böceğı [< T. *tsirlek*, Fr. le hanneton, Mac. trütsök] (168)

çiçek çiçek [< T. *tsitsek*, Fr. la petite verole, la règle (pour tirer des lignes droites), Mac. línea] (168)

çizme çizme [< T. *tsizme*, Fr. les bottes, Mac. tsizma] (168)

çoban çoban [< T. *tsobán*, Fr. le berger, Mac. juhász] (168)

çoha çuha [< T. *tsoha*, Fr. le drap, Mac. posztó] (168)

çok çok [< T. *tsok*, Fr. beaucoup, Mac. sok] (168)

çokluk çokluk [< T. *tsoklúk*, Fr. la quantité, Mac. sokaság] (168)

[169]

çorba çorba [< T. *tsorba*, Fr. la soupe, Mac. leves] (169)

çorbacı çorbacı [< T. *tsorbadzsi*, Fr. le maître de la maison, Mac. házi gazda] (169)

çukur çukur [< T. *tsukur*, Fr. la cave, Mac. pintze] (169)

çullak dokumacı [< T. *tsullák*, Fr. le tisserand, Mac. takáts] (169)

tulmak (> **tutmak**) almak, tutmak [< T. *tulmak*, Fr. prendre, Mac. venni,fogni] (169)

tuğla tuğla [< T. *tuvla*, Fr. la tuile, Mac. tégla] (169)

türkü türkü [< T. *türkü*, Fr. la chanson, Mac. ének] (169)

tütün tütün, duman [< T. *tütün*, Fr. la fumée, Mac. füst] (169)

tütünlemek tütün içmek [< T. *tütünlamak*, Fr. fumer, Mac. pipázni] (169)

U

uyan gem, dizgin [< T. *uján*, Fr. la bride, Mac. kantár] (169)

ucuz ucuz [< T. *udzsúz*, Fr. bon marché, Mac. oltsó] (169)

uydurmak uydurmak [< T. *ujdurmak*, Fr. accorder, consentir; Mac. helybehadni] (169)

uymak uymak [< T. *ujmak*, Fr. imiter, Mac. követni] (169)

uy<u>ku uyku [< T. *ujuku*, Fr. le sommeil, Mac. álom] (169)

uyumak uyumak [< T. *ujumak*, Fr. dormir, Mac. aludni] (169)

uyuklamak uyuklamak, ımızganmak [< T. *ujuklamak*, Fr. endormir, Mac. elaludni] (169)

ummak ummak,beklemek [< T. *ummak*, Fr. confier, Mac. rábizni] (169)

ummud umut [< T. *ummúd*, Fr. l'espoir, la confiance; Mac. reménység] (169)

umudu kesmek artık olacağını beklememek [< T. *ummudu kesmek*, Fr. désespérer, Mac. kétségbe esni] (169)

un un [< T. *un*, Fr. la farine, Mac. liszt] (169)

unutmak unutmak [< T. *unutmak*, Fr. oublier, Mac. elfelejteni] (169)
urum Rum, Yunan, Anadolu [< T. *urum*, Fr. le grec, Mac. görög] (169)
utanmak utanmak [< T. *utanmak*, Fr. avoir honte, Mac. szégyenleni] (169)

uçmak uçmak [< T. *utsmak*, Fr. voler (en l'air), Mac. repülni] (169)
uzak uzak [< T. *uzák*, Fr. loin, Mac. messze] (169)
uzatmak uzatmak [< T. *uzátmak*, Fr. étendre, Mac. kiterjeszteni] (169)
üzenk üzengi [< T. *uzenk*, Fr. l'étrier, Mac. kengyel] (169)
uzun uzun [< T. *uzun*, Fr. long, Mac. hosszú] (169)
uzunluk uzunluk [< T. *uzunlık*, Fr. la longueur, Mac. hosszúság] (169)
üzüm üzüm [< T. *üzün*, Fr. le raisin, Mac. szőlő] (169)
ulufe ulufe [< T. *ülüfe*, Fr. la paie, Mac. fizetés] (169)
uslu uslu, akıllı [< T. *üszlü*, Fr. prudent, Mac. eszes] (169)
üç üç [< T. *üts*, Fr. trois, Mac. három] (169)
üzerine düşmek üzerine düşmek [< T. *üzerine düsmek*, Fr. attaquer, Mac. megtámadni] (169)

öz[ü]r bulmak bahane bulmak [< T. *üzer bulmak*, Fr. excuser, Mac. menteni] (169)

[170]

V

vakit vakit, zaman [< T. *vakit*, Fr. le tems, Mac. idő] (170)
vakitsiz vakitsiz, zamansız [< T. *vakidsziz*, Fr. extraordinaire, Mac. rendkívül való] (170)
var var, mevcut [< T. *var*, Fr. avoir, Mac. lenni] (170)
ve ve [< T. *ve*, Fr. et, Mac. és] (170)
vekîl bir görevde, asıl görevlinin yerine bakan kimse [< T. *vekîl*, Fr. l'envoyé, l'agent; Mac. ügybízott] (170)
vilâyet vilayet, il [< T. *vilâjet*, Fr. le pays, Mac. ország] (170)
vücûd vücut [< T. *vudzsúd*, Fr. le corps, Mac. test] (170)
vurmak vurmak [< T. *vurmak*, Fr. battre, Mac. verni] (170)

Z

zâlim acımasız ve haksız davranan, zulmeden [< T. *zâlim*, Fr. cruel, Mac. kegyetlen] (170)

zâlimkâr acımasız, gaddar [< T. *zâlimkiâr*, Fr. le tyran, Mac. tirannus] (170)

zan zan, sanı [< T. *zan*, Fr. la sentence, Mac. ítélet] (170)

zan etmek zannetmek [< T. *zan etmek*, Fr. porter un jugement, Mac. ítélni] (170)

zapt zapt, dizgin [< T. *zapt*, Fr. le bridon, Mac. kantárszár] (170)

zar zar [< T. *zar*, Fr. le dé, Mac. kotska] (170)

zat zat [< Tür *zat*, Fr. la nature, Mac. természet] (170)

zehir zehir [< T. *zehir*, Fr. le poison, Mac. mérég] (170)

zehirlemek zehirlemek [< T. *zehirlemek*, Fr. empoisonner, Mac. méreggel megétetni] (170)

zeytin zeytin [< T. *zejtín*, Fr. l'olive, Mac. olajfabogyó] (170)

zeytin yağ[ı] zeytinyağı [< T. *zejtin jagh*, Fr. l'huile, Mac. olaj] (170)

zem zem, kötöleme [< T. *zem*, Fr. le blame, Mac. ótsárlás] (170)

zem olmak kötülenmek [< T. *zem olmak*, Fr. blamer, Mac. betsmelni] (170)

zaman zaman [< T. *zemán*, Fr. l'occasion, Mac. alkalmatosság] (170)

ne zaman ne zaman [< T. *ne zemán?*, Fr. guand?, Mac. mikor?] (170)

zampara zampara, kadınlara düşkün erkek, kadıncıl [< T. *zempare*, Fr. éfféminé, Mac. puha] (170)

zanâat el ustalığı isteyen işler [< T. *zenaát*, Fr. l'art, le métier, Mac. mesterség] (170)

zanâatçı zanaatkâr [< T. *zenaátdzsi*, Fr. l'artisan, Mac. mesterség míves] (170)

zincir zincir [< T. *zindzsir*, Fr. la chaîne, Mac. lántz] (170)

zira zira, çünkü [< T. *zira*, Fr. parce que¹¹², Mac. mert] (170)

zor zor [< T. *zor*, Fr. la fatigue, Mac. fáradság] (170)

zor etmek zorlamak [< T. *zor etmek*, Fr. forcer, Mac. kénszerítetni] (170)

¹¹² Metinde *parceque*.

zül[ü]f zülüf, şakaklardan sarkan saç lülesi [< T. *zuluf*, Fr. le cheveu, Mac. haj] (170)

İnceleme

Eserin yazımında tespit edilen ses değişmeleri şöyledir:

a < e

cenaze < *dzseneze* (108)

maada < *made* (114)

emanet < *amânet* (116)

insanlar < *inszânler* (117)

saltanat < *szaltanet* (117)

vişne < *visna* (117)

i < u

çubuk < *tsibúk* (130) (140) (168)

avlu < *avli* (136) (145)

topçuk < *toptsik* (167)

c < g

gemi < *dzsemi* (125) (150)

g<cekiye koymak < *dzsemijé komak* (112)

g<cekiye koymak < *dzsemia komak* (150)

sürgün < *szürdzsün* (166)

bezirgan < *bazirdzsán* (146)

çilingir < *tselindzser* (136)

çilingir < *tselinger* (168)

çilingir < *tsilindzsir* (168)

kırlangıç < *kirlandzsik* (118)

böcek < *bögek* (119) (147)

gavur < *dzsiaur* (119)

y < ğ

beğenmek < *bejeumek* (130) (146)

böğürmek < *böjürmek* (125) (147)

değirmen < *dejirmen* (125) (135) (148)

değirmenci < *dijirmendzsi* (124)
değiş < *dejís* (140) (148)
değiştirmek < *dejistírmek* (105) (140) (148)
değnek < *dejnek* (148)
eğlenmek < *ejlenmek* (150)
eğmek < *ejmek* (130) (150)
öğle < *öjle* (124)
öğle < *öjle* (162)
öğle yemeği < *öjledejemek* (111) (162)
öğlende < *öjlede* (124)
öğrenmek < *öjrenmek* (100)(162)
öğretmek < *öjretmek* (113)
öğüt < *ojút* (107) (162)

ğ < n

anlamak < *aghnamak* (100) (143)
anlamak < *aghnamek* (107)

v < ğ

tuğla < *tuvla* (140) (169)

y < v

övmek < *öjmek* (122) (162)
sövüş < *szöjús* (120) (127)
dövüş < *döjü* (107)
sövmek < *szöjmek* (127) (166)
dövüşmek < *döjüsmek* (107)

Eserin yazımında tespit edilen ses düşmeleri şöyledir:

Ø < i

ayna < *ajine* (143)

Ø < ı, i, u, ü

buzacı < *buzágh* (141)
terazi < *teráz* (102)
kırmızı < *kirmisz* (135)
sayı < *száj* (107)

kiracı < *kiradz*s (122)
razi olmak < *ráz* olmak (163)
sancı < *szands* (107) (164)
soru < *szor* (110)
bal mumu < *balmum* (106) (146)
top oyunu < *top ojnú* (102)
yalancı < *jalandzsi* (123)

Ø < a, e

medrese < *medresz*s (160)
süpürge < *szüördz*s (102)
Eserin yazımında tespit edilen ses türemeleri şöyledir:

y < Ø

daima < *daj,ma* (139) (148)
ivaz < *ejváz* (150)
esir < *jeszir* (114)
tabiat < *tabijet* (125)
kira < *kiráj* (102)
ismarlamak < *jsiszarlamak* (113)

u < Ø

Rum < *urum* (117) (169)

ı, i < Ø

limon < *ilimon* (106) (121)
sıcak < *iszidzsák* (105) (155)

Eserin yazımında tespit edilen yuvarlaklaşmalar şöyledir:

sandık < *szandúk* (103) (105) (107) (164)
azgın < *azgun* (133)
namlı < *namlı* (105)
pahalı < *pahalú* (106)
gölgeli < *gölgelú* (126)
havlu < *havlú* (108)
yalı < *jalu* (134)
inci < *indzsu* (154)

gayretli < *gajretlü* (140) (152)
mukayetli < *mukajedlü* (160)
gölgeli < *göljelü* (152)
Osmanlı < *ozmanlü* (140)
kudretli < *kudretlü* (132)
faydalı < *fajdalü* (132)
sevgili < *szevgülü* (130) (165)
karanlık < *karanlü* (126)
çalı < *tsalü* (168)
findık < *fündük* (126)
kapı < *kapu* (131) (158)
cesaretli < *dzseszaretlü* (117) (150)
enli < *enlü* (121)
kıskanç < *kizkandzslü* (120)
kasvetli < *kazavetlü* (119)
kasvetli < *kazavetlü* (140)
zahmetli < *zahmetlü* (119)
kuvvetli < *küvetlü* (116)
kabiliyetli < *kabilijetlü* (117)

Eserin yazımında /y/ türememiş durumlar mevcuttur:

yutmak < *utmak* (101)
yırlamak < *ırlamak* (105) (154)

SONUÇ

Besse'nin *Abrégé de la Grammaire Turque*'te kullandığı transkripsiyon sisteminin, o devir Avrupasında Türkçenin seslerini karşılamak için yaygın olarak kullanılan sistemden pek farkı yoktur. Eserin imlasında tespit edilen özellikler şöyledir:

Tek işaretle karşılanan sesler:

a → a : ikrah (*ikrah*), kazanmak (*kazánmak*), tabak (*tabak*).

e → e : derin (*derin*), medrese (*medresze*), memleket (*memleket*).

o → o : bozmak (*bozmak*), oba (*oba*).

ö → ö : böyle (*böjle*), nöbet (*nöbet*).

u → u : kabul (*kabul*), korku (*korku*), su (*szu*).

ü → ü : görünmüş (*görünmüş*), mühür (*mühür*).

i → i : şimdi (*simdi*), peklik (*peklik*)

y → j : yoksa (*joksza*), hayvan (*hajván*), beyaz (*bejáz*), yürek (*jurek*), dayın (*dajin*), yalvarmak (*jalvarmak*)

İki işaretle karşılanan sesler:

â → ia : kâğıt (*kiaghid*), hizmetkâr (*khizmetkiar*), tamahkâr (*tamahkiár*), dükkân (*tukián*), rüzgâr (*ruzghiár*).

ç → ts : için (*itsün*), elçi (*eltsi*), çağırmak (*tsagirmek*), akçe (*aktse*), çalı (*tsalú*), gerçek (*gertsek*), sarnıç (*szarnits*).

ş → zs : beşer (*bezser*), altışar (*altizser*), yedişer (*jedizser*).

h → kh : hırsız (*khirszisz*), hizmetkâr (*khizmetkiar*), haber (*khaber*), haraç (*kharats*), hatun (*khatún*), kahvaltı (*khavalti*).

s → sz : asker (*aszker*), serpmek (*szerpnek*), kasım (*kaszim*), sandık (*szandúk*), sığın (*szigin*), herkes (*herkesz*), sıklet (*sziklet*), makas (*makász*), kısa (*kisza*), sormak (*szormak*), mahsus (*mahszúsz*).

ü → iü : küfür (*kiüfür*).

n → ng : yenmek (*jengmek*).

g → gh : gayret (*ghajrét*), kılavuz (*kolaghuz*), yorgan (*jorghán*), yorgun (*jorghun*), dargınlık (*darghinlik*), gurus (*ghrus*).

ğ → gh : mağara (*maghara*), doğan (*doghán*), ağız (*aghz*), Bağdat (*Baghdad*), yağmur (*jaghmur*), ağalar (*aghalar*), oğlan (*oghlán*), dağ (*dagh*), ağlamak (*aghlamak*), sağ (*szágh*), bağçe (*baghtse*), boğça (*boghtsa*).

Üç işaretle karşılanan sesler:

c → dzs : cân (*dzsán*), cefa (*dzsefá*), müne[c]cim (*münedzsim*), zincir (*zindzsir*), ce[r]rah (*dzseráh*).

Metinde kullanılan transkripsiyon alfabesi de şöyledir:

SES KARŞILIĞI	METİNDE KULLANILAN	ÖRNEKLER
a	a	adam < adam
â (ince a)	ia	kağıt < kiaghid hizmetkâr < khizmetkiar
b	b	Arap < Arab
c	dzs	Cezayir < Dzsezair
ç	ts	papuç < paputs
d	d	düşman < dusman
e	e	meyve < mejve
f	f	tüfek < tüfenk
g	gh g	yorgun < jorghun güzel < güzel
ğ	gh j g	olmadığı < olmadighi öğrenmek < öjrenmek düğme < dügme
h	h kh	hak < hak hırsız < khirsız
ı	i	lazım < lazim lakırtı < lakirdi
i	i	menzil < menszil
j	-	-
k	k	saklamak < szaklamak
kâ	ía	zalimkâr < zâlimkiâr şikâr < sikiâr kafir < kiafir
l	l	lahana < lahana leylek < lejlek
m	m	maymun < majmun
n	n	nöbet < nöbet

o	o	odalık < odalık
ö	ü o ö io	özür < üzr önünde < onunde öksüz < öksüz nankör < namkior
p	p	parmak < parmak
r	r	reis < reiz
s	sz	selam < szelam suret < szüret
ş	s	şaşmak < sasmak şeyler < sejler
t	t	toprak < toprák
u	u o	unutmak < unutmak uyanmak < ojanmak
ü	ü	üzüm < üzün
v	v	vücut < vudzsúd
y	ai j	kayık < kaik yarın < jarin
z	z	zaman < zaman

Tablo 2: Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabesi

Osmanlı Türkçesi Arap yazı sistemini kullanır. Sonda yazılıp da okunmayan ve /e/ sesini karşılayan güzel h harfi burada da yazılmıştır.

Ø → h

- deli → *dehli* (148)
dere → *dereh* (130) (140)
kubbe → *kubéh* (108)
kule → *kulleh* (139)
bela → *belah* (122) (146)
fukara → *fukareh* (128)
beyzade → *bejádéh* (125)
beyzadelik → *bejádéhlik* (125)
mezar → *mezareh* (139)
perde → *perdeh* (134) (162)
sayı → *szajeh* (106)

Eserde kelime türleri yedi kısımda ele alınmıştır: 1. İsimler, 2. Zamirler, 3. Fiiller, 4. Sıfat Fiiller, 5. Takılar, 6. Zarflar, 7. Bağlaçlar.

İsimlerin durum çekimi şöyle verilmiştir:

N. ana ana [< T. *ana*, Fr. la mère, Mac. *anya*] (7)

g. ananın ananın [< T. *ananin*, Fr. de la mère, Mac. *anyának*] (7)

d. anaya anaya [< T. *anaja*, Fr. a la mère, Mac. *anyának*] (7)

ac. anayı anayı [< T. *anaji*, Fr. la mère, Mac. *anyát*] (7)

abl. anadan anadan [< T. *anadán*, Fr. de la mère, Mac. *anyátul*] (7)

Sıfat konusu isimler konusunun içinde özellikleri anlatılarak ve isim durumu çekimlenerek örneklerle verilmiştir. Sıfatlarda karşılaştırma, küçültme özellikleri de sunulmuştur.

Sayılar bir sıfat konusu olmakla beraber isimler başlığının altında temel, sıra, üleştirme sayıları alt başlıklar hâlinde verilmiştir.

İsimler bölümünde ek alıp isim olabilen kelimeler de verilmiştir. İsim fiil konusu da burada yer bulmuştur.

İsimlerden sonra zamir konusu verilmiştir. Zamirler başlığı altında zamir çeşitleri altı madde hâlinde şöyle sıralanmıştır: 1. Şahıs, 2. İyelik, 3. İşaret, 4. Dönüşlülük, 5. Soru, 6. Belirsiz zamirler. Zamirler de yine durum eklerinin çekimlenmiş hâlleriyle örneklendirilmiştir.

Zamirlerden sonra fiiller konusu verilmiştir. Fiiller başlığı altında fiil türleri ad-fiil, edilgen fiil, olumsuz fiil, iktidari fiili, ettirgen fiil, iştâş fiil, etken fiil, dönüşlü fiil ve meçhul fiil olmak üzere maddeler hâlinde başlıksız olarak sıralanmıştır. Ad-fiil maddesinde Türkçe kelimelerdeki master eklerinden ve masterların atılıp yerine *-XrXm* geniş zaman eklerinin getirilmesinden bahsedilmiştir.

Fiiller bahsinin devamında da zamanlar konusuna yer verilmiştir. Bu kısımda çeşitli fiiller (*yaz-, ol- vb.*) ve fiil türleri (*edilgen, olumsuz vb.*), şimdiki zaman, gelecek zaman, geçmiş zaman (*di'li ve miş'li*); bu zamanların şart, hikâye, emir ve birleşik hâlleriyle birlikte, teklik ve çokluk şahıslarla çekimlenerek örneklendirilmiştir. Yine fiiller konusunun altında alfabetik sırayla düzensiz fiillere yer verilmiş, bu fiillerin sırasıyla Türkçe, Fransızca ve Macarca karşılıkları da belirtilmiştir.

Fiiller konusundan sonra yine bir kelime türü olarak ele alınmış olan sıfat-fiiller başlığına yer verilmiştir. Bu başlık altında sıralanan sıfat-fiil çeşitleri şunlardır: Etken (-An), geçmiş zaman (-mİş) ve edilgen hâli (-^{il}mİş), gelecek zaman (-AcAk) ve edilgen hâli (-^{il}AcAk). Çeşitli fiiller çekimlenerek sıfat-fiil konusu örneklendirilmiştir.

Sıfat-fiillerden sonra bir diğer kelime türü olarak takılar başlığı yer almaktadır. Bu başlık altında bulunan takı çeşitlerini şöyle sıralamak mümkündür: 1. yalın hâldeki son çekim takılar (*ile, için, gibi vb.*), 2. Yaklaşma hâl eki isteyen takılar (+A dek, +A göre, +A doğru vb.), 3. Ayrılma hâl eki gerektiren takılar (+DAn ötürü, +DAn sonra), 4. Bulunma hâl eki isteyen takılar (*üzerinde, altında, ardında vb.*). Bu maddeler cümlelerle örneklendirilmiş, cümlelerin Fransızca ve Macarca karşılıkları da verilmiştir.

Takılar konusunun ardından zarflar, türleriyle birlikte sunulmuştur. 1. Nitelik zarfları (*güzel, iyi, akilâne vb.*), 2. Miktar zarfları (*çok, daha çok, eksik vb.*), 3. Yer zarfları (*burada, beride, önünde vb.*), 4. Zaman zarfları (*şimdi, hemen, apansız vb.*), 5. Soru ve cevap zarfları (*ne kadar, nice, yok vb.*), 6. Diğer yaygın zarflar (*yavaşça, hiç olmazsa, iptida vb.*) başlıklarıyla maddelendirilmiştir. Şimdi kullanımında olmayıp devrinde kullanılan zarflar da sunulmuştur: *vafır, azacık vb.*

Bağlaçlar da bir kelime türü olarak 1. Sıralama (*ve, hem vb.*), 2. Ayrıştırma (*ne... ne... vb.*), 3. Şart (*eğer vb.*), 4. Açıklama (*yani vb.*), 5. Cevaplama (*zira, çünkü vb.*), 6. Zıtlık (*ama vb.*), 7. İstisna (*hemen, tek vb.*), 8. Sürdürme bağlaçları (*şimdi, öyle ise vb.*) olmak üzere maddeler hâlinde sunulmuştur.

Ünlemler eserde kelime türleri kapsamında değerlendirilmemiştir. Türkçe yapının kuruluşu başlığıyla 31 maddede cümle kuruluşu anlatılmıştır. (54-59. s.) Bu maddelerde şahıs eklerinden, durum eklerinden, tamlama oluşumundan, iyelik eklerinden, sayılardan, soru eklerinden, ilgi ekinde, kelime türlerinden, soru kelimelerinden bahsedilerek Türk dilinin cümle yapısı anlatılmıştır.

Eserde yer alan söz varlığı şöyledir:

Türkçe idyotizmler başlığı altında ilişki sözlerine (*Allah bereket versin, Allah'a şükür vb.*), deyimlere (*Yüzüne bir tabanca çaldı, Kara taştan kalmaz*

vb.), mecaz anlamlı kelimelere (*Yüreğin varsa çık meydana, Adı dilimin ucundadır vb.*), benzetmelere (*Dost gibi sana öğüt veririm vb.*), atasözlerine (*Kendi işini gör; elin işine karışma vb.*) ve kalıplaşmış ifadeler örnekler verilmiştir. (60-67. s.) Türk dilinde kullanılan yan anlamlı ifadeler ele alınmıştır. Bunlar maddeler hâlinde sıralanmamış, cümle içinde kullanılıyormuş gibi verilmiştir.

Ardından bilindik konuşmalar başlığıyla diyaloglar verilmiştir. (67-90. s.) Bu diyaloglar kullanıldıkları yerlere göre sınıflandırılmıştır: 1. Bir dost selamlama için, 2. devamı, 3. Çuha satın almak için, 4. Yol üzere, 5. Konak üzere, 6. Konakçı ile hesap görmek için, 7. Haber üzerine, 8. Ağa ile hizmetkâr, 9. Avdan ötürü, 10. Kahvaltı üzere, 11. Bahçe üzerine, 12. Oyun üzere, 13. Seyr üzere, 14. Seferden üzere, 15. Birinden sual etmek için, 16. Yazmak üzerine başlıklı diyaloglar bulunmaktadır.

Bazı ülke ve şehirlerin adları başlığıyla kıta, ülke, bölge, deniz, ada, şehir, kasaba ve köy adları verilmiştir. Bu adlar kayıtlı şehirlerin adlarındaki değişikliği takip etmek için de önemli birer veridir. (90-92. s.) Bazı millet adları başlığı altında millet ve bölge halklarının adları verilmiştir. (92-93. s.) Nehir adları (93. s.) ve dağ adları (93-94. s.) vardır. Soyut kavramların ve varlıkların adları, anasır-ı erbaa denilen hava, ateş, toprak ve su vardır. (94. s.) Dünyada görülen hava olayları, (95. s.) mevsim ve zaman adları, (95-96. s.) haftanın günleri (96. s.) yer alır. Sultan Mahmud'un iç mahkemesinin büyük memurları başlığıyla mahkemede görevli memurların adları sıralanmıştır: Hasodabaşı, silahdar, çuhadar... (96-98. s.)

Devamında sözlük başlığı altında Fransızca-Türkçe-Macarca sözlük verilmiştir. (98-142. s.) Sözlük Latin alfabesine göre sıralanmıştır. A harfi 153 (98-102. s.), B harfi 88 (102-104. s.), C harfi 216 (104-109. s.), D harfi 97 (109-112. s.), E harfi 116 (112-114. s.), F harfi 73 (115-116), G harfi 36 (116-117. s.), H harfi 40 (117-118. s.), I harfi 64 (118-120. s.), J harfi 28 (120-121. s.), L harfi 56 (121-122. s.), M harfi 116 (122-125. s.), N harfi 40 (125-126. s.), O harfi 51 (126-127. s.), P harfi 210 (127-132. s.), Q harfi 14 (132-133. s.), R harfi 90 (133-135. s.), S harfi 117 (135-138. s.), T harfi 90 (138-140. s.), U harfi 5 (140. s.), V harfi 77 (140-142. s.), Z harfi 1 (142. s.) adet olmak üzere Fransızca-Türkçe- Macarca sırasıyla verilen bu sözlükte yer alan

kelime sayısı toplamda 1778'dir. Burada K ve Y harfine yer verilmemiştir. Ayrıca Türk dilinde bulunan Ç, İ, Ö, Ü ve Ş harflerini de içermemektedir.

Ardından yine sözlük başlığıyla Türkçe-Fransızca-Macarca söz varlığının bulunduğu sözlük verilmiştir. (143-170. s.) Sözlük Latin alfabesine göre sıralanmıştır. A harfi 107 (143-145. s.), B harfi 105 (145-148. s.), D harfi 86 (148-150. s.), E harfi 37 (150-151. s.), F harfi 24 (151-152. s.), G harfi 50 (152-153. s.), H harfi 25 (153-154. s.), I harfi 53 (154-155. s.), J harfi 94 (155-157. s.), K harfi 82 (157-159. s.), L harfi 10 (159. s.), M harfi 45 (160-161. s.), N harfi 23 (161. s.), O harfi 45 (161-162. s.), P harfi 16 (162-163. s.), R harfi 10 (163. s.), S harfi 109 (163-166. s.), T harfi 111 (166-169. s.), U harfi 26 (169. s.), V harfi 8 (170. s.), Z harfi 23 (170. s.) adet olmak üzere Türkçe-Fransızca-Macarca sırasıyla verilen bu sözlükte yer alan kelime sayısı toplamda 1089'dur. Fransızca-Türkçe-Macarca sözlükte olduğu gibi bu sözlükte de Ç, İ, Ö, Ü, Ş ve Y harflerine yer verilmemiştir. Fakat Fransızca-Türkçe-Macarca sırasıyla verilen sözlükten farklı olarak bu sözlükte K harfine yer verilmiş; C ve Q harflerine ise yer verilmemiştir. Türkçe-Fransızca-Macarca söz varlığının bulunduğu bu sözlükte I harfi, İ sesini; O harfi, Ö sesini; S harfi, Ş sesini; U harfi, Ü sesini içermektedir. Sözlükte Y harfinin yer almamasının sebebi, Y sesinin J harfiyle karşılanmasıdır.

Fransızca-Türkçe-Macarca ve Türkçe-Fransızca-Macarca sözlüklerde yer alan toplam kelime sayısı 2867'dir.

Metin bilgisi kapsamında eserde Seferden üzere, XV. Birinden sual etmek için, XVI. Yazmak üzerine başlıklarıyla diyaloglar vardır (90-92. s.). Bundan başka eserde kullanılan metin bulunmamaktadır.

Sözlük kısmı 14. bölümde yer alır. Fransızca, Türkçe ve Macarca söz varlığının bulunduğu sözlük kısmı 1778 kelimedenden ibarettir. (143-170. s.) Türkçe, Fransızca ve Macarca sırasıyla verilen sözlük de 1089 kelimedenden ibarettir. (171-172. s.) Sözlükte yer alan kelime sayısı 2867'dir.

Türkçe-Fransızca-Macarca (143-170. s.)				Fransızca-Türkçe-Macarca (98-142 s.)			
	Türkçe	Fransızca	Macarca		Fransızca	Türkçe	Macarca
A	107	107	107	A	153	153	153
B	105	105	105	B	88	88	88
C	Yok	Yok	Yok	C	216	216	216
D	86	86	86	D	97	97	97
E	37	37	37	E	116	116	116
F	24	24	24	F	73	73	73
G	50	50	50	G	36	36	36
H	25	25	25	H	40	40	40
I	53	53	53	I	64	64	64
J	94	94	94	J	28	28	28
K	82	82	82	K	Yok	Yok	Yok
L	10	10	10	L	56	56	56
M	45	45	45	M	116	116	116
N	23	23	23	N	40	40	40
O	45	45	45	O	51	51	51
P	16	16	16	P	210	210	210
Q	Yok	Yok	Yok	Q	14	14	14
R	10	10	10	R	90	90	90
S	109	109	109	S	117	117	117
T	111	111	111	T	90	90	90
U	26	26	26	U	5	5	5
V	8	8	8	V	77	77	77
Y	Yok	Yok	Yok	Y	Yok	Yok	Yok
Z	23	23	23	Z	1	1	1
Toplam	1089	1089	1089	Toplam	1778	1778	1778

Tablo 3: Sözlük

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2016). *Türk Dili Tarihi*. İstanbul: Ötüken.
- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil* (3. baskı b., Cilt I). TDK .
- Ayverdi, İ. (2011). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* (2 b.). İstanbul: Kubbealtı-Milliyet.
- Bekar, B. (2016). 1788 yılında j. M. Korabinsky tarafından yazılmış türkçe gramer kitabı. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(7), 20-34.
- Bekar, B. (2017). A. Wahrmund'un praktische handbuch der osmanisch-türkischen sprache adlı eserindeki türk atasözleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(9), 1-14.
- Bekar, B. (2018). 1789 Yılında Askerî Personel İçin Yazılmış Almanca-Türkçe Transkripsiyon Metni. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(12), 19-34.
- Bekar, B. (2019). Transkripsiyon metinlerinde Türk atasözleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(Ö5), 1-13.
- Besse, J. C. (1829). *Abrege de la Grammaire Turque et un Petit Vocabulaire en Français, Turc en Hongrois*. Budapeşte.
- Biçer, N. (2017). *Türkçe Öğretimi Tarihi*. İstanbul: Kesit.
- Coşkun, O. (2014). Grammaire Turque à l'usage des Français et Anglais Kitabında Hedef Dillere Aktarılan Deyim ve Kalıpların Çeviride Eşdeğerlilik (équivalence) ve Yöntemine Göre Tahlili. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi* (1), 19-39.
- Demirci, O. (2015). *Preindl'in Türkçe Grameri - inceleme, sözlük*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Gümüşkılıç, M. (1992). *Viguiet'in "Elemens de la Langue Turque (Türk Dilinin Unsurları)" adlı eserinin ses uyumları bakımından incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).
- Gümüşkılıç, M. (2000). Viguiet ve Elemens de la Langue Turque Adlı Eseri. *İlmi Araştırmalar*(10), 39-64.

- Hazai, G. (2012). *Türkiye Türkçesinin Dünü ve Bugünü: Türk Dili Araştırmalarına Kısa Bir Giriş*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Karaahmetoğlu, A. (2015). *Fono Fransızca Standart Sözlük*. İstanbul: FONNO.
- Kartallıoğlu, Y. (2010). Çeviri yazılı Metinlerde Türkçenin Ünlüleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(27), 85-112.
- Ölmez, M. (2013). Stanisław Stachowski, Lexique turc dans le Vocabulaire de P. F. Viguier (1790). *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*(1), 391-394.
- Özevren, M. S. (2018). *Amédée Jaubert'in Elements de la Grammaire Turke'ü*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).
- Özkurt, E. (2019). *William Burckhardt Barker'in Gramer ve Sözlüklü Türk Dili Okuma Kitabı(İnceleme – sözlük)*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).
- Özönder, F. S. (2002). Türk Dilinin Tarihî Dönemleri Üzerine Birkaç Söz. *Türkbilig*, 203-210.
- Uygur, K. (2019). *Charles Boyd'un Türk tercümanı veya Türk dilinin yeni grameri*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).
- Yağmur, Ö. (2013). *Latin harfli çeviri yazılı metinlerde Türkçe söz dizimi (16.-19. yüzyıllar)*. İstanbul Üniversitesi: (Doktora Tezi).
- Yağmur, Ö. (2014). Erken Dönem Türkçe Transkripsiyon Metinleri ve Bunların Dil Araştırmaları Açısından Önemi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*(4), 201-217.
- Yıldız, H. (2019). *Thomas Vaughan'ın A Grammer of the Turkish Language adlı eseri-İnceleme, gramer, söz varlığı*. Kırklareli Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi).
- Yılmaz, Y. (2018). 18. ve 19. Asırda Fransızca Hazırlanmış Transkripsiyon Anıtlarında Okuma Metinlerinin Özellikleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Ö4, 86-92.
- Yılmaz, Y. (2019). Transkripsiyon metinlerinde çok dilli eserler: Sözlükler, gramer kitapları, rehberler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(Ö6), 79-95.

Yılmaz, Y., & Aksoy, C. (2019). Besse'nin Grammaire Turque'ü ve Eserindeki İdyotizmler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 82-93.

Yılmaz, Y., & Özevren, M. (2017). P. A. Jaubert'in Elements de la grammaire turke'ündeki Atasözleri. *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(9), 31-68.

Yılmaz, Y., & Toktar, S. (2017). Transkripsiyon anıtlarına göre yabancıların Türkçe öğrenme gerekçeleri. *VII. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresi* (s. 1). Çanakkale: ULEAD.

